

แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียน
การกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
ส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล
A GUIDELINE FOR EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT ACCORDING
TO EDUCATION REFORM POLICY IN CHARITY SCHOOLS OF THE
TEMPLES IN BUDDHISM UNDER THE OFFICE OF THE PRIVATE
EDUCATION COMMISSION BANGKOK AND VICINITY

พระมหานพดล อาสโณ (พาสี)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียน
การกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
ส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

พระมหานพดล อาสโภ (พาสี)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พุทธศักราช ๒๕๖๑

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)

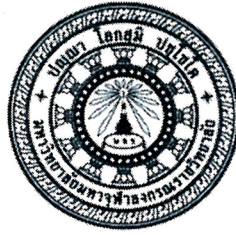
A Guideline for Early Childhood Development according to
Education Reform Policy in Charity Schools of the Temples
in Buddhism Under the Office of the Private Education
Commission Bangkok and Vicinity

Phramaha Noppadol Arsapo (Phasee)

Thesis Submitted in Partial Fulfillment of
the Requirements for the Degree of
Master of Arts
(Buddhist Educational Administration)

Graduate School
Mahachulalongkornrajavidyalaya University
C.E. 2018

(Copyright by Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เรื่อง “แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด
ในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร
และปริมณฑล” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
พุทธบริหารการศึกษา

(พระมหาสมบุญ วุฑฒิโกโร, ดร.)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

(รศ. ดร.สมศักดิ์ บุญปู)

ประธานกรรมการ

(ดร.อำนาจ บัวศิริ)

กรรมการ

(รศ. ดร.อินตา ศิริวรรณ)

กรรมการ

(พระครูโสภาสนนทกิตต์, ดร.)

กรรมการ

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

รศ. ดร.อินตา ศิริวรรณ

ประธานกรรมการ

พระครูโสภาสนนทกิตต์, ดร.

กรรมการ

ชื่อผู้วิจัย

(พระมหานพดล อาสโณ)

ชื่อวิทยานิพนธ์ : แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศล
ของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา
เอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ผู้วิจัย : พระมหานพดล อาสโภ (พาสี)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พุทธบริหารการศึกษา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: รศ. ดร.อินตา ศิริวรรณ, พธ.บ. (การบริหารการศึกษา),
M.Ed. (Educational Administration), Ph.D. (Educational
Administration)

: พระครูโอภาสันทกิตติ, ดร. พธ.บ. (พระพุทธศาสนา),
พธ.ม. (การบริหารการศึกษา),
พธ.ม. (การบริหารการศึกษา), พธ.ด. (พุทธบริหารการศึกษา)

วันสำเร็จการศึกษา : ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยที่
สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของชาติ ๒. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตาม
นโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานคร และ
ปริมณฑล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางพัฒนา
เด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โดยใช้กลุ่ม
ตัวอย่างผู้บริหารและครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาจำนวน ๑๒๐ รูป/คน และ
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(Standard Deviation)

ผลการวิจัย

๑. ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการพัฒนาเด็กปฐมวัยตาม
นโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โดยภาพรวมทุกๆ ด้าน อยู่
ในระดับมาก ได้แก่ พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย
พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัยและพัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย ตามลำดับ
๒. แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดใน
พระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล มีดังนี้
 - ๒.๑ พัฒนาการด้านร่างกาย ควรมีการพัฒนาด้านร่างกายอย่างต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอ
และจัดหาอาหารให้เด็กได้รับประทานอาหารครบ ๕ หมู่

๒.๒ พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ผ่านศิลปะ ดนตรี การร้องเพลงเพื่อการเคลื่อนไหวอารมณ์ตามจังหวะเพลง และส่งเสริมให้เด็ก รู้จักคิด วิเคราะห์ ด้วยกิจกรรมการทำสมาธิ ตามความเหมาะสม

๒.๓ พัฒนาการด้านสังคม ควรส่งเสริมพัฒนากิจกรรมประจำวัน เช่น การรู้จักรักษา ความสะดวก เพื่อฝึกให้เป็นนิสัยในตนเอง เวลาเข้าแถว ฝึกมารยาท พูดวาจาที่สุภาพ

๒.๔ พัฒนาการด้านสติปัญญา ควรนำเข้าสู่บทเรียนโดยผ่านกิจกรรมกลุ่ม และแนะนำ วิธีการเล่นกับเพื่อนอย่างมีมารยาท ฝึกการอ่านตามความเหมาะสมกับเด็กเพื่อพัฒนาสติปัญญา เช่น การอ่านภาษาอังกฤษ ฝึกการพูดประโยคสั้นๆ

Thesis Title : A Guideline for Early Childhood Development according to Education Reform Policy in Charity Schools of the Temples in Buddhism under the Office of the Private Education Commission Bangkok and Vicinity

Researcher : Phramaha Noppadol Arsapo (Phasee)

Degree : Master of Arts (Buddhist Educational Administration)

Thesis Supervisory Committee

: Assoc. Prof. Dr. Intha Siriwan, B.A. (Educational Administration), M.Ed. (Educational Administration), Ph.D. (Educational Administration)

: Phrakru Ophatnonthakit, Dr. B.A. (Buddhist Studies), M.A. (Educational Administration), Ph.D. (Buddhist Educational Administration)

Date of Graduation : February 15, 2019

Abstract

The objectives of this research were to study the opinions on early childhood development in accordance with education reform policy and to propose a guideline of early childhood development in accordance with education reform policy in charity schools of the temples in Bangkok and its vicinity. The data were collected by questionnaires from 120 samples consisting of administrators and teachers in charity schools of the temples in Buddhism, and then analyzed by percentage, mean and standard deviation.

The results of the study found that

1. The opinion towards the current state of early childhood development in accordance with education reform policy in charity schools of the temples in Buddhism was at a high level overall. The highest level was on emotional development, followed by social development, physical development, and intellectual development respectively.
2. The guidelines of early childhood development in accordance with education reform policy in charity schools of the temples in Buddhism in Bangkok and its vicinity were as follows:

2.1 Physical development; physical development should be done continuously and regularly, and the children should be provided with five groups of food.

2.2 Emotional development; emotional activities through arts, music, songs, movement, thinking, analyzing, and concentrating should be arranged for children appropriately.

2.3 Social development; daily activities, such as cleanliness, tidiness, standing in line, self-control and verbal expressions should be implemented for training the children.

2.4 Intellectual development; the children should be developed by group activity, playing, reading and saying short sentences.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์เป็นอย่างดีจากพระครูโอภาสณนทกิตติ, ดร. และรองศาสตราจารย์ ดร.อินตา ศิริวรรณ คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เป็นให้คำแนะนำแนวทางเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขด้วยดีมาตลอด จึงเจริญพรขอบคุณคณะกรรมการที่ปรึกษาทั้งสองท่านเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ พระมหาสมบุรณ์ สุธมโม,รศ. ดร.รองคณบดีคณะครุศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และเจริญพรขอบคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อินตา ศิริวรรณ รองศาสตราจารย์ ดร.วิชชุดา หุ่นวิไล รองศาสตราจารย์ ดร.อำนาจ เดชชัยศรี และผู้อำนวยการโรงเรียนธรรมสิริศึกษานนทบุรีทุกท่านได้เมตตาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัยจนสำเร็จด้วยดี

เจริญพรขอบคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และบุคลากรโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ตลอดถึงผู้อำนวยการโรงเรียนอุดมศึกษานนทบุรี ที่เมตตาอนุเคราะห์ให้เก็บข้อมูลเพื่อทดลองเครื่องมือในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้

เจริญพรขอบคุณ โยมพ่อ-แม่ ญาติพี่น้องทุกคน ผู้มีอุปการคุณท่าน เพื่อนๆ นิสิตพุทธบริหารการศึกษาทุกรูป และเจ้าหน้าที่มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้ให้ความรู้เป็นวิทยาทานด้านประสบการณ์ ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้วิจัยเจริญพรขอบคุณทุกๆ ท่านอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

พระมหานพดล อาสโภ (พาสี)

๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
 บทที่ ๑ บทนำ	
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๔
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๔
๑.๔ ขอบเขตการวิจัย	๔
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับ	๗
 บทที่ ๒ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายปฏิรูปการศึกษา	๙
๒.๑.๑ นโยบายปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน	๙
๒.๑.๒ นโยบายการศึกษาไทยในรัฐบาลปัจจุบัน	๑๕
๒.๑.๓ นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	๑๖
๒.๑.๔ นโยบายและแนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน	๒๑
๒.๑.๕ สรุป ๑๑ นโยบายสำคัญกระทรวงศึกษาธิการ ปี ๒๕๖๐	๓๐
๒.๒ แผนการศึกษาแห่งชาติ	๓๑
๒.๓ การศึกษาปฐมวัย	๓๖
๒.๓.๑ ความสำคัญของการศึกษาปฐมวัย	๓๖
๒.๓.๒ ความหมายของการศึกษาปฐมวัย	๓๖
๒.๓.๓ หลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐	๓๘
๒.๓.๔ จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย	๔๐
๒.๓.๕ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย	๔๑
๒.๓.๖ หัวใจสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย	๔๕
๒.๓.๗ ปัญหาสำคัญของการศึกษาปฐมวัย	๔๖

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย	๔๗
๒.๔.๑ บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย	๔๘
๒.๔.๒ บทบาทผู้สอนเด็กปฐมวัย	๔๙
๒.๔.๓ บทบาทคณะกรรมการบริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย	๕๐
๒.๔.๔ บทบาทของพ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กปฐมวัย	๕๐
๒.๔.๕ บทบาทของชุมชนในการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย	๕๑
๒.๕ แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศล ของวัดในพระพุทธศาสนา ใน ๔ ด้าน คือ	๕๒
๒.๕.๑ พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย	๕๒
๒.๕.๒ พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย	๕๕
๒.๕.๓ พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย	๕๘
๒.๕.๔ พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย	๖๑
๒.๖ ทฤษฎีพัฒนาการเด็กปฐมวัย	๗๗
๒.๗ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา	๘๑
๒.๘ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน	๘๙
๒.๙ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๙๑
๒.๑๐ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๙๗

บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย

๓.๑ รูปแบบการวิจัย	๙๘
๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๙๘
๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๙๙
๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย	๑๐๒
๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๐๓
๓.๖ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๐๔

บทที่ ๔ ผลการวิจัย

๔.๑ ผลการวิจัยข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม	๑๐๖
๔.๒ ผลการวิจัยข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยกับนโยบายการ ปฏิรูปการศึกษาของชาติ	๑๐๘
๔.๓ ข้อเสนอแนะจากผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตาม นโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	๑๑๔

๔.๔ ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบาย ปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งมีผลการวิจัย	๑๑๕
๔.๕ องค์ความรู้จากการวิจัย	๑๒๐

บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๒๑
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๒๓
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๒๙
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	๑๓๐
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติการ	๑๓๐
๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	๑๓๐

บรรณานุกรม	๑๓๒
------------	-----

ภาคผนวก	๑๓๖
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๓๗
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย	๑๔๕
ภาคผนวก ค หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัยวิจัย	๑๔๗
ภาคผนวก ง ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ (IOC)	๑๕๑
ภาคผนวก จ หนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๕๗
ภาคผนวก ฉ ค่าความเชื่อมั่น (Try Out) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๖๔

ประวัติผู้วิจัย	๑๖๗
-----------------	-----

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๒.๑ สภาพที่พึงประสงค์ด้านร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี	๕๕
๒.๒ สภาพที่พึงประสงค์ด้านกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง	๕๗
๒.๓ สภาพที่พึงประสงค์ด้านสุขภาพจิตดีและมีความสุข	๖๑
๒.๔ สภาพที่พึงประสงค์ด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว	๖๔
๒.๕ สภาพที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม	๖๔
๒.๖ สภาพที่พึงประสงค์ด้านทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตาม	๖๕
๒.๗ สภาพที่พึงประสงค์ด้านรักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย	๖๕
๒.๘ สภาพที่พึงประสงค์ด้านอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข	๖๖
๒.๙ สภาพที่พึงประสงค์ด้านใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย	๖๗
๒.๑๐ สภาพที่พึงประสงค์ด้านความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้	๖๘
๒.๑๑ สภาพที่พึงประสงค์ด้านจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	๖๙
๒.๑๒ สภาพที่พึงประสงค์ด้านมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	๖๙
๒.๑๓ ประสพการณ์สำคัญด้านร่างกาย	๗๐
๒.๑๔ ประสพการณ์สำคัญด้านอารมณ์จิตใจ	๗๑
๒.๑๕ ประสพการณ์สำคัญด้านสังคม	๗๒
๒.๑๖ ประสพการณ์สำคัญด้านสติปัญญา	๗๔
๓.๑ แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๙๙
๔.๑ ร้อยละข้อมูลทั่วไปด้าน สถานภาพ ผู้บริหารและครูโรงเรียนการกุศลของวัดใน พระพุทธศาสนาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	๑๐๖
๔.๒ ร้อยละข้อมูลทั่วไปด้านอายุผู้บริหารและครูโรงเรียนการกุศลของวัดใน พระพุทธศาสนาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	๑๐๖
๔.๓ ร้อยละข้อมูลทั่วไปด้านการศึกษาผู้บริหารและครูโรงเรียนการกุศลของวัดใน พระพุทธศาสนาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	๑๐๗
๔.๔ ร้อยละข้อมูลทั่วไปด้านตำแหน่งผู้บริหารและครูโรงเรียนการกุศลของวัดใน พระพุทธศาสนาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	๑๐๗
๔.๕ ร้อยละข้อมูลทั่วไปด้านประสพการณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนการกุศลของวัดใน พระพุทธศาสนาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	๑๐๘

- ๔.๖ ค่าร้อยละ ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ตามความคิดเห็นผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทั้ง ๔ ด้าน ๑๐๙
- ๔.๗ ค่าร้อยละ ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ตามความคิดเห็นผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย ๑๑๐
- ๔.๘ ค่าร้อยละ ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ตามความคิดเห็นผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย ๑๑๑
- ๔.๙ ค่าร้อยละ ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ตามความคิดเห็นผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย ๑๑๒
- ๔.๑๐ ค่าร้อยละ ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ตามความคิดเห็นผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย ๑๑๓
- ๔.๑๑ ข้อเสนอแนะจากผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ๑๑๔

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๔๗
๔.๑ องค์ความรู้จากการวิจัย	๑๒๐

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พันธกิจทางพระพุทธศาสนาประการหนึ่ง คือ การให้การสงเคราะห์แก่ประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ การจัดการศึกษาถือว่าเป็นภาระงานหนึ่งในการบริการสังคมของพระภิกษุในพระพุทธศาสนา โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จึงถือเป็นภาระงานร่วม ที่มีการดำเนินการจัดการศึกษาตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบัน พระภิกษุ ตั้งแต่ระดับเจ้าอาวาส เป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งโรงเรียน หรือมอบที่ดิน หรืออนุญาตให้ใช้ที่ดินของวัดเพื่อการจัดตั้งโรงเรียน ทั้งในส่วนที่เป็นโรงเรียนวัด (ภายใต้การบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐ) และจัดตั้งโรงเรียนการกุศลที่สังกัดการศึกษาเอกชน บริหารงานโดยคณะสงฆ์ และรัฐเป็นผู้ให้การอุปถัมภ์และสนับสนุน โรงเรียนการกุศลของวัด จึงถูกจัดเป็นภาระงานหนึ่งของคณะสงฆ์ในการให้การสงเคราะห์สังคม และประชาชนเป็นสถานศึกษาของพระพุทธศาสนา ดังคำที่เจ้าประคุณ สมเด็จพระพุทธปาพจนจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ)^๑ ประธานคณะปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช มาเป็นประธานประกอบพิธีเปิดการสัมมนาโรงเรียนการกุศลของวัด ณ โรงเรียนวินิตศึกษา ในพระบรมราชูปถัมภ์ อ.เมือง จ.ลพบุรี เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๒ ที่ผ่านมา “โรงเรียนการกุศลของวัด เป็นโรงเรียนของพระพุทธเจ้า นักเรียนทุกคนจึงเป็นลูกของพระพุทธเจ้า มีพระเป็นตัวแทนของพระพุทธเจ้า ที่นำคำสอนสู่นักเรียน ยิ่งนักเรียนมีความเข้าใจเรื่องหลักธรรมของพระพุทธศาสนาไปใช้มากเท่าไรทำให้มั่นคงของสถาบันหลักทั้ง ๓ สถาบัน โดยเฉพาะแต่สถาบันพระพุทธศาสนาเท่านั้น ทำอย่างไรโรงเรียนการกุศลของวัดที่มีอยู่เกือบ ๑๐๐ แห่ง จะประสานการทำงานไปในทิศทางเดียวกัน ภายใต้แนวความคิดที่ว่า โรงเรียนการกุศลของวัด เป็นโรงเรียนของพระพุทธเจ้า”^๒

แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับนี้เป็นการวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยทุกช่วงวัยให้เต็มตามศักยภาพ สามารถแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยการขับเคลื่อนภายใต้วิสัยทัศน์คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ ๒๑ เน้นการขับเคลื่อนแผนเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงความสำคัญ

^๑คำกล่าวของเจ้าประคุณสมเด็จพระพุทธปาพจนจารย์ (เกี่ยว อุปเสโณ), แก่พระสังฆาธิการและผู้ที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ณ โรงเรียนวินิตศึกษาในพระบรมราชูปถัมภ์ อ.เมือง จ.ลพบุรี (เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๒).

^๒โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: [http://archive.lib.cmu.ac.th/full/T/2552/mpa0952hk_ch1.pdf [๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑].

และพร้อมเข้าร่วมในการผลักดันแผนการศึกษาชาติ ๒๐ ปี สู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม สร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนการศึกษาชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ นโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาการศึกษาระยะ ๕ ปี แผนปฏิบัตินโยบายระยะ ๔ ปี และแผนปฏิบัติการประจำปีของทุกหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการปรับปรุงกฎ ระเบียบ และกฎหมายต่างๆ ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาในระดับต่างๆ และสร้างช่องทางให้ประชาสังคมมีโอกาสแสดงความเห็นและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งระดับนโยบายและพื้นที่การศึกษา^๓

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้กำหนดให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษามีหน้าที่ในการพิจารณาเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติที่บูรณาการศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬากับการศึกษาทุกระดับ และด้วยเหตุที่แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๙) จะสิ้นสุดใน ปีพ.ศ. ๒๕๕๙ ดังนั้นสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ ซึ่งเป็นแผนระยะยาว ๒๐ ปีเพื่อเป็นแผนแม่บทสำหรับหน่วยงานนำไปใช้เป็นกรอบในการพัฒนาการศึกษาในช่วงระยะเวลาดังกล่าว^๔

ในการดำเนินการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อสร้างการรับรู้ความเข้าใจ การยอมรับ และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนฯ เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้ศึกษาสภาวะการณ์และบริบทแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อพัฒนาการศึกษาของประเทศ ทั้งด้านความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ภูมิภาค และโลก การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไปสู่สังคมสูงวัย และทักษะของประชากรในศตวรรษที่ ๒๑ ที่ทั่วโลกต่างต้องเผชิญกับความท้าทายและมุ่งพัฒนาประเทศไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมยุค ๔.๐ และนำผลการติดตามประเมินแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๒-๒๕๕๙ ซึ่งครอบคลุมประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบริบทการจัดการศึกษา โอกาสทางการศึกษา คุณภาพการศึกษาประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการสถานศึกษา และการใช้ปัจจัยงบประมาณรวมทั้งการพัฒนาการศึกษา กับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาปัญหาและความท้าทายของระบบการศึกษา ทั้งที่เกิดจากปัญหาของระบบการศึกษา และจากสภาวะการณ์ของโลกที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อนำมากำหนดแนวคิดของการจัดการศึกษา วิสัยทัศน์วัตถุประสงค์ เป้าหมายการพัฒนาการศึกษา บทบาทของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ยุทธศาสตร์ เป้าหมายตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนารวมทั้งโครงการเร่งด่วนที่สำคัญ และการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติโดยมีสาระสำคัญ^๕คือ

^๓สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา,แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่ บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, ๒๕๖๐), หน้า ๖๐.

^๔อ้างแล้ว.

^๕อ้างแล้ว.

ความจำเป็นในการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และความท้าทายระบบการศึกษาที่ยังมี ปัญหาหลายประการ นับตั้งแต่ปัญหาคุณภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ปัญหาคุณภาพและมาตรฐาน การจัดการศึกษาในทุกระดับ จุดอ่อนของระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีและการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ขาดความ คล่องตัว ยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งปัญหาด้าน คุณธรรม จริยธรรม และการขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และ การมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา ที่ต้องปรับเปลี่ยนให้สนอง และรองรับความท้าทายจำเป็นที่ประเทศไทยต้องปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้ระบบการศึกษาเป็นกลไก หลักของการขับเคลื่อนประเทศ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับใหม่ กรอบยุทธศาสตร์ ชาติระยะ ๒๐ ปี(พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙) และกรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๖๔) เพื่อให้สามารถนำพาประเทศไปสู่ความมั่นคงมั่งคั่งและยั่งยืนในอีก ๒๐ ปีข้างหน้า

ผลการพัฒนาการศึกษาในช่วงปี ๒๕๕๒-๒๕๕๙ พบว่า ไทยประสบความสำเร็จในหลาย ด้าน และมีอีกหลายด้านยังเป็นปัญหาที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในระยะต่อไปด้านโอกาส ทางการศึกษา รัฐมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนโอกาสทางการศึกษาค่อนข้างมากส่งผลให้ประชากรใน วัยเรียน รวมทั้งเด็กด้อยโอกาสและผู้มีความต้องการจำเป็นพิเศษมีโอกาสได้รับการศึกษาสูงขึ้น แต่ยัง เข้าเรียนได้ไม่ครบทุกคนและมีปัญหาการออกกลางคันอยู่บ้าง นอกจากนี้ประชากรที่อยู่ในวัยกำลัง แรงงานแม้จะได้รับการศึกษาเพิ่มขึ้น แต่จำนวนแรงงานที่มีการศึกษาต่ำกว่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ยังมีอยู่จำนวนมาก จึงต้องเร่งดำเนินการสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต และมี มาตรการต่าง ๆ ให้เด็กและประชาชนทุกช่วงวัยสามารถเข้าถึงโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพ มาตรฐานเพิ่มขึ้น เพื่อยกระดับการศึกษาของคนไทยให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมของประเทศ

เป็นเป้าหมายที่ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติจำนวน ๑๙๓ ประเทศได้ลงมติ รับรองในการประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติในปีพ.ศ. ๒๕๕๘ โดยจะใช้เป็นวาระแห่งการ พัฒนาของโลกในอีก ๑๕ ปีข้างหน้า (ค.ศ. ๒๐๑๖-๒๐๓๐) มีทั้งหมด ๑๗ เป้าหมาย โดยเป้าหมาย ด้านการศึกษา คือ เป้าหมายที่ ๔ สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุม และเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต แผนการศึกษาแห่งชาติจึงต้องพัฒนา คุณภาพและประสิทธิภาพการจัดการศึกษาของประเทศ เพื่อสร้างหลักประกันว่า เด็กปฐมวัยทุกคน จะได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนประถมศึกษา ทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพและมีผลลัพธ์ทางการเรียนที่มีประสิทธิภาพ ทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษา ระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาด้วยค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมและมีคุณภาพ กำลังแรงงานมีทักษะที่ จำเป็น รวมถึงทักษะทางเทคนิคและอาชีพสำหรับการจ้างงาน การมีงานที่ดีและการเป็น ผู้ประกอบการ และโอกาสเข้าถึงการศึกษาและการฝึกอาชีพทุกระดับอย่างเท่าเทียม มีการเพิ่มจำนวน ครูที่มีคุณภาพ เพื่อการศึกษาสำหรับการพัฒนาอย่างยั่งยืนและการมีวิถีชีวิตที่ยั่งยืน^๖

^๖อ้างแล้ว.

การขับเคลื่อนตามแผนการศึกษาแห่งชาติให้ประสบความสำเร็จจึงต้องอาศัยปัจจัยดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้การพัฒนาการศึกษาของชาติบรรลุผลสำเร็จตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายในการพัฒนาคน พัฒนาสังคม และพัฒนาประเทศชาติตามความมุ่งหวังเป็นแรงจูงใจทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ด้านพัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย และพัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย เพื่อขับเคลื่อนการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการพัฒนาเด็กปฐมวัยในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

๑.๒.๒ เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของชาติ

๑.๒.๓ เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๒.๑ สภาพการพัฒนาเด็กปฐมวัยโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับใด

๑.๒.๒ หลักและวิธีการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษามีหลักการอะไรบ้าง

๑.๒.๓ แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา เป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีขอบเขตการวิจัยต่อไปนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร

และปริณทล ซึ่งผู้วิจัยกำหนดขอบเขตเนื้อหาให้มีความสอดคล้องกับ“หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ใน ๔ ด้าน คือ พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย และพัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยแบ่งออกเป็น ๒ ตัวแปร คือ

๑. ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งประสบการณ์ ผู้บริหาร และครูของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร

๒. ตัวแปรตาม ได้แก่ แนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาใน โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริณทลใน ๔ ด้าน คือ พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย พัฒนาการด้าน อารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย และพัฒนาการด้านสติปัญญา เด็กปฐมวัย

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้วิจัย มีดังนี้

๑. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยโรงเรียนการกุศลของ วัดในพระพุทธศาสนาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและ ปริณทล จำนวน ๑๙๑ รูป/คน

๒. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยโรงเรียนการกุศลของ วัดในพระพุทธศาสนาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและ ปริณทล ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาตัดสินใจ ของผู้วิจัย ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ตามขั้นตอนดังนี้

๒.๑ ทำการสุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการไว้

๒.๒ ทำการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและ มอร์แกน^๙ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๒๐ รูป/คน

^๙กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๐, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: จัดพิมพ์โดย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๐), หน้า ๖.

^๙เครซีและมอร์แกน, อ้างใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่ บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์, ๒๕๕๑), หน้า ๗๕.

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

พื้นที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑลทั้ง ๕ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย ๑. โรงเรียนกุศลศึกษา (วัดชัยพฤกษมาลาราชวรวิหาร) ๒. โรงเรียนธรรมสิริศึกษานนทบุรี ๓. โรงเรียนอนุบาลวัดพรพระร่วง ๔. โรงเรียนอนุบาลวัดไผ่เขียว และ ๕. โรงเรียนอัมพวันศึกษา

๑.๔.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเริ่มวิจัยตั้งแต่ เดือน กรกฎาคม-ธันวาคม ๒๕๖๑ รวม ๖ เดือน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความรู้และความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคมโดยการ ถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้าง องค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

นโยบายปฏิรูปการศึกษา หมายถึง นโยบายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในการขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ เตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนตลอดส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลในวงการการศึกษา

การศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาเพื่อเด็กปฐมวัยที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด-๖ ปี ให้มีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาให้เหมาะสมกับวัย เป็นการเตรียมความพร้อมที่จะเรียนรู้ เพื่อสร้างรากฐานชีวิตให้เด็กพัฒนาสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง

เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กอายุต่ำกว่า ๓ ปี ที่พ่อแม่ได้อบรมเลี้ยงดู เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของชีวิต ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และด้านสติปัญญา จะเจริญมากที่สุดในช่วงนี้

ผู้บริหารสถาน หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาอื่นที่จัดการศึกษาปฐมวัย ชั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาที่ต่ำกว่าปริญญาตรีทั้งของภาครัฐและเอกชน

แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปของผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยตามกระบวนทัศน์ใหม่การพัฒนาประเทศไทยได้ “ประเทศไทยที่เรียกว่า การศึกษา ๔.๐” เพื่อบูรณาการการเรียนการสอนด้วยการใช้เทคโนโลยีแสวงหาความรู้ต่อยอดองค์ความรู้แก่เด็กปฐมวัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาใน

โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ใน ๔ ด้าน ได้แก่

๑. พัฒนาการด้านร่างกาย หมายถึง เด็กมีร่างกายเจริญเติบโตตามวัยมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงและใช้อวัยวะของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กันระหว่างมือและตา ฝึกให้เด็กรู้จักการคาดคะเนหรือการกะระยะทางของสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวตัวเอง

๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย หมายถึง การส่งเสริมการเลี้ยงดู ในการตอบสนองความต้องการของเด็กด้านจิตใจ โดยการจัดสภาพแวดล้อมส่งเสริมให้เด็กเกิดความอบอุ่นและมีความสุขแก่เด็ก เช่น สบตา อุ้ม สัมผัส การเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงออกทางอารมณ์ตอบสนองต่อความรู้สึกที่เด็กแสดงออกอย่างนุ่มนวล อ่อนโยน เป็นต้น

๓. พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย หมายถึง การส่งเสริมความสัมพันธ์กับพ่อแม่ ผู้เลี้ยง และบุคคลใกล้ชิด โดยการพูดเล่นหยอกล้อหรือเล่นกับเด็ก เช่น เล่น จ๊ะเอ๋ เล่นจ๊ะจี้ เล่นโยกเยก เล่นประกะบ คำร้อง พาไปเดินเล่นนอกบ้าน กับเด็กคนอื่นๆ ที่อยู่ภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิด

๔. พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย หมายถึง การส่งเสริมให้เด็กได้รับการเรียนรู้และสิ่งเรียนรู้ต่างๆ รอบตัวในชีวิตประจำวันผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าและการเคลื่อนไหวได้พัฒนาการใช้ภาษาสื่อความหมายและความคิดรู้จักสังเกตคุณลักษณะต่างๆ เช่น ขาด สี รูปร่าง รูปทรง ผิวสัมผัส จดจำชื่อเรียกสิ่งต่างๆ รอบตัว

สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย หมายถึง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร ที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยก็เช่นเดียวกันการบริหารจัดการองค์กรจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญของการดำเนินการของสถานศึกษา ทั้ง ๕ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ โรงเรียนกุศลศึกษา (วัดชัยพฤกษ์มาลาราชวรวิหาร) โรงเรียนธรรมสิริศึกษานนทบุรี โรงเรียนอนุบาลวัดพรพระร่วง โรงเรียนอนุบาลวัดไผ่เขียว และโรงเรียนอัมพวันศึกษา

๑.๖ ประโยชน์ที่ได้รับ

๑.๖.๑ ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการพัฒนาเด็กปฐมวัยในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

๑.๖.๒ ได้แนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

๑.๖.๓ นำข้อมูลที่เป็นแนวทางการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ไปพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

บทที่ ๒

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ผู้วิจัยได้เสนอแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ต่อไปนี้

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับนโยบายปฏิรูปการศึกษา

๒.๑.๑ นโยบายปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

๒.๑.๒ นโยบายการศึกษาไทยในรัฐบาลปัจจุบัน

๒.๑.๓ นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒.๑.๔ นโยบายและแนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๒.๑.๕ สรุป ๑๑ นโยบายสำคัญกระทรวงศึกษาธิการ ปี ๒๕๖๐

๒.๒ แผนการศึกษาแห่งชาติ

๒.๓ การศึกษาปฐมวัย

๒.๓.๑ ความสำคัญของการศึกษาปฐมวัย

๒.๓.๒ ความหมายของการศึกษาปฐมวัย

๒.๓.๓ หลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

๒.๓.๔ จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย

๒.๓.๕ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

๒.๓.๖ หัวใจสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

๒.๓.๗ ปัญหาสำคัญของการศึกษาปฐมวัย

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

๒.๕ แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ใน ๔ ด้าน คือ

๒.๕.๑ พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย

๒.๕.๒ พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย

๒.๕.๓ พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย

๒.๕.๔ พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย

๒.๖ ทฤษฎีพัฒนาการเด็กปฐมวัย

๒.๗ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

๒.๘ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

๒.๙ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑๐ กรอบแนวคิดในการวิจัย

“ปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนนโยบายด้านการศึกษาของนายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์จันทร์โอชา)” เป็นหนังสือด้านการศึกษาของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ที่จัดพิมพ์เผยแพร่ให้แก่หน่วยงานทางการศึกษาและที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางการศึกษาและประชาชนทั่วไป ได้นำไปใช้ประโยชน์ในการประยุกต์ต่อยอดและสร้างแนวทางการพัฒนาการศึกษาทั้งในระดับพื้นที่และระดับประเทศ โดยสาระสำคัญของหนังสือได้มาจากการสังเคราะห์ข้อมูลจากรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” ซึ่งเปรียบเสมือนรายการนายกรัฐมนตรีพบประชาชน ซึ่งออกอากาศทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย ทุกคืนวันศุกร์ เป็นการสะท้อนมุมมองของนายกรัฐมนตรีถึงปัญหาการศึกษาในมิติต่างๆ ทั้งในด้านคุณภาพ มาตรฐานและประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนปัญหาสำคัญที่ชี้ชัดว่าประเทศไทยยังมีความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา พร้อมทั้งได้เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหาการศึกษาและนโยบายด้านการศึกษาที่มีความเชื่อมโยงและส่งผลดีต่อการพัฒนาประเทศด้านต่างๆ อันนำไปสู่'การพัฒนาการศึกษา ๘ ประเด็นหลัก' คือ ๑) พัฒนาคณาจารย์ผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ ๒) ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และยกระดับมาตรฐานการศึกษา ๓) ขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ ๔) พัฒนาครู ๕) ผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ ๖) เตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ๗) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ ๘) ส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลในวงการการศึกษา”

โดยสรุปเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อหน่วย งานทางการศึกษาและที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา มีสถาบันการศึกษาอีกหลายแห่งที่มีความสนใจและต้องการหนังสือ ได้ขอความอนุเคราะห์มายัง สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาเพื่อขอรับหนังสือสำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผน การศึกษาและการจัดการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถให้แก่ผู้เรียน ที่สำคัญ มีความเห็นว่าเป็นองค์ความรู้ด้านการศึกษาที่ผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษาจำเป็นต้องการนำไปใช้ในการพัฒนาการศึกษาไทย และสรุปสาระสำคัญมีต่อการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ของประเทศ หลายประเด็นคือ

๑.๑ ต้องระบุปัญหาการศึกษาในปัจจุบันและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาให้ชัดเจนและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องต้องแสวงหาจุดร่วมของวิธีการแก้ปัญหาและบูรณาการร่วมกันให้ได้

๑.๒ ระบบการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตั้งแต่เด็กเล็ก โดยเฉพาะช่วง ๓ ขวบแรก ที่สมองพัฒนาเต็มที่ และพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม ทุกมิติทั้งด้านกาย จิต สังคม และปัญญา ใช้ทฤษฎีการศึกษา ๔ H (Head Heart Hand Health) ให้เหมาะกับช่วงวัย ส่งเสริมให้ “เด็กสมองดีมีคุณธรรม มีทักษะ และมีสุขภาพแข็งแรง” เป็นปัจจัยสำคัญต่อ การดำรงชีวิต

นโยบายด้านการศึกษา, นายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา), ปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษากลุ่มวิจัยและส่งเสริมการวิจัย, ๒๕๕๙), หน้า บทนำ.

ประจำวันและการใช้ชีวิตในการทำงาน จึงต้องคิดหาวิธีการให้เด็กไทยมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ไม่เครียด ไม่กดดัน และ joyful สำคัญอย่างไรจึงจะมีปัญญา “คิดเป็น คิดสร้างสรรค์”

๑.๓ การจัดการศึกษาและการเรียนรู้ต้องพัฒนาเด็กไทยมากกว่าให้มีความรู้ต้องให้มีทักษะการทำงานร่วมกัน (Teamwork) เห็นคุณค่าของสามัคคีให้มีความคิดและเตรียมความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและโลก และมีทักษะความสามารถในการส่งเสริมและพัฒนาประเทศได้ในทุกมิติ

๑.๔ การน้อมนำแนวคิดแนวทางตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาใช้ทางการศึกษา ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติอย่างง่ายๆ คือ ทำอย่างไรให้ครูรักเด็กและเด็กรักครู สอนอย่างไรให้เด็กมีน้ำใจต่อเพื่อน ไม่ให้แข่งขันกันเอง แต่การแข่งขันกันเองและเสริมสร้างวิถีคิดให้เด็กที่เรียนเก่งกว่าสอนเพื่อนที่เรียนช้ากว่าอ่อนกว่า

๑.๕ การประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการต่างๆ ด้านการศึกษา ควรเน้นการประเมินเชิงคุณภาพ มิใช่ประเมินเฉพาะเชิงปริมาณ รวมทั้งต้องให้เด็กมีส่วนร่วมในการประเมินผลด้วย

๒. ด้านพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

๒.๑ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ต้องบูรณาการวางแผนและทำงานร่วมกันของทุกกระทรวง ทบวง กรม ในทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องทั้งภาคการศึกษา ภาคเศรษฐกิจ ภาคการลงทุน การตลาดและความต้องการของตลาดแรงงานทั้งในประเทศและภูมิภาคต่างๆของโลก ภาคสังคมและบริการ ต้องร่วมคิด ร่วมวางแผนและกำหนดนโยบายเพื่อการผลิต พัฒนาและใช้แรงงานให้เพียงพอประเทศ ที่สำคัญอย่างยิ่งทุกคนที่เกี่ยวข้องต้องเข้าใจทิศทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ และดำเนินการตามแผนไปพร้อมๆ กัน ตอบรับเป้าหมายในเรื่องเดียวกัน และต้องมองให้ครอบคลุมในทุกช่วงวัย หรืออาจดำเนินการไปในแต่ละช่วงวัยแต่ต้องเชื่อมโยงต่อเนื่องในทุกวัยให้ได้^๒

๒.๒ กำหนดเป้าหมายปลายทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสาขาต่างๆ ในแต่ละช่วงปีเพื่อรองรับอนาคตประเทศให้ชัดเจน รวมถึงเป้าหมายการพัฒนาคุณลักษณะของคนไทยให้ชัดเจน ทั้งการเพิ่มศักยภาพเพิ่มประสบการณ์ เพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน การพัฒนาวิชาชีพและนวัตกรรมใหม่ๆ การพัฒนาสังคมและขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

๒.๓ สถาบันการศึกษาทั้งระดับอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชน ต้องวางแผนชัดเจนด้านการผลิตกำลังคนสาขาต่างๆ และจำนวนการผลิตเพื่อป้อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน เรียนจบแล้วมีงานทำทันทีอาทิการเตรียมแรงงานมีฝีมือ สาขาช่างต่างๆ เครื่องยนต์ ไฟฟ้า ชิ้นส่วนยานยนต์อิเล็กทรอนิกส์ พาณิชยนาวิชนส่งระบบราง ปีโตรเคมีแม่พิมพ์เทคโนโลยีอาหารปลอดภัย เป็นต้น ร่วมกับสถานประกอบการและเปิดหลักสูตรเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศเฉพาะทาง โดยอยู่บนแนวคิดความเหมาะสมกับศักยภาพการพัฒนาทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ด้วย

^๒อ้างแล้ว.

๒.๔ สถาบันการศึกษาในพื้นที่ต้องสร้างความเชื่อมโยงและเป็นเครือข่ายที่จัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องในทุกระดับการศึกษาเพื่อรองรับคนในท้องถิ่น ภายใต้แนวคิด “เรียนและทำงานในท้องถิ่นเพื่อพัฒนาท้องถิ่นของตนให้ดีขึ้น”

การศึกษาเป็นหัวใจของชาติ เป็นการสร้างและพัฒนาคนเพื่ออนาคตของประเทศ นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ต้องผลักดันเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” โดยภาพรวมของการศึกษาไทยในปัจจุบันยังเป็นปัญหามาก โดยเฉพาะภาพสะท้อนคุณภาพของเด็กไทยเป็นความจำเป็นเร่งด่วนต้องมีการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคนอย่างยั่งยืน นายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา) ให้ความสำคัญกับการศึกษามาก มีการหยิบยกประเด็นการศึกษาเชื่อมโยงกับการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ มากกล่าวถึงเกือบทุกครั้งผ่านรายการ “คืนความสุขให้คนในชาติ” ที่ออกอากาศทางโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย ทุกคืนวันศุกร์ เวลาประมาณ ๒๐.๑๕ น. ซึ่งตลอดระยะเวลากว่า ๑ ปีทำให้มองเห็นภาพปัญหาและข้อเสนอทางออกที่เป็นนโยบายในการพัฒนาการศึกษาไทยจึงดำเนินการรวบรวมและวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อสะท้อนมุมมองนายกรัฐมนตรีเกี่ยวกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน สำหรับนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนและกำหนดทิศทางการปฏิรูปการศึกษาไทยในปัจจุบันและอนาคต โดยมีประเด็นหลักๆ ทางการศึกษา ดังนี้^๓

๓. การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้

“ระบบการศึกษา หลักสูตรต่างๆ ประวัติศาสตร์ สิทธิหน้าที่เบญจศีล เบญจธรรมควรนำกลับเข้ามาใหม่ในระบบการศึกษาเพื่อสร้างวินัยความเข้มแข็งคนในชาติ ทั้งกาย ใจ จิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม ให้มีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ ไม่ใช่คิดสั้นๆ ต้องคิดให้ยาวๆ มีสมาธิ มีเหตุมีผล อย่าเชื่ออะไรที่คนเขาพูดมาอย่างเดียว ต้องพิสูจน์ทราบก่อน โดยผลประโยชน์แห่งชาติเป็นหลัก เรื่องวัฒนธรรมความเป็นคนไทย ความภูมิใจในความเป็นชาติ รักสถาบัน เหล่านี้คงต้องช่วยกันพูดช่วยกันแนะนำ ช่วยกันสร้างและบรรจุเข้าไปในการเรียนการสอนของกระทรวงศึกษาธิการด้วย”

ระบบการศึกษาและการจัดกระบวนการเรียนรู้ต้องมีเป้าหมายชัดเจนเพื่อสร้างคนไทยและสังคมไทยให้เข้มแข็ง มีคุณภาพ โดยการจัดการศึกษาสามารถจัดได้หลายๆ รูปแบบหลายๆ แนวทาง ให้เป็นกลไกของการแสวงหาความรู้สิ่งต่างๆ และบ่มเพาะให้สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และเรียนรู้ตลอดชีวิต หลักสูตรการศึกษาควรปรับปรุง พัฒนา และนำไปใช้ให้เกิดผลผลิตตรงตามเป้าหมาย โดยหลักสูตรแต่ละระดับตั้งแต่เล็กจนโตควรให้ความต่อเนื่องกันทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อในระดับอาชีวศึกษา และมหาวิทยาลัย เมื่อจบการศึกษาแล้วมีงานทำ มีอาชีพและมีรายได้หลักสูตรการศึกษาควรกำหนดวิชาเรียนให้น้อยลงให้เหมาะกับวัยของเด็ก เน้นการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ไม่ใช่เน้นปริมาณรวมถึงควรเป็นหลักสูตรที่มีการปรับพื้นฐานของเด็กให้เท่ากันก่อน และเมื่อถึงเวลาที่เหมาะสมของเด็ก ก็เปิดโอกาสให้เลือกได้ตามความชอบและความถนัดที่สำคัญเป็นหลักให้หลักสูตรให้การศึกษาและการเรียนรู้ช่วยบ่มเพาะและสร้างค่านิยมที่เข้มแข็งให้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตของคนไทย โดยน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเข้ามาเป็นแนว

^๓อ้างแล้ว.

ปฏิบัติมีการปลูกฝังค่านิยม ๑๒ ประการให้กับเด็กและเยาวชน เพื่อสร้างคนไทยให้เป็นทั้งคนดีและคนเก่ง มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมและประเทศชาติเป็นหลัก มีจุดเน้นสำคัญคือ “การใช้คุณธรรมและความรู้ที่ถูกต้อง การมีสติปัญญา ความเพียร จะนำไปสู่ความสุขในการดำเนินชีวิตอย่างแท้จริง” นำเรื่องประวัติศาสตร์สิทธิหน้าที่เบญจศีล เบญจธรรม เข้ามาในระบบการศึกษา เพื่อให้เด็กและเยาวชนไทยเกิดความรัก ความภาคภูมิใจ รวมถึงรักษาขนบธรรมเนียม ประเพณีและสถาบันหลักของความเป็นชาติไทยไว้

กระบวนการเรียนการสอนต้องสร้างแรงจูงใจให้เด็กอยากเรียนหนังสือยึดเด็กเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา เน้นให้อ่านออก เขียนได้และคิดวิเคราะห์เป็น สามารถสร้างวิสัยทัศน์และวางแผนอนาคตที่ดีของตนเองได้และขยายไปสู่สังคมและประเทศชาติการจัดกระบวนการเรียนการสอนของครูต้องเน้นการสอนในห้องเรียนเป็นหลักมากกว่าการสอนพิเศษเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง ปรับวิธีการสอนให้ง่ายขึ้น โดยเน้นให้เด็กเกิดกระบวนการเรียนรู้มากที่สุด ปรับปรุงระบบการวัดประเมินผลและประกันคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของการศึกษาไทย โดยวิธีการวัดและประเมินต้องมีความเหมาะสมและไม่เป็นภาระต่อครูอาจารย์มากเกินไป รวมถึงควรสร้างความผูกพัน ความหวังดีต่อกันและกันให้ได้ระหว่างครูผู้ปกครอง และเด็ก เพื่อเป้าหมายร่วมกันคือสร้างเด็กให้มีคุณภาพ^๔

๔. การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และยกระดับมาตรฐานการศึกษา

หาวิธีการในการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้มากขึ้น โดยสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการทางการเงินเพิ่มขึ้น เช่น การให้กู้ยืมเงินที่ผูกกับรายได้ในอนาคตการกระจายทุนการศึกษาให้ทั่วถึง และสนับสนุนทุนการศึกษาในด้านต่างๆที่เป็นความต้องการสร้างคนให้ตรงกับความต้องการพัฒนาท้องถิ่นของตบยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดความทัดเทียมกัน และต้องคำนึงถึงการสร้างคนเพื่อส่งเสริมระบบเศรษฐกิจในภูมิภาคและพื้นที่ของตน รวมถึงเพิ่มโอกาสและคุณภาพการศึกษาไทยโดยนำเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมกระจายไปยังสถานศึกษาในพื้นที่ชนบทและพื้นที่ห่างไกลให้มากขึ้น ตลอดจนมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศรูปแบบต่างๆ เข้าไปบูรณาการกับการศึกษาทางไกล เพื่อใช้เป็นช่องทางของการเพิ่มการเรียนรู้ในทุกกระดับ และต้องพิจารณาเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียน ประยุกต์และปรับปรุงให้เหมาะสมตามบริบท โดยครูต้องกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด เช่น การจัดทำ Smart Classroom การพัฒนาระบบ e-learning เป็นต้น รวมถึงการจัดบริการการศึกษาควรพิจารณาให้ครอบคลุมกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทุกกลุ่ม^๕

๕. การขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบ

โดยกำหนดนโยบายและเป้าหมายการพัฒนาทางการศึกษาทั้งการยกระดับคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อสร้างสังคมไทยให้เข้มแข็งอย่างมีคุณภาพแต่งตั้งคณะกรรมการนโยบาย

^๔อ้างแล้ว.

^๕อ้างแล้ว.

และพัฒนาการศึกษา เพื่อทำหน้าที่ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามแนวนโยบายของรัฐ โดยเฉพาะการปรับปรุงหลักสูตร การพัฒนาคุณภาพครูและผู้เรียน การยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา การใช้จ่ายงบประมาณ และการกระจายอำนาจทางการศึกษา มีการแต่งตั้งคณะอำนวยการปฏิรูปการศึกษา เพื่อให้การปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม มีประสิทธิภาพ และมีความเป็นเอกภาพ

๖. การพัฒนาครู

พัฒนาครูกำหนดยุทธศาสตร์ด้านครูให้ชัดเจน และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติให้ครอบคลุมทุกด้านทั้งการผลิตและพัฒนาครู โดยผลิตครูมีอาชีพ รับประกันการมีงานทำ วางแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ เปลี่ยนการอบรมครูให้เป็นในเชิงรุก คือ สร้างทีมลงไปทำการฝึกอบรมครูในพื้นที่โดยตรง เพื่อไม่ต้องให้ครูออกจากห้องเรียนและทอดทิ้งนักเรียน แก้ไขปัญหาการขาดครูในสาขาที่ขาดแคลน โดยผลักดันให้ครูสลาออกประกาศเพื่อกำหนดประเภทวิชาและสาขาวิชาชีพที่ขาดแคลน ผ่อนปรนให้ผู้ที่มีคุณวุฒิสาขาดแคลนสามารถขอหนังสืออนุญาตปฏิบัติการสอนได้โดยไม่มีใบประกอบวิชาชีพ จากนั้นพัฒนาตนเพื่อให้ได้รับใบประกอบวิชาชีพครูในภายหลัง รวมถึงแก้ไขปัญหาหนี้สินครูทั้งในระยะสั้นระยะปานกลาง และระยะยาว สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ครูต้องพัฒนา คือ ปรับและพัฒนาวิธีการสอนของตนให้มีคุณภาพ ยึดการพัฒนาเด็กเป็นหลัก และใช้เวลาให้มากขึ้นในการสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างมีคุณค่าและเกิดคุณภาพต่อตัวเด็ก^๖

๗. การผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ

มุ่งการผลิตกำลังคนสายอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน สอดรับกับทิศทางการพัฒนาของประเทศ และสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นเพื่อกระจายความเจริญไปสู่เขตภูมิภาค โดยบูรณาการการศึกษาทั้งในระบบนอกระบบ และตามอัธยาศัยให้สอดคล้องกัน ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการผลิตและพัฒนากำลังคน เน้นการสร้างคนให้มีความสามารถ มีทักษะในการทำงาน สร้างอาชีพและรายได้สูงใจให้คนเข้าสู่ระบบการศึกษาและหันมาเรียนสายอาชีพมากขึ้น ปรับภาพลักษณ์ของอาชีวศึกษาให้ได้รับการยอมรับ รวมถึงสนับสนุนให้ผู้ประกอบการทำข้อตกลงความร่วมมือจัดการศึกษาแบบทวิภาคีหรือสหกิจศึกษา เป็นการช่วยให้นักเรียนนักศึกษาได้ค่าตอบแทนและได้ประสบการณ์จากการทำงาน ส่วนผู้ประกอบการจะได้แรงงานเมื่อเด็กจบการศึกษา ซึ่งช่วยลดภาวะคนตกงานของประเทศลง อีกประการหนึ่งร่วมกันปฏิรูปการอุดมศึกษาในด้านการผลิตกำลังคนของประเทศ ที่นำไปสู่คุณภาพของคนให้ชัดเจน มหาวิทยาลัยทั้งในระบบและนอกระบบควรวางแผนการผลิตกำลังคนในแต่ละปีตามปริมาณและสาขาความต้องการของตลาดแรงงาน แต่ละแห่งควรมีอัตลักษณ์หรือมีความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพที่เป็นเรื่องเฉพาะ รวมถึงมีการนำเทคโนโลยีในวิชาชีพต่างๆ เข้ามาใช้ในการจัดการศึกษา ตลอดจนส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาต่อยอดให้เกิดการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ

^๖เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๐.

ในทุกระดับการศึกษา เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศและสร้างแรงจูงใจให้เด็กอยากเป็นนักวิทยาศาสตร์^๗

๘. การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

คนไทยและประเทศไทยต้องปรับตัว เตรียมพัฒนากำลังคน และสร้างความเข้มแข็งให้ทันต่อการก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน รวมถึงพัฒนาประเทศให้เป็นศูนย์กลางของอาเซียน โดยการเดินหน้าเรื่องการจดทะเบียน การเตรียมแรงงาน การเพิ่มคุณวุฒิแรงงานไทย การเพิ่มพูนความรู้ให้กับผู้ที่ยังไม่มีงานทำ การพัฒนาความชำนาญในการประกอบอาชีพ การใช้เทคโนโลยีและทักษะการใช้ภาษาต่างประเทศ เพื่อยืนยันว่าแรงงานไทยมีฝีมือจริง มีความรู้ความสามารถทำงานได้ทั้งในประเทศและต่างประเทศ สามารถก้าวสู่ 'การเป็นแรงงานขั้นสูงจนถึงระดับผู้บริหารได้ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนเรียนรู้ถึงภาษา ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน^๘

๙. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมเกิดการรวมตัวเป็นเครือข่าย และมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา หันมาให้ความสนใจการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่เป็นอนาคตของชาติภาคีรัฐและเอกชน ส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ ให้เรียนรู้ผ่านแหล่งเรียนต่างๆ เช่น พิพิธภัณฑ์ ปรับปรุงให้เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต ให้ทันสมัย เพิ่มบทบาทของวัดให้เป็นพิพิธภัณฑ์สร้างแรงจูงใจในการเข้าชม ได้เรียนรู้อย่างสนุกและเพิ่มจินตนาการให้กับเด็ก รวมถึงควรรนำปราชญ์ชุมชนที่ได้รับความเชื่อถือและการยอมรับจากชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้และทักษะต่างๆ ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ นอกจากนั้นทุกฝ่ายที่ร่วมมือกันจัดการศึกษาต้องให้แนวคิดและความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับประชาธิปไตยสิทธิของตนเองและผู้อื่น เสรีภาพที่มีขอบเขตภายใต้การเคารพกฎหมาย ตลอดจนรู้จักหน้าที่พลเมืองที่ดีรู้จักให้เกียรติบุคคลอื่น และทุกคนต้องปรับตัวเพื่อให้อยู่ร่วมกันได้อย่างสันติประเทศชาติจึงจะเดินหน้าพัฒนาไปได้^๙

๑๐. การส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลในวงการการศึกษา

การศึกษาในปัจจุบันต้องให้ความสำคัญกับปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทย โดยการจัดการศึกษาควรมีการปลูกฝังเรื่องการป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันตั้งแต่ยังเด็กๆ มีการบรรจุเข้าไว้ในหลักสูตร อาจสอดแทรกไปในวิชาต่างๆหรือรูปแบบของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น โครงการโรงเรียนสีขาวการจัดทำหลักสูตร “โตไปไม่โกง” จะช่วยสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติให้ต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันในสังคมไทยได้^{๑๐}

^๗นโยบายด้านการศึกษา, ปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน, หน้า ๔๓.

^๘เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕๘.

^๙เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๑.

^{๑๐}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๖.

สรุป การศึกษาเป็นหัวใจของชาติ เป็นอนาคตของประเทศ การศึกษาเป็นบ่อเกิดของปัญหา แต่ยังคงเป็นปัญหาสำคัญสำหรับคนไทยหากการศึกษาไม่สร้างคน ครอบครัวยังไม่มีเวลา ขาดความอบอุ่นครูไม่มีกำลังใจในการสอน ไม่มีประสิทธิภาพ เราก็จะได้นักเรียนนักศึกษา หรือผู้ที่จบไปเป็นคนที่ไม่คิดไม่ค้น ไม่มีวิสัยทัศน์ รับมือกับภัยคุกคามทั้งรูปแบบเก่าและใหม่ไม่ได้ ก้าวไม่ทันตามวิวัฒนาการการเปลี่ยนแปลงของโลก ประเทศไทยจะไปอยู่ตรงไหน ต้องกลายเป็นประเทศด้อยพัฒนาในโลกใบนี้อยู่ตลอดไป ถอยหลังไปเรื่อยๆ เพราะความขัดแย้ง ความเห็นแก่ตัว ไม่สุจริต แบ่งฝักแบ่งฝ่าย ผมคิดว่าทุกคนน่าจะคิดใคร่ครวญเรื่องนี้ให้ถี่ มากกว่าประโยชน์ส่วนตน

๒.๑.๒ นโยบายการศึกษาไทยในรัฐบาลปัจจุบัน

ในปัจจุบันสังคมไทยก้าวเข้าสู่โลกยุคดิจิทัลอย่างเต็มตัว ทำให้กิจกรรมทางเศรษฐกิจสังคมล้วนดำเนินไปอย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันสูง การเข้าถึงแหล่งข้อมูลปริมาณมหาศาลผ่านโลกออนไลน์มากขึ้น ส่งผลให้คุณลักษณะเด็กเปลี่ยนไป ประกอบกับรัฐบาลได้ประกาศนโยบายไทยแลนด์ ๔.๐ มีเป้าหมายให้ประเทศไทยก้าวออกจากกับดักรายได้ปานกลาง และก้าวไปสู่ประเทศรายได้สูงโดยใช้นวัตกรรมทางเศรษฐกิจสังคมและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสูงเพื่อการขับเคลื่อนประเทศ เข้ายุคสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง มีหลากหลายรูปแบบให้มนุษย์ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองได้อย่างรวดเร็วโดยการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาในสถานศึกษาของไทย เพื่อให้ก้าวทันโลกยุคใหม่ที่ไร้ขอบเขตภายใต้จินตนาการของมนุษย์ที่สร้างขึ้น การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา จะเห็นได้ว่า สถานศึกษาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ สิ่งที่เป็นและหลีกเลี่ยงไม่ได้ คือ คอมพิวเตอร์ และระบบอินเทอร์เน็ต สถานศึกษาทุกแห่งมีความต้องการใช้เท่าๆ กัน ความรู้ความเข้าใจที่ทุกคนต้องเข้าไปให้ถึงโลกแห่งสังคมการเรียนรู้และใช้เทคโนโลยีเป็นจะทำให้เกิดคุณค่าและประโยชน์สูงสุดต่อตัวเอง แต่ในทางกลับกันหากใช้อย่างผิดวิธี ก็อาจทำให้เกิดความสูญเสีย ก็เป็นไปได้

สถานศึกษาบางแห่งอาจจะไม่ได้รับจัดสรรคอมพิวเตอร์จากภาครัฐเลยก็มี หรืออาจจะไม่มีระบบอินเทอร์เน็ตใช้ก็คงมีอยู่ หรือได้รับการติดตั้งเป็นแบบงานดาวเทียมแต่ใช้งานไม่ได้ ดังนั้นหากรัฐบาลจะส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้เรียนรู้โลกกว้างอย่างเท่าเทียมกัน ภาครัฐต้องจัดสรรวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัยให้กับสถานศึกษาอย่างจริงจัง จัดสรรครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ความชำนาญด้านการใช้เทคโนโลยีมาทำการจัดการเรียนการสอนให้กับเด็กและเยาวชนเหล่านั้น หรือพัฒนาครูที่มีอยู่ให้มีความรู้พร้อมที่จะเรียนรู้และสอนเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในสถานการณ์ปัจจุบันสถานศึกษาทุกแห่งจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีในการติดต่อสื่อสาร การเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ การค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งต่างๆ ทั้งภายในและต่างประเทศ^{๑๑}

^{๑๑}การศึกษาไทยในยุคปัจจุบัน, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://patcharapornphin.wordpress.com> [๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑].

๒.๑.๓ นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ศึกษาวิเคราะห์บริบทที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยร่างกรอบยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) นโยบายรัฐบาล นโยบายความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๔ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๗๙ นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ จุดเน้นนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ แผนพัฒนาการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ ๑๒ (พ.ศ.๒๕๖๐-๒๕๖๔) ผลการดำเนินงานของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผลวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มากำหนด สาระสำคัญของแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๑ ของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำหรับการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีพ.ศ.๒๕๖๑) ดังนี้

วิสัยทัศน์

การศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทย มีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล บนพื้นฐาน ของความเป็นไทย

พันธกิจ

๑. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมี คุณภาพ

๒. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและ ค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ

๓. พัฒนาระบบบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วม เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบ ต่อ คุณภาพการศึกษาและบูรณาการการจัดการศึกษา

เป้าประสงค์

๑. นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคน มีพัฒนาการ เหมาะสมตามวัย และมีคุณภาพ

๒. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพ และ เสมอภาค

๓. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีสมรรถนะตรงตามสายงาน และมีวัฒนธรรมการ ทำงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์

๔. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และสถานศึกษา มีประสิทธิภาพและเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ คุณภาพระดับมาตรฐานสากล

๕. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นการทำงานแบบบูรณาการ มีเครือข่ายการบริหารจัดการ บริหารแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา กระจาย อำนาจและ ความรับผิดชอบสู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษา

๖. พื้นที่พิเศษ ได้รับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาที่ เหมาะสมตามบริบทของพื้นที่

๗. หน่วยงานทุกระดับพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีและระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมียุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน^{๑๒}ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ด้านการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง

๑. เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลัก และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๑ น้อมนำแนวพระราชดำริสืบสานพระราชปณิธานและพระบรมราโชบายด้านการศึกษา หรือ“ศาสตร์พระราชา” มาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

๑.๒ ปลุกฝังและเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย ความสามัคคีสมานฉันท์สันติวิธีต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๓ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ผ่านหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ประวัติศาสตร์และความเป็นพลเมือง

๒. ปลุกฝังผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

๒.๑ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมทั้งในและนอกห้องเรียน ที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรและค่านิยมหลักของคนไทย ๑๒ ประการ

๒.๒ เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ เช่น อาชญากรรม และความรุนแรงในรูปแบบต่างๆ สิ่งเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติ ภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์

๓. พัฒนาการจัดการศึกษาโรงเรียนในเขตพื้นที่พิเศษให้เหมาะสมตามบริบทของพื้นที่

๓.๑ เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้

๓.๒ เขตระเบียงเศรษฐกิจ

๓.๓ เขตสามเหลี่ยมมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

๓.๔ เขตพื้นที่ชายแดน

๓.๕ เขตเศรษฐกิจพิเศษ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

๑. เสริมสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนาผู้เรียนอย่างมีคุณภาพด้วยการปรับหลักสูตร การวัดและประเมินผลที่เหมาะสม

^{๑๒}สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ ๒๕๖๑, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย, ๒๕๖๐), หน้า ๖๓.

๑.๑ ปรับปรุงหลักสูตรในระดับปฐมวัยและหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพ และจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับหลักสูตร ตามความจำเป็นและความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสังคม

๑.๒ ส่งเสริมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในการสื่อสารภาษาอังกฤษ ภาษาประเทศคู่ค้า และภาษาอาเซียนอย่างน้อย ๑ ภาษา

๑.๓ พัฒนาระบบการวัดและประเมินผลทุกระดับ ให้มีคุณภาพและมาตรฐานนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเต็มตามศักยภาพ

๒. พัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนรู้

๒.๑ พัฒนาผู้เรียนระดับก่อนประถมศึกษา ให้มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้มีความพร้อมเข้าสู่การเรียนในระดับที่สูงขึ้น

๒.๒ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถอ่านออกเขียนได้ ตามช่วงวัย

๒.๓ ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน

๒.๔ ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง (Active Learning) เน้นทักษะกระบวนการ ให้เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์คิดแก้ปัญหา และคิดสร้างสรรค์ในทหกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน

๒.๕ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ ๒๑

๒.๖ ปลุกฝังทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ให้กับนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาตามโครงการบ้านนักวิทยาศาสตร์น้อย ประเทศไทย

๒.๗ สนับสนุนการผลิต จัดหาและใช้สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยีนวัตกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกที่หลากหลายรวมทั้งการพัฒนาห้องสมุดและแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาในการจัดการเรียนรู้ได้ทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ

๒.๘ ส่งเสริมการจัดหลักสูตรทักษะอาชีพ ควบคู่ไปกับวิชาสามัญ เช่น ทวิศึกษา (Dual Education) หลักสูตรระยะสั้น

๒.๙ ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ (ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ) ให้เต็มตามศักยภาพด้วยรูปแบบที่เหมาะสม

๒.๑๐ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพอย่างเข้มแข็งต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม

๓. สร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน

๓.๑ ยกระดับผลการประเมินระดับนานาชาติตามโครงการ PISA (Programmed for International Student Assessment)

๓.๒ ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศในด้านต่างๆ

๓.๓ ส่งเสริมการเรียนรู้เชิงบูรณาการแบบสหวิทยาการ เช่น สะเต็มศึกษา (Science Technology Engineering and Mathematics Education: STEM Education) เพื่ อ พั ฒ น า กระบวนการคิด และการสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม สอดคล้องกับประเทศไทย ๔.๐

๔. ส่งเสริมสนับสนุนการทำวิจัย และนำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

๔.๑ ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา

๔.๒ ส่งเสริมการทำวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้การวัดและประเมินผล โดยเน้นให้มีการวิจัยในชั้นเรียน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ด้านการส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

๑. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพในรูปแบบที่หลากหลาย เช่น

๑.๑ TEPE Online (Teachers and Educational Personals Enhancement Based on Mission and Functional Areas as Majors)

๑.๒ ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC)

๑.๓ การเรียนรู้ผ่านกิจกรรมการปฏิบัติจริง (Active Learning)

๒. พัฒนาระบบการบริหารงานบุคคลให้มีประสิทธิภาพ โดยเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

๒.๑ การกำหนดแผนอัตรากำลัง การสรรหา การบรรจุแต่งตั้ง การประเมินและการพัฒนา

๒.๒ การสร้างแรงจูงใจให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีขวัญและกำลังใจในการทำงาน

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ด้านโอกาสความเสมอภาค และความเท่าเทียม การเข้าถึงบริการทางการศึกษา^{๑๓}

๑. เพิ่มโอกาสการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

๑.๑ ส่งเสริมประชากรวัยเรียนทุกคนให้ได้รับโอกาสในการเข้ารับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและเสมอภาค

๑.๒ สร้างความเข้มแข็งของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบส่งเสริมความประพฤติ นักเรียน ระบบคุ้มครองนักเรียน และการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม

๒. ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา

๒.๑ ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการจัดการศึกษาที่เหมาะสม สำหรับเด็กด้อยโอกาสที่ไม่อยู่ในทะเบียนราษฎร เช่น เด็กไร้สัญชาติเด็กพลัดถิ่น เด็กต่างด้าว เด็กไทยที่ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน เป็นต้น

๒.๒ ส่งเสริมสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีในการจัดการศึกษาให้ครอบคลุมทุกพื้นที่อย่างทั่วถึง เช่นการพัฒนาคุณภาพศึกษาทางไกลผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Distance learning information technology: DLIT) , การพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยเทคโนโลยีการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (Distance Learning Television : DLTV)

^{๑๓}สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, หน้า ๖๖.

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑. จัดการศึกษาสร้างเสริมคุณภาพชีวิต

๑.๑ ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และน้อมนำแนวคิดตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิต

๑.๒ ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

๑.๓ สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา^{๑๔}

๑. พัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ

๑.๑ พัฒนาระบบการวางแผน การนำแผนไปสู่การปฏิบัติการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล เพื่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักธรรมาภิบาล

๑.๒ พัฒนาระบบงบประมาณและการสนับสนุนค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑.๓ พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการศึกษา ที่มีมาตรฐานเชื่อมโยงและเข้าถึงได้

๑.๔ สร้างความเข้มแข็ง และยกระดับคุณภาพสถานศึกษาตามบริบทของพื้นที่ เช่น โรงเรียนที่ประสบปัญหาวิกฤตทางการศึกษา (ICU) โรงเรียนประชารัฐ (ดูใกล้บ้าน) โรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนห้องเรียนกีฬา โรงเรียนมาตรฐานสากล

๑.๕ ส่งเสริมระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็ง

๑.๖ ยกย่องเชิดชูเกียรติสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษสถานศึกษา และองค์กรคณะบุคคล ที่มีผลงานเชิงประจักษ์

๒. สร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม

๒.๑ ส่งเสริมการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน (Area-base Management), รูปแบบการบริหารแบบกระจายอำนาจ “CLUSTERS” เป็นต้น

๒.๒ เขตพื้นที่การศึกษาจัดทำแผนบูรณาการจัดการศึกษาร่วมกับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและสำนักงานศึกษาธิการภาค

๒.๓ สร้างความเข้มแข็งในการยกระดับคุณภาพการศึกษารูปแบบเครือข่าย เช่น เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษา ศูนย์พัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้สหวิทยาเขต กลุ่มโรงเรียน

๒.๔ ส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนด้วยพลังประชารัฐอย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน

๓. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

^{๑๔}อ้างแล้ว.

๓.๑ ส่งเสริม สนับสนุนผู้ปกครอง ชุมชน สังคม และสาธารณชน ให้มีความรู้ความเข้าใจ สร้างความตระหนักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การกำกับดูแล ตลอดจนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

๓.๒ ประสานสถาบันหรือหน่วยงานทางการศึกษาให้คัดเลือกผู้เรียนเข้าศึกษาต่อด้วยวิธีการที่หลากหลาย

๒.๑.๔ นโยบายและแนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แนวทางการขับเคลื่อนการศึกษาและเรียนรู้ การทะนุบำรุง ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม รัฐบาลจะนำการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์และความเป็นไทยมาใช้สร้างสังคมให้เข้มแข็งอย่างมีคุณภาพและคุณธรรมควบคู่กัน^{๑๕} ดังนี้

๑. จัดให้มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญทั้งการศึกษาในระบบและการศึกษาทางเลือกไปพร้อมกัน เพื่อสร้างคุณภาพของคนไทยให้สามารถเรียนรู้ พัฒนาตนได้เต็มตามศักยภาพ ประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้โดยมีความใฝ่รู้และทักษะที่เหมาะสม เป็นคนดีมีคุณธรรม สร้างเสริมคุณภาพการเรียนรู้ โดยเน้นการเรียนรู้เพื่อสร้างสัมมาชีพในพื้นที่ ลดความเหลื่อมล้ำและพัฒนากำลังคนให้เป็นที่ต้องการเหมาะสมกับพื้นที่ ทั้งในด้านการเกษตร อุตสาหกรรม และธุรกิจบริการ

๒. ในระยะเฉพาะหน้าจะปรับเปลี่ยนการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการศึกษาให้สอดคล้องกับความจำเป็นของผู้เรียนและลักษณะพื้นที่ของสถานศึกษา และปรับปรุงและบูรณาการระบบการกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาให้มีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มโอกาสแก่ผู้ยากจนหรือด้อยโอกาส จัดระบบการสนับสนุนให้เยาวชนและประชาชนทั่วไปมีสิทธิเลือกใช้บริการการศึกษา ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกโรงเรียน โดยจะพิจารณาจัดให้มีคู่มือการศึกษาเป็นแนวทางหนึ่ง

๓. ให้องค์กรภาคประชาสังคม ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไปมีโอกาสร่วมจัดการศึกษาที่มีคุณภาพและทั่วถึง และร่วมในการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ กระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาสู่สถานศึกษา เขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามศักยภาพและความพร้อม โดยให้สถานศึกษาสามารถเป็นนิติบุคคลและบริหารจัดการได้อย่างอิสระและคล่องตัวขึ้น

๔. พัฒนาคนทุกช่วงวัยโดยส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้สามารถมีความรู้และทักษะใหม่ที่สามารถประกอบอาชีพได้หลากหลายตามแนวโน้มการจ้างงานในอนาคต ปรับกระบวนการเรียนรู้และหลักสูตรให้เชื่อมโยงกับภูมิสังคม โดยบูรณาการความรู้และคุณธรรมเข้าด้วยกันเพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะ การใฝ่เรียนรู้ การแก้ปัญหา การรับฟังความเห็นผู้อื่น การมีคุณธรรม จริยธรรม และความเป็นพลเมืองดี โดยเน้นความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน

^{๑๕}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓.

๕. ส่งเสริมอาชีวศึกษาและการศึกษาระดับวิทยาลัยชุมชน เพื่อสร้างแรงงานที่มีทักษะ โดยเฉพาะในท้องถิ่นที่มีความต้องการแรงงาน และพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาให้เชื่อมโยงกับ มาตรฐานวิชาชีพ

๖. พัฒนาระบบการผลิตและพัฒนาครูที่มีคุณภาพและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู เน้นครูผู้สอนให้มีวุฒิตรงตามวิชาที่สอน นำเทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือที่เหมาะสมมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยครูหรือเพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง เช่น การเรียนทางไกล การเรียนโดยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น รวมทั้งปรับระบบการประเมินสมรรถนะที่สะท้อน ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ

๗. ทะนุบำรุงและอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาและศาสนาอื่น ๆ สนับสนุนให้องค์กรทางศาสนา มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนพัฒนาคุณภาพชีวิตสร้างสันติสุขและความปรองดองสมานฉันท์ในสังคมไทยอย่างยั่งยืน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมตามความพร้อม

๘. อนุรักษ์ ฟื้นฟู และเผยแพร่มรดกทางวัฒนธรรม ภาษาไทยและภาษาถิ่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมทั้งความหลากหลายของศิลปวัฒนธรรมไทย เพื่อการเรียนรู้ สร้างความภาคภูมิใจใน ประวัติศาสตร์และความเป็นไทย นำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์อันดีในระดับประชาชน ระดับชาติ ระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ ตลอดจนเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ

๙. สนับสนุนการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ วัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้านและ วัฒนธรรมสากล และการสร้างสรรค์งานศิลปะและวัฒนธรรมที่เป็นสากล เพื่อเตรียมเข้าสู่เสาหลัก วัฒนธรรมของประชาคมอาเซียนและเพื่อการเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก

๑๐. ปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกที่ดี รวมทั้งสนับสนุนการผลิตสื่อคุณภาพ เพื่อเปิดพื้นที่ สาธารณะให้เยาวชนและประชาชนได้มีโอกาสแสดงออกอย่างสร้างสรรค์

แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายทั่วไป

๑. การพัฒนาและปฏิรูปการศึกษา จะต้องยึดหลักการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ และความต้องการของทุกภาคส่วนในสังคม มีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาและเพิ่มศักยภาพ การแข่งขันของประเทศ รวมทั้งเป็นไปตามกระบวนการของสภาปฏิรูปแห่งชาติและสภานิติบัญญัติ แห่งชาติ และแนวนโยบายของคณะรัฐมนตรี เพื่อให้การดำเนินงานเป็นที่ยอมรับและเกิดความมั่นคง ยั่งยืนในระบบการศึกษาของไทย

๒. การสร้างโอกาสทางการศึกษาในสังคมไทย จะต้องให้ความสำคัญกับการสร้าง ความเท่าเทียมและเป็นธรรม โดยการน้อมนำแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มได้มีโอกาสเข้าถึงองค์ความรู้ได้โดยสะดวก และสามารถ พัฒนาและประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นการยกระดับคุณภาพ การศึกษาอย่างเท่าเทียม

๓. การพัฒนาระบบการจัดการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรทางการศึกษา จะต้องให้ ความสำคัญกับการยกระดับความรู้ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล ควบคู่ไปกับการส่งเสริม การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และปลูกฝังคุณธรรม การสร้างวินัย ปลูกฝังอุดมการณ์ความยึดมั่น

ในสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ การมีจิตสาธารณะ ความตระหนักถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน และเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักการประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด อุดมการณ์ และความเชื่อ รวมทั้งรู้คุณค่าและสืบสานวัฒนธรรมและขนบประเพณีอันดีงามของไทย

๔. การส่งเสริมและยกสถานะของครูซึ่งเป็นบุคลากรหลักในระบบการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างเสริมให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงในสังคม เป็นบุคลากรที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องคุณธรรมและจริยธรรม มีภูมิความรู้และทักษะในการสื่อสารถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสมมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู ตลอดจนมีฐานะและคุณภาพชีวิตที่ดีสอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมไทยในปัจจุบัน

๕. การบริหารและการปฏิบัติราชการกระทรวงในทุกระดับจะต้องให้ความสำคัญกับการบูรณาการการปฏิบัติของทุกหน่วยงานในสังกัดให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันและประสานสอดคล้องกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ปราศจากการทุจริตคอร์รัปชัน ตลอดจนให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานด้านการศึกษา ที่ถูกต้อง รวดเร็ว และตรงกับความต้องการของสังคม

แนวทางการขับเคลื่อนเฉพาะ (ดำเนินการให้เห็นผลใน ๑ ปี)^{๑๖}

๑. การพัฒนาการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้และสนับสนุนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

เป้าหมายในการดำเนินนโยบาย

๑.๑ การพัฒนาการศึกษาและพัฒนารูปแบบการศึกษามีความเหมาะสมกับพื้นที่

๑.๒ สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยอาศัยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้ และแก้ไขปัญหาการอ่านภาษาไทยไม่ออกและเขียนไม่ได้ของนักเรียนในพื้นที่อย่างจริงจัง

๑.๓ สามารถพัฒนาระบบการให้ค่าตอบแทน สิ่งจูงใจและสวัสดิการ สำหรับบุคลากรทางการศึกษาในพื้นที่เสี่ยงภัยได้อย่างเหมาะสม

๑.๔ มีมาตรการด้านความปลอดภัยที่ชัดเจนสำหรับนักเรียนนักศึกษา ครูอาจารย์ และสถานศึกษาโดยการบูรณาการแผนและการปฏิบัติร่วมกับหน่วยงานความมั่นคงในพื้นที่

๑.๕ มีกิจกรรมสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาและการจัดการศึกษาโรงเรียนเอกชนในพื้นที่เสี่ยงภัย รวมทั้งกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เพิ่มพูนประสบการณ์ เปิดโลกทัศน์และสร้างความหวัง การยึดมั่นในหลักคุณธรรมและสถาบันหลักของชาติ ให้กับนักเรียนนักศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่อง

๑.๖ สามารถเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับองค์กรระหว่างประเทศโดยเฉพาะองค์การสหประชาชาติและยูเนสโก ประเทศกลุ่มประชาชาติมุสลิม ประเทศเพื่อนบ้าน และสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง

^{๑๖}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๕.

๒. การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.๒๕๕๘ และการดำรงความต่อเนื่องภายหลังการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

เป้าหมายในการดำเนินนโยบาย

๒.๑ โครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาของภาครัฐและเอกชน นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา มีความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.๒๕๕๘

๒.๒ มีกิจกรรมการเรียนรู้ ขยายความสัมพันธ์และพัฒนาความร่วมมือทางการศึกษา และการแลกเปลี่ยนทางการศึกษา กับประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างต่อเนื่อง

๒.๓ สามารถพัฒนาและเสริมทักษะด้านภาษาอังกฤษและภาษาประเทศสมาชิกอาเซียน สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียน การยอมรับในความแตกต่างหลากหลายในลักษณะ พหุสังคมวัฒนธรรม และให้ความเคารพในอุดมการณ์ความเชื่อบนพื้นฐานของหลักสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ให้กับนักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ ให้เห็นผลอย่างเป็นรูปธรรม

๓. การพัฒนาศักยภาพการแข่งขันและสนับสนุนการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

เป้าหมายในการดำเนินนโยบาย

๓.๑ มีแนวทางการส่งเสริมและดำเนินการเพื่อปรับสัดส่วนผู้เรียนอาชีวศึกษาและสามัญศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการกำลังคนในตลาดแรงงานรองรับการพัฒนาประเทศ

๓.๒ มีแนวทางการพัฒนาหลักสูตร ระบบการจัดการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษา รองรับทิศทางการพัฒนาประเทศโดยใช้วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเป็นฐานการพัฒนา

๓.๓ มีกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมการวิจัย พัฒนา และการสร้างนวัตกรรมในสถาบันทางการศึกษา เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์และสร้างมูลค่าสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

๓.๔ มีแผนงานและโครงการเพื่อส่งเสริมการผลิตกำลังคนด้านการอาชีวศึกษา ตอบสนองต่อภาคการผลิตสินค้าและอาหาร ภาคการท่องเที่ยว ภาคการบริการ ภาคการขนส่ง บุคลากรทางการแพทย์และพยาบาล และอื่น ๆ ในสาขาที่มีความขาดแคลน ให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการจัดทำความตกลงร่วมระหว่างภาครัฐและเอกชนในการสนับสนุนการผลิต การพัฒนาระบบการจัดการ และการพัฒนากำลังคน ทั้งระบบ

๓.๕ มีกิจกรรมเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้และการพัฒนาต่อยอดความรู้เพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ วิสาหกิจ การประกอบอาชีพและดำเนินธุรกิจ ควบคู่ไปกับการเผยแพร่องค์ความรู้และแนวทางการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันในการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบอย่างเป็นรูปธรรม

๔. การมุ่งเน้นการผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพ

เป้าหมายในการดำเนินนโยบาย

๔.๑ มีแนวทางการพัฒนาระบบการผลิตครูให้เพียงพอต่อความต้องการและเหมาะสมกับอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และปรับระบบการรับรองมาตรฐานวิชาชีพครูให้เอื้อต่อการเพิ่มโอกาสให้มีบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เหมาะสมเข้ามาในระบบการศึกษา

๔.๒ ระบบการบริหารงานบุคคล การย้ายบรรจุ และการประเมินวิทยฐานะของครูและบุคลากรทางการศึกษา มีมาตรฐานระดับสากล สามารถเพิ่มศักยภาพในการให้การศึกษาและลดภาระงานที่ไม่จำเป็นรวมทั้งไม่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจหลัก

๔.๓ ครูและบุคลากรทางการศึกษามีจิตวิญญาณของความเป็นครู การเป็นครูมืออาชีพ และยึดมั่นในจรรยาบรรณของวิชาชีพ

๔.๔ สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาตามเส้นทางวิชาชีพและความก้าวหน้าในหน้าที่การงานได้อย่างเป็นระบบ มีระบบสนับสนุนการพัฒนาตนเองและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้ในการระบบคลังความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประเมินผล อย่างเป็นรูปธรรม

๔.๕ มีแผนงานและโครงการเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยการพัฒนาระบบสวัสดิการที่มุ่งการแก้ไขปัญหาและให้การช่วยเหลือที่ยั่งยืน และให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาหนี้สินอย่างเป็นระบบ

๕. การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาให้ทันสมัย

เป้าหมายในการดำเนินนโยบาย

๕.๑ น้อมนำแนวทางการพัฒนาระบบการศึกษาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาเป็นหลักในการดำเนินแผนงานและโครงการในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา

๕.๒ การดำเนินแผนงานและโครงการในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา จะต้องพิจารณาถึงความพร้อมและความเหมาะสมกับหลักสูตรและระดับการเรียนการสอน ความคุ้มค่า ความจำเป็นในการลดอุปสรรคและเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพ การยกระดับคุณภาพการศึกษา รวมทั้งความเท่าเทียมและครอบคลุมพื้นที่

๕.๓ มีแผนงานและโครงการในการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการเรียนการสอนอย่างเต็มรูปแบบ โดยขยายโรงเรียนนำร่องในการจัดทำห้องเรียน Smart Classroom ออกสู่ส่วนภูมิภาคมากขึ้น

๕.๔ สามารถใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการและบูรณาการเครือข่ายคอมพิวเตอร์ เครือข่ายต่าง ๆ เชื่อมโยงกับสถิติข้อมูลทางการศึกษา และประมวลผลข้อมูลที่เป็นประโยชน์ใช้ประกอบการตัดสินใจในการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖. การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙ ของกระทรวงศึกษาธิการ

เป้าหมายในการดำเนินนโยบาย

๖.๑ สามารถถ่ายทอดนโยบายพื้นฐานและนโยบายเร่งด่วนของคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาไปสู่แผนปฏิบัติราชการประจำปี เพื่อให้การนำสู่การปฏิบัติสามารถดำเนินการได้อย่างชัดเจนและติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง

๖.๒ สามารถสื่อสารถ่ายทอดให้ทุกหน่วยงานและบุคลากรทุกระดับมีความรู้และความเข้าใจในสาระสำคัญของแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙ และพัฒนาตัวชี้วัดที่ชัดเจนเพื่อประสิทธิภาพในการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ ภายในช่วงเดือนแรกของปีงบประมาณ เพื่อให้การปฏิบัติราชการในภาพรวมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๖.๓ หน่วยงานส่วนกลางสามารถให้การสนับสนุนทรัพยากรอย่างเพียงพอในการปฏิบัติราชการตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๙ ของหน่วยปฏิบัติในระดับพื้นที่

๖.๔ มีระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และการรายงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้การได้ข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้องและรวดเร็ว เพื่อการทบทวนและปรับปรุงการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้ทันต่อเหตุการณ์

๖.๕ สามารถติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการปฏิบัติราชการและผลการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นรายไตรมาสได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถกำหนดมาตรการเพื่อปรับปรุงกระบวนการปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาอย่างทันต่อสถานการณ์ มีระบบวิเคราะห์ประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณและจัดทำแผนเพิ่มประสิทธิภาพ รวมทั้งมีระบบการกำกับดูแลเพื่อให้เกิดความโปร่งใสและเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้การเบิกจ่ายงบประมาณเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

๗. การดำเนินการตามแผนการศึกษาแห่งชาติและการปฏิรูปการศึกษา

เป้าหมายในการดำเนินนโยบาย^{๑๗}

๗.๑ มีความก้าวหน้าในการดำเนินการตามแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง ครั้งที่ ๒ และเป็นไปตามเป้าหมายเมื่อสิ้นสุดแผน ปี พ.ศ.๒๕๕๙ และสามารถดำเนินการจัดทำร่างแผนการศึกษาแห่งชาติในห้วงระยะเวลาต่อไป

๗.๒ มีแผนงานและโครงการในการจัดและส่งเสริมการศึกษา โดยเฉพาะการดำเนินการต่อเนื่องของการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบให้เชื่อมโยงกันทั้งการปฏิรูปหลักสูตรและการปฏิรูปการเรียนการสอนกับการเรียนรู้ยุคใหม่ ปฏิรูประบบการผลิตและพัฒนาครู การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับการปฏิรูปการเรียนรู้ การยกระดับคุณภาพการศึกษาสู่มาตรฐานสากล และการส่งเสริมให้เอกชนมีส่วนร่วมในการจัดและสนับสนุนการศึกษา

๗.๓ สามารถติดตามรายละเอียดแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ และแนวนโยบายของคณะรัฐมนตรี ได้อย่างต่อเนื่อง และสามารถรายงาน

^{๑๗} สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, หน้า ๘.

สรุปความก้าวหน้าเป็นรายไตรมาส รวมทั้งสามารถวางแผนทางรองรับการเปลี่ยนแปลงทั้งในเชิงโครงสร้าง ระบบงาน กฎหมาย ระบบการบริหารจัดการ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้อย่างเป็นระบบ

นโยบายเร่งด่วน (ดำเนินการให้เห็นผลใน ๓ เดือน)

๑. เร่งสำรวจและให้ความช่วยเหลือเยียวยา รวมทั้งฟื้นฟูโรงเรียน สถานศึกษา นักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์อุทกภัย โดยเร็ว

เป้าหมายในการดำเนินนโยบาย

โรงเรียน สถานศึกษา นักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการช่วยเหลือเยียวยาและฟื้นฟู ให้สามารถทำการเรียนการสอนได้ตามปกติอย่างรวดเร็ว

๒. เร่งแก้ไขปัญหาความรุนแรงและเหตุทะเลาะวิวาทของนักศึกษาอาชีวศึกษาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

เป้าหมายในการดำเนินนโยบาย

๒.๑ มีการดำเนินการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหาที่ชัดเจนและมีการปฏิบัติอย่างจริงจัง

๒.๒ ไม่มีเหตุทะเลาะวิวาทของนักศึกษาอาชีวศึกษาจนส่งผลกระทบต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนทั่วไป/จำนวนเหตุทะเลาะวิวาทของนักศึกษาอาชีวศึกษาในช่วง ๓ เดือน ลดลงอย่างชัดเจน

๓. เร่งสร้างค่านิยมอาชีวศึกษา ปรับภาพลักษณ์ และกำหนดมาตรการเพื่อจูงใจให้นักเรียนนักศึกษา พ่อแม่และผู้ปกครอง มีความยินดีและส่งเสริมให้บุตรหลานเข้ารับการศึกษานานาชาติ อาชีวศึกษาเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะวิชาชีพที่ขาดแคลนและเป็นความต้องการของตลาดแรงงาน

เป้าหมายในการดำเนินนโยบาย

๓.๑ มีกิจกรรมเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของการศึกษานานาชาติอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่อง

๓.๒ มีการกำหนดแผนงานหรือมาตรการเพื่อจูงใจในการเข้ารับการศึกษานานาชาติอาชีวศึกษา โดยเฉพาะวิชาชีพที่ขาดแคลน และมีระบบการติดตาม ควบคุม อย่างเป็นระบบและชัดเจน

๔. ทบทวนหลักสูตร การเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนากระบวนการคิด วิเคราะห์ มีเวลาทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ ทักษะ และประสบการณ์ รวมทั้งปลูกฝังในเรื่อง ค่านิยมหลักมีคุณธรรม จริยธรรม สร้างวินัย จิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม การยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความภาคภูมิใจในการเป็นคนไทย

เป้าหมายในการดำเนินนโยบาย

๔.๑ มีแนวทางปรับปรุงหลักสูตรให้เด็กและเยาวชนได้พัฒนากระบวนการคิด ทักษะ ความสามารถอย่างรอบด้านทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคมสติปัญญา การปลูกฝังค่านิยม ๑๒ ประการ การเรียนรู้ประสบการณ์จากการทำกิจกรรม ฝึกปฏิบัติอย่างเหมาะสม แต่ละช่วงวัย และการวางพื้นฐานเพื่อการทำงาน การศึกษาเพื่ออาชีพ

๔.๒ นำร่องรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ดีและผลักดันกฎหมายที่จะเป็นรากฐานและกลไกการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาระยะยาว

๕. เร่งพิจารณาทบทวนการอุดหนุนรายหัวแก่นักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งของภาครัฐและเอกชน การช่วยเหลือค่าอุปกรณ์การเรียนของนักเรียนสายอาชีพ อาชีวศึกษา และการช่วยเหลือเด็กยากจน พิกัด และด้อยโอกาส

เป้าหมายในการดำเนินนโยบาย

๕.๑ มีกระบวนการพิจารณาอย่างรอบคอบและสามารถเสนอขออนุมัติ/เห็นชอบได้ตามขั้นตอนตามกฎหมายและกฎระเบียบที่กำหนด

๕.๒ สามารถให้การอุดหนุนและการช่วยเหลือมีความเหมาะสมกับสภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

๖. เร่งขยายบทบาทของภาคเอกชนในการมีส่วนร่วมในระบบการศึกษา โดยเฉพาะการจัดทำข้อตกลงระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจเอกชนในการให้การสนับสนุนและการรับนักเรียนนักศึกษาเข้าทำงานหลังสำเร็จการศึกษาและการสนับสนุนอื่นๆ ให้เพิ่มมากขึ้น

เป้าหมายในการดำเนินนโยบาย

๖.๑ มีแนวทางและมาตรการจูงใจภาคเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในระบบการศึกษา

๖.๒ จัดทำข้อตกลงกับผู้ประกอบการธุรกิจเอกชนในการให้การสนับสนุนเพิ่มมากขึ้น

๗. เร่งปรับระบบการบรรจุครูและการรับรองมาตรฐานวิชาชีพครูให้เอื้อต่อการเพิ่มโอกาสให้มีบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์ที่เหมาะสมเข้ามาในระบบการศึกษาเพิ่มมากขึ้น เพื่อสนับสนุนการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนครูและบุคลากรอาชีวศึกษาและครูสาขาขาดแคลนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป้าหมายในการดำเนินนโยบาย

๗.๑ มีกระบวนการพิจารณาอย่างรอบคอบและสามารถเสนอขออนุมัติ/เห็นชอบได้ตามขั้นตอนตามกฎหมายและกฎระเบียบที่กำหนด รวมถึงปรับแก้กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

๗.๒ สามารถปรับระบบการบรรจุครูและการรับรองมาตรฐานวิชาชีพครูให้เอื้อต่อการเพิ่มโอกาสให้มีบุคลากรที่มีความรู้และประสบการณ์เข้ามาในระบบการศึกษาเพิ่มมากขึ้น

๘. เร่งทบทวนมาตรการการจัดกิจกรรมรับน้องของนักเรียนนักศึกษาในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และมาตรการติดตามควบคุม การลักลอบการจัดกิจกรรมรับน้องทั้งภายในและภายนอกสถาบันการศึกษา ให้เป็นไปในแนวทางที่สร้างสรรค์ ปลอดภัย ปราศจากการใช้ความรุนแรง การละเมิดและคุกคามทางเพศ รวมทั้งไม่ขัดต่อหลักศีลธรรมขนบประเพณีอันดีงามและเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน โดยให้มีผลบังคับใช้ให้ทุกสถาบัน การศึกษายึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

เป้าหมายในการดำเนินนโยบาย

๘.๑ มีกระบวนการพิจารณาอย่างรอบคอบและสามารถเสนอขออนุมัติ/เห็นชอบได้ตามขั้นตอนตามกฎหมายและกฎระเบียบที่กำหนด

๘.๒ มีมาตรการและแนวทางที่ชัดเจนและมีผลบังคับใช้ในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

๙. เร่งทบทวนมาตรการความปลอดภัยสำหรับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาสถานศึกษา และมาตรการความปลอดภัยในการเดินทางและการขนส่งเป็นหมู่คณะของนักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยให้มีผลบังคับใช้ให้ทุกสถาบันศึกษายึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างเคร่งครัด

เป้าหมายในการดำเนินนโยบาย

๙.๑ มีกระบวนการพิจารณาอย่างรอบคอบและสามารถเสนอขออนุมัติ/เห็นชอบได้ตามขั้นตอนตามกฎหมายและกฎระเบียบที่กำหนด

๙.๒ มีมาตรการและแนวทางที่ชัดเจนและมีผลบังคับใช้ในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

๑๐. เร่งดำเนินการตามนโยบายเร่งด่วนของคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษาทั้งที่เป็นหน่วยรับผิดชอบหลักและหน่วยสนับสนุน ให้เห็นผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และเป็นไปตามเป้าหมายและกรอบระยะเวลาที่กำหนด

เป้าหมายในการดำเนินนโยบาย

๑๐.๑ มีการกำหนดหน่วยงานรับผิดชอบในการดำเนินการตามนโยบายเร่งด่วนที่ชัดเจน

๑๐.๒ กำหนดตัวชี้วัด เป้าหมาย แผนงาน โครงการและกิจกรรม รองรับเป็นรูปธรรม

๑๐.๓ มีระบบการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผล และการรายงานผลที่มีประสิทธิภาพ โดยสามารถรายงานความก้าวหน้าในการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง

๑๐.๔ มีระบบการวิเคราะห์และประมวลผล เพื่อกำหนดมาตรการในการแก้ไขปัญหา และลดผลกระทบทางลบได้อย่างรวดเร็ว และสามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่กำหนด

๑๐.๕ สามารถให้ข้อมูลที่ถูกต้องทันสมัยต่อคณะรัฐมนตรีและสังคมได้อย่างรวดเร็ว

โดยสรุป ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๓) ปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นภารกิจของทุกภาคส่วนที่จะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไปสู่ผลสำเร็จโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ.๒๕๕๘-๒๕๖๓) ให้สอดคล้องกับการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาของรัฐบาล ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการพัฒนาคนไทยให้เป็นพลเมืองดี มีความรู้ ความสามารถ และส่งผลดีต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ โดยกำหนดเป้าหมายคุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ได้แก่ สมรรถนะ ด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของเด็กไทยในศตวรรษที่ ๒๑ โดยมียุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๓ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ปฏิรูปการเรียนการสอนยุทธศาสตร์ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ปฏิรูปการพัฒนาวิชาชีพ และยุทธศาสตร์ที่ ๓ ปฏิรูประบบการบริหารจัดการ

๒.๑.๕ สรุป ๑๑ นโยบายสำคัญกระทรวงศึกษาธิการ ปี ๒๕๖๐

สรุป ๑๑ นโยบายสำคัญกระทรวงศึกษาธิการ ปี ๒๕๖๐ มี^{๑๔}ดังนี้

๑. เร่งรัดปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบและกระบวนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระบบ ให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลกให้สำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

๒. เร่งพัฒนาความแข็งแกร่งทางการศึกษา ให้ผู้เรียนทุกระดับทุกประเภท รวมถึงเด็กพิการและด้อยโอกาส มีความรู้และทักษะแห่งโลกยุคใหม่ควบคู่กันไป โดยเฉพาะทักษะการอ่าน เขียน และการคิด เพื่อให้มีความพร้อมเข้าสู่การศึกษาระดับสูงและโลกของการทำงาน

๑. เร่งรัดปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบและกระบวนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระบบ ให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลกให้สำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

๒. เร่งพัฒนาความแข็งแกร่งทางการศึกษา ให้ผู้เรียนทุกระดับทุกประเภท รวมถึงเด็กพิการและด้อยโอกาส มีความรู้และทักษะแห่งโลกยุคใหม่ควบคู่กันไป โดยเฉพาะทักษะการอ่าน เขียน และการคิด เพื่อให้มีความพร้อมเข้าสู่การศึกษาระดับสูงและโลกของการทำงาน

๓. เร่งปรับระบบสนับสนุนการจัดการศึกษาที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน มีการประสานสัมพันธ์กับเนื้อหา ทักษะ และกระบวนการเรียนการสอน ประกอบไปด้วย มาตรฐานและการประเมิน หลักสูตรและการสอน การพัฒนาทางวิชาชีพและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

๔. ยกระดับความแข็งแกร่งมาตรฐานวิชาชีพครูและผู้บริหารสถานศึกษา ให้ครูเป็นผู้ที่มีความสามารถและทักษะที่เหมาะสมกับการพัฒนาการเรียนของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารจัดการ และเป็นผู้นำทางวิชาการ ครูและผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนสร้างความมั่นใจและไว้วางใจ ส่งเสริมให้รับผิดชอบต่อผลที่เกิดกับนักเรียนที่สอดคล้องกับวิชาชีพ

๕. เร่งสร้างระบบให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นองค์กรคุณภาพที่แข็งแกร่งและมีประสิทธิภาพ เพื่อการให้บริการที่ดี มีความสามารถรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพและมาตรฐานได้เป็นอย่างดี

๖. เร่งรัดปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็ง มีแรงบันดาลใจและมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ชัดเจน เป็นสถานศึกษาคุณภาพและมีประสิทธิภาพที่สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล

๗. สร้างระบบการควบคุมการจัดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่มีข้อมูล สารสนเทศ และข่าวสารเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนอย่างพร้อมบริบูรณ์ และมีนโยบายการติดตามประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม

๘. สร้างวัฒนธรรมใหม่ในการทำงาน ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อการให้บริการที่ดี ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เร่งรัดการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบ ส่งเสริมการพัฒนาเชิงพื้นที่

^{๑๔}สรุป ๑๑ นโยบายสำคัญกระทรวงศึกษาธิการ ปี ๒๕๖๐, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: www.krusmart.com/obec-policy-2559/ [๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑].

ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ปรับปรุงระบบของโรงเรียนให้เป็นแบบร่วมคิดร่วมทำ การมีส่วนร่วมและการประสานงาน สามารถใช้เครือข่ายการพัฒนาการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ กลุ่มบุคคล องค์กรเอกชน องค์กรชุมชน และองค์กรสังคมอื่น

๙. เร่งปรับปรุงระบบการบริหารงานบุคคล มุ่งเน้นความถูกต้องเหมาะสม เป็นธรรม ปราศจากคอร์รัปชัน ให้เป็นปัจจัยหนุนในการเสริมสร้างคุณภาพและประสิทธิภาพ ขวัญและกำลังใจ สร้างภาวะจูงใจ แรงบันดาลใจ และความรับผิดชอบในความสำเร็จตามภาระหน้าที่

๑๐. มุ่งสร้างพลเมืองดีที่ตื่นตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมพหุวัฒนธรรมได้ และทำให้การศึกษานำการแก้ปัญหาสำคัญของสังคมรวมทั้งปัญหาการคอร์รัปชัน

๑๑. ทุ่่มมาตรการเพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาที่พัฒนาแล้ว และโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่ได้คุณภาพ เพื่อไม่ให้ผู้เรียนต้องเสียโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยมีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล บนพื้นฐานของความเป็นไทย

๒.๒ แผนการศึกษาแห่งชาติ

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญด้านการศึกษาในฐานะกลไกหลักในการพัฒนาประเทศมาโดยตลอดและเนื่องจากแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับเดิมได้สิ้นสุดลง กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา จึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ฉบับนี้ขึ้น เพื่อวางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ และเพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติบรรลุผลตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายการจัดการศึกษา จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์วัตถุประสงค์เป้าหมาย ตัวชี้วัด และแนวทางการพัฒนา ภายใต้อายุทธศาสตร์หลักประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ
มีเป้าหมาย^{๑๙}ดังนี้

๑.๑ คนทุกช่วงวัยมีความรักในสถาบันหลักของชาติ และยึดมั่นการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๒ คนทุกช่วงวัยในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษได้รับการศึกษาและเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ

๑.๓ คนทุกช่วงวัยได้รับการศึกษา การดูแลและป้องกันจากภัยคุกคามในชีวิตรูปแบบใหม่ โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ยกกระดับคุณภาพและส่งเสริมโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัด

^{๑๙}สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, แผนการศึกษาแห่งชาติ ๒๕๖๐-๒๕๗๙, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค, ๒๕๖๐), หน้า ๑๔๕.

ชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ ทั้งที่เป็นพื้นที่สูง พื้นที่ตามแนวตะเข็บชายแดนและพื้นที่เกาะแก่ง ชายฝั่งทะเล ทั้งกลุ่มชนต่างเชื้อชาติศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มชนชายขอบและแรงงานต่างด้าว พัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อการจัดระบบการดูแลและป้องกันภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ อาทิ อาชญากรรมและความรุนแรงในรูปแบบต่าง ๆ ยาเสพติด ภัยพิบัติจากธรรมชาติภัยจากโรคอุบัติใหม่ ภัยจากไซเบอร์ เป็นต้น และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการยกระดับคุณภาพการศึกษา ในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้และพื้นที่พิเศษ เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ มีเป้าหมาย^{๒๐}ดังนี้

๒.๑ กำลังคนมีทักษะที่สำคัญจำเป็นและมีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดงาน และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

๒.๒ สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษาลดบัณฑิตที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน

๒.๓ การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ

โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในสาขาที่ตรงตามความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นเลิศเฉพาะด้าน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการจัดทำแผนผลิตและพัฒนากำลังคนให้ตรงกับความต้องการของตลาดงานในกลุ่มอุตสาหกรรมเป้าหมาย เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีเป้าหมาย^{๒๑}ดังนี้

๓.๑ ผู้เรียนมีทักษะและคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองไทย และทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ ๒๑

๓.๒ คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ความสามารถ และสมรรถนะตามมาตรฐานการศึกษา และมาตรฐานวิชาชีพ และพัฒนาคุณภาพชีวิตได้ตามศักยภาพ

๓.๓ สถานศึกษาทุกระดับการศึกษาสามารถจัดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ตามหลักสูตรอย่างมีคุณภาพและมาตรฐาน

๓.๔ แหล่งเรียนรู้ สื่อตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่

๓.๕ ระบบและกลไกการวัด การติดตาม และประเมินผลมีประสิทธิภาพ

^{๒๐}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕๐.

^{๒๑}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๕๖.

๓.๖ ระบบการผลิตครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้มาตรฐานระดับสากล

๓.๗ ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการพัฒนาสมรรถนะตามมาตรฐาน

โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้สื่อตำราเรียนและสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และประชาชนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ สร้างเสริมและปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนไทยให้มีวินัย จิตสาธารณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์และพัฒนาระบบและกลไกการติดตาม การวัด และประเมินผลผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ และมีแผนงานและโครงการที่สำคัญ เช่น โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การสร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียมทางการศึกษา
มีเป้าหมาย^{๒๒}ดังนี้

๔.๑ ผู้เรียนทุกคนได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ

๔.๒ การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาผ่านเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย

๔.๓ ระบบข้อมูลรายบุคคลและสารสนเทศทางการศึกษาที่ครอบคลุม ถูกต้องเป็นปัจจุบัน เพื่อการวางแผนการบริหารจัดการศึกษา การติดตามประเมิน และรายงานผล

โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ เพิ่มโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาสำหรับคนทุกช่วงวัย พัฒนาฐานข้อมูลด้านการศึกษาที่มีมาตรฐาน เชื่อมโยงและเข้าถึงได้และมีแผนงานและโครงการสำคัญเช่น โครงการจัดทำฐานข้อมูลรายบุคคลทุกช่วงวัย ทั้งด้านสาธารณสุข สังคม ภูมิสารสนเทศแรงงาน และการศึกษา เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
มีเป้าหมาย^{๒๓}ดังนี้

๕.๑ คนทุกช่วงวัย มีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

๕.๒ หลักสูตร แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม คุณธรรม จริยธรรม และการนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ

๕.๓ การวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ส่งเสริม สนับสนุนการสร้างจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรม จริยธรรม และนำแนวคิดตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ ในการดำเนินชีวิต ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้แหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ต่างๆ และพัฒนาองค์ความรู้งานวิจัย และนวัตกรรมด้านการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับ

^{๒๒}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖๔.

^{๒๓}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๖๕.

สิ่งแวดล้อม และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการน้อมนำศาสตร์พระราชาสู่การพัฒนา และเพิ่มศักยภาพคนทุกช่วงวัย โครงการโรงเรียนคุณธรรม โครงการโรงเรียนสีเขียว เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ ๖ การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการศึกษา มีเป้าหมาย^{๒๔} ดังนี้

๖.๑ โครงสร้าง บทบาท และระบบการบริหารจัดการการศึกษามีความคล่องตัวชัดเจน และสามารถตรวจสอบได้

๖.๒ ระบบการบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

๖.๓ ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของประชาชนและพื้นที่

๖.๔ กฎหมายและรูปแบบการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษารองรับลักษณะที่แตกต่างกันของผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการกำลังแรงงานของประเทศ

๖.๕ ระบบบริหารงานบุคคลของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีความเป็นธรรม สร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ

โดยกำหนดแนวทางการพัฒนา คือ ปรับปรุงโครงสร้างการบริหารจัดการศึกษา เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับระบบการเงินเพื่อการศึกษา พัฒนาระบบบริหารงานบุคคลของครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา และมีแผนงานและโครงการสำคัญ เช่น โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก โครงการพัฒนาระบบจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษา และโครงการทดลองนำร่องระบบการจัดสรรเงินผ่านด้านอุปสงค์และอุปทาน เป็นต้น

การขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

ความสำเร็จของการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ สู่การปฏิบัติ ขึ้นอยู่กับปัจจัยสำคัญหลายประการ ประกอบด้วย สาระของแผนการศึกษาแห่งชาติที่มีความชัดเจน ครบถ้วน และครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและทุกระดับการศึกษา การมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาแผนการศึกษาแห่งชาติของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ตั้งแต่ระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และสาธารณชน การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์แก่ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชน เพื่อสร้างความตระหนักในความสำคัญของแผนการศึกษาแห่งชาติ การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการศึกษาแห่งชาติและการนำแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนแก่ผู้ปฏิบัติทุกระดับ เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาของชาติ

แนวทางการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ ประกอบด้วย

๑. การสร้างความรู้ความเข้าใจให้ทุกภาคส่วนได้ตระหนักถึงความสำคัญและพร้อมเข้าร่วมในการผลักดันแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ การสร้างความรู้ความเข้าใจกับหน่วยงานองค์กร และภาคีทุกภาคส่วน ถึงวิสัยทัศน์และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ

^{๒๔}เรื่องเดียว, หน้า ๑๗๒.

๒. การสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.๒๕๖๐ – ๒๕๗๙ ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปีนโยบายรัฐบาล แผนพัฒนาการศึกษาระยะ ๕ ปีแผนปฏิบัติการระยะ ๔ ปีและแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงาน โดยสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมจัดทำและติดตามประเมินผลแผนดังกล่าว

๓. การปรับปรุงกฎ ระเบียบ และกฎหมายต่างๆ ให้เอื้อต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาในระดับต่าง ๆ

๔. การสร้างช่องทางให้ประชาสังคมมีโอกาสแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งระดับนโยบายและระดับพื้นที่

การดำเนินการการขับเคลื่อนแผนการศึกษาแห่งชาติสู่การปฏิบัติ

แผนการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. ๒๕๖๐-๒๕๗๙ ได้เสนอรายละเอียดการดำเนินการขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติโดยได้ระบุบทบาทของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ อาทิหน่วยงานส่วนกลางซึ่งประกอบด้วย กระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการ เช่น สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และหน่วยงานอื่นนอกกระทรวงศึกษาธิการที่รับผิดชอบจัดการศึกษา เป็นต้น ส่วนระดับภูมิภาค ประกอบด้วย สำนักงานศึกษาธิการภาค สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นต้น รวมทั้งระดับสถานศึกษาและระดับห้องเรียน โดยได้กำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนการดำเนินงานทั้ง ๖ ยุทธศาสตร์ของหน่วยงานในแต่ละระดับอย่างชัดเจน ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานตามแผน เป็นไปอย่างสอดคล้อง รองรับในกรอบทิศทางเดียวกัน และการจัดการศึกษาเป็นไปตามยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในช่วงเวลาที่กำหนด

การติดตามประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติ

แนวคิดและหลักการติดตามประเมินผล เป็นการติดตามประเมินผลที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมิน ทั้งการประเมินผลผลิตผลลัพธ์ และผลกระทบ โดยแต่ละหน่วยงานประเมินการดำเนินงานของตนควบคู่ไปกับการให้หน่วยงานกลางประเมิน มีหลักเกณฑ์การติดตามและประเมินผลตัวชี้วัดที่ชัดเจน โปร่งใสมีมาตรฐาน และถูกต้องตามหลักวิชาการแนวทางการติดตามประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติประกอบด้วย

๑. การประเมินบริบทก่อนเริ่มโครงการ ประเมินระหว่างดำเนินงาน และประเมินหลังการดำเนินงานตามแผนเสร็จสิ้น

๒. วางระบบการประเมินระดับกระทรวง ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค จังหวัด และเขตพื้นที่ เพื่อเชื่อมโยงแผนปฏิบัติการแต่ละระดับกับแผนการศึกษาแห่งชาติ

๓. ส่งเสริมให้เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานด้านการประเมินคุณภาพการศึกษา ด้านงบประมาณ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและในพื้นที่ เพื่อให้การติดตามประเมินผลมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

๔. จัดให้หน่วยงานหรือองค์กรที่มีความเชี่ยวชาญและเป็นกลางเป็นผู้ประเมิน

๕. จัดเวทีสาธารณะเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แสดงความคิดเห็น

๖. นำเสนอผลการติดตามและประเมินผลแผนการศึกษาแห่งชาติให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับทราบ

๒.๓ การศึกษาปฐมวัย

การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง ๕ ปี (๕ ปี ๑๑ เดือน ๒๙ วัน) ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมอง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มีชื่อเรียกต่างกันไปหลายชื่อ ซึ่งแต่ละโปรแกรมก็มีวิธีการและลักษณะในการจัดกิจกรรมซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยพัฒนาเด็กในรูปแบบต่างๆ กัน

๒.๓.๑ ความสำคัญของการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัยคือการที่ครูจะสอนได้ดั่งนั้นจำเป็นต้องศึกษาเด็ก ยิ่งกว่านั้นงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการทางสมองมนุษย์ยังเน้นความสำคัญของการศึกษาปฐมวัยโดยเฉพาะในช่วงของ ๕ ของปีแรกของชีวิตว่าเป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุดสำหรับการเรียนรู้ และเด็กจำเป็นต้องได้รับการดูแล เอาใจใส่จากพ่อแม่หรือผู้ดูแลตั้งแต่แรกเกิดโดยการให้ความรัก การโอบกอด สัมผัส พูดคุย และเล่นกับเด็กเพื่อให้สมองของเด็กได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ การเข้าใจพัฒนาเด็กส่งผลดีต่อครูผู้สอนหลายประการ ผลดีประการหนึ่งคือ ช่วยให้ครูเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของเด็กได้ดียิ่งขึ้นยังสามารถวางแผนหลักสูตร การเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนได้มากขึ้นศักยภาพ การเข้าใจพัฒนาเด็กส่งผลดีต่อครูผู้สอนหลายประการ ผลดีประการหนึ่งคือ ช่วยให้ครูเข้าใจกระบวนการเรียนรู้ของเด็กได้ดียิ่งขึ้น ยังสามารถวางแผนหลักสูตร การเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเด็กแต่ละคนได้มากขึ้น^{๒๕}

๒.๓.๒ ความหมายของการศึกษาปฐมวัย

อดีตความหมายของคำว่า “เด็ก” มีแตกต่างกันไปมากมายหลายความหมาย ทั้งนี้โดยขึ้นอยู่กับสังคมในยุคสมัยนั้น ๆ อาทิ ในสมัยโบราณเด็กจะถูกมองหรือพิจารณาว่าเป็นผู้ใหญ่เมื่ออายุ ๗ ขวบ การศึกษาของชาวกรีกและโรมันสมัยก่อนจะมุ่งจัดการศึกษาสำหรับเด็กชายที่มาจากครอบครัวร่ำรวยสำหรับเด็กหญิงหรือเด็กที่มาจากครอบครัวยากจนจะถูกฝึกให้ทำงานบ้าน การศึกษาจะเริ่มต้นเมื่อเด็กอายุ ราว ๖-๗ ขวบ ถึงแม้ว่านักปราชญ์กรีกในสมัยนั้น เช่น พลาโต (Plato) อริสโตเติล (Aristotle) และจะได้กล่าวถึงความจำเป็นของการจัดการศึกษาให้แก่เด็กก่อนหน้านั้นก็ตาม^{๒๖} และการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย หรือระดับก่อนประถมศึกษา ได้จัดตามแนวปรัชญาของนักจิตวิทยาพัฒนาการ

^{๒๕}การจัดการศึกษาปฐมวัย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://pratumwai53.blogspot.com/2012/1> [๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑].

^{๒๖}ปี 427-327 ก่อน ค.ศ. ช่วงชีวิตของพลาโต (Plato) ศิษย์โสเครตีส และ ปี ๓๘๔-๓๒๒ ก่อนค.ศ. เป็นช่วงชีวิตของอริสโตเติล (Aristotle) ศิษย์เพลโต, พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), กาลานุกรม พระพุทธศาสนา ในอารยธรรมโลก, (กรุงเทพมหานคร: บริษัท ด้านสุทธา การพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๒), หน้า ๒๐.

และนักการศึกษาต่างๆ นักปรัชญาในแต่ละยุคสมัยมีผู้กล่าวถึงและเป็นที่ยอมรับรวมทั้งนำมาประยุกต์ใช้กับการจัดการศึกษาปฐมวัยในปัจจุบันมีหลากหลายแนวคิด มีแนวคิดที่สำคัญดังนี้

การศึกษา คือ กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต^{๒๗}

พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๒ กล่าวถึง การศึกษา คือ กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดการจัดสภาพแวดล้อม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต^{๒๘}

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ กล่าวถึง การศึกษา ๔.๐ คือ การขับเคลื่อนให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามแนวคิดของการศึกษาไทย ๔.๐ ควรมีการสร้างหรือพัฒนาให้มีคุณลักษณะเป็นเรื่องสำคัญและควรเชื่อว่า ใครบ้างที่ควรจะได้รับการพัฒนา ควรเป็นระดับใด ซึ่งสิ่งที่จะต้องเป็นคือใคร ผู้ที่อยู่ในระดับนโยบายของประเทศและอยู่ในระดับปฏิบัติการหรือสถานบันการศึกษา^{๒๙}

เพลโต (Plato) กล่าวถึง การศึกษา คือ เครื่องมือที่ผู้ปกครองประเทศใช้ในการเปลี่ยนแปลงนิสัยมนุษย์เพื่อก่อให้เกิดรัฐที่มีความสามัคคี เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ถ้าพลเมืองมีการศึกษาจะสามารถฝ่าฟันอุปสรรคต่างๆ ได้เป็นอย่างดี และสามารถเผชิญกับเหตุฉุกเฉินต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ ถ้าระบบการศึกษาดี การกรับพัฒนาสิ่งใดก็จะเกิดขึ้นได้โดยง่าย แต่ถ้ารัฐทอดทิ้งการศึกษาไม่ว่ารัฐจะทำการอื่นโดยย่อไม่บังเกิดผล^{๓๐}

ดิวอี้ (Dewey) กล่าวถึง การศึกษา ไว้ดังต่อไปนี้

๑. การศึกษา คือ ชีวิต (Education is Life) การศึกษากับชีวิตเป็นของคู่กัน ตราบใดที่ยังมีชีวิตอยู่ ก็จะต้องมีการศึกษาควบคู่กันไป การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน และการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

๒. การศึกษา คือ ความเจริญงอกงาม (Education is Growth) คนที่ได้รับการศึกษาย่อมจะทำให้เจริญงอกงามทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

กู๊ด (Good) กล่าวถึง ความหมายของการศึกษา ไว้ดังต่อไปนี้^{๓๑}

การศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ทำให้บุคคลพัฒนาความสามารถ เจตคติ และพฤติกรรมต่างๆ ให้มีคุณค่าต่อสังคม และเป็นที่ยอมรับของสังคมที่ตนเป็นสมาชิก

^{๒๗}ฝ่ายวิชาการ, **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒** (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๓), (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เดอะบุคส์, ๒๕๕๖), หน้า ๖.

^{๒๘}พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๒, แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕,ม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓,ให้ไว้ ณ (วันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๒), หน้า ๒.

^{๒๙}ไพฑูรย์ สินลารัตน์, **การศึกษา ๔.๐ เป็นยิ่งกว่าการศึกษา**, หน้า ๑๖๓-๑๖๔.

^{๓๐}เพลโต (Plato), อ้างใน อีริคส์ก ดี อูปไมยอริชย์, **พื้นฐานการจัดการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่ โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๐), หน้า ๒๑๐.

^{๓๑}กู๊ด (Good), ความหมายของการศึกษา, อ้างใน อีริคส์ก ดี อูปไมยอริชย์, หน้า ๒๑๐.

การศึกษา หมายถึง กระบวนการทางสังคมที่ทำให้บุคคลได้รับอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมที่คัดเลือกแล้วหรือสิ่งแวดล้อมที่มีการควบคุมอย่างดี เพื่อให้บุคคลได้รับความรู้และสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

การศึกษา หมายถึง วิชาชีพหนึ่งสำหรับครูหรือผู้เตรียมประกอบวิชาชีพครูที่สถาบันอุดมศึกษาต่างๆ เปิดสอน

ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย กล่าวสรุป การศึกษา ไว้ว่า คือ การศึกษา เป็นการพัฒนาระบบความคิดโดยมีขั้นตอนมีระดับที่เป็นแบบแผนโดยการอบรมสั่งสอนของครูอาจารย์จนเกิดการเรียนรู้ทั้งด้านประสบการณ์และการปฏิบัติ ตลอดจนอาศัยระยะเวลาและความอดทนเพื่อให้ได้ความรู้เหล่านั้นมา เมื่อมีความรู้แล้ว และเมื่อมีความรู้แล้วต้องพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ใหม่สืบเนื่องต่อกันไป^{๓๒}

ฮิมส์ (Hymes) กล่าวว่า “การจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง ๖ ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าวจะมีลักษณะพิเศษที่แตกต่างไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมอง”^{๓๓}

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กที่มีความสัมพันธ์และการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอนไปพร้อมๆ กันทุกด้าน และเด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเองในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมบูรณาการให้เหมาะสมกับวัย และระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน โดยถือว่าการเล่นอย่างมีจุดหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อม ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

๒.๓.๓ หลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐

หลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีสาระสำคัญ^{๓๔}ดังนี้

๑. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน
๒. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
๓. ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย และมีกิจกรรมหลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย และมีการพักผ่อนเพียงพอ
๔. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข

^{๓๒}ธีรศักดิ์ อุปไมยอริชัย, **พื้นฐานการจัดการศึกษา**, พิมพ์ครั้งที่ ๒, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่ โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๐), หน้า ๒๑๐.

^{๓๓}ฮิมส์ (Hymes) **Early Childhood Education : An Introduction to the program**, (Washington D.C. : The National Association for Education of Young Children, 1967), p. 65.

^{๓๔}กระทรวงศึกษาธิการ, **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.๒๕๖๐**, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๐), หน้า ๕.

๕. สร้างความรู้ ความเข้าใจและประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็ก ระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย

วิระ-อุบล ได้กล่าวถึง หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ว่า ปฐมวัยเป็นระยะที่สำคัญยิ่งของชีวิต เพราะเป็นช่วงที่เหมาะสมในการวางฐานเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ รัฐได้กำหนดภาวะความต้องการพื้นฐานและบริการสำหรับเด็กและเยาวชน โดยระบุว่า เด็กทุกคนต้องได้รับการสนองตอบขั้นพื้นฐาน เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างรอบด้าน เพื่อให้การพัฒนาบรรลุถึงศักยภาพของความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์และสามารถใช้ชีวิตอย่างมีประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ทั้งนี้เพื่อให้ได้กระดบอนุบาล ได้พัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาตามศักยภาพ^{๓๕}

๑. การนำจุดประสงค์ไปสู่การจัดสภาพแวดล้อม ครูจะต้องจัดสภาพแวดล้อมและจัดโครงสร้างของประสบการณ์การเรียนรู้ตามความต้องการของผู้เรียนที่จะแสดงออกเป้าหมายของการพัฒนาความสามารถที่ต้องการ ซึ่งห้องเรียนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมด้วยการจัดกิจกรรมและวัสดุให้หลากหลาย และนักเรียนจะเลือกทำกิจกรรมได้อิสระตามความต้องการ

๒. เด็กจะมีโอกาสในการฝึกปฏิบัติตามพฤติกรรมที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะประสบความสำเร็จได้นั้นจะเปลี่ยนแปลงอย่างช้าๆ เด็กจะต้องมีประสบการณ์มากตามจุดประสงค์ที่กำหนด

๓. เด็กจะต้องได้รับความพึงพอใจจากการนำพฤติกรรมที่คาดหวังไปสู่ผลของประสบการณ์ ประสบการณ์การเรียนรู้ควรให้เด็กมีความรู้รักพอใจจากการมีส่วนร่วมประสบการณ์ที่เด็กไม่พึงพอใจจะเป็นเหตุให้เด็กหลีกเลี่ยงประสบการณ์เดียวกันหรือคล้ายกันในอนาคต

๔. เด็กจะสามารถทำให้พฤติกรรมประสบผลสำเร็จตามที่คาดหวังอันเป็นผลจากประสบการณ์การเรียนรู้ ครูต้องมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก ประสบการณ์การเรียนรู้ จะถูกกำหนดให้เป็นผลของพฤติกรรมซึ่งจะทำนายผู้เรียนให้ประพฤติปฏิบัติตาม

๕. เด็กควรจะมีโอกาสเลือกประสบการณ์ อันเป็นผลจากพฤติกรรมที่พึงปรารถนา นักเรียนควรมีความสนใจและความสามารถที่กว้าง เด็กแต่ละคนจะมีความสนใจและความสามารถไปตามบุคคลอื่นในเวลาใดเวลาหนึ่งการเลือกวิธีการที่จะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดประสงค์

๘. เด็กควรจะสามารถทำกิจกรรมที่คล้ายกันได้ซ้ำกัน เพื่อทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในพฤติกรรมที่พึงปรารถนา กิจกรรมการเรียนรู้แต่ละกิจกรรมจะต้องเป็นผลให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเด็กอายุ ๓ ขวบ เด็กจะใช้การเดินสำรวจวิธีการเปลี่ยนแปลงความรู้ในสถานการณ์ต่างๆ ด้วยการตัด การกลิ้ง การทุบ และการบีบ เด็กอายุ ๕ ขวบเด็กจะใช้ดินในการแสดงความคิด

^{๓๕}วิระ-อุบล, คู่มือสอบบรรจุครู-อาจารย์ สปช.กรมสามัญศึกษา ภาควิชาความรู้ความสามารถที่เฉพาะตำแหน่ง, (กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการสำนักพิมพ์อุดมศึกษา, ๒๕๔๒), หน้า ๑๗๒.

๒.๓.๔ จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย มุ่งให้ได้พัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงกำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้^{๓๖}ดังนี้

๑. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
๒. กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์
๓. มีสุขภาพจิตที่ดีและมีความสุข
๔. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจดีงาม
๕. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
๖. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
๗. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
๘. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

๙. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
 ๑๐. มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
 ๑๑. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
 ๑๒. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้
- จุดหมายสำคัญเมื่อเด็กจบการศึกษาระดับปฐมวัย^{๓๗}มีดังนี้

๑. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
๒. สุขภาพจิตดี มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตใจที่ดีงาม
๓. มีทักษะชีวิตที่เหมาะสมกับวัย ดำรงชีวิตประจำวันโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ

พอเพียงมีวินัย และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

๔. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวถึง จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ในหลักสูตรปฐมวัยไว้ว่า เป็นการพัฒนาเด็กให้มีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา^{๓๘}ดังนี้

๑. พัฒนาร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยดี
๒. พัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กให้แข็งแรงใช้ได้อย่างคล่องแคล่วว่องไว
๓. มีสุขภาพจิตที่ดี และมีความสุข
๔. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

^{๓๖}การจัดการศึกษาปฐมวัย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://pratumwai53.blogspot.com/2012/1> [๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑].

^{๓๗}กระทรวงศึกษาธิการ, **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.๒๕๖๐**, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๐), หน้า ๖.

^{๓๘}กรมวิชาการ, **คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๐), หน้า ๑๒๒.

๕. ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย
๖. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
๗. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
๘. การอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และประพฤติปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียน และสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
๙. การใช้ภาษาสื่อสารได้อย่างเหมาะสมกับวัย
๑๐. มีความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
๑๑. มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
๑๒. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

โดยสรุป จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย คือ การศึกษาที่เตรียมความพร้อมเพื่อให้เด็กมีพัฒนาการที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และจริยธรรม ซึ่งทำให้เด็กสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นประโยชน์ต่อสังคม และประเทศชาติ

๒.๓.๕ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

สมองของเด็กเล็กได้รับความสนใจในช่วงประมาณ ๒๐ ปีที่ผ่านมา เราได้เรียนรู้ว่าสมองถูกออกแบบมาเพื่อการเรียนรู้ คำอธิบายเกี่ยวกับเรื่องของสมองของเด็กเล็กชี้ชัดว่าการเชื่อมต่อของเซลล์สมองของเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการอย่างรวดเร็ว เครือข่ายเซลล์สมองที่เชื่อมต่อกันนี้มีความสำคัญมากต่อการเรียนรู้ ประสบการณ์ต่างๆ ที่เด็กได้รับจะถูกป้อนเข้าสู่สมองของเด็ก และเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเชื่อมต่อของเส้นใยประสาท เส้นใยประสาทและจุดเชื่อมต่อที่ทำงานอยู่สมองจะมีการสร้างไขมันล้อมรอบ (Myelinization) ทำให้การเคลื่อนไหวของกระแสไฟฟ้าในเส้นใยประสาทเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ และเป็นการป้องกันไม่ให้เครือข่ายเส้นใยประสาทถูกกำจัดไป ดังนั้น การที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ จึงต้องให้เด็กได้รับประสบการณ์ต่างๆ อย่างเหมาะสม โดยการจัดการเรียนรู้บนฐานของหลักการเรียนรู้ของสมองและจิต ดังนี้

๑. สมองสามารถทำงานได้หลายอย่างในเวลาเดียวกัน (A parallel processor) และการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับสรีระทั้งหมดของร่างกาย สมองทำงานเป็นระบบซึ่งเป็นองค์รวม (A whole system) จะไม่แยกเรียนรู้เฉพาะที่ละส่วน การจัดการศึกษาจึงต้องไม่จัดโดยแยกเป็นส่วนๆ ให้สอดคล้องกับธรรมชาติของมนุษย์

๒. ในช่วงแรกของชีวิตสมองเติบโตอย่างรวดเร็วมาก การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ของสมองเกิดจากการที่บุคคลมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม มนุษย์แต่ละคนเป็นส่วนหนึ่งในสังคม ดังนั้น ความสัมพันธ์ทางสังคมจึงมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้

๓. มนุษย์มีความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติในการค้นหาความหมายของสิ่งต่างๆ ดังนั้น จึงต้องตอบสนองต่อความต้องการค้นหาความหมายด้วยการได้สำรวจและเรียนรู้สิ่งต่างๆ

๔. สมองจะทั้งรับรู้และทำความเข้าใจรูปแบบต่างๆ ที่เกิดขึ้น แต่สมองจะสร้างและแสดงออกด้วยรูปแบบของตัวเอง ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กำหนดรูปแบบในการเรียนรู้และทำความเข้าใจของตนเอง

๕. อารมณ์มีผลต่อรูปแบบการเรียนรู้ อารมณ์และการเรียนรู้เป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ ดังนั้น บรรยากาศที่เหมาะสมจึงเอื้อให้เกิดการเรียนรู้

๖. สมอทั้งสองซีกจะทำงานอย่างสัมพันธ์กันในทุกๆ กิจกรรม ซึ่งทำให้เราได้รู้ว่าสมอจะทำการแบ่งข้อมูลออกเป็นส่วนๆ และทำความเข้าใจโดยภาพรวม ดังนั้น การจัดการศึกษาที่ดีต้องตระหนักถึงข้อนี้ โดยการให้เรียนรู้เป็นภาพรวมและส่วนย่อย

๗. การเรียนรู้ประกอบด้วยจุดสนใจหลักและรับรู้สิ่งต่างๆรอบตัวไปพร้อมๆ กัน ดังนั้น ใน การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องใส่ใจต่อสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ในทุกแง่มุม

๘. การเรียนรู้เป็นไปโดยที่เกิดความตระหนักในสิ่งที่กำลังเรียนรู้และไม่ได้ตระหนักว่าเกิด การเรียนรู้ การเรียนรู้อาจไม่ได้เกิดขึ้นอย่างทันทีแต่ต้องใช้เวลาที่ค่อยๆเกิดขึ้น ดังนั้น การจัดการ ศึกษาจึงต้องออกแบบให้เอื้อให้ผู้เรียนได้ค่อยๆต่อเติมแนวคิด ทักษะ และประสบการณ์ จนกระทั่ง เกิดความเข้าใจและเรียนรู้

๙. มนุษย์มีวิธีจัดระบบความจำ ๒ แบบที่สำคัญ คือ ระบบการจำเป็นมิติ และการท่องจำ การเรียนรู้ที่อย่างมีความหมายต่อผู้เรียนจะเกิดจากระบบความจำทั้งสองแบบนี้ ดังนั้น การเรียนรู้จะ เกิดจากสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน

๑๐. ในช่วงต้นของชีวิต สมอจะมีการเติบโตอย่างรวดเร็วมากซึ่งมีลักษณะของ Hard wiring มีการสร้างเส้นใยประสาท และจุดเชื่อมต่อมากมาย ซึ่งมีช่วงของการเรียนรู้ที่เหมาะสมในเรื่อง ต่างๆ (Windows of opportunity) แต่อย่างไรก็ตาม สมอก็ไม่ได้จำกัดหรือหยุดการเจริญเติบโต มนุษย์จึงสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต จึงควรจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ และส่งเสริมการเรียนรู้ ตลอดชีวิต

๑๑. ความท้าทายจะช่วยกระตุ้นให้ต้องการเรียนรู้ ส่วนความกลัวจะยับยั้งการเรียนรู้ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นในบรรยากาศที่ปราศจากความกลัว และมีความท้าทายให้ต้องการเรียนรู้

๑๒. มนุษย์ทุกคนมีสมอ แต่สมอของแต่ละคนล้วนแตกต่างกัน ซึ่งเกิดจากพันธุกรรม และสิ่งแวดล้อม ดังนั้น แต่ละคนจึงมีแบบแผนของการเรียนรู้ (Learning Style) ความสามารถ และ เชาวน์ปัญญาที่แตกต่างกัน

การจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กอายุ ๓-๖ ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการบูรณา การผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรมรวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ไม่จัดเป็นรายวิชา โดยมีหลักการจัดประสบการณ์ แนวทางการจัดประสบการณ์ และการจัดกิจกรรมประจำวัน^{๓๙}ดังนี้

๑. หลักการจัดประสบการณ์

๑.๑ จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้้อย่างหลากหลาย เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์ รวมอย่างสมดุลและต่อเนื่อง

^{๓๙}กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๐), หน้า ๔๑.

๑.๒ เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่

๑.๓ จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และ พัฒนาการของเด็ก

๑.๔ จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่ง ของการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง

๑.๕ ให้พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

๒. แนวทางการจัดประสบการณ์

๒.๑ จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมองที่ เหมาะกับอายุ ภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

๒.๒ จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็ก เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง คิดแก้ปัญหาด้วย ตนเอง

๒.๓ จัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะสาระการ เรียนรู้

๒.๔ จัดประสบการณ์ให้เด็กได้คิดริเริ่ม วางแผน ตัดสินใจลงมือกระทำ และนำเสนอ ความคิดโดยผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

๒.๕ จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะ ต่างๆ กัน

๒.๖ จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและ อยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก สอดคล้องกับบริบท สังคม และวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก

๒.๗ จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตาม แนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และการมีวินัย ให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

๒.๘ จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นใน สภาพจริงโดยไม่ได้ออกการณไว้

๒.๙ จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เป็นรายบุคคล นามาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

๒.๑๐ จัดประสบการณ์โดยให้พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วม ทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อ แหล่งเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

๓. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ ๓-๖ ปี สามารถมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์ทราบว่า แต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร

ทั้งนี้การจัดกิจกรรมประจำวันสามารถจัดได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกกิจกรรมประจำวัน มีหลักการจัดกิจกรรมประจำวันและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน^{๔๐}ดังนี้

๓.๑ หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

๓.๑.๑ กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน แต่ยืดหยุ่นได้ตามความต้องการและความสนใจของเด็ก เช่น

วัย ๓-๔ ปี มีความสนใจประมาณ ๘-๑๒ นาที

วัย ๔-๕ ปี มีความสนใจประมาณ ๑๒-๑๕ นาที

วัย ๕-๖ ปี มีความสนใจประมาณ ๑๕-๒๐ นาที

๓.๑.๒ กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า ๒๐ นาที

๓.๑.๓ กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักเลือกตัดสินใจ คิดแก้ปัญหาคิดสร้างสรรค์ เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ใช้เวลาประมาณ ๔๐-๖๐ นาที

๓.๑.๔ กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภททั้งนี้ กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

๓.๒ ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวัน สามารถจัดได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการนำไปใช้ของแต่ละหน่วยงานและสภาพชุมชน ที่สำคัญผู้สอนต้องคำนึงถึงการจัดกิจกรรมให้ครอบคลุมพัฒนาการทุกด้าน^{๔๑}ดังนี้

๓.๒.๑ การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เป็นการพัฒนาความแข็งแรง การทรงตัว การยืดหยุ่นความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่างๆ และจังหวะการเคลื่อนไหวในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม ปีนป่ายเล่นอิสระ เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

๓.๒.๒ การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เป็นการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อมือ-นิ้วมือ การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาได้อย่างคล่องแคล่ว โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมการศึกษา ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วน และใช้วัสดุอุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว

๓.๒.๓ การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เป็นการปลูกฝังให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัย รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัดเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาท และปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับ

^{๔๐}กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐, หน้า ๔๒.

^{๔๑}อ้างแล้ว.

ถือ โดยจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่น ให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่อง

๓.๒.๔ การพัฒนาสังคมนิสัย เป็นการพัฒนาให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น รวมทั้งระมัดระวังอันตรายจากคนแปลกหน้าให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกา ข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

๓.๒.๕ การพัฒนาการคิด เป็นการพัฒนาให้เด็กมีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา คิดรวบยอด และคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยจัดกิจกรรมให้เด็กได้สังเกต จำแนกเปรียบเทียบ สืบเสาะหาความรู้ สนทนา อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมา พูดคุยกับเด็กศึกษานอกสถานที่ เล่นเกมการศึกษา ฝึกแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน ฝึกออกแบบและสร้างชิ้นงานและทำกิจกรรมทั้งเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่

๓.๒.๖ การพัฒนาภาษา เป็นการพัฒนาให้เด็กใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่างๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ โดยสามารถตั้งคำถามในสิ่งที่สงสัยใคร่รู้ จัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กได้กล้าแสดงออกในการฟัง พูด อ่าน เขียน มีนิสัยรักการอ่าน และบุคคลแวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

๓.๒.๗ การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ โดยจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ดนตรี การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการ ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อย่างอิสระ เล่นบทบาทสมมติ เล่นน้ำเล่นทราย เล่นบล็อก และเล่นก่อสร้าง

๒.๓.๖ หัวใจสำคัญของกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย

การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ เป็นการเรียนรู้ซึ่งเด็กได้จัดกระทำกับวัตถุ ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ความคิด และเหตุการณ์ จนกระทั่งสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้แบบลงมือกระทำเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเด็ก และจะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดในโปรแกรมที่พัฒนาเด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ การเรียนรู้แบบลงมือกระทำมีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้

๑. การเลือกและตัดสินใจ เด็กจะเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมจากความสนใจและความตั้งใจของตนเอง เด็กเป็นผู้เลือกวัสดุอุปกรณ์และตัดสินใจว่าจะใช้วัสดุอุปกรณ์นั้นอย่างไร การที่เด็กมีโอกาสเลือกและตัดสินใจจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าได้รับการถ่ายทอดความรู้จากผู้ใหญ่ ดังนั้น ผู้ใหญ่ที่ตระหนักถึงความสำคัญเรื่องการเลือกและการตัดสินใจ ต้องจัดให้เด็กมีอิสระที่จะเลือกได้ตลอดทั้งวันขณะที่ปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ไม่ใช่เฉพาะในช่วงเวลาเล่นเสรีเท่านั้น

๒. สื่อ ห้องเรียนที่เด็กเรียนรู้แบบลงมือกระทำจะมีเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย เพียงพอ และเหมาะสมกับระดับอายุของเด็ก เด็กต้องมีโอกาสและมีเวลาเพียงพอที่จะ

เลือกใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างอิสระ เมื่อเด็กใช้เครื่องมือหรือวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เด็กจะมีโอกาสเชื่อมโยง การกระทำต่างๆ และเรียนรู้ในเรื่องของความสัมพันธ์ และมีโอกาสในการแก้ปัญหามากขึ้นด้วย

๓. การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง ๕ การเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ ประสาทสัมผัสทั้ง ๕ การทำให้เด็กได้สำรวจและจัดกระทำกับวัตถุโดยตรงทำให้เด็กรู้จักวัตถุ หลังจากที่ เด็กคุ้นเคยกับวัตถุแล้วเด็กจะนำมาวัตถุต่างๆ มาเกี่ยวข้องกันและเด็กจะได้เรียนรู้เรื่องความสัมพันธ์ ผู้ใหญ่มีหน้าที่จัดให้เด็กค้นพบความสัมพันธ์เหล่านี้ด้วยตนเอง

๔. ภาษาจากเด็ก สิ่งที่เด็กพูดจะสะท้อนประสบการณ์และความเข้าใจของเด็ก ใน ห้องเรียนที่เด็กเรียนรู้แบบลงมือกระทำเด็กมักจะเล่าว่าตนกำลังทำอะไร หรือทำอะไรไปแล้วในแต่ละ วัน เมื่อเด็กมีอิสระในการใช้ภาษาเพื่อสื่อความคิดและรู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เด็กจะเรียนรู้ วิธีการพูดที่เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น เด็กจะได้พัฒนาการคิดควบคู่ไปกับการพัฒนาความเชื่อมั่นใน ตนเองด้วย

๕. การสนับสนุนจากผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ในห้องเรียนที่เรียนรู้แบบลงมือกระทำต้องสร้าง ความสัมพันธ์กับเด็ก สังเกตและค้นหาความตั้งใจและความสนใจของเด็ก ผู้ใหญ่ควรรับฟังเด็ก ส่งเสริมให้เด็กคิดและทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง

๒.๓.๗ ปัญหาสำคัญของการศึกษาปฐมวัย

๑. การขาดความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เนื่องจากผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการที่สำคัญ ตามช่วงวัยของเด็ก จึงมีความคาดหวังที่ต้องการให้เด็กอ่านออกเขียนได้ จึงส่งลูกเข้าเรียนในโรงเรียน ที่มีระบบการสอนแบบ “เร่งเรียนเขียนอ่าน” นอกจากนี้การใช้สื่อเทคโนโลยีในการเลี้ยงดูเด็ก เช่น ไอแพด โทรศัพท์มือถือ หรือโทรทัศน์ ก็มีผลสำคัญที่ทำให้เด็กมีความบกพร่องในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

๒. การขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการจัดการศึกษาปฐมวัยของครู ผู้บริหารและ สถานศึกษาการขาดแคลนความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการด้าน สติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย จึงทำให้ครูเน้นให้เด็กอ่านเขียนมากกว่าวัย และเน้นการสอนที่มีลักษณะ ให้เด็กท่องจำมากกว่าทักษะด้านการคิด การตัดสินใจ ในขณะที่ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วน บริหารงานเพื่อชื่อเสียงของโรงเรียนจึงเตรียมความพร้อมของเด็ก เพื่อการแข่งขันมากกว่า การศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของเด็ก รวมถึงปัญหาสถานศึกษาไม่สามารถจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างเท่าเทียมและทั่วถึง จึงทำให้เกิดการเรียนเพื่อสอบเข้าโรงเรียนที่มีชื่อเสียงตั้งแต่ระดับอนุบาล

๓. ระบบการผลิตครูปฐมวัย จากค่านิยมของการเข้ารับราชการที่มีสวัสดิการที่ดีและมีความมั่นคงในชีวิต จึงเกิดความต้องการเพิ่มคุณสมบัติด้านการศึกษาของครูให้สูงขึ้น แต่ระบบการผลิต ครูในปัจจุบันยังขาดกลไกในการติดตามและประเมินคุณภาพ เช่น การเปิดรับครูปฐมวัยจำนวนมาก ทำให้อัตรส่วนระหว่างอาจารย์กับจำนวนนักศึกษาไม่สอดคล้องกันส่งผลต่อประสิทธิภาพในการ เรียนการสอน เนื่องจากกระบวนการพัฒนาครูปฐมวัย ไม่สามารถทำได้ด้วยการบรรยายเท่านั้น แต่ จำเป็นต้องมีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยมีอาจารย์ที่เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย มาดูแล อย่างใกล้ชิด

๔. การให้ความสำคัญด้านเนื้อหาและการวัดผลมากกว่าการประเมินผลเพื่อพัฒนาหลักสูตรและการวัดผลระดับประถมศึกษาตอนต้น มุ่งเน้นให้เด็กท่องจำ ความรู้จำนวนมากไม่สอดคล้องและเชื่อมโยงกับหลักสูตรของการศึกษาปฐมวัยที่เน้นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กโดยคำนึงถึงพัฒนาการในทุกด้านอย่างสมดุล ได้แก่ ด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม อารมณ์และจิตใจ นอกจากนี้ครูในโรงเรียนอนุบาล และศูนย์เด็กเล็กส่วนใหญ่ เน้นการวัดผลด้านความจำ โดยขาดการประเมินตามสภาพความเป็นจริง รวมถึงหน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านการศึกษารัฐ ใช้หลักเกณฑ์ตัดสินมากกว่าการประเมินเพื่อพัฒนาผู้เรียน ทำให้ขาดแนวทางในการปรับปรุงผู้เรียนให้ดีขึ้น

โดยสรุป การศึกษาปฐมวัย คือ การจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง ๖ ปี ซึ่งการจัดการศึกษาดังกล่าว จะมีลักษณะที่พิเศษแตกต่างไปจากระดับอื่นๆ ทั้งนี้เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่สำคัญต่อการวางรากฐานบุคลิกภาพและการพัฒนาทางสมองและควรคำนึงถึงพัฒนาการของเด็กในวัยนั้นๆเป็นสำคัญ การศึกษาถึงพัฒนาการของเด็กจะช่วยให้เราเกิดความเข้าใจถึงธรรมชาติและลักษณะพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัย ซึ่งจะช่วยให้เราสามารถจัดประสบการณ์ จัดการเรียนการสอน และอบรมเลี้ยงดูเด็กได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับพัฒนาการ

๒.๔ แนวคิดเกี่ยวกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

ความหมายและความมุ่งหมายของการบริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ประเภทของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย บทบาทหน้าที่และบุคลิกภาพของผู้บริหารทฤษฎีการบริหาร หลักเบื้องต้นของการบริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย การจัดสภาพแวดล้อมกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย การขออนุญาตจัดตั้งสถานเลี้ยงเด็กและโรงเรียนอนุบาลเอกชน การนิเทศและติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากร การทำงานร่วมกันกับผู้ปกครองและชุมชน การจัดโครงสร้างขององค์การและการจัดระบบงานบริหารด้านต่าง ๆ มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยอายุ ๓-๕ ปี และการจัดระบบงานเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา

หลักการการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลและเต็มศักยภาพโดยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกด้านยึดหลักการเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตเด็กตามบริบทชุมชนสังคมและวัฒนธรรมไทยพัฒนาเด็กโดยผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษาในการพัฒนาเด็ก^{๔๒}

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒)พ.ศ. ๒๕๔๕ กล่าวไว้ในมาตราที่ ๑๘ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยคือกระทรวงการศึกษาที่ทำหน้าที่จัด

^{๔๒}บทเรียนออนไลน์ วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://tc.mtc.ac.th/elearning/course/category.php?id=14> [๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑].

การศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยที่จัดในรูปของศูนย์เด็กเล็กศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถานบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะเริ่มแรกของเด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ^{๔๓}

เด็กปฐมวัย (Early Childhood) มีผู้เรียกชื่อต่างกันไป เช่น เด็กก่อนวัยเรียนฯ เด็กปฐมวัยเป็นคำที่ใช้เรียกเด็กที่มีอายุตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึง ๖ ปี ซึ่งอยู่ในวัยที่คุณภาพของชีวิตทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญากำลังเริ่มต้นพัฒนาอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ คณะกรรมการดำเนินการวิจัย “การจัดบริการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน” ได้ระบุเอาไว้ในรายงานผลการวิจัยว่า “เด็กปฐมวัย” (เด็กก่อนวัยเรียน) หมายถึง เด็กที่อยู่ในศูนย์โภชนาการเด็ก หรือสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือที่เรียกว่าศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน และเด็กที่เรียนในชั้นอนุบาล ๑ และ ๒ ในโรงเรียนอนุบาลของรัฐบาลและเอกชน รวมทั้งเด็กที่เรียนในชั้นอนุบาล ๑ และ ๒ ในโรงเรียนอื่นใดที่เปิดชั้นอนุบาล ๑ และ ๒ หรือชั้นเด็กเล็ก เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ซึ่งโดยทั่วไปเด็กจะมีอายุประมาณ ๓-๖ ปี^{๔๔}

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นภาวะใหม่ของการพัฒนาชุมชนเพื่อส่งเสริมการศึกษาและความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้น และนับวันจะมีความสำคัญต่อชุมชนมากยิ่งขึ้น แต่เดิมเด็กอยู่กับครอบครัวที่มีผู้ใหญ่ดูแล เพราะครอบครัวไทยแต่โบราณเป็นครอบครัวแบบขยาย คือมีปู่ ย่า ตา ยาย อยู่รวมกัน แต่ปัจจุบันสังคมไทยกลายเป็นครอบครัวเดี่ยว คือแม่แต่พ่อ แม่ ลูก ทั้งแม่ออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวทั้งนั้น พ่อแม่จึงนำลูกไปฝากไว้ตามสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานบริบาลทารก หรือโรงเรียนอนุบาลเร็วขึ้น การศึกษาปฐมวัยจึงกลายเป็นความจำเป็นของชีวิตมากขึ้นกว่าเดิม ในอดีตที่ผ่านมาเรามักละเลยไม่ได้ให้ความสำคัญของการจัดการศึกษาในวัยนี้เท่าที่ควร แต่ต่อมานักการศึกษา นักจิตวิทยา รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญในวงการต่างๆ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มากขึ้น ทั้งนี้เพราะจากการค้นคว้าและวิจัยพบว่า พัฒนาการทุก ๆ ด้านของบุคคลล้วนมีรากฐานมาจากการพัฒนาในวัยเด็ก โดยเฉพาะในช่วงอายุ ๐-๖ ปี ดังที่ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) กล่าวว่า การปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยม และบุคลิกภาพ รวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับเด็กจะทำให้ได้ดีที่สุดในช่วงนี้ซึ่งเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิต^{๔๕}

๒.๔.๑ บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาปฐมวัย

การนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผู้เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการหลักสูตรในระบบสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน คณะกรรมการ พ่อแม่หรือผู้ปกครอง และชุมชน มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพของเด็ก

^{๔๓}พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓, ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๓.

^{๔๔}สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานผลการวิจัย: การจัดศูนย์เด็กปฐมวัยในประเทศไทย, (กรุงเทพมหานคร: เจริญผล, ๒๕๕๒), หน้า ๘.

^{๔๕}สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานผลการวิจัย, หน้า ๘.

ไฮด์แบรนด์ และ แฮร์รอน (Hildebrand and Hearnon) กล่าวถึง บทบาทของ
ผู้บริหารการศึกษาปฐมวัยไว้พอเป็นแนวทางการบริหาร^{๔๖}ไว้ดังนี้

๑. รูปแบบการส่งเสริมโรงเรียนปฐมวัยที่แตกต่างกัน
๒. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย
 - ๒.๑ มาตรฐานสร้างระบบการมีส่วนร่วมขององค์กรของรัฐในการวางแผน การกำหนดและการพัฒนาโครงการการศึกษาเด็กปฐมวัย
 - ๒.๒ สร้างระบบสนับสนุนโครงการการศึกษาปฐมวัยและวิชาชีพ
 - ๒.๓ จัดบริการการศึกษาปฐมวัย จัดหาเงินทุนสนับสนุนและการมีส่วนร่วม
 - ๒.๔ สนับสนุนการศึกษาปฐมวัยเช่น วัสดุอุปกรณ์การศึกษา
๓. การจัดงบประมาณสนับสนุนการศึกษาปฐมวัย
 - ๓.๑ ส่งเสริมเงินงบประมาณการลงทุนจัดการศึกษาปฐมวัย
 - ๓.๒ สร้างความเข้าใจในคุณภาพ และการพัฒนาโครงการการศึกษาปฐมวัย
 - ๓.๓ ส่งเสริมคุณภาพการจัดบริการการศึกษาปฐมวัย
 - ๓.๔ ผู้ปกครองเห็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย

๒.๔.๒ บทบาทผู้สอนเด็กปฐมวัย

การพัฒนาคุณภาพเด็กโดยถือว่า เด็กมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้เด็กพัฒนาตนเองตามธรรมชาติ สอดคล้องกับพัฒนาการและเต็มตามศักยภาพ ผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะทำให้กระบวนการเรียนรู้ให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวถึง บทบาทของผู้สอนกับการพัฒนาคุณภาพเด็กโดยถือว่า เด็กมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้เด็กพัฒนาตนเองตามธรรมชาติ สอดคล้องกับพัฒนาการและเต็มตามศักยภาพ ผู้สอนจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งที่จะทำให้กระบวนการเรียนรู้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพและมีหน้าที่ที่สำคัญ^{๔๗}ดังนี้

๑. บทบาทในฐานะผู้เสริมสร้างการเรียนรู้
 - ๑.๑ จัดประสบการณ์เรียนรู้สำหรับเด็กที่กำหนดขึ้น
 - ๑.๒ ส่งเสริมให้เด็กใช้ข้อมูลแวดล้อมและศักยภาพของเด็ก
 - ๑.๓ กระตุ้นให้เด็กร่วมคิดร่วมแก้ปัญหา และค้นหาคำตอบด้วยตัวเอง
 - ๑.๔ จัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สร้างเสริมให้เด็ก
 - ๑.๕ สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ในการจัดกิจกรรม
 - ๑.๖ จัดกิจกรรมการเล่นเป็นสื่อการเรียนรู้ของเด็กให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
 - ๑.๗ สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้สอนกับเด็ก ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

^{๔๖}ไฮด์แบรนด์ และ แฮร์รอน, Hearnon, F.P and V.Hildebrand, **Management of Child Development**, (Centers.New York: Prentic-Hall,Inc.1997), p.120.

^{๔๗}พระมหาปริยญา ปริณยานนโท (สมานทอง),“การบริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๓”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๒๗.

๒. บทบาทและในฐานะผู้ดูแลเด็ก

- ๒.๑ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้านเช่น ร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา
- ๒.๒ ฝึกให้เด็กช่วยเหลือตนเองในการดำเนินชีวิตประจำวัน
- ๒.๓ ฝึกให้เด็กมีความเชื่อมั่น มีความภาคภูมิใจในตนเอง และกล้าแสดงออก
- ๒.๔ ฝึกให้เด็กมีการเรียนรู้หน้าที่ มีระเบียบวินัย และสร้างวินัยที่ดี
- ๒.๕ สร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีงาม
- ๒.๘ ประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา บ้านและชุมชนในการพัฒนา

๒.๔.๓ บทบาทคณะกรรมการบริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

คณะกรรมการบริหารศูนย์สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยหรือศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ^{๔๘}ดังต่อไปนี้

๑. ทำหน้าที่กำกับดูแล และส่งเสริมสนับสนุนกิจการของศูนย์
๒. เสนอแนะการบริหารและการจัดการของผู้บริหารศูนย์ ในด้านบุคลากร งบประมาณ วิชาการ อาคาร สถานที่ ให้เป็นไปตามนโยบายของทางราชการ
๓. ดูแลการจัดการศึกษาอบรมให้แก่เด็กตามแนวทางการจัดการศึกษาการจัดประสบการณ์และกิจกรรมนิเทศและการประเมินผลและการควบคุมการเงินและงบประมาณการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย

๒.๔.๔ บทบาทของพ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กปฐมวัย

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวถึงบทบาทของพ่อแม่หรือผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ซึ่งมีส่วนในการจัดการศึกษาปฐมวัย^{๔๙}ไว้ดังนี้

๑. มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนพัฒนาและแผนการเรียนรู้ร่วมกับครู
๒. ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กตามศักยภาพ
๓. การจัดบรรยากาศภายในบ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก
๔. สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการศึกษาตามความเหมาะสมและจำเป็น
๕. อบรมเลี้ยงดูเอาใจใส่ให้ความรักและความอบอุ่นส่งเสริมการเรียนรู้แก่เด็ก
๖. ป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ตลอดจนส่งเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยประสานความร่วมมือกับครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง
๗. มีแบบอย่างที่ดี ทั้งในด้านการปฏิบัติตนให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรม
๘. มีส่วนร่วมในการประเมินผลการเรียนรู้ของเด็กโดยร่วมมือกับสถานศึกษา^{๕๐}

^{๔๘}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๗.

^{๔๙}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๗.

^{๕๐}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๐๓.

คลิก (Click) กล่าวถึง บทบาทของผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับโรงเรียนได้หลายทาง เป็นต้นว่าร่วมกับชุมชนและโรงเรียนกำหนดนโยบาย การจัดการศึกษาปฐมวัยมีบทบาทสนับสนุนโรงเรียนปฐมวัย ช่วยเหลือชั้นเรียนในการดูแลนักเรียน หรือช่วยฝึกฝนนักเรียนที่บ้านในฐานะครู^{๕๑}ดังนี้

๑. การกำหนดนโยบาย ผู้ปกครองอาจให้คำแนะนำแก่คณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัย เป็นตัวแทนในคณะกรรมการบริหาร ช่วยกำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้องกับงบประมาณและบุคลากร

๒. การสนับสนุน ผู้ปกครองอาจสนับสนุนการซ่อมแซมรักษาอุปกรณ์ต่าง ๆ วางแผนการจัดซื้ออุปกรณ์ รับผิดชอบต่อการจัดกิจกรรมทางสังคม จัดบริการเกี่ยวกับการบริการรับส่งนักเรียน จัดหาที่ส่งให้แก่เด็กในโรงเรียน

๓. การช่วยเหลือครูในห้องเรียน ผู้ปกครองควรเรียนรู้หน้าที่และทักษะการเป็นครูด้วยการช่วยเหลือครูในชั้นเรียน ด้วยการดูแลการทำกิจกรรมในชั้นเรียนทั้งเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล การเตรียมสื่อการเรียนการสอน การจัดชั้นเรียน การเก็บรักษาข้อมูลการบันทึก ความก้าวหน้าของนักเรียน การดูแลให้คำแนะนำแก่เด็กในการเรียน

๔. การดูแลนักเรียนที่บ้าน ผู้ปกครองจะเตรียมความพร้อมการเรียนรู้ของนักเรียนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลายอันมีคุณค่าต่อการพัฒนาเด็ก การจัดสื่อการเรียนรู้ที่บ้านเพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ที่บ้านอย่างมีคุณค่า

๒.๔.๕ บทบาทของชุมชนในการจัดการศึกษาเด็กปฐมวัย

บทบาทของชุมชนกับการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัย^{๕๒}มีดังนี้

๑. มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาในบทบาทคณะกรรมการชุมชนผู้ปกครอง
๒. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษา
๓. เป็นศูนย์การเรียนรู้หรือเครือข่ายการเรียนรู้ให้เด็กได้เรียนรู้และมีประสบการณ์
๔. สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับสถานศึกษา
๕. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของเด็ก รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของธรรมชาติ
๖. ประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน
๗. มีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และทำหน้าที่เสนอแนะในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

โดยสรุป การบริหารหลักสูตรเป็นกระบวนการหรือขั้นตอนของการตัดสินใจหาทางเลือกทางการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย เพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงทางการจัดการเรียนการสอนของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และการจัดการศึกษาปฐมวัยที่สำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กที่มีความสัมพันธ์และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน และเด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงด้วยตัวเด็กเองในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระเอื้อต่อการเรียนรู้และจัดกิจกรรมบูรณาการ

^{๕๑}คลิก (Click), Administration of Programs for Yong Children, (New York: Phillis M.2004), pp.381-383.

^{๕๒}เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๗.

ให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน โดยถือว่าการเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคมที่แวดล้อม ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

๒.๕ แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ใน ๔ ด้าน คือ

การจัดการศึกษา เป็นหน้าที่ผู้บริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย จัดกระบวนการบริหารจัดการให้เกิดการเรียนรู้กระบวนการทัศน์ใหม่การพัฒนาเพื่อบูรณาการการเรียนการสอนด้วยการใช้เทคโนโลยีแสวงหาความรู้ ต่อยอดองค์ความรู้แก่เด็กปฐมวัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ตามแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ใน ๔ ด้าน ดังต่อไปนี้

๒.๕.๑ พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย

พัฒนาการด้านร่างกายของเด็กวัยอนุบาล (อายุ ๓-๖ ขวบ) เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การเลี้ยงดูในช่วงวัยนี้จึงมีผลต่อคุณภาพของการเจริญเติบโต ความแข็งแรงของร่างกาย การเคลื่อนไหวและการทรงตัว หากผู้ใหญ่ที่ดูแลเด็กมีความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการและให้การเลี้ยงดูที่เหมาะสม เด็กจะสามารถพัฒนาความสามารถของตนได้อย่างเต็มที่ เต็มศักยภาพ

ครอบครัวมีความสำคัญยิ่งต่อการเจริญเติบโตของเด็กปฐมวัย หากลูกน้อยเติบโตในครอบครัวที่มีการเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม พ่อแม่มีปฏิสัมพันธ์ ร่วมกิจกรรมต่างๆกับลูก บุคคลในครอบครัวมีการดำเนินชีวิตที่เป็นสุข มีการจัดเวลา จัดสถานที่ให้ลูกเคลื่อนไหว ออกกำลังกาย และเล่นอย่างปลอดภัย ลูกจะมีสุขภาพที่แข็งแรง เติบโตสมวัย มีอารมณ์เบิกบานแจ่มใส จะทำให้ลูกเกิดการพัฒนาดังเต็มที่และดีที่สุดในทุกด้าน พร้อมจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไป เพราะการที่ลูกได้ออกกำลังกาย ได้เล่นกีฬา ฝึกว่ายน้ำ หัดถีบจักรยาน วิ่งเล่น กระโดดโลดเต้น ที่เหมาะสมกับความสามารถและทักษะของลูก จะทำให้ลูกมีสุขภาพแข็งแรง กระปรี้กระเปร่า ได้บริหารปอด หัวใจ กล้ามเนื้อ และข้อต่างๆ ทำให้ร่างกายมีภูมิคุ้มกันโรค นอนหลับสบาย ขับถ่ายดี ผ่อนคลาย ความเครียด จิตใจแจ่มใส สร้างความเชื่อมั่นในตนเอง ส่วนเด็กที่ไม่ออกกำลังกายหรือออกกำลังกายน้อย จะทำให้สุขภาพร่างกายเสื่อมโทรมลง และมีโอกาสเสี่ยงต่อการเจ็บป่วยด้วยโรคต่างๆ ปัจจุบันเด็กใช้เวลาในแต่ละวันหมดไปกับสื่อเทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น ดูโทรทัศน์ เล่นอินเทอร์เน็ต หรือใช้โทรศัพท์มือถือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ควรทำความเข้าใจกับลูกถึงการใช้เวลาที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด พูดคุยตกลงกันว่าจะใช้เวลาให้เป็นประโยชน์สูงสุดได้อย่างไร และร่วมกันทำตารางเวลาในแต่ละวันให้เหมาะสม^{๕๓}

^{๕๓}พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/phathnakarkhngdekphmway/home>, [๖ มกราคม ๒๕๖๑],

วิระ-อุบล กล่าวถึง การพัฒนาทางร่างกาย ไว้ว่า คือ ความสามารถของร่างกายในการทรงตัวในอิริยาบถต่าง ๆ และการเคลื่อนไหว เคลื่อนที่ไปโดยการใช้อวัยวะใหญ่ ด้วยลำดับความสำคัญของการพัฒนา^{๕๔}ดังนี้

๑. พัฒนาการด้านร่างกาย หมายถึงการเจริญเติบโตของร่างกายด้านโครงสร้างกับด้านสมรรถภาพในการเคลื่อนไหวทำงานของอวัยวะต่างๆ ด้านโครงสร้าง ได้แก่ น้ำหนัก ส่วนสูง รอบอก รอบศีรษะ และภาวะโภชนาการ ด้านสมรรถภาพในการเคลื่อนไหวทำงานของอวัยวะหรือสมรรถภาพทางกลไก หมายถึง การเคลื่อนไหวทำงานที่ประสานกันระหว่างกล้ามเนื้อกับประสาท

๒. การเจริญเติบโตทั้งด้านน้ำหนัก ส่วนสูง ภาวะโภชนาการและการเคลื่อนไหวทำงานของอวัยวะ จะทำให้พัฒนาการด้านร่างกายเติบโตตามมาตรฐาน การพัฒนาทางร่างกายนี้จะช่วยสร้างพัฒนาการของกล้ามเนื้อทั้งความแข็งแรงและความสัมพันธ์ในการแสดง จนเกิดเป็นความคล่องแคล่ว ว่องไวและความแม่นยำในการปฏิบัติ ซึ่งความแข็งแรงของกล้ามเนื้อนี้จะส่งผลให้มีน้ำหนักตัวและความสูงเพิ่มขึ้น ทั้งยังจะช่วยเสริมบุคลิกภาพที่สง่างามอีกด้วย ซึ่งความพร้อมด้านร่างกายตามลำดับที่ต่อเนื่องกัน ได้แก่ ความแข็งแรง การทรงตัว ความอ่อนตัว ความสัมพันธ์ระหว่างประสาทและกล้ามเนื้อความคล่องแคล่วว่องไว

องค์ประกอบที่มีผลต่อพัฒนาการของมนุษย์

ชาติชาย พัทธษณาคม ได้กล่าวถึงพัฒนาการของมนุษย์โดยภาพรวมไว้^{๕๕}ดังนี้

๑. พันธุกรรม (Heredity) คือ ลักษณะต่าง ๆ ทั้งทางกายและทางพฤติกรรมที่ถ่ายทอดจากบรรพบุรุษสู่ลูกหลาน การถ่ายทอดนี้ผ่านทางเซลล์สืบพันธุ์ของพ่อและแม่

๒. วุฒิภาวะ (Maturation) คือ เป็นกระบวนการเจริญเติบโต การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติของบุคคล โดยไม่ต้องอาศัยการฝึกหัดหรือประสบการณ์ใด ๆ

๓. การเรียนรู้ (Learning) คือ เป็นพัฒนาการที่เกิดจากประสบการณ์และการฝึกหัด เช่น ความสามารถในการร้องเพลง ความสามารถทางกีฬา หรือความสามารถทางทักษะอย่างหนึ่งอย่างใด โดยเฉพาะจะต้องอาศัยประสบการณ์และการฝึกหัดเป็นพื้นฐานที่สำคัญและที่สนใจศึกษา เรื่องการเรียนรู้ จึงให้ความสำคัญกับเรื่องความพร้อมว่าเป็นสิ่งสนับสนุนในเรื่องการเรียนรู้เป็นอย่างมากจากการศึกษาเรื่องความพร้อมนักจิตวิทยาได้แบ่งแนวความคิดออกเป็น ๒ กลุ่ม คือ

๓.๑ ความพร้อมเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ (Natural Realigns Approach) กลุ่มนี้มีความเห็นว่า ความพร้อมของบุคคลเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เมื่อถึงวัยหรือเมื่อถึงระยะเวลาที่เหมาะสมที่จะทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดได้ คนเราก็พร้อมจะทำสิ่งนั้นได้เอง เช่น เด็ก เมื่อมีความพร้อมทางด้านพัฒนาการทางการใช้มือและสายตา ก็จะสามารถเริ่มเขียนหนังสือได้ เป็นต้น ดังนั้นในกลุ่มนี้จึงเห็นว่าการกระทำอะไรก็ตามไม่ควรจะเป็น “การเร่ง” เพราะการเร่งจะไม่ทำให้เกิดประโยชน์ใดๆ ทั้งสิ้น ตรงกันข้าม อาจจะทำให้ผลเสียตามมา คือ ความท้อถอย ความเบื่อหน่าย

^{๕๔}วิระ-อุบล, **คู่มือสอบบรรจุครู-อาจารย์ สปช.**, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด อุดมศึกษา, ๒๕๔๒), หน้า ๑๘๖-๑๘๗.

^{๕๕}ชาติชาย พัทธษณาคม, **จิตวิทยาการเรียนการสอน**, (ภาควิชาปริยัติธรรมและจริยศึกษา คณะครู ศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓), หน้า ๑๓-๑๔.

๓.๒ ความพร้อมเกิดจากการกระตุ้น (Guided Experience Approach) กลุ่มนี้มีความเห็นตรงกันข้ามกับกลุ่มแรก คือ เห็นว่าความพร้อมนั้นสามารถเร่งให้เกิดขึ้นได้ โดยการกระตุ้นการแนะนำการจัดประสบการณ์อันจะก่อให้เกิดเป็นความพร้อมได้โดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงวัยเด็ก ซึ่งจะเป็นวัยที่มีช่วงวิกฤติ (Critical Period) ของการเรียนรู้และการปรับตัวเป็นอย่างมาก เช่น ในระยะขวบปีแรกของชีวิตจัดเป็นช่วงที่เด็กเรียนรู้ที่จะไว้วางใจคนอื่น

๓.๔ สิ่งแวดล้อม คือ สิ่งที่อยู่รอบตัวบุคคลนั้นๆ ทั้งสิ่งที่มีชีวิตและสิ่งที่ไม่มีชีวิต นอกจากนั้นสิ่งแวดล้อมยังหมายถึงระบบและโครงสร้างต่างๆ ที่มนุษย์ได้สร้างขึ้น เช่น ระบบครอบครัว ระบบสังคม ระบบวัฒนธรรม

โดยสรุป พัฒนาการด้านร่างกาย เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กมีร่างกายเจริญเติบโตตามวัยมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงและใช้อวัยวะของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กันระหว่างมือและตา ฝึกให้เด็กรู้จักการคาดคะเนหรือการกะระยะทางของสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวเองให้สอดคล้องกับมาตรฐาน

๒.๕.๑.๑ มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ ๓-๖ ปี กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมาตรฐานพัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย ๒ มาตรฐาน^{๕๖}คือ

มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี

มาตรฐานที่ ๒ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ เป็นเป้าหมายในการพัฒนาเด็กที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์ เป็นพฤติกรรมหรือความสามารถตามวัยที่คาดหวังให้เด็กเกิด บนพื้นฐานพัฒนาการตามวัยหรือความสามารถตามธรรมชาติในแต่ละระดับอายุ เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดสาระการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์และประเมินพัฒนาการเด็ก โดยมีรายละเอียดของมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ดังนี้

มาตรฐานที่ ๑ ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี

^{๕๖}กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่ โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๐), หน้า ๒๖.

ตารางที่ ๒.๑ สภาพที่พึงประสงค์ด้านร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓-๔ ปี	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๑.๑ น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์	น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ของกรมอนามัย	น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ของกรมอนามัย	น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์ของกรมอนามัย
๑.๒ มีสุขภาพอนามัยสุขนิสัยที่ดี	๑. ยอมรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และดื่มน้ำสะอาดเมื่อมีผู้ชี้แนะ	รับประทานอาหารที่มีประโยชน์และดื่มน้ำสะอาดได้ด้วยตนเอง	รับประทานอาหารที่มีประโยชน์และดื่มน้ำสะอาดได้ด้วยตนเอง
	๒. ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วมเมื่อมีผู้ชี้แนะ	ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเอง	ล้างมือก่อนรับประทานอาหารและหลังจากใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเอง
	๓. นอนพักผ่อนเป็นเวลา	นอนพักผ่อนเป็นเวลา	นอนพักผ่อนเป็นเวลา
	๔. ออกกำลังกายเป็นเวลา	ออกกำลังกายเป็นเวลา	ออกกำลังกายเป็นเวลา
๑.๓ รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น	เล่นและทำกิจกรรมอย่างปลอดภัยเมื่อมีผู้ชี้แนะ	เล่นและทำกิจกรรมอย่างปลอดภัยด้วยตนเอง	เล่น ทำกิจกรรมและปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย

๒.๕.๒ พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย

จิตใจของเด็กวัยอนุบาลเปรียบเสมือนฟองน้ำที่พร้อมจะซึมซับทุกสิ่งผ่านเข้ามา และเก็บสะสมข้อมูลที่ได้รับอยู่ตลอดเวลา หากเด็กได้รับการเลี้ยงดูและนำที่ถูกต้องเหมาะสมทำให้เด็กมีด้านอารมณ์ที่ดี เด็กยอมรับนับถือตนเอง ได้รับการยอมรับจากผู้อื่น และเด็กก็จะมีความสุขมีกำลังใจ มีแรงจูงใจในการทำงานตามที่มุ่งหวัง สามารถมีกระบวนการคิดแก้ปัญหาความขัดแย้งได้ดี ทำให้ประสบความสำเร็จ ถ้าเด็กไม่สามารถทำได้ตามขั้นตอนพัฒนาการ เด็กจะรู้สึกเป็นปมด้อย และจะทำงานในขั้นตอนพัฒนาการที่สูงขึ้นได้ยาก ในขณะที่พัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัยมีการเจริญเติบโต พัฒนาการทางด้านอารมณ์ก็เช่นเดียวกัน เด็กวัยอนุบาลจะแสดงออกด้านอารมณ์เด่นชัดขึ้น มีความสนใจในเรื่องต่างๆ ค่อนข้างสั้น เวลาดีใจ เสียใจ โกรธ หรือกลัว ก็จะแสดงอารมณ์ออกมาเต็มที่ ได้แก่ กระโดด กอด ตบมือ โวยวาย ร้องไห้เสียงดัง ทูบตี ขว้างปาสิ่งของ ไม่พอใจเมื่อถูกห้าม เพียงชั่วครู่ก็จะหายไป อารมณ์ที่เกิดขึ้นกับเด็กวัยนี้มี^{๕๗}ดังนี้

๑. รัก เมื่อเด็กรู้สึกมีความสุข จะแสดงออกด้วยการกอด ยิ้ม หัวเราะ อยากอยู่ใกล้ชิดกับบุคคลหรือสิ่งที่รัก และอาจติดสิ่งของบางอย่าง เช่น ตุ๊กตา หมอน ผ้าห่ม

^{๕๗}พัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/phathnakarkhngdekphthmway/home>. [๖ พฤษภาคม ๒๕๖๑].

๒. สนุกสนาน เกิดจากความสุข การประสบความสำเร็จในกิจกรรมที่ทำ หรือได้รับสิ่งใหม่ๆ เด็กจะแสดงออกด้วยการตบมือ ยิ้ม หัวเราะ กระโดด กอด

๓. โกรธ เมื่อถูกขัดใจ ถูกแย่งของเล่น ถูกห้ามไม่ให้ทำพฤติกรรมบางอย่าง เด็กจะแสดงออกด้วยการทุบตี กัด ข่วน หรือแสดงวาทะโกรธเกรี้ยว

๔. กลัว กลัวถูกทอดทิ้ง กลัวคนแปลกหน้า กลัวความมืด กลัวผี ซึ่งมักจะมาจากจินตนาการของเด็กเอง

๕. อิจฉา เมื่อมีน้องใหม่ และเด็กไม่เข้าใจ อาจแสดงความโกรธ ก้าวร้าว หรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนอื่นๆ เช่น ดุดัน ปล่อยปละละเลย

๖. เศร้า เสียใจ เกิดขึ้นเมื่อเด็กรู้สึกสูญเสียสิ่งที่รักหรือสิ่งที่มีความสำคัญ เช่น ของเล่น จึงแสดงออกด้วยการที่เศร้าซึม ไม่ยอมเล่น ไม่รับประทานอาหาร หรือรับประทานอาหารได้น้อยลง

ปราณี งามสุต กล่าวถึง อารมณ์ คือ ภาวะทางจิตใจและร่างกายของบุคคลที่ตื่นตัวกว่ายามปกติเนื่องจากสิ่งเร้าที่รุนแรงกว่าธรรมดา ส่งผลให้เกิดความรู้สึกทั้งทางบวกหรือลบและเกิดการเปลี่ยนแปลงของสรีระ^{๕๘}

วูด และ วูด (Wood & Wood) กล่าวถึง อารมณ์ คือ ภาวะความรู้สึกทางใจและความกระตือรือร้นทางใจและความกระตือรือร้นทางสรีระที่เกิดจากสิ่งเร้าที่เข้มข้น^{๕๙}

แวกด์และทราวิส (Wade & Travis) กล่าวถึง อารมณ์ คือ ภาวะตื่นตัวที่เกี่ยวข้องกับสีหน้าท่าทางและการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย มีการทำงานที่สมอง มีการใช้กระบวนการคิด เกิดความรู้สึกที่บ่งบอกแนวโน้มของการกระทำ^{๖๐}

วิลเลียม เจมส์ (William James) กล่าวถึง อารมณ์ คือ ภาวะจิตของบุคคลได้สัมผัสกับสิ่งเร้าที่จะทำให้เกิดอารมณ์สิ่งเร้านั้นทำให้มีการเปลี่ยนแปลงหรือการตอบสนองทางสรีระก่อนปฏิกิริยาตอบสนองนั้นๆ ถูกส่งไปยังสมองอารมณ์หรือความรู้สึกเกิดขึ้นที่สมองที่ได้รับรู้ปฏิกิริยานั้น^{๖๑}

โดยสรุป พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เด็กปฐมวัย หมายถึง การส่งเสริมการเลี้ยงดูในการตอบสนองความต้องการของเด็กด้านจิตใจ โดยการจัดสภาพแวดล้อมส่งเสริมให้เด็กเกิดความสุขและมีความสุขแก่เด็ก เช่น สบตา อุ้ม สัมผัส การเป็นแบบอย่างที่ดีในการแสดงออกทางอารมณ์ตอบสนองต่อความรู้สึกที่เด็กแสดงออกอย่างนุ่มนวล อ่อนโยน

๒.๕.๒.๑ มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ ๓-๖ ปี กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานด้านพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย ๓ มาตรฐาน^{๖๒}คือ

^{๕๘}ปราณี งามสุต, พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน, (ธนาคารพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๕๖.

^{๕๙}วูด และ วูด (Wood & Wood), Wood & Wood, **Educational Psychology**, 6th ed. (Boston: Allyn & Bacon Co., 1995),p. 25.

^{๖๐}แวกด์และทราวิส (Wade & Travis), Wade, Carole & Travis, Corol, **Psychology**, 4th . (New York: Harper Collin College Publishers), 1996. p.120.

^{๖๑}วิลเลียม เจมส์ (William James, Leahey Benjamin, **PsychologyAnIntroduction**, 7th ed. (Chicago:McGraw-Hill companies, 2001), p.55.

^{๖๒}หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐, หน้า ๒๖.

มาตรฐานที่ ๓ มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

มาตรฐานที่ ๔ ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

มาตรฐานที่ ๕ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ เป็นเป้าหมายในการพัฒนาเด็กที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับมาตรฐาน
คุณลักษณะที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์ เป็นพฤติกรรมหรือความสามารถตามวัยที่คาดหวังให้เด็กเกิด บน
พื้นฐานพัฒนาการตามวัยหรือความสามารถตามธรรมชาติในแต่ละระดับอายุ เพื่อนำไปใช้ในการ
กำหนดสาระการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์และประเมินพัฒนาการเด็ก โดยมีรายละเอียดของ
มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ดังนี้

**มาตรฐานที่ ๒ กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว
และประสานสัมพันธ์กัน**

ตารางที่ ๒.๒ สภาพที่พึงประสงค์ด้านกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓-๔ ปี	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๒.๑ เคลื่อนไหว ร่างกายอย่าง คล่องแคล่วประสาน สัมพันธ์และทรงตัวได้	๑. เดินตามแนวที่ กำหนดได้	๑. เดินต่อเท้าไปข้างหน้า เป็นเส้นตรงได้โดยไม่ต้อง กางแขน	เดินต่อเท้าถอยหลัง เป็นเส้นตรงได้โดยไม่ต้อง กางแขน
	๒. กระโดดสองขาขึ้น ลงอยู่กับที่ได้	๒. กระโดดขาเดียวอยู่กับ ที่ได้โดยไม่ต้องเสียการทรงตัว	กระโดดขาเดียว ไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่เสียการทรงตัว
	๓. วิ่งแล้วหยุดได้	๓. วิ่งหลบหลีกสิ่งกีด ขวางได้	วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้ อย่างคล่องแคล่ว
	๔. รับลูกบอลโดยใช้มือ และลำตัวช่วย	๔. รับลูกบอลโดยใช้มือ ทั้ง ๒ ข้าง	รับลูกบอลที่กระดอน ขึ้นจากพื้นได้
๒.๒ ใช้มือ-ตา ประสานสัมพันธ์กัน	๑. ใช้กรรไกรตัด กระดาษขาดจากกันได้ โดยใช้มือเดียว	๑. ใช้กรรไกรตัดกระดาษ ตามแนวเส้นตรงได้	๑. ใช้กรรไกรตัดกระดาษ ตามแนวเส้นโค้งได้
	๒. เขียนรูปวงกลม ตามแบบได้	๒. เขียนรูปสี่เหลี่ยมตาม แบบได้อย่างมีมุมชัดเจน	๒. เขียนรูปสามเหลี่ยมตาม แบบได้อย่างมีมุมชัดเจน
	๓. ร้อยวัสดุที่มีรูขนาด เส้นผ่านศูนย์กลาง ๑ เซนติเมตร ได้	๓. ร้อยวัสดุที่มีรูขนาด เส้นผ่านศูนย์กลาง ๐.๕ เซนติเมตร ได้	๓. ร้อยวัสดุที่มีรู ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง ๐.๒๕ เซนติเมตร ได้

๒.๕.๓ พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย

พัฒนาการทางสังคมหมายถึง การพัฒนาความสามารถในการแสดงพฤติกรรมให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับ เพื่อดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข ซึ่งเด็กอายุ ๓-๖ ปี จะเป็นช่วงวัยที่สนใจเรียนรู้สังคมภายนอกบ้านมากขึ้น เป็นการเรียนรู้เกี่ยวกับการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นที่อยู่รอบตัว พัฒนาการด้านสังคมของเด็กวัยนี้จึงเป็นพื้นฐานการสร้างบุคลิกภาพที่เหมาะสมของเขาในอนาคต เด็กวัยอนุบาลจะมีสมรรถนะและพัฒนาการทางสังคมของเด็กตั้งแต่ ๓-๖ ปี^{๖๓}มีดังนี้

๑. เด็กวัย ๑ ขวบ รับประทานอาหารเอง เล่นแบบคู่ขนาน คือ เล่นของเล่นชนิดเดียวกัน แต่ต่างคนต่างเล่น ชอบเล่นสมมุติ รู้จักการรอคอย

๒. เด็กวัย ๔ ปี แต่งตัวได้ด้วยตนเอง ไปห้องน้ำได้เอง เล่นร่วมกับคนอื่นได้ รอคอยตามลำดับก่อนหลัง แบ่งของให้คนอื่น เก็บของเล่นเข้าที่ได้

๓. เด็กวัย ๕ ปี ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง เล่นหรือทำงานโดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกับคนอื่นได้ พบผู้ใหญ่รู้จักไหว้ ทำความเคารพ รู้จักขอบคุณ เมื่อรับของจากผู้ใหญ่ รับผิดชอบงานที่ได้รับมอบหมาย

๔. เด็กวัย ๖ ปี มีการเล่นเป็นกลุ่ม มีกติกาข้อตกลง เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นมากขึ้น ช่วยเหลือตัวเองได้ดี รู้จักมารยาททางสังคม

ศรีเรือน แก้วกังวาน กล่าวถึง การพัฒนาการด้านสังคมไว้ว่า การพัฒนาการด้านสังคมหมายถึง ความสามารถในการสร้างสัมพันธกับผู้อื่น มีทักษะการปรับตัวในสังคม คือ สามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของตน ร่วมมือกับผู้อื่นมีความรับผิดชอบ ความเป็นตัวของตัวเอง และรู้กาลเทศะ สำหรับเด็กหมายความว่ามีความสามารถในการช่วยตัวเองในชีวิตประจำวัน นอกจากนั้นพัฒนาการด้านสังคมยังเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านจิตวิญญาณ คุณธรรม และเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสติปัญญา ทำให้รู้จักแยกแยะความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และความสามารถในการเลือกดำรงชีวิตในทางสร้างสรรค์เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมด้วยลักษณะ^{๖๔}ดังนี้

๑. ระยะวัยทารก บุคคลอื่นเป็นฝ่ายเข้าหาเด็ก เด็กเป็นฝ่ายคอยรับและคอยตอบสนองเสียเป็นส่วนใหญ่ พอถึงวัยเด็กตอนต้นนี้ เพราะความอยากเป็นตัวของตัวเอง สมรรถภาพทางภาษา ความสามารถทางกล้ามเนื้อและประสาทสัมผัส และความสามารถในการใช้เหตุผล ทำให้เด็กเริ่มรู้จักเข้าหาผู้อื่นบ้าง ไม่คอยแต่เป็นฝ่ายรับการเข้าหาจากผู้อื่น

๒. เด็กเริ่มเบื่อหน่ายที่จะคบผู้ใหญ่เป็นเพื่อน เริ่มแสวงหาเพื่อนร่วมวัย เด็กส่วนใหญ่เข้าโรงเรียนก่อนวัยเรียนหรือโรงเรียนอนุบาลแล้ว ปรัชญาของสถาบันการศึกษาระดับนี้ประการหนึ่งคือ หัดให้เด็กเรียนรู้การอยู่กับเพื่อนร่วมวัยและผู้ใหญ่อื่นที่ไม่ใช่คนในครอบครัว รู้ระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์ในสังคม

^{๖๓}พัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/phathnakarkhxngdekpthmway/home>. [๖ พฤษภาคม ๒๕๖๑],

^{๖๔}ศรีเรือน แก้วกังวาน, จิตวิทยาการพัฒนารชีวิตทุกช่วงวัย, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๕), หน้า ๒๐๗.

๓. เด็กคบเพื่อนร่วมวัยยังไม่ราบรื่นดีนัก เพราะยังต้องการให้ผู้อื่นสนใจตนมากกว่าตนสนใจผู้อื่น (Self-center) ยังไม่ประสบความสำเร็จสังคม ยังไม่รู้จักออมชอม ยังไม่รู้จักรับให้และการรับ ฉะนั้นเด็กจึงรวมกลุ่มไม่ติด ทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อย แต่เด็กไม่สู้จริงจังกับการทะเลาะกันสักพักก็เลิกทะเลาะกัน

๔. แม้ว่าระยะนี้จะรวมกลุ่มกันไม่สู้จะได้ และการคบเพื่อนของเด็กมีลักษณะแบบก่อนรวมกลุ่มแท้จริง (Pre-gang age) แต่เด็กก็มีกลุ่มเล็ก ๆ ที่ไม่สู้จะยั่งยืน เมื่อมีกลุ่มก็มักจะมีผู้นำ ซึ่งอาจอายุมากกว่าเพื่อนๆ และฉลาด ตำแหน่งผู้นำเปลี่ยนบ่อยตามความรู้สึกของสมาชิกในกลุ่มส่วนมากเด็กบางคนเพื่อนไม่ชอบให้เข้ากลุ่มเลย เพราะสาเหตุ เช่น ฟาร์อง งอแง ติดพ่อแม่

๕. เพื่อนของเด็กยังจำกัดทั้งจำนวนและประเภท นอกจากเพื่อนที่เป็นบุคคลจริง ๆ แล้วเด็กยังมีเพื่อนอีกประเภทหนึ่ง คือ เพื่อนสมมติ (Imaginative friends) ทั้งนี้เพราะเป็นระยะที่เด็กอยากมีเพื่อนแต่ยังไม่สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อนได้ จึงสร้างเพื่อนสมมติขึ้น ซึ่งเด็กจะบันทึกลงไปเป็นไปตามใจตัวเองอย่างไรก็ได้ การสร้างเพื่อนสมมติอาจมาจากสาเหตุอื่น ๆ อีก เช่น เลียนแบบชีวิตจริงที่เด็กได้พบเห็นและอยากเลียนแบบ เพื่อนสมมติให้ทั้งคุณและโทษ คือ อาจช่วยลดความตึงเครียดในด้านประสบการณ์ สมาคม แต่ถ้าเด็กเพิกเลินกับเพื่อนสมมติเกินไปก็อาจจะทำให้เด็กเพ้อฝัน เข้าใจชีวิตจริง ๆ หรือพฤติกรรมในสังคมจริง ๆ ได้ช้า หรือผิดไปจากความเป็นจริง หรือเด็กอาจนำวิธีการที่ใช้กับเพื่อนสมมติไปใช้กับเพื่อนจริง ๆ ซึ่งอาจทำให้สร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน

๖. พร้อมๆ กับเพื่อนสมมติ เด็กจะสร้างโลกสมมติหรือเรื่องสมมติขึ้นการสร้างโลกสมมติเป็นการเล่นชนิดหนึ่งของเด็กในวัยนี้ การเล่นสมมติเป็นการเล่นเลียนชีวิตจริง

๗. การเล่นเป็นพฤติกรรมสำคัญสำหรับพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็ก เพราะช่วยให้เด็กได้พัฒนาอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย ช่วยส่งเสริมความเข้าใจสิ่งแวดล้อม ช่วยให้รู้จักเล่นและผูกมิตรกับเพื่อน เป็นทางออกของอารมณ์ตึงเครียด ลักษณะการเล่นและเรื่องราวที่เด็กเล่น เป็นเครื่องชี้ให้ทราบถึงสติปัญญา บุคลิกภาพ ลักษณะอารมณ์ และความสนใจของเด็ก

๘. เด็กต้องการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมวัยมากกว่าสร้างกับผู้ใหญ่ แต่เพราะเด็กยังไม่มีความสามารถสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อนร่วมวัยได้อย่างราบรื่น เด็กจึงยังคงต้องการความรักความสนใจจากผู้ใหญ่ ซึ่งเด็กมีวิธีการหลายอย่างเพื่อให้บรรลุถึงความต้องการดังกล่าวนี้เห็นว่า เคล้าเคลีย ออกอ้อน ซักถาม เรียกร้องให้ดู เมื่อใดเด็กเริ่มรู้สึกว่าได้รับการยอมรับจากเพื่อนรุ่นเดียวกันเป็นที่น่าพอใจแล้ว เด็กจะเริ่มขัดขึ้นและดื้อดั่งกับผู้ใหญ่

๙. พัฒนาการทางสังคมตามแนวคิดของแอร์ริคสัน ในระยะวัยเด็กตอนต้นคือ ความคิดริเริ่มแย่งกับความรู้สึกผิด (Initiative vs guilt) ซึ่งในระยะนี้เด็กเริ่มพัฒนาความสามารถเฉพาะตัวในด้านต่าง ๆ มีความเป็นตัวของตัวเอง แต่ในเวลาเดียวกันก็ยังทำอะไรไม่ได้เต็มที่สมตามที่ตนปรารถนา ยังคงมีความต้องการที่จะได้รับการอุมชูดูแล อยากได้ความสุขสบาย ซึ่งได้มาจากพ่อแม่ผู้ใหญ่มากอยู่ อาศัย การผ่อนปรนความขัดแย้งทางใจของเด็กในด้านความคิดริเริ่มแย่งกับความรู้สึกผิดจะยากลำบาก สำหรับเด็กที่พ่อแม่ทะนุถนอมมากเกินไป เด็กกลุ่มนี้มักขาดโอกาสที่จะเป็นตัวของตัวเองและภาคภูมิใจในตนเอง เพราะพ่อแม่มักตีกรอบความประพฤติไว้ให้มาก

๑๐. เด็กเรียนพฤติกรรมทางสังคมด้วยการเลียนแบบ การเลียนแบบพฤติกรรมทางสังคมที่เด่นประการหนึ่งของสมัยปัจจุบันในขณะนี้คือ เด็กเรียนและเลียนแบบการร่วมมือและการแข่งขันเชิงสังคม(Cooperative vs competition) เด็กในชนบทและในสังคมที่ไม่ซับซ้อนมักเรียนรู้จักที่จะร่วมมือกันมากกว่าที่จะแข่งขันชิงดีชิงเด่น ในขณะที่เด็กในสังคมเมืองและสังคมไฮเทคไม่ค่อยเรียนรู้ที่จะร่วมมือเชิงสังคมมากนักแต่มุ่งที่จะแข่งขันชิงดีชิงเด่นมากกว่า

สรุป พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย หมายถึง การส่งเสริมความสัมพันธ์กับพ่อแม่ผู้เลี้ยงและบุคคลใกล้ชิด โดยการพูดเล่นหยอกล้อหรือเล่นกับเด็ก เช่น เล่น จ๊ะเอ๋ เล่นจ้ำจี้ เล่นโยกเยก เล่นประบกคำร้อง พาไปเดินเล่นนอกบ้าน กับเด็กคนอื่นๆที่อยู่ภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิด

๒.๕.๓.๑ มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ ๓-๖ ปี กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของมาตรฐานด้านพัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย ๓ มาตรฐาน^{๖๕}คือ

มาตรฐานที่ ๖ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มาตรฐานที่ ๗ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

มาตรฐานที่ ๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ เป็นเป้าหมายในการพัฒนาเด็กที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์ เป็นพฤติกรรมหรือความสามารถตามวัยที่คาดหวังให้เด็กเกิด บนพื้นฐานพัฒนาการตามวัยหรือความสามารถตามธรรมชาติในแต่ละระดับอายุ เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดสาระการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์และประเมินพัฒนาการเด็ก โดยมีรายละเอียดของมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ดังนี้

^{๖๕}หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐, หน้า ๒๖.

มาตรฐานที่ ๓ มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

ตารางที่ ๒.๓ สภาพที่พึงประสงค์ด้านสุขภาพจิตดีและมีความสุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓-๔ ปี	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๓.๑ แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม	๑. แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์	๑. แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์	๑. แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม
๓.๒ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น	๑. กล้าพูดกล้าแสดงออก	๑. กล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมบางสถานการณ์	๑. กล้าพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมบางสถานการณ์
	๑. แสดงความพอใจในผลงานตนเอง	๑. แสดงความพอใจในผลงานแลความสามารถของตนเอง	๑. แสดงความพอใจใน ผลงานความสามารถของตนเองและผู้อื่น

๒.๕.๔ พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย

เด็กวัยอนุบาล (๓-๖ขวบ) เป็นวัยที่มีลักษณะเฉพาะของพัฒนาการทางสติปัญญา คือ เป็นวัยที่สามารถใช้สัญลักษณ์แทนสิ่งของ วัตถุ และสถานที่ได้ เริ่มมีทักษะในการใช้ภาษาที่จะอธิบายสิ่งต่างๆ มีความคิดคำนึง มีความตั้งใจที่จะเล่าเรื่อง และยังไม่สามารถจะพิจารณาหลายๆ เรื่องรวมกันได้ นอกจากนี้เด็กวัยนี้ยังไม่มีความเข้าใจเกี่ยวกับความคงตัวของสสาร พัฒนาการทางด้านสติปัญญา เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความคิดและความเข้าใจของเด็ก เป็นสิ่งที่สามารถพัฒนาให้ประสบความสำเร็จในอนาคตได้ ด้วยการที่พ่อแม่ไม่ปิดกั้นหนทางในการสร้างสรรค์ของเด็ก แต่ครอบครัหรือผู้ใหญ่รอบตัวจะเป็นจุดเริ่มต้นที่จะสร้างแรงจูงใจให้เด็กมีความใฝ่รู้ ได้แสดงความสามารถ กล้าแสดงความคิดเห็น โดยปลูกฝังให้เด็กเป็นคนรู้จักคิด ฝึกให้สังเกตสิ่งรอบตัว ให้ความสนใจในสิ่งที่เด็กทำ ให้เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้จากการลองผิดลองถูกในเรื่องต่างๆ ให้เด็กได้ฝึกคิดแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตัวเอง ทั้งนี้โดยอยู่บนพื้นฐานของการใช้เหตุผลที่ถูกต้องเหมาะสม และพัฒนาการด้านสติปัญญา มี^{๖๖}ดังนี้

๑. การคิด หมายถึง การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ด้วยการมอง ฟัง สัมผัส ชิมรส และดม กลิ่น การคิดเชื่อมโยงความสัมพันธ์สิ่งของต่างๆ การคิดสร้างสรรค์ และการคิดแก้ปัญหา

๒. การใช้ภาษาในการสื่อสาร ด้วยการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน

๓. การสังเกต การจำแนก และการเปรียบเทียบ ได้แก่ การจำแนกเปรียบเทียบความเหมือนความต่าง การจัดหมวดหมู่สิ่งของ และการเรียงลำดับสิ่งต่างๆ

๔. จำนวน ทั้งการนับจำนวนและการรู้ค่าของจำนวน

^{๖๖}พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/phathnakarkhxngdekpthmway/home>. [๖ มกราคม ๒๕๖๑].

๕. มิติสัมพันธ์ คือ การเข้าใจและการอธิบายในเรื่องพื้นที่ ตำแหน่ง ระยะทาง ทิศทาง

๖. เวลา ใช้ในการเปรียบเทียบเวลาต่างๆ เรียงลำดับเหตุการณ์ และเข้าใจเกี่ยวกับฤดูกาล เด็กที่มีพัฒนาการด้านสติปัญญาเป็นอย่างดี หรือที่เรามักเรียกว่า เด็กฉลาด จะเป็นเด็กช่างสังเกต เรียนรู้เร็ว ชอบตั้งคำถาม ใช้คำศัพท์ได้มากและถูกต้อง มีความคิดเป็นของตัวเอง มีความจำดี ชอบอ่านหนังสือ ชอบเป็นผู้นำ ชอบแสดงความคิดเห็น ชอบวาดภาพตามความคิดของตัวเอง มีความอยากรู้อยากเห็น ชอบสำรวจ ชอบทดลองสิ่งต่างๆ ชอบคิดแก้ปัญหา มีจินตนาการ และชอบสร้างสรรค์สิ่งต่างๆอย่างเป็นอิสระ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ กล่าวว่า สติปัญญาไว้ว่า สติปัญญา คือ คนใดมีสติปัญญาสูงหรือต่ำจึงต้องอาศัยการทดสอบความรู้จากการเรียนรู้ การปรับตัว ความสามารถของเขา รวมทั้งผลการทำงาน คุณลักษณะอื่น ๆ ในตัวของเขาเป็นส่วนประกอบหลายอย่าง อาจพิจารณาสติปัญญา โดยดูจากการทำแบบทดสอบเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของเขาและสมรรถวิสัยที่เราวัดจากการทดสอบนั้น เราจะทราบถึงคุณสมบัติของสติปัญญาที่เขาแสดงออกมาให้ปรากฏจากการกระทำข้อสอบนั้น^{๖๗}

ปราณี งามสุต กล่าวว่า สติปัญญาไว้ว่า คือ การทำงานของจิตหรือสมองในการนำข้อมูลจากสิ่งรอบ ๆ ตัวเองมาสรุปรวมให้มีความหมายและเกิดความเข้าใจหาเหตุผล และการแก้ปัญหาด้วยตนเองได้^{๖๘}

องค์ประกอบของสติปัญญา

ความสามารถพื้นฐานของสติปัญญา ซึ่งประกอบด้วยความสามารถทางภาษา ความจำ ตัวเลข มิติสัมพันธ์และเหตุผลที่มีองค์ประกอบ^{๖๙}ดังนี้

๑. ความสามารถในการด้านความเข้าใจทางภาษา สามารถใช้ทดสอบด้วยคำศัพท์ที่เราใช้ได้อย่างปกติ ด้วยการอ่าน การเขียนข้อความ เพื่อต้องการทราบความสามารถในการเข้าใจเรื่องที่อ่าน โดยการทดสอบความสามารถด้านเหตุผลด้วย

๒. ความสามารถทางด้านตัวเลข การทดสอบความสามารถในด้านนี้ต้องการวัดความรวดเร็วและความถูกต้องในการใช้ตัวเลข

๓. ความสามารถในการใช้เหตุผลในการแก้ปัญหา การทดสอบความสามารถนี้ มักใช้ทดสอบกับปัญหาเหตุผลทางเลขคณิต

๔. ความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ เพื่อจะทราบความสามารถของบุคคลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของปัญหาที่เป็นไปได้ด้วยเหตุผลโดยให้พิจารณาถึงเหตุผลที่เป็นไปได้ในสถานการณ์ปัญหาหนึ่งๆ

๕. ความสามารถในการด้านความจำ เป็นการทดสอบความสามารถของบุคคลในการที่จะสัมพันธ์สิ่งที่ได้รับรู้ไปแล้ว ว่าสิ่งใดคู่กันหรือมาก่อนหลัง

^{๖๗}ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, **จิตวิทยาการศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อส่งเสริมกรุงเทพ แขวง บางแคเหนือ เขตบางแค, ๒๕๕๑), หน้า ๒๑๐.

^{๖๘}ปราณี งามสุต, **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**, พิมพ์ครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ธารณาการพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๔๕.

^{๖๙}ปราณี งามสุต, **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**, หน้า ๔๕.

๖. ความสามารถในการสังเกต การทดสอบความสามารถด้านนี้ โดยมากจะให้ดูวัตถุ สิ่งของ รูปภาพหรือแผนที่ แล้วจึงเอาสิ่งของเหล่านี้ไปจัดไว้

๗. ความสามารถทางมิติสัมพันธ์ เป็นความสามารถที่จินตนาการถึงมิติต่าง ๆ เช่น กว้าง ยาว ลึก เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงแล้วสิ่งที่ปรากฏออกมาจะเป็นอย่างไร

สรุป พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย หมายถึง การส่งเสริมให้เด็กได้รับการเรียนรู้ และสิ่งเรียนรู้ต่างๆ รอบตัวในชีวิตประจำวันผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าและการเคลื่อนไหวได้ พัฒนาการ ใช้ภาษาสื่อความหมายและความคิด รู้จักสังเกตคุณลักษณะต่างๆ เช่น ขนาด สี รูปร่าง รูปทรง ผิวสัมผัส จดจำชื่อเรียกสิ่งต่างๆ รอบตัว

๒.๕.๔.๑ มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ ๓-๖ ปี กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานด้านพัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย ๔ มาตรฐาน^{๗๐}คือ

มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

มาตรฐานที่ ๑๑ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

มาตรฐานที่ ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ ได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ เป็นเป้าหมายในการพัฒนาเด็กที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับมาตรฐาน คุณลักษณะที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์ เป็นพฤติกรรมหรือความสามารถตามวัยที่คาดหวังให้เด็กเกิด บน พื้นฐานพัฒนาการตามวัยหรือความสามารถตามธรรมชาติในแต่ละระดับอายุ เพื่อนำไปใช้ในการ กำหนดสาระการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์และประเมินพัฒนาการเด็ก โดยมีรายละเอียดของ มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์ ดังนี้

^{๗๐}หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐, หน้า ๒๗.

มาตรฐานที่ ๔ ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

ตารางที่ ๒.๔ สภาพที่พึงประสงค์ด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓-๔ ปี	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๔.๑ สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่านงาน ศิลปะ ดนตรี และการ เคลื่อนไหว	๑. สนใจ มีความสุขและ แสดงออกผ่านงานศิลปะ	๑. สนใจ มีความสุข และ แสดงออกผ่าน งานศิลปะ	๑. สนใจ มีความสุข และ แสดงออกผ่าน งานศิลปะ
	๑. สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่าน เสียงเพลงดนตรี	๑. สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่าน เสียงเพลงดนตรี	๑. สนใจ มีความสุข และแสดงออกผ่าน เสียงเพลงดนตรี
	๑. สนใจ มีความสุขและ แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหว ประกอบเพลง จังหวะ และดนตรี	๑. สนใจ มีความสุขและ แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหว ประกอบเพลง จังหวะ และดนตรี	๑. สนใจ มีความสุขและ แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหว ประกอบเพลง จังหวะ และดนตรี

มาตรฐานที่ ๕ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

ตารางที่ ๒.๕ สภาพที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรม จริยธรรม

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓-๔ ปี	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๑. ซื่อสัตย์สุจริต	บอกหรือชี้ได้ว่าสิ่งใด เป็นของตนเองและสิ่งใด เป็นของผู้อื่น	ขออนุญาตหรือรอคอย เมื่อต้องการสิ่งของของ ผู้อื่นเมื่อมีผู้ชี้แนะ	ขออนุญาตหรือรอคอย เมื่อต้องการสิ่งของของ ผู้อื่นด้วยตนเอง
๒. มีความเมตตา กรุณา มีน้ำใจ และช่วยเหลือ แบ่งปัน	แสดงความรักเพื่อน และมีเมตตาสัตว์เลี้ยง	แสดงความรักเพื่อน และมีเมตตาสัตว์เลี้ยง	แสดงความรักเพื่อน และมีเมตตาสัตว์เลี้ยง
	แบ่งปันผู้อื่นได้เมื่อมีผู้ ชี้แนะ	ช่วยเหลือและแบ่งปัน ผู้อื่นได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	ช่วยเหลือและแบ่งปัน ผู้อื่นได้ด้วยตนเอง
๓. มีความเห็นอกเห็นใจ ผู้อื่น	แสดงสีหน้าหรือท่าทาง รับรู้ความรู้สึกผู้อื่น	แสดงสีหน้าหรือท่าทาง รับรู้ความรู้สึกผู้อื่น	แสดงสีหน้าและท่าทาง รับรู้ความรู้สึกผู้อื่น อย่างสอดคล้องกับ สถานการณ์
๔. มีความรับผิดชอบ	ทำงานที่ได้รับมอบหมาย จนสำเร็จเมื่อมีผู้ช่วยเหลือ	ทำงานที่ได้มอบ หมาย จนสำเร็จเมื่อมีผู้ชี้แนะ	ทำงานที่ได้มอบ หมาย จนสำเร็จด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ ๖ มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตารางที่ ๒.๖ สภาพที่พึงประสงค์ด้านทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตาม

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓-๔ ปี	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๑. ช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	แต่งตัวโดยมีผู้ช่วยเหลือ	แต่งตัวด้วยตนเอง	แต่งตัวด้วยตนเองได้อย่างคล่องแคล่ว
	รับประทานอาหารด้วยตนเอง	รับประทานอาหารด้วยตนเอง	รับประทานอาหารด้วยตนเองอย่างถูกวิธี
	ใช้ห้องน้ำห้องส้วมโดยมีผู้ช่วยเหลือ	ใช้ห้องน้ำห้องส้วมด้วยตนเอง	ใช้และทำความสะอาดหลังใช้ห้องน้ำห้องส้วม
๒. มีวินัยในตนเอง			
๓. ประหยัดและพอเพียง	ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	ใช้สิ่งของเครื่องใช้อย่างประหยัดและพอเพียงด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ ๗ รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

ตารางที่ ๒.๗ สภาพที่พึงประสงค์ด้านรักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓-๔ ปี	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๑. ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	มีส่วนร่วมดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเมื่อมีผู้ชี้แนะ	มีส่วนร่วมดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเมื่อมีผู้ชี้แนะ	ดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง
	ทิ้งขยะได้ถูกที่	ทิ้งขยะได้ถูกที่	ทิ้งขยะได้ถูกที่
๒. มีมารยาทตามวัฒนธรรมไทยและรักความเป็นไทย	ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้ด้วยตนเอง	ปฏิบัติตนตามมารยาทไทยได้ตามกาลเทศะ
	กล่าวคำขอบคุณและขอโทษเมื่อมีผู้ชี้แนะ	กล่าวคำขอบคุณและขอโทษด้วยตนเอง	กล่าวคำขอบคุณและขอโทษด้วยตนเอง
	หยุดยืนเมื่อได้ยินเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี	ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี	ยืนตรงเมื่อได้ยินเพลงชาติไทยและเพลงสรรเสริญพระบารมี

มาตรฐานที่ ๘ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตารางที่ ๒.๘ สภาพที่พึงประสงค์ด้านอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓-๔ ปี	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๑. ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล	เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน	เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน	เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน
๒. มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	เล่นร่วมกับเพื่อน	เล่นหรือทำงานร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม	เล่นหรือทำงานร่วมมือกับเพื่อนๆ
	ยิ้มหรือทักทายผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	ยิ้ม ทักทาย หรือพูดคุยกับผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยได้ด้วยตนเอง	ยิ้ม ทักทาย พูดคุยกับผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยได้
๓. ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม	ปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลง และปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	มี ส่วน ร่วม ส ร้างข้อตกลงและปฏิบัติตามข้อตกลง
	ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามเมื่อมีผู้ชี้แนะ	ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้ด้วยตนเอง	ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้เหมาะสมกับสถานการณ์
	ยอมรับการประนีประนอมแก้ไขปัญหาเมื่อมีผู้ชี้แนะ	ประนีประนอมแก้ไขปัญหาโดยปราศจากการใช้ความรุนแรงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	ประนีประนอมแก้ไขปัญหาโดยปราศจากการใช้ความรุนแรงด้วยตนเอง

มาตรฐานที่ ๙ ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

ตารางที่ ๒.๙ สภาพที่พึงประสงค์ด้านใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓-๔ ปี	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๑. สนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ	ฟังผู้อื่นพูดจนจบและพูดโต้ตอบเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง	ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบสอดคล้องกับเรื่องที่ฟัง	ฟังผู้อื่นพูดจนจบและสนทนาโต้ตอบอย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงกับเรื่องที่ฟัง
	เล่าเรื่องด้วยประโยคสั้นๆ	เล่าเรื่องเป็นประโยคอย่างต่อเนื่อง	เล่าเป็นเรื่องราวต่อเนื่องได้
๒. อ่าน เขียนภาพและสัญลักษณ์ได้	อ่านภาพและพูดข้อความด้วยภาษาของตน	อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำพร้อมทั้งชี้หรือกวาดตามองข้อความตามบรรทัด	อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำด้วยการชี้หรือกวาดตามองจุดเริ่มต้นและจุดจบของข้อความ
	เขียนขีดเขียนอย่างมีทิศทาง	เขียนคล้ายตัวอักษร	เขียนชื่อของตนเองตามแบบ เขียนข้อความด้วยวิธีคิดขึ้นเอง

มาตรฐานที่ ๑๐ มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

ตารางที่ ๒.๑๐ สภาพที่พึงประสงค์ด้านความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓-๔ ปี	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๑. มีความสามารถในการคิดรวบยอด	บอกลักษณะของสิ่งต่าง ๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส	บอกลักษณะและส่วนประกอบของสิ่งต่างๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส	บอกลักษณะส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง หรือความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส
	จับคู่หรือเปรียบเทียบสิ่งต่างๆ โดยใช้ลักษณะหรือหน้าที่การใช้งานเพียงลักษณะเดียว	จับคู่และเปรียบเทียบความแตกต่างหรือความเหมือนของสิ่งต่างๆ โดยใช้ลักษณะที่สังเกตพบเพียงลักษณะเดียว	จับคู่และเปรียบเทียบความแตกต่างและความเหมือนของสิ่งต่างๆ โดยใช้ลักษณะที่สังเกตพบ ๒ ลักษณะขึ้นไป
	คัดแยกสิ่งต่างๆตามลักษณะหรือหน้าที่การใช้งาน	จำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่างๆ โดยใช้อย่างน้อย ๑ ลักษณะเป็นเกณฑ์	จำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่างๆ โดยใช้ตั้งแต่ ๒ ลักษณะขึ้นไปเป็นเกณฑ์
	เรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างน้อย ๓ ลำดับ	เรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างน้อย ๔ ลำดับ	เรียงลำดับสิ่งของและเหตุการณ์อย่างน้อย ๕ ลำดับ
๒. มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล	ระบุผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำเมื่อมีผู้ชี้แนะ	ระบุผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำเมื่อมีผู้ชี้แนะ	อธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำด้วยตนเอง
	คาดเดา หรือคาดคะเนสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้น	คาดเดา หรือคาดคะเนสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้น หรือมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูล	คาดคะเนสิ่งที่อาจจะเกิดขึ้น และมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล
๓. มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจ	ตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ	ตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ และเริ่มเรียนรู้ผลที่เกิดขึ้น	ตัดสินใจในเรื่องง่ายๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น
	แก้ปัญหาโดยลองผิดลองถูก	ระบุปัญหาและแก้ปัญหาโดยลองผิดลองถูก	ระบุปัญหาสร้างทางเลือกและเลือกวิธีแก้ปัญหา

มาตรฐานที่ ๑๑ มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ตารางที่ ๒.๑๑ สภาพที่พึงประสงค์ด้านจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓-๔ ปี	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๑. ทำงานศิลปะตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกของตนเอง	สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกของตนเอง โดยมีการดัดแปลงและแปลกใหม่จากเดิมหรือมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น	สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกของตนเอง โดยมีการดัดแปลงแปลกใหม่จากเดิมและมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
๒. แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการอย่างสร้างสรรค์	เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกของตนเอง	เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลายหรือแปลกใหม่	เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกของตนเองอย่างหลากหลายและแปลกใหม่

มาตรฐานที่ ๑๒ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

ตารางที่ ๒.๑๒ สภาพที่พึงประสงค์ด้านมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ ๓-๔ ปี	อายุ ๔-๕ ปี	อายุ ๕-๖ ปี
๑. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	สนใจฟังหรืออ่านหนังสือด้วยตนเอง	สนใจซักถามเกี่ยวกับสัญลักษณ์หรือตัวหนังสือที่พบเห็น	สนใจหยิบหนังสือมาอ่านและเขียนสื่อความคิดด้วยตนเองเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง
	กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม	กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม	กระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ
๒. มีความสามารถในการแสวงหาความรู้	ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ ตามวิธีการเมื่อมีผู้ชี้แนะ	ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ ตามวิธีการของตนเอง	ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ โดยใช้วิธีการที่หลากหลายด้วยตนเอง
	ใช้ประโยคคำถามว่า “ใคร” “อะไร” ในการค้นหาคำตอบ	ใช้ประโยคคำถามว่า “ที่ไหน” “ทำไม” ในการค้นหาคำตอบ	ใช้ประโยคคำถามว่า “เมื่อไร” “อย่างไร” ในการค้นหาคำตอบ

การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก ๑ - ๓ ปีการศึกษา โดยประมาณ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เวลาเรียนสำหรับเด็กจะขึ้นอยู่กับสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า ๑๘๐ วันต่อ๑ ปีการศึกษา ในแต่ละวันจะใช้เวลาไม่น้อยกว่า ๕ ชั่วโมง โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กทุกด้าน ให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนด สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วยประสบการณ์สำคัญและสำมะโนการเรียนรู้ ดังนี้

๑. ประสบการณ์สำคัญ

ประสบการณ์สำคัญ เป็นแนวทางสำหรับผู้สอนนำไปใช้ในการออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ และได้รับการส่งเสริมพัฒนาการครอบคลุมทุกด้าน ดังนี้

๑.๑ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาทในการทำกิจกรรมประจำวันหรือทำกิจกรรมต่างๆ และสนับสนุนให้เด็กมีโอกาสดูแลสุขภาพและสุขอนามัยสุกสุก และการรักษาความปลอดภัย ดังตารางที่ ๒.๑๒

ตารางที่ ๒.๑๓ ประสบการณ์สำคัญด้านร่างกาย

ด้านร่างกาย	ประสบการณ์สำคัญ
๑. การใช้กล้ามเนื้อใหญ่	(๑) การเคลื่อนไหวอยู่กับที่ (๒) การเคลื่อนไหวเคลื่อนที่ (๓) การเคลื่อนไหวพร้อมวัสดุอุปกรณ์ (๔) การเคลื่อนไหวที่ใช้การประสานสัมพันธ์ของการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ในการขว้าง การจับ การโยน การเตะ (๕) การเล่นเครื่องเล่นสนามอย่างอิสระ
๒. การใช้กล้ามเนื้อเล็ก	(๑) การเล่นเครื่องเล่นสัมผัสและการสร้างสิ่งต่างๆ จากแท่งไม้ บล็อก (๒) การเขียนภาพและการเล่นกับสี (๓) การปั้น (๔) การประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ด้วยเศษวัสดุ (๕) การหยิบจับ การใช้กรรไกร การฉีก การตัด การปะการร้อยวัสดุ
๓. การรักษาสุขภาพอนามัย	(๑) การปฏิบัติตนตามสุขอนามัย สุกสุกที่ดีในกิจวัตรประจำวัน

ตารางที่ ๒.๑๓ ประสพการณ์สำคัญด้านร่างกาย (ต่อ)

ด้านร่างกาย	ประสพการณ์สำคัญ
๔. การรักษาความปลอดภัย	(๑) การปฏิบัติตนให้ปลอดภัยในกิจวัตรประจำวัน (๒) การฟังนิทาน เรื่องราว เหตุการณ์เกี่ยวกับการป้องกันและรักษาความปลอดภัย (๓) การเล่นเครื่องเล่นอย่างปลอดภัย (๔) การเล่นบทบาทสมมติเหตุการณ์ต่างๆ
๕. การตระหนักรู้เกี่ยวกับ	(๑) การเคลื่อนไหวโดยควบคุมตนเองไปในทิศทาง ระดับ และพื้นที่ร่างกายตนเอง

๑.๒ ประสพการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเองที่เหมาะสมกับวัย ตระหนักถึงลักษณะพิเศษเฉพาะที่เป็นอัตลักษณ์ ความเป็นตัวของตัวเอง มีความสุข ร่าเริงแจ่มใส การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ได้พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสุนทรียภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และความเชื่อมั่นในตนเองขณะปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑๔ ประสพการณ์สำคัญด้านอารมณ์จิตใจ

ด้านอารมณ์จิตใจ	ประสพการณ์สำคัญ
๑. สุนทรียภาพ ดนตรี	(๑) การฟังเพลง การร้องเพลง การแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบเสียงดนตรี (๒) การเล่นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะ (๓) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี (๔) การเล่นบทบาทสมมติ (๕) การทำกิจกรรมศิลปะต่างๆ (๖) การสร้างสรรค์สิ่งสวยงาม
๒. การเล่น	(๑) การเล่นอิสระ (๒) การเล่นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ (๓) การเล่นตามมุมประสบการณ์/มุมเล่นต่างๆ (๔) การเล่นนอกห้องเรียน
๓. คุณธรรม จริยธรรม	(๑) การปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่นับถือ (๒) การฟังนิทานเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม (๓) การร่วมสนทนา และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงจริยธรรม

ตารางที่ ๒.๑๔ ประสพการณ์สำคัญด้านอารมณ์จิตใจ (ต่อ)

ด้านอารมณ์จิตใจ	ประสพการณ์สำคัญ
๔. การแสดงออกทางอารมณ์	(๑) การพูดสะท้อนความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น (๒) การเล่นบทบาทสมมติ (๓) การเคลื่อนไหวตามเสียงเพลง/ดนตรี (๔) การร้องเพลง (๕) การทำงานศิลปะ
๕. การมีอัตลักษณ์เฉพาะตน และเชื่อว่าตนเองมีความสามารถ	(๑) การปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ตามความสามารถของตนเอง
๖. การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	(๑) การแสดงความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข เห็นใจเมื่อผู้อื่นเศร้าหรือเสียใจและการช่วยเหลือปกป้องเมื่อผู้อื่นได้รับบาดเจ็บ

๑.๓ ประสพการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวจากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเรียนรู้ทางสังคม เช่นการเล่น การทำงานกับผู้อื่น ฯลฯ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ ดังนี้

ตารางที่ ๒.๑๕ ประสพการณ์สำคัญด้านสังคม

ด้านสังคม	ประสพการณ์สำคัญ
๑. การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน	(๑) การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน (๒) การปฏิบัติตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๒. การดูแลรักษาธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	(๑) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและสิ่งแวดล้อม (๒) การใช้วัสดุและสิ่งของเครื่องใช้อย่างคุ้มค่า (๓) การทำงานศิลปะที่นำวัสดุหรือสิ่งของเครื่องใช้ที่ใช้แล้ว มาใช้หรือแปรรูปแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ (๔) การเพาะปลูกและดูแลต้นไม้ (๕) การเลี้ยงสัตว์ (๖) การสนทนาข่าวและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน

ตารางที่ ๒.๑๕ ประสพการณ์สำคัญด้านสังคม (ต่อ)

ด้านสังคม	ประสพการณ์สำคัญ
๓. การปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย	(๑) การเล่นบทบาทสมมติการปฏิบัติตนในความเป็นคนไทย (๒) การปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อาศัยและประเพณีไทย (๓) การประกอบอาหารไทย (๔) การศึกษานอกสถานที่ (๕) การละเล่นพื้นบ้านของไทย
๔. การมีปฏิสัมพันธ์ มีวินัย การมีส่วนร่วมและบทบาทสมาชิกของสังคม	(๑) การร่วมกำหนดข้อตกลงของห้องเรียนมีส่วนร่วมและบทบาท (๒) การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของห้องเรียน (๓) การให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ (๔) การดูแลห้องเรียนร่วมกัน (๕) การร่วมกิจกรรมวันสำคัญ
๕. การเล่นและทำงาน แบบร่วมมือร่วมใจ	(๑) การร่วมสนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น (๒) การเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น (๓) การทำศิลปะแบบร่วมมือ
๖. การแก้ปัญหาความขัดแย้ง	(๑) การมีส่วนร่วมในการเลือกวิธีการแก้ปัญหา (๒) การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง
๗. การยอมรับในความเหมือนและร่วมกับกลุ่มเพื่อน	(๑) การเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกับกลุ่มเพื่อน

๑.๔ ประสพการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้และเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคล และสื่อต่างๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาการใช้ภาษา จินตนาการความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาคิดเชิงเหตุผล การคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัว และมีความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ต่อไป^{๗๑}ดังนี้

^{๗๑}หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐, หน้า ๒๖.

ตารางที่ ๒.๑๖ ประสพการณ์สำคัญด้านสติปัญญา

ด้านสติปัญญา	ประสพการณ์สำคัญ
๑. การใช้ภาษา	(๑) การฟังเสียงต่างๆ ในสิ่งแวดล้อม (๒) การฟังและปฏิบัติตามคำแนะนำ (๓) การฟังเพลง นิทาน คำคล้องจอง บทร้อยกรอง เรื่องราวต่างๆ (๔) การพูดแสดงความคิด ความรู้สึก และความต้องการ (๕) การพูดกับผู้อื่นเกี่ยวกับประสพการณ์ของตนเอง หรือพูดเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง (๖) การพูดอธิบายเกี่ยวกับสิ่งของ เหตุการณ์ และสัมพันธ์สิ่งต่างๆ (๗) การพูดอย่างสร้างสรรค์ในการเล่นและการกระทำต่างๆ (๘) การรจจำหะที่เหมาะสมในการพูด (๙) การพูดเรียงลำดับคำเพื่อใช้ในการสื่อสาร (๑๐) การอ่านหนังสือภาพ นิทานหลากหลายประเภท/รูปแบบ (๑๑) การอ่านอย่างอิสระตามลำพัง การอ่านร่วมกันโดยมีผู้ชี้แนะ (๑๒) การเห็นแบบอย่างของการอ่านที่ถูกต้อง (๑๓) การสังเกตทิศทางการอ่านตัวอักษร คำ และข้อความ (๑๔) การอ่านและชี้ข้อความ โดยกวาดสายตาตามบรรทัดจากซ้ายไปขวาจากบนลงล่าง (๑๕) การสังเกตตัวอักษรในชื่อของตน หรือคำคุ้นเคย (๑๖) การสังเกตตัวอักษรที่ประกอบเป็นคำผ่านการอ่านหรือเขียน (๑๗) การคาดเดาคำ วลี หรือประโยคที่มีโครงสร้างซ้ำๆ กัน จากนิทาน เพลงคำคล้องจอง (๑๘) การเล่นเกมทางภาษา (๑๙) การเห็นแบบอย่างของการเขียนที่ถูกต้อง (๒๐) การเขียนร่วมกันตามโอกาส และการเขียนอิสระ (๒๑) การเขียนคำที่มีความหมายกับตัวเอง/คำคุ้นเคย (๒๒) การคิดสะกดคำ เขียนสื่อความหมายด้วยตนเองอย่างอิสระ
๒. การคิดรวบยอด การคิดเชิงเหตุผลตัดสินใจแก้ปัญหา	(๑) การสังเกตลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลง และความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสอย่างเหมาะสม (๒) การสังเกตสิ่งต่างๆ และสถานที่จากมุมมองที่ต่างกัน (๓) การบอกและแสดงตำแหน่ง ทิศทาง ระยะทางของสิ่งต่างๆ ด้วยการกระทำ ภาพวาด ภาพถ่าย และรูปภาพ (๔) การเล่นกับสื่อต่างๆ ที่เป็นทรงกลม ทรงสี่เหลี่ยมมุมฉาก ทรงกระบอก ทรงกรวย

ตารางที่ ๒.๑๖ ประสพการณ์สำคัญด้านสติปัญญา (ต่อ)

ด้านสติปัญญา	ประสพการณ์สำคัญ
	(๕) การคัดแยก การจัดกลุ่ม และการจำแนกสิ่งต่างๆ ตามลักษณะ และรูปร่าง รูปทรง (๖) การต่อของชิ้นเล็กเติมในชิ้นใหญ่ให้สมบูรณ์ การแยกชิ้นส่วน (๗) การทำซ้ำ การต่อเติม และการสร้างแบบรูป (๘) การนับและแสดงจำนวนของสิ่งต่างๆ ในชีวิตประจำวัน (๙) การเปรียบเทียบและเรียงลำดับจำนวนของสิ่งต่างๆ (๑๐) การรวมและการแยกสิ่งต่างๆ (๑๑) การบอกและแสดงอันดับที่ของสิ่งต่างๆ (๑๒) การชั่ง ตวง วัดสิ่งต่างๆ โดยใช้เครื่องมือและหน่วยที่ไม่ใช่หน่วยมาตรฐาน (๑๓) การจับคู่ การเปรียบเทียบ และการเรียงลำดับสิ่งต่างๆ ตามลักษณะความยาว/ความสูง น้ำหนัก ปริมาตร (๑๔) การบอกและเรียงลำดับกิจกรรมหรือเหตุการณ์ตามช่วงเวลา (๑๕) การใช้ภาษาทางคณิตศาสตร์กับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวัน (๑๖) การอธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำ (๑๗) การคาดเดาหรือการคาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล (๑๘) การมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูลอย่างมีเหตุผล (๑๙) การตัดสินใจและมีส่วนร่วมในกระบวนการแก้ปัญหา
๓. จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	(๑) การรับรู้และแสดงความคิด ความรู้สึกผ่านสื่อ วัสดุ ของเล่น และชิ้นงาน (๒) การแสดงความคิดสร้างสรรค์ผ่านภาษา ท่าทางการเคลื่อนไหวและศิลปะ (๓) การสร้างสรรค์ชิ้นงานโดยใช้รูปร่างรูปทรงจากวัสดุหลากหลาย
๔. เจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และการแสวงหาความรู้	(๑) การสำรวจสิ่งต่างๆ และแหล่งเรียนรู้รอบตัว (๒) การตั้งคำถามในเรื่องที่สนใจ (๓) การสืบเสาะหาความรู้เพื่อค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่างๆ (๔) การมีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลและนำเสนอข้อมูลจากการสืบเสาะหาความรู้ในรูปแบบต่างๆ และแผนภูมิอย่างง่าย

๒. สารที่ควรเรียนรู้

สารที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวเด็กที่นำมาเป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดแนวคิด หลังจากนำสารที่ควรเรียนรู้ต่างๆ มาจัดประสบการณ์ให้เด็ก เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญ ทั้งนี้ อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก^{๗๒}ดังนี้

๒.๑ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา อวัยวะต่างๆ วัชระวัชระรักษาร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ การรักษาความปลอดภัยของตนเอง รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย การรู้จักประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัว การปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกำกับตนเอง การเล่นและทำสิ่งต่างๆด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจ ในตนเอง การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสมการแสดงมารยาทที่ดี การมีคุณธรรม จริยธรรม

๒.๒ เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และบุคคลต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิด และมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวันสถานที่สำคัญ วันสำคัญ อาชีพของคนในชุมชน ศาสนา แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทยและการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย หรือแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่นๆ

๒.๓ ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ ลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ พืช ตลอดจนการรู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพอากาศ ภัยธรรมชาติแรงและพลังงานในชีวิตประจำวัน ที่แวดล้อมเด็ก รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการรักษาสาธารณสุขสมบัติ

๒.๔ สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวันความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ รู้จักชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาด รูปร่าง รูปทรงปริมาตร น้ำหนัก จำนวน ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัว เวลา เงินประโยชน์ การใช้งาน และการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ การคมนาคม เทคโนโลยีและการสื่อสารต่างๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน อย่างประหยัด ปลอดภัย และรักษาสิ่งแวดล้อม

๓. การประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ ๓ - ๖ ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจสังคม และสติปัญญาของเด็ก โดยถือเป็นกระบวนการต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมปกติที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการเด็ก ต้องนำมาจัดทำสารนิทัศน์หรือจัดทำ ข้อมูลหลักฐานหรือเอกสารอย่างเป็นระบบ ด้วยการรวบรวมผลงานสำหรับเด็กเป็น

^{๗๒}หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐, หน้า ๔๐.

รายบุคคลที่สามารถบอกเรื่องราวหรือประสบการณ์ที่เด็กได้รับว่าเด็กเกิดการเรียนรู้และมีความก้าวหน้าเพียงใด ทั้งนี้ ให้นำข้อมูลผลการประเมินพัฒนาการเด็กมาพิจารณาปรับปรุง วางแผนการจัดกิจกรรม และส่งเสริมให้เด็กแต่ละคนได้รับการพัฒนาตามจุดหมายของหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง การประเมินพัฒนาการควรยึดหลัก^{๗๓}ดังนี้

๑. วางแผนการประเมินพัฒนาการอย่างเป็นระบบ
๒. ประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน
๓. ประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี
๔. ประเมินพัฒนาการตามสภาพจริงจากกิจกรรมประจำวัน ด้วยเครื่องมือและวิธีการ

ที่หลากหลาย

ไม่ควรใช้แบบทดสอบ

๕. สรุปผลการประเมิน จัดทำ ข้อมูลและนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาเด็ก สำหรับวิธีการประเมินที่เหมาะสมและควรใช้กับเด็กอายุ ๓-๖ ปี ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนากับเด็ก การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็กที่เก็บอย่างมีระบบ

สรุป การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา กระบวนการนิเทศ และระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อนำ ไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย สร้างความมั่นใจให้ผู้เกี่ยวข้อง โดยต้องมีการดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่ายครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอก ในรูปแบบของคณะกรรมการที่มาจากบุคคลทุกระดับและทุกอาชีพ การกำกับติดตาม และประเมิน ต้องมีการรายงานผลจากทุกระดับให้ทุกฝ่าย รวมทั้งประชาชนทั่วไปทราบ เพื่อนำข้อมูลจากรายงานผลมาจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต่อไป

๒.๖ ทฤษฎีพัฒนาการเด็กปฐมวัย

พัฒนาการเป็นกระบวนการพัฒนาของมนุษย์ในทุก ๆ ด้านของชีวิตตั้งแต่จุดเริ่มต้นของชีวิตจนกระทั่งวาระสุดท้ายของชีวิต การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นไปอย่างต่อเนื่องทั้งในลักษณะของการเจริญงอกงามและการถดถอย ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับ ซึ่งนำไปสู่ความมีวุฒิภาวะ คือ

๒.๖.๑ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรุนเนอร์

บรุนเนอร์ (Bruner) เป็นนักจิตวิทยาที่สนใจเรื่องของพัฒนาการทางสติปัญญาต่อเนื่องจาก เพียเจต์ บรุนเนอร์ เชื่อว่ามนุษย์เลือกที่จะรับรู้สิ่งที่ตนเองสนใจ และการเรียนรู้เกิดจากกระบวนการค้นพบด้วยตัวเอง (discovery learning) แนวคิดที่สำคัญของบรุนเนอร์มีดังนี้

^{๗๓}หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐, หน้า ๔๔.

ทฤษฎีการเรียนรู้

๑. การจัดโครงสร้างของความรู้ให้มีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก มีผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก

๒. การจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับระดับความพร้อมของผู้เรียน และสอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนจะช่วยให้การเรียนรู้เกิด ประสิทธิภาพ

๓. การคิดแบบหยั่งรู้ (Intuition) เป็นการคิดหาเหตุผลอย่างอิสระที่สามารถพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้

๔. แรงจูงใจภายในเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้

๕. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์ แบ่งได้เป็น ๓ ขั้น ใหญ่ๆ คือ

๕.๑ ขั้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Enactive Stage) คือ ขั้นของการเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสรับรู้สิ่งต่างๆ การลงมือกระทำช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี การเรียนรู้เกิดจากการกระทำ

๕.๒ ขั้นการเรียนรู้จากความคิด (Iconic Stage) เป็นขั้นที่เด็กสามารถสร้างมโนภาพในใจได้ และสามารถเรียนรู้จากภาพ แทนของจริงได้

๕.๓ ขั้นเรียนรู้สัญลักษณ์และนามธรรม (Symbolic Stage) เป็นขั้นการเรียนรู้สิ่งที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรมได้

๖. การเรียนรู้เกิดได้จากการที่คนเราสามารถสร้างความคิดรวบยอด หรือสามารถสร้างหรือสามารถจัดประเภทของสิ่งต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

๗. การเรียนรู้ที่ได้ผลดีที่สุด คือ การให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง (discovery learning) หลักการจัดการศึกษา/การสอนตามทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรุนเนอร์

๗.๑ กระบวนการค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ดีมีความหมายสำหรับผู้เรียน

๗.๒ การวิเคราะห์และจัดโครงสร้างเนื้อหาสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสม เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำก่อนการสอน

๗.๓ การจัดหลักสูตรแบบเกลียว (Spiral Curriculum) ช่วยให้สามารถสอนเนื้อหาหรือความคิดรวบยอดเดียวกันแก่ผู้เรียนทุกวัยได้ โดยต้องจัดเนื้อหาความคิดรวบยอดและวิธีสอน ให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการของผู้เรียน

๗.๔ ในการเรียนการสอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิดอย่างอิสระให้มาก เพื่อช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน

๗.๕ การสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็นในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

๗.๖ การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

๗.๗ การสอนความคิดรวบยอดให้แก่ผู้เรียนเป็นสิ่งจำเป็น

๗.๘ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้ค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี

๒.๖.๒ พัฒนาการทางด้านอารมณ์และจิตใจ

เด็กแต่ละคนมีพัฒนาการทางด้านอารมณ์และจิตใจ รูปแบบการแสดงออกความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมที่เป็นปัญหาทางด้านจิตใจแตกต่างกันออกไปทั้งนี้เป็นผลกระทบมาจากการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านอารมณ์และจิตใจ

๑. ลักษณะพัฒนาการทางด้านอารมณ์และจิตใจ

พัฒนาการทางด้านอารมณ์ เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในจิตใจเด็กจะแสดงอารมณ์ออกมาตามประสบการณ์และสภาพแวดล้อมของแต่ละคน

๑.๑ ความสัมพันธ์ระหว่างอารมณ์และจิตใจ

อารมณ์ เป็นสภาวะทางด้านจิตใจที่เกิดขึ้น เนื่องจากการกระตุ้นจากสิ่งเร้าภายในร่างกาย เช่น แรงขับ หรือสิ่งเร้าภายนอก เช่น ความร้อนหนาว เมื่อได้รับสิ่งเร้าทั้งภายในและภายนอกจะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจอารมณ์ เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากกระบวนการทางด้านจิตใจ ทำให้มนุษย์มีการรับรู้ตามสภาพแวดล้อมที่ปรากฏขึ้นจริง และกระบวนการที่เกิดขึ้นในจิตใจมี ๓ ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ ๑ การรับรู้ สิ่งเร้าต่างๆเข้ามาสู่ตัวบุคคล

ขั้นที่ ๒ เกิดความรู้สึกหรืออารมณ์ ตามที่ได้รับรู้มาจากขั้นที่ ๑

ขั้นที่ ๓ การเกิดพฤติกรรม ตามการรับรู้และอารมณ์ที่เกิดขึ้น

เมื่อเด็กเกิดความรู้สึกทางด้านอารมณ์ ปฏิกริยาทางด้านร่างกายของเด็กจะมีการตอบสนองทันที โดยอวัยวะในร่างกายของเด็กจะทำงานร่วมกัน ๓ ส่วน คือ

ส่วนที่ ๑ ระบบประสาทส่วนกลาง ได้แก่ สมองและไขสันหลัง

ส่วนที่ ๒ ระบบประสาทอัตโนมัติ เป็นการทำงานของระบบซิมพาเทติก และระบบพาราซิมพาเทติก

ส่วนที่ ๓ การทำงานของระบบต่อมไร้ท่อภายในร่างกายทั้งหมดการแสดงออกทางอารมณ์ ๑๐ ลักษณะ คือ

๑. ภาวะของความรู้สึกสนใจและตื่นเต้น

๒. ภาวะของความรู้สึกปิติยินดี

๓. ภาวะของความรู้สึกประหลาดใจ

๔. ภาวะของความรู้สึกเศร้า และรู้สึกทนทุกข์ทรมาน หรือ กลัดกลุ้ม

๕. ภาวะของความรู้สึกโกรธ

๖. ภาวะของความรู้สึกชิงชัง น่าขยะแขยงหรือความน่ารังเกียจ

๗. ภาวะที่ถูกสบประมาท

๘. ภาวะของความรู้สึกกลัว

๙. ภาวะที่รู้สึกอับอาย ความละอายใจหรือความขายหน้า

๑๐. ภาวะของความรู้สึกผิด

การแสดงออกทางอารมณ์ของเด็กขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับมาจากการเรียนรู้โดยการสังเกต เช่น เมื่อเกิดอารมณ์โกรธ บางคนจะแสดงออกด้วยการด่า ทำลายสิ่งของใกล้ตัว อาละวาด

ทุกทีกันต่างคนต่างเจ็บเมื่อเกิดความรู้สึกชิงชังขยะแขยงบางคนจะแสดงออกโดยทำริมฝีปากยื่นออกมา หรือบางคนออกเสียง“อึ”เมื่อเกิดความรู้สึกอาย บางคนหน้าแดงบางคนม้วนตัวไปมา ไล่ทุบตีคนอื่น บางรายก็จับผมหรือชายเสื้อ เป็นต้น

๒. รูปแบบการแสดงออกทางด้านอารมณ์

๒.๑ อารมณ์โกรธ เป็นความรู้สึกขุ่นใจและไม่พอใจอย่างรุนแรง เนื่องจากความผิดหวัง หรือพลาดหวังจากสิ่งที่ได้คาดคิดไว้ความผิดหวังจะทำให้มีอารมณ์ติดปดมีความรู้สึกไม่ชอบใจในการกระทำต่างๆทั้งการกระทำของตนเองและการกระทำของผู้อื่นเด็กมีความรู้สึกโกรธอาจเนื่องจากการถูกล้อเลียน ถูกปฏิเสธ หรือได้รับการขัดขวางไม่ให้กระทำในกิจกรรมที่ต้องการ

๒.๒ อารมณ์กลัว ความกลัว เป็นความรู้สึกที่เด็กไม่ชอบเพราะเป็นสิ่งที่ไม่ดีแก่ตัวเอง มีความรู้สึกหวาดหวั่นคิดว่าตนจะประสบภัย เด็กมักจะกลัวสิ่งต่างๆมากมาย พ่อแม่ควรพิจารณาว่า ความกลัวของเด็กเกิดจากสิ่งใด เด็กต้องได้รับการเอาใจใส่ปลอบโยนเพียงใด ขณะเดียวกันพ่อแม่ไม่ควรจะกังวลในอาการกลัวของเด็ก เพราะเป็นประสบการณ์ที่เด็กทุกคนต้องพบมาก่อนเสมอ

๒.๓ ความเห็นอกเห็นใจ เป็นความรู้สึกภายในของเด็กที่เกิดขึ้น เมื่อเห็นผู้อื่นได้รับความเดือดร้อนและเด็กเข้าใจ ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เด็กต้องการมีส่วนร่วมและให้ความช่วยเหลือด้วยความเต็มใจความเห็นอกเห็นใจ จึงเป็นอารมณ์ร่วมที่เกิดพร้อมกับผู้อื่น จะเกิดพฤติกรรมนี้ เมื่ออายุ ๒ ปี เพราะเด็กเข้าใจในสถานการณ์และพฤติกรรมของผู้อื่นพอสมควร

๒.๔ ความอยากรู้อยากเห็น เกิดขึ้นได้ตั้งแต่เดือนที่ ๒-๓ คือ เด็กมีพัฒนาการทางสายตาเรียบร้อยแล้ว พฤติกรรมการแสดงออก คือ การเกร็งของกล้ามเนื้อใบหน้า การอ้าปากและห้อยลิ้นออกมา การปรากฏของรอยย่นบนหน้าผาก บางรายมีการเอียงตัวไปตามวัตถุที่ตนสนใจ บางครั้งหยิบวัตถุนั้นมาเขย่า ดึง ผลัก หรือจับต้องวัตถุอื่นๆ

๒.๕ อารมณ์ร่าเริง เป็นความรู้สึกดีใจ อิ่มใจ เบิกบานใจ มีความยินดี มีความพอใจ มีความสุข

๒.๖ อารมณ์รักเป็นความรู้สึกชอบอย่างผูกพันกัน มีความรู้สึกยินดีและมีความชื่นบานเมื่อเด็กได้รับการตอบสนองในทางที่ดีจากผู้ที่ได้ใกล้ชิด

๒.๗ อารมณ์ริษยาเป็นความรู้สึกไม่ยอมให้ผู้อื่นได้ดี เมื่อเห็นผู้อื่นได้ดีจะมีความรู้สึกอิจฉาตนไม่ได้ อารมณ์ริษยาไม่เกิดในวัยเด็กอ่อน แต่เกิดกับวัยเด็กตอนต้นอายุ ๒-๕ ปี หรือเกิดเมื่อมีน้องคนต่อไปเป็นลักษณะของความโกรธที่พุ่งเป้าหมายไปยังบุคคล ด้วยสาเหตุที่สำคัญ คือ พ่อแม่และผู้ที่ตนรักให้ความสนใจน้องหรือผู้อื่นมากกว่าตน

สรุป จิตใจของเด็กวัยอนุบาลเปรียบเสมือนฟองน้ำที่พร้อมจะซึมซับทุกสิ่งผ่านเข้ามา และเก็บสะสมข้อมูลที่ได้รับอยู่ตลอดเวลา หากเด็กได้รับการเลี้ยงดูแนะนำที่ถูกต้องเหมาะสม จะทำให้เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์ที่ดี เด็กจะยอมรับนับถือตนเอง ได้ รับการยอมรับจากผู้อื่น และเด็กก็จะมีความสุขมีกำลังใจ มีแรงจูงใจในการทำงานตามที่มุ่งหวัง และสามารถมีกระบวนการคิดแก้ปัญหาความขัดแย้งได้ดี ทำให้ประสบความสำเร็จ ถ้าเด็กไม่สามารถทำได้ตามขั้นตอนพัฒนาการ เด็กจะรู้สึกเป็นปมด้อย และจะทำงานในขั้นตอนพัฒนาการที่สูงขึ้นได้ยาก

๒.๗ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนของวัด ปีพุทธศักราช ๒๔๘๘ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาได้ประสบปัญหาในการดำเนินงานมาโดยตลอดเนื่องจากในช่วงแรกๆ ได้รับอุดหนุนเหมือนโรงเรียนเอกชนทั่วไปและไม่สามารถเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนจากผู้ปกครองนักเรียนได้ สาเหตุจากผู้ปกครองนักเรียนร้อยละ ๙๕ มีฐานะยากจน จึงทำให้โรงเรียนบางแห่งต้องเลิกกิจการและบางแห่งก็ได้โอนกิจการให้รัฐบาลไปการศึกษา ๒๕๒๐ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ได้ออกนโยบายและแผนงานให้สอดคล้องกับ พรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๒๐ จึงได้เพิ่มเติมนโยบาย การพัฒนาการศึกษาในด้านปริมาณว่า "จะส่งเสริมการจัดโรงเรียนราษฎร์การกุศลมากขึ้นเป็นพิเศษ"^{๗๔}

ปีการศึกษา ๒๕๒๑-๒๕๒๓สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ได้นำข้อเสนอดังกล่าวมาดำเนินงานโครงการทดลองพัฒนาโรงเรียนราษฎร์ของวัดเพื่อการกุศลขึ้นโดยได้คัดเลือกโรงเรียนในภูมิภาคต่างๆ จำนวน ๑๑ โรงเรียน เข้าร่วมโครงการได้แก่ โรงเรียนพุทธมงคลนิมิตร โรงเรียนสมานคุณวิทยาทาน โรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย โรงเรียนวัดบ้านโป่ง "สามัคคีคุณูปถัมภ์" โรงเรียนมัธยมวัดใหม่กรทอง โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม โรงเรียนวินิตศึกษา โรงเรียนพยุหะวิทยา โรงเรียนพุทธชินราชพิทยา โรงเรียนธรรมราชศึกษา และโรงเรียนพินิตประสาธน์ โดยจัดตั้ง "สภาโรงเรียนราษฎร์ของวัดเพื่อการกุศล" ขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีพระธรรมญาณมุนีเป็นผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนวินิตศึกษาได้รับการคัดเลือกเป็นประธานสภา รูปแรก วัดอุประสงคในการจัดตั้งสภาฯ คือ

๑. เพื่อรวมโรงเรียนราษฎร์ที่มีเจตจำนงจะจัดการศึกษาเพื่อการกุศลทั่วราชอาณาจักรให้เป็นเอกภาพ

๒. เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ของโรงเรียนด้านการอบรมจริยธรรม พละนามัย การเลือกเรียนวิชาการงานและอาชีพรวมทั้งภาษาและหนังสือ

๓. เพื่อช่วยเหลือนักเรียนยากจนให้มีโอกาสได้รับการศึกษา ซึ่งเป็นการเพิ่มความเสมอภาคทางการศึกษาให้แก่ประชาชนโดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา

๔. เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างแท้จริง

๕. เพื่อส่งเสริมความมั่นคงให้แก่ผู้รักอาชีพครู

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ได้นำงบประมาณเหลือจ่ายมาส่งเสริมโรงเรียนที่อยู่ในโครงการ โดยจัดซื้อหนังสือเข้าห้องสมุด สื่อวิทยาศาสตร์ และวิชาการงาน ตลอดจนได้ติดตามประเมินผลการบริหารงานของโรงเรียนให้เป็นไปตามแบบแผนที่วางไว้โครงการทดลองนี้ได้เป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่ง แต่ก็ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาได้รับการพัฒนาจนเป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน

^{๗๔}โรงเรียนศรีสุนทรสถลวิสุทธิ, (วัดล่อมแรด) โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา, สังกัด สช. สถานที่ตั้ง ๒๖๔/๑ หมู่ ๔ วัดล่อมแรด (ม.) ตำบลล่อมแรด อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://srisoontorn.ac.th/index.php?name=page&file=page&op=bschool> [๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑].

ปีการศึกษา ๒๕๓๒ กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบว่าด้วยโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา พ.ศ.๒๕๓๒ และกำหนดให้มีกลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ คือ

๑. เพื่อเป็นศูนย์รวมโรงเรียนที่จัดการศึกษาเพื่อการกุศลและส่งเสริมพระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง

๒. เพื่อทำหน้าที่ประสานงานระหว่างโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๓. เพื่อร่วมกันดำเนินการ กำหนดนโยบายและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

๔. ร่วมมือกันดำเนินงานตามโครงการต่างๆ ที่จัดขึ้นร่วมกัน

๕. พิจารณาเสนอแนวทางความคิดเห็นและปัญหาแก่ สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.)

ประธานกลุ่มรูปแรกได้แก่ พระธรรมญาณมุนี ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนวินิตศึกษา สำนักงานกลุ่มตั้งอยู่ที่ โรงเรียนอัมพวันศึกษา กรุงเทพมหานคร มีโรงเรียนสังกัดกลุ่มฯ จำนวน ๔๒ โรงเรียน จำนวนนักเรียน ๒๔,๔๗๑ คน จำนวนครู ๑,๒๙๗ คน

ปีการศึกษา ๒๕๔๔ กลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ได้จัดตั้งเป็นสมาคมโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาขึ้นเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๔๔ โดยมีนายชูชาติ ลาวัลย์ ครูใหญ่โรงเรียนวินิตศึกษา เป็นนายกสมาคมคนแรก โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาได้ร่วมมือกันในการพัฒนาโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน ด้านบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านวิชาการทำให้โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนามีความเจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ เป็นที่ยอมรับของชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และหน่วยงานต่าง ๆ เป็นอันมาก ในปีการศึกษา ๒๕๕๒ มีโรงเรียนที่เป็นสมาชิกกลุ่มฯ จำนวน ๙๒ โรงเรียน นักเรียน ๓,๐๘๖ คน และ คณะครู ๔,๑๒๖ คน

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ได้แก่

๑. เพื่อช่วยเหลือชุมชนด้านการศึกษาและเผยแพร่ศาสนธรรมสู่เยาวชนไทย

๒. จัดการศึกษาเพื่อการกุศลโดยไม่หวังผลกำไร มุ่งสงเคราะห์เด็กยากจน และเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา

๓. มุ่งปลูกฝังให้เยาวชนไทย เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและมีความเป็นเลิศทางด้านวิชาการ ลักษณะของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย

๓.๑ เป็นโรงเรียนเอกชนที่วัดเป็นเจ้าของและมีเจ้าอาวาสเป็นผู้รับใบอนุญาตโดยตำแหน่ง

๓.๒ การบริหารโรงเรียนอยู่ในรูปของคณะกรรมการอำนวยการ (กรรมการบริหารโรงเรียน)

๓.๓ การจัดการศึกษาแบบเรียนฟรี โดยไม่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียน รัฐให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียน ๑๐๐%

การให้การอุดหนุนโรงเรียนเอกชนการกุศลในปัจจุบัน ได้แก่

๑. ให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายหัว ๑๐๐ % ตั้งแต่ชั้นอนุบาล ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖

๒. ให้การอุดหนุนด้านอาคารเรียน และอาคารประกอบ โดยตั้งงบประมาณเป็นรายปี

๓. ให้ข้าราชการไปปฏิบัติงานในโรงเรียนการกุศลได้ โดยถือเสมือนปฏิบัติราชการตามปกติ

๔. ให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการพัฒนาคุณภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น อุปกรณ์การศึกษา

๕. ให้การอุดหนุนแก่โรงเรียนการกุศลของทุกโรงเรียน ทุกระดับที่ได้รับอนุญาตให้เปิดทำการสอนหรือจัดตั้งขึ้นใหม่

ปัจจุบันโรงเรียนการกุศลของวัดในพุทธศาสนาทั่วประเทศ มีโรงเรียนที่เป็นสมาชิกกลุ่มฯ จำนวน ๑๐๓ โรงเรียน จำนวนนักเรียน ๙๓,๐๘๖ รูป/คน และคณะครู ๔,๑๒๖ รูป/คน

๒.๗.๑ กลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ปัจจุบันมี ๕ แห่ง จัดว่าเป็นแหล่งที่สร้างบุคลากรให้มีคุณภาพทางพระพุทธศาสนา ถ้าเปรียบเทียบกับศาสนาอื่นๆ แล้ว โรงเรียนการกุศลของวัดนั้นยังมีปริมาณและคุณภาพน้อยกว่า และการครั้งนี้ เพื่อส่งเสริมสร้างสรรค์ พัฒนาคุณภาพงานด้านวิชาการแก่ผู้บริหาร ครู ให้มีความรู้เข้าใจในหลักธรรมน้อมนำชีวิต แนวคิดสืบสาร ตำนานพุทธศาสนา ให้สามารถยั่งยืน เป็นผลนาบุญ สืบไป

๑. โรงเรียนกุศลศึกษา (วัดชัยพฤกษมาลาราชวรวิหาร)

โรงเรียนกุศลศึกษาดังอยู่บ้านเลขที่ ๒๖๙ แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) โทร ๐-๒๘๘๒-๑๑๐๓-๔ โทรสาร ๐-๒๔๓๕-๐๑๕๘

E-mail : kusolsuksaschool@gmail.com Website: www.kusolsuksa.ac.th โดยได้รับอนุญาตจัดตั้งโรงเรียน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๐ ปัจจุบัน เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นเตรียมอนุบาลถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ มีนักเรียนประจำปีการศึกษา ๒๕๕๗ ทั้งหมด ๑,๐๔๓ คน มีพื้นที่ ๖ ไร่ ๑๖.๑๙ ตารางวา โรงเรียนกุศลศึกษา ตั้งขึ้นในสมัยพระธรรมทานาจารย์ (หลวงปู่โถม ยโสโร) พ.ศ. ๒๔๗๑-๒๕๑๕

อดีตเจ้าอาวาสวัดชัยพฤกษมาลาราชวรวิหาร รูปที่ ๗ มีประวัติโดยย่อว่า ท่านเป็นคนจังหวัดนนทบุรีโดยกำเนิด อุปสมบทที่พัทธสีมาวัดบางอ้อยช้าง จังหวัดนนทบุรี แล้วได้ติดตามหลวงพ่อดุสิตทวิริยะ (โพธิ์) ซึ่งขณะนั้นท่านดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดชัยพฤกษมาลาราชวรวิหาร ในปี พ.ศ. ๒๔๗๑ ท่านได้รับตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดชัยพฤกษมาลาราชวรวิหาร ต่อจากหลวงพ่อดุสิตทวิริยะ (โพธิ์) จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ท่านได้มรณภาพด้วยโรคชรา เมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ สิริรวมอายุได้ ๘๙ ปี พรรษา ๖๙ ท่านเป็นผู้มีวิสัยทัศน์อันกว้างไกลมองเห็นประโยชน์ของการศึกษาและคำนึงถึงเยาวชนว่าเป็นทรัพยากรบุคคลอันมีค่าควรแก่การพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอันจะเอื้อต่อประโยชน์ของบ้านเมืองและพระพุทธศาสนา จึงอนุญาตให้ตั้งโรงเรียนราษฎร์ของวัดขึ้นท่านเป็นผู้รับใบอนุญาตรูปแรก ตามใบอนุญาตเลขที่ ๓๔/๒๔๙๐ ลงวันที่ ๑๓ เดือน

พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๐ ประเภทสามัญศึกษา โดยใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ในการขออนุญาตเปิดโรงเรียนครั้งนี้มีการระบุนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ เปิดทำการสอนครั้งแรกเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๐ โดยมีขุนศรีทิพย์ศึกษากร เป็นผู้จัดการ และครูใหญ่ใช้อาคารเรียนพระปริยัติธรรม (มีเนื้อที่ประมาณ ๓ ไร่ ๙ ตารางวาในบริเวณวัดชัยพฤกษมาลาราชวรวิหาร) ศาลา ๒ ชั้น ๑ หลัง เป็นสถานที่เรียน มีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๖ จำนวน ๒๖๘ คน (ขณะนั้นนักเรียนยังมีไม่ถึงชั้นมัธยมศึกษา) กาลต่อมา พระสุทธิธรรมอาจารย์ (หลวงปู่คอน) สุทธิญาณ นามสกุลตรีหิรัญ (พ.ศ. ๒๕๑๕-๒๕๔๔) เป็นเจ้าอาวาสวัดชัยพฤกษมาลาราชวรวิหาร เป็นผู้รับใบอนุญาตเป็นรูปที่ ๒ ต่อจากหลวงปู่โอมหรือพระธรรมทานาจารย์ ซึ่งโรงเรียนประเภทนี้มีเจ้าอาวาสเป็นเจ้าของและเป็นผู้รับใบอนุญาตโดยตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ได้มีการขอเปลี่ยนแปลงการรับนักเรียนใหม่ ตั้งแต่ชั้นอนุบาลปีที่ ๑ (อายุ ๓ ปี) ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ไม่มีชั้นมัธยมศึกษา ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันโรงเรียนกุศลศึกษา (เป็นโรงเรียนเอกชนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา วัดชัยพฤกษมาลาราชวรวิหาร) ตั้งอยู่เลขที่ ๒๖๙ แขวงตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร ประเภทสามัญศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นเตรียมอนุบาล (อายุ ๒ ขวบ) ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โดยมี พระปริยัติวิโรภาร ผศ.ดร.นามสกุล ช่างแสง

ดำรงตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดชัยพฤกษมาลาราชวรวิหาร เป็นผู้รับใบอนุญาต, ผู้จัดการ และผู้อำนวยการซึ่งท่านได้ให้การสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาปรับปรุงอาคารเรียน และจัดการเรียนการสอน ให้เจริญก้าวหน้ามาโดยลำดับ มีอาคารเรียนเป็นตึก ๓ ชั้น ๔ หลัง อาคารเอนกประสงค์ ๑ หลัง ประกอบด้วยห้องเรียน ๒๙ ห้อง เป็นชั้นเตรียมอนุบาล ๒ ห้อง ห้องเรียนอนุบาล ๑-๓ จำนวน ๙ ห้อง ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๖ จำนวน ๑๘ ห้อง, ห้องกิจกรรมนักเรียน ๑ ห้อง, ห้องคอมพิวเตอร์ ๒ ห้อง, ห้องวิทยาศาสตร์ ๑ ห้อง, ห้องธุรการ ๑ ห้อง, ห้องพยาบาล ๑ ห้อง, ห้องจริยธรรม ๑ ห้อง, ห้องประชุมใหญ่ ๑ ห้อง, ห้องสมุด ๑ ห้อง^{๗๕}

๑. ปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย

ปรัชญานำทาง “ความเพียร เกิดปัญญา มุ่งสู่อนาคต”

ปรัชญาโรงเรียน “ความรู้ คู่จริยธรรม สัมพันธ์กับชุมชน”

ความรู้ หมายถึง สิ่งสำคัญที่ทำให้บุคคลมีคุณค่าและสามารถนำไปดำรงชีวิตได้ในสังคม

คู่จริยธรรม หมายถึง เป็นการแสดงออกถึงความมีเมตตาการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ตามหลักธรรมในพระพุทธศาสนา

สัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง เป็นการร่วมมือสร้างสามัคคีกับชุมชนและองค์กรต่างๆ

^{๗๕}โรงเรียนกุศลศึกษา, (วัดชัยพฤกษมาลาราชวรวิหาร), [ออนไลน์], แหล่งที่มา: www.kusolsuksa.ac.th [๑๒ พฤษภาคม ๒๕๖๑].

๒. วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

โรงเรียนการกุศลศึกษาจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นทักษะกระบวนการคิดเพื่อพัฒนานักเรียนให้เต็มตามศักยภาพปลูกฝังให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตามหลักสูตรสถานศึกษา

๓. นโยบาย

๓.๑ บ้าน วัด โรงเรียน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

๓.๒ ครู โรงเรียน และบุคลากรทุกคน เข้ารับการปฏิบัติตามหลักธรรมพระพุทธศาสนาอย่างต่อเนื่อง

๓.๓ นักเรียนมีความรู้ มีคุณธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

๓.๔ ครู บุคลากรและนักเรียนมีสุขภาพ บุคลิกภาพที่ดี รักการออกกำลังกาย

๓.๕ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

เอกลักษณ์/อัตลักษณ์

เอกลักษณ์ เดินสำรวจ สวมชุดขาว

- เดินสำรวจ หมายถึง เดินด้วยความสงบ มีสติ

- สวมชุดขาว หมายถึง แสดงออกที่มีจิตบริสุทธิ์ เป็นผู้มีคุณธรรม

อัตลักษณ์ วิถีธรรม นำปฏิบัติ

หมายถึง นักเรียนโรงเรียนการกุศลศึกษาปฏิบัติศาสนพิธีด้วยวิถีพุทธ ได้อย่างเหมาะสม

นักเรียนอนุบาล ๑-๓ สามารถตั้งนะโม ๓ จบได้

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑-๓ สามารถกล่าวบทนมัสการพระรัตนตรัย ได้

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ สามารถกล่าวคำอาราธนาศีล และรับศีล ๕ ได้

๒. โรงเรียนธรรมสิริศึกษานนทบุรี

โรงเรียนธรรมสิริศึกษานนทบุรี (ในพระบรมราชูปถัมภ์) ที่ตั้ง ๕๘/๑ ตำบลบางกระสอ อำเภอมะนัง จังหวัดนนทบุรี โดยพันเอกสาธิต ปาละกุล เป็นผู้ก่อตั้งเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๐๑ ปี ๒๕๐๗ มูลนิธิธัมมสิริ โดยพระมหาขวัญ เขมสิริ ผู้อำนวยการ “มูลนิธิธัมมสิริ” มอบอาคารเรียนต่อให้ วัดมกุฏกษัตริยาราม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร เป็นเจ้าของ เปิดทำการเมื่อวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๐๗ ใช้ชื่อว่า “อนุสรณ์สามัคคี” และขออนุญาตเปิดทำการสอนในระดับอนุบาลถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ นบ ๒๓/๕๔๔๙ (๒๙ กรกฎาคม ๒๕๐๘) เปิดสอนเป็นทางการ และเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๐๗ เปลี่ยนชื่อเป็น “ธัมมสิริวิทยา” และถัดมาปี ๒๕๑๒ เปลี่ยนชื่อเป็น “ธัมมสิริศึกษานนทบุรี” เพื่อให้สอดคล้องกับ “มูลนิธิธัมมสิริ” และที่ตั้งปัจจุบัน มีเนื้อที่ ๑ ไร่ ๒ งาน ๔๘ ตารางวา เป็นที่ดินธรณีสงฆ์ โดยเช่าที่ดินของวัดน้อยนอก (ต่อสัญญาเช่า ๒๐ ปี) และปี ๒๕๕๕ มูลนิธิธัมมสิริ ได้โอนโรงเรียนให้อยู่ในความดูแลของ พระมหานภดล อาสโภ เจ้าอาวาสวัดน้อยนอก ในนามประธานมูลนิธิวัดน้อยนอก ให้ดำเนินการมาจนถึงปัจจุบัน

๓. โรงเรียนอนุบาลวัดพระพร่อง

วัดพระพร่องประสิทธิ์ ตั้งอยู่ที่ ๕๙ หมู่ ๖ ถนนสุขาภิบาล ๕ ซอย ๓๒ แขวงออเงิน เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๒๐ (เป็นวัดราช) มหานิกาย ตั้งอยู่ในเขตชุมชนพัฒนา ปัจจุบันมีพระครูพิทักษ์รัตนานุกิจ สุกิจใจ เป็นเจ้าอาวาสและเป็นผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์มีพระภิกษุและสามเณรอยู่จำพรรษาในอาวาส จำนวน ๒๕ รูป/องค์ ภายในวัด มีโรงเรียนพระพร่องประสิทธิ์

เปิดสอนตั้งแต่อนุบาล ๑ จนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนเด็กก่อนวัยเรียนเป็นโรงเรียนในพระพุทธศาสนามีเด็กอยู่ในความรับผิดชอบ ๑๕๐ คน

โรงเรียนศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) สังกัดวัดพระพร่องประสิทธิ์และศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๘ โดยมี หลวงพ่อพระร่วง วิเสสือ เป็นผู้ก่อตั้ง เดิมทีที่ตั้งวัดแห่งนี้ขึ้นอยู่กับอำเภอบางเขน ตำบลออเงิน จังหวัดกรุงเทพมหานคร พื้นที่บริเวณที่ตั้งวัดเป็นทุ่งนา หลวงพ่อพระร่วงวิเสสือ ได้เดินธุดงค์มาปักกลดเจริญสมณธรรมบริเวณนี้ ท่านได้ออกบิณฑบาตโปรดญาติโยมในย่านนี้ จนมีญาติโยมที่พบเห็นปฏิบัติในการปฏิบัติธรรมของท่าน เกิดความเลื่อมใสศรัทธาในองค์ท่าน จึงดำริชักชวนเพื่อนบ้านใกล้เคียงถวายที่ดินให้ท่าน และให้ท่านเป็นผู้นำในการก่อตั้งวัด ซึ่งในสมัยนั้น บริเวณนี้การคมนาคมสัญจรไปมาหาสู่กันเป็นเรื่องยากลำบากเพราะยังไม่มีถนนหนทาง ต้องอาศัยคลองเดินทางโดยทางเรือ ตามคลองน้อยใหญ่ ในหน้าฝนและหน้าน้ำ ในหน้าแห้งต้องอาศัยคันนาเป็นเส้นทางสัญจรของชาวบ้านบริเวณนี้ พุทธศาสนิกชนชาวย่านนี้ เมื่อมีกิจคิดอยากจะทำบุญทำกุศลก็จะเดินทางไปยังวัดเหล่านี้ เช่น วัดออเงิน วัดบึงพระยาสุเรนทร์ วัดหนองผักชี เป็นต้น ซึ่งเป็นระยะทางประมาณ ๕ กิโลเมตร ซึ่งการบำเพ็ญศาสนกิจของชาวพุทธในย่านนี้เป็นไปด้วยความยากลำบากต่อมา มีโยม สำเภา พักเหลียง เป็นผู้นำชักชวนญาติโยม พี่น้องที่อาศัยในบริเวณนี้ถวายที่ดิน แต่หลวงพ่อพระร่วง วิเสสือ ให้ท่านเป็นผู้นำในการสร้างวัดขึ้นบริเวณนี้^{๗๖}

๔. โรงเรียนอัมพวันศึกษา

โรงเรียนอัมพวันศึกษา เป็นโรงเรียนเอกชนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาสังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการตั้งอยู่ในวัดอัมพวันเลขที่ ๑๑๘๖ ซอยวัดอัมพวัน ถนนนครไชยศรีเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๐๐ ปัจจุบันบริเวณโรงเรียนมีเนื้อที่ ๒ ไร่ ๑ งาน ๘ ตารางวา ความเป็นมาของ โรงเรียนอัมพวันศึกษา ก่อตั้งโดย พระมหาสังคมจิตติญาโณผู้รักษาการเจ้าอาวาสวัดอัมพวัน (พ.ศ. ๒๔๙๔-๒๕๒๑) อาศัยความร่วมมือจากคณะกรรมการวัดคือ นายสุกฤดี เนติลักษณ์วิจารณ์ เจ้าของโรงเรียนสตรีเนติศึกษา นายเพี้ยน สุวรรณมาลิกเจ้าของโรงเรียนนนทศึกษา นายพ่องโสภณศิริเจ้าของโรงเรียนสิริศาสตร์วิทยาลัย ได้พิจารณาเห็นว่าทางวัดพอจะมีจัดตั้งโรงเรียนได้เพื่อเป็นการช่วยเหลือบุตรหลานของญาติโยมที่มาทำบุญและพระภิกษุสามเณรจะได้เล่าเรียนโดยไม่เสียค่าเล่าเรียนเล็งเห็นความสำคัญของ

^{๗๖}โรงเรียนอนุบาลวัดพระพร่อง, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: atr.thaischool.in.th [๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑].

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดจึงได้รับอนุมัติให้จัดตั้งและเปิดดำเนินการสอนมาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๐๓ ในฐานะโรงเรียนราชภัฏการกุศลของวัดอัมพวันมี พระมหาสังคมจิตติญาโณเป็นผู้รับใบอนุญาตเดิมเป็น อาคารเรือนไม้ ๒ ชั้น ซึ่งเป็นอาคารเรียนพระปริยัติธรรม (สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗) เปิดสอน ๓ ชั้นคือชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๒ และชั้นมัธยมปีที่ ๑ (ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕) มีครู ๗ คนและนักเรียนชาย ๗๕ คน (มีเฉพาะนักเรียนชายเท่านั้น) ^{๗๗}

วิสัยทัศน์ของโรงเรียน

โรงเรียนอัมพวันศึกษามุ่งผลิตนักเรียนให้เป็นคนดีมีความสามารถมีทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิตที่มีคุณธรรมจริยธรรมมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมรักประชาธิปไตยและภูมิใจในความเป็นไทยประเด็นของวิสัยทัศน์

๑. เป็นคนมีความสามารถมีทักษะการเรียนรู้และทักษะชีวิต
๒. มีคุณธรรมและจริยธรรม
๓. มีความรับผิดชอบต่อสังคมและรักสิ่งแวดล้อม
๔. รักประชาธิปไตย
๕. ภูมิใจในความเป็นไทย
๖. บุคลากรมีความสามารถและมีอุดมการณ์ของความเป็นครู
๗. โรงเรียนมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

นโยบายของโรงเรียน

๑. ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์และเป็นศาสนิกชนที่ดี
๒. ปลุกฝังความมีนิสัยรักการอ่าน
๓. ปลุกฝังความมีนิสัยรักความสะอาดและความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม
๔. ส่งเสริมความสามารถพิเศษด้านต่างๆของนักเรียน
๕. ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ
๖. ส่งเสริมความมีวินัยและมารยาทของนักเรียน
๗. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยและการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมี

พระมหากษัตริย์เป็นประมุข

๘. ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนผู้ปกครองและชุมชน
๙. ส่งเสริมเอกลักษณ์ความเป็นไทย

พันธกิจ

๑. มุ่งพัฒนาความเป็นเลิศทางวิชาการและพัฒนาการด้านต่างๆที่สมวัย
๒. มุ่งปลูกฝังและอบรมคุณธรรมจริยธรรมและการเคารพซึ่งกันและกัน
๓. มุ่งปลูกจิตสำนึกในความเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและรักษาสีสิ่งแวดล้อม

^{๗๗}โรงเรียนอัมพวันศึกษา, [ออนไลน์], แหล่งที่มา: atr.thaischool.in.th [๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑].

๔. มุ่งปลูกฝังความรู้ความเข้าใจและจัดบรรยากาศที่เน้นความเป็นประชาธิปไตย
๕. มุ่งปลูกฝังความรักในความเป็นไทย
๖. ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้พัฒนาตนเองให้มีคุณภาพและอุดมการณ์ในวิชาชีพครู
๗. มุ่งพัฒนาสภาพแวดล้อมในโรงเรียนให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ปรัชญาการศึกษา

โรงเรียนอัมพวันศึกษา ได้กำหนดปรัชญาในการจัดการศึกษาไว้ว่า “ศึกษาดีมีศีลธรรมนาชาติพัฒนา” ซึ่งถือเป็นหลักอุดมการณ์ที่ทางโรงเรียนจะต้องนำไปสู่ภาคปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม

คำว่า “ศึกษาดี” หมายถึงการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคนให้สมบูรณ์มีความสมดุลทั้งด้านจิตใจร่างกายปัญญาและสังคมสามารถพึ่งตนเองร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อมทำให้มีลักษณะมองกว้างคิดไกลใฝ่ดีมีวินัยในตนเองมีความสามารถและทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกยุคโลกาภิวัตน์คำว่า “มีศีลธรรม” หมายถึง” การฝึกอบรมทางจิตทำให้เกิดปัญญาให้เกิดความรู้ความเข้าใจสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริงรู้เหตุรู้ผลรู้เท่าทันโลกและชีวิตใฝ่การศึกษาให้เกิดปัญญาตลอดชีวิตจนสามารถทำจิตใจให้บริสุทธิ์สละความเห็นแก่ตัวเอื้อเพื่อแผ่แผ่แก่เพื่อนมนุษย์มองประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งทำให้เกิดวิสัยทัศน์ทางจิตที่ดีมีความเมตตากรุณาเป็นที่ตั้งมองโลกในแง่สวยงามอยู่เสมอภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมของชาติและภูมิปัญญาไทยรวมทั้งยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

คำว่า “นาชาติพัฒนา” หมายถึงเด็กคือผู้ที่กำหนดอนาคตชาติได้ก็ตามที่ได้เด็กนักเรียนเป็นคนดีเป็นคนเก่งใฝ่รู้ใฝ่คิดใฝ่หาความรู้รู้ทางรู้ไกลมีความสมดุลทั้งด้านร่างกายจิตใจปัญญาและสังคมสามารถพึ่งตนเองร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์พัฒนา

ด้านอาคารสถานที่

๑. จัดปรับปรุงห้องเรียนห้องประกอบการให้เอื้อต่อการเรียนการสอน
๒. จัดบรรยากาศของโรงเรียนให้สะอาดสวยงาม
๓. ใช้กิจกรรม ๕ ส. ในการใช้อาคารสถานที่

ด้านความสัมพันธ์ชุมชน

๑. นำทรัพยากรในท้องถิ่นและภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียน

๒. จัดกิจกรรมให้โรงเรียนมีส่วนร่วม กับชุมชนและให้ชุมชนร่วมพัฒนาโรงเรียน

๓. ร่วมมือกับผู้ปกครองชุมชนกรรมการโรงเรียนทั้งด้านส่งเสริมความสามารถและแก้ปัญหาของนักเรียน

วัดอัมพวันเดิมชื่อวัดอ่าววัน เรียกในสมัยช่วงแรกของการก่อตั้งวัดต่อมาได้เปลี่ยนเป็นวัดอัมพวันจนถึงปัจจุบันวัดอัมพวันเป็นวัดที่เก่าแก่อีกแห่งหนึ่งของแขวง ถนนนครไชยศรีแต่ไม่มีลายลักษณ์อักษรยืนยันวันเดือนปีที่สร้างแต่สันนิษฐานโดยประมวลจากคำบอกเล่าของคนเก่าแก่ว่าได้สร้างขึ้นในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นยุคที่ข้าราชการนิยมนิยมนสร้างวัดวาอารามเป็นอนุสรณ์ในยุคแผ่นดินของสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๓

ท่านพระยาราชชนะสงครามหรือ“วัน”ได้สร้างวัดนี้ขึ้นถวายเป็นสมบัติของพระพุทธศาสนาเพื่ออุทิศบุญกุศลแด่มารดาของท่านชื่อ “อ่า” ต่อมานามของวัดที่สร้างจึงเป็นการนำคำโดดๆ แบบไทยแท้ ๒ คำมาประสมกันนำหน้าด้วยชื่อของมารดาและติดตามมาด้วยชื่อของผู้สร้าง จึงได้ชื่อว่า “อ่าววัน” แต่เนื่องจากคำว่า “อ่าววัน” เป็นคำที่ยากต่อการออกเสียงจึงมีการเปลี่ยนแปลงชื่อใหม่พร้อมด้วยความหมายที่เปลี่ยนไปจากเดิมมาเป็น “อัมพวัน” จากคำไทยแท้แปรเปลี่ยนเป็นภาษาบาลีซึ่งมีความหมายว่า “ปามะม่วง” ซึ่งเป็นวัดแห่งหนึ่งในสมัยพุทธกาล

วัดอัมพวันตั้งเมื่อพุทธศักราช ๒๓๘๕ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อพุทธศักราช ๒๔๕ เขตวิสุงคามสีมากว้าง ๑๒ เมตร ยาว ๒๑ เมตรเป็นวัดราษฎร์สังกัดคณะสงฆ์มหานิกายตั้งอยู่เลขที่ ๑๑๘๖ ถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพมหานครหรือติดอยู่กับชุมชนตลาดราชวัตร วัดอัมพวันตั้งอยู่บนพื้นที่ ๔ ไร่ ๑ งาน ๙๑ ตารางวา มีอาณาเขตดังนี้

ด้านทิศเหนือติดกับบ้านพันเอกรัศมีรัศมีทัด

ด้านทิศใต้ติดกับคลองสามเสน

ด้านทิศตะวันตกติดกับสมาคมทหารผ่านศึกเกาหลี

ด้านทิศตะวันออกติดกับบ้านพระยาสุพรรณภูมิการบรรจง

๒.๘ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

กรุงเทพมหานครและปริมณฑลได้ดำเนินการสนับสนุนให้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชนตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๗ โดยให้บริการแก่เด็กในชุมชนที่มีอายุตั้งแต่ ๒-๖ ปี ให้ได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมตามวัย วัดอุประสงค์หลัก คือ เพื่อจัดให้มีบริการสังคมในอันที่จะแบ่งเบาภาระครอบครัว โดยมุ่งพัฒนาเด็กกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กด้อยโอกาสในสังคมได้พัฒนาความพร้อมก่อนเข้าสู่ระบบโรงเรียน ซึ่งปัจจุบันมีศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนจำนวนทั้งสิ้น ๓๑๘ ศูนย์^{๗๘} ดังนี้

๑. ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยในชุมชน จำนวน ๒๗๗ ศูนย์

๒. ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จำนวน ๒๔ ศูนย์ (โอนจากกรมการศาสนา)

๓. ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน จำนวน ๓ ศูนย์ (ถ่ายโอนจากกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ)

๔. ศูนย์สงเคราะห์เด็กในอาคารสงเคราะห์ชุมชน และแหล่งก่อสร้างอีกจำนวน ๑๔ ศูนย์ กระจายอยู่ใน ๑๒ เขต

กรุงเทพมหานครได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน จึงปรากฏว่ามีหน่วยงานในสังกัดกรุงเทพมหานครที่รับผิดชอบและดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน คือสำนักอนามัย ดูแลสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวันในศูนย์บริการสาธารณสุข ๑๒ แห่ง สำนักการศึกษา ดูแลเด็กอนุบาลเพื่อเตรียมเข้าสู่ประถมศึกษาปีที่ ๑ และสำนักพัฒนาสังคม ดูแลเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชนซึ่งควบคุมโดยฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคมในพื้นที่ตั้งศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนของ

^{๗๘}พระมหาปริยญา ปริณยานนโท (สมานทอง), “การบริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๓”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), หน้า ๑๗.

แต่ละสำนักงานเขต ซึ่งปัจจุบันมีศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเรียนกระจายอยู่ในพื้นที่ ๔๗ สำนักงานเขต มีเพียง ๓ สำนักงานเขตที่ยังไม่มีศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน คือ สำนักงานเขตบางรัก บางบอน และ สัมพันธวงศ์ เนื่องจากเป็นพื้นที่เศรษฐกิจส่วนใหญ่จะเป็นสถานรับเลี้ยงเด็กของเอกชน

๒.๘.๑ การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน

การบริหารศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน^{๗๙}คือ

๑. การจัดให้มีการบริการสังคม โดยดำเนินการในลักษณะของ Day Care Service เพื่อแบ่งเบาภาระผู้ปกครอง และเพื่อให้เด็กในชุมชนซึ่งเป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาสได้มีการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่โรงเรียน

๒. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนเป็นกิจกรรมหนึ่งในหลาย ๆ กิจกรรมที่ดำเนินการโดยคณะกรรมการชุมชน

๒.๘.๒ วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน^{๘๐}คือ

๑. เพื่อพัฒนาความพร้อมด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา
๒. เพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กขณะออกไปประกอบอาชีพ และเป็นการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสให้มีความพร้อมก่อนเข้าโรงเรียน
๓. เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนตามกระบวนการพัฒนาชุมชน

๒.๘.๓ การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน

การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน^{๘๑}คือ

๑. คณะกรรมการชุมชนสำรวจความต้องการ จำนวนเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชนและจัดเตรียมสถานที่ที่ต้องตั้งอยู่ในชุมชนที่จะดำเนินการ และกรณีสถานที่เป็นของเอกชน จะต้องมีการเอกสารสิทธิหรือหนังสือแสดงความยินยอมให้ใช้ประโยชน์ถูกต้องตามกฎหมายและเป็นไปตามแนวทางปฏิบัติซึ่งกรุงเทพมหานครได้กำหนดเอาไว้ ดังนี้

๑.๑ การเช่าที่ดิน/อาคาร คณะกรรมการชุมชนจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นหรืออาจเกิดขึ้นจากการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน

๑.๒ สถานที่ที่กำหนดให้เป็นที่พักพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชนหากมีอาคารอยู่แล้วให้พิจารณาถึงความสะอาด ปลอดภัย แสงแดดส่องถึง อากาศถ่ายเท ไม่อับชื้น กรณีที่จะสร้างขึ้นใหม่ให้เป็นไปตามข้อบัญญัติของกรุงเทพมหานครที่เกี่ยวข้อง และควรจะมีพื้นที่ว่างสำหรับใช้เป็นสนามเด็กเล่นด้วย

๒. การประชาสัมพันธ์ คณะกรรมการชุมชนและผู้อยู่อาศัยในชุมชน ช่วยประชาสัมพันธ์การดำเนินงาน เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้เข้ามาใช้บริการจากศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน

^{๗๙}อ้างแล้ว.

^{๘๐}อ้างแล้ว.

^{๘๑}อ้างแล้ว.

๓. คณะกรรมการชุมชนยื่นเรื่องพร้อมแจ้งความประสงค์ในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชนและพร้อมการสนับสนุนเป็นลายลักษณ์อักษร ต่อผู้อำนวยการเขต และผู้อำนวยการเป็นผู้พิจารณาตามความเหมาะสม

๔. ผู้อำนวยการเขตพิจารณาการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยในชุมชนและแต่งตั้งอาสาสมัครผู้ดูแลเด็กประจำศูนย์ โดยกรุงเทพมหานครสนับสนุนค่าตอบแทนอาสาสมัครผู้ดูแลเด็กอาหารเสริม และวัสดุ อุปกรณ์ ตามความเหมาะสม

๕. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชน กำหนดให้อยู่ในการดูแลของคณะกรรมการชุมชน ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการสนับสนุนการพัฒนาชุมชน พ.ศ. ๒๕๓๖ ข้อ ๔ โดยคณะกรรมการชุมชนแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยในชุมชน และเมื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการชุมชน ให้คณะกรรมการชุมชนพิจารณาการปรับเปลี่ยนคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนได้ตามความเหมาะสม โดยให้ผ่านการเห็นชอบของผู้อำนวยการเขต

ในกรณีที่คณะกรรมการชุมชนและคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในชุมชนมีข้อขัดแย้งเกี่ยวกับการบริหารศูนย์ ให้ผู้อำนวยการเขตเป็นผู้พิจารณาหาข้อยุติ โดยให้คำนึงถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานของศูนย์เป็นหลักสำคัญ

โดยสรุปปัจจุบันกรุงเทพมหานครมีศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยที่กระจายทั่วทุกที่ทุกเขตของกรุงเทพมหานครโดยได้รับการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนเช่น วัด ชุมชน ครอบครัวของนักเรียน ตลอดจนภาครัฐและเอกชน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของเด็กก่อนเข้าสู่การเรียนในระดับที่สูงต่อไป

๒.๙ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ผู้วิจัยได้เสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

๒.๙.๑ งานวิจัยในประเทศ

พระครูปลัดนิมิต ฐิตคุโณ (ยมสาร) ได้วิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียนปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ” ผลการวิจัย คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้ปกครองมีความเห็นว่า ครูดูแลนักเรียนให้มีความรู้มีความประพฤติดีงาม ด้านจัดบริการนักเรียน ผู้ปกครองมีความเห็นว่า ครูดูแลเอาใจใส่บุตรหลานในเรื่องรถรับ-ส่งเดินทางจากโรงเรียนกลับบ้าน ด้านการให้ข่าวสารข้อมูล ผู้ปกครองมีความเห็นว่า การจัดกิจกรรมของโรงเรียนมีความเหมาะสม และสัมพันธ์กับเวลาเรียน ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ผู้ปกครองมีความเห็นว่า โรงเรียนตั้งอยู่ในสถานที่เหมาะสมปลอดภัย สะอาด สะอาด และสวยงาม ด้านวินัยนักเรียน ผู้ปกครองมีความเห็นว่า นักเรียนรู้จักเข้าแถว แต่งกายถูกต้องตามกฎระเบียบของโรงเรียน และมาเรียนตรงเวลาที่กำหนด จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับทัศนคติของผู้ปกครองโดยภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตาม

สมมติฐานที่ตั้งไว้ และเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาปฐมวัย ผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียน กิจกรรมนี้เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีเนื้อหาทันสมัย สามารถนำไปใช้ได้จริง ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูควรตรวจสอบสุขภาพนักเรียนเป็นประจำ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะการแก้ปัญหา ด้านการให้ข้อมูลข่าวสาร ครูควรจัดกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์แบบมีส่วนร่วมระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียนและชุมชน ด้านอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม ครูควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียน ด้านวินัยของนักเรียน ครูควรจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีระเบียบวินัยอย่างสม่ำเสมอ^{๘๒}

พระมหาปริยญา ปริณานนโท (สมานทอง) ได้วิจัยเรื่อง “การบริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๓” ผลการวิจัย คือ การบริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ทั้ง ๕ ด้าน คือ อาคารสถานที่ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย การจัดแหล่งการเรียนรู้ สื่อเทคโนโลยี และการพัฒนาการด้าน ร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคม และสติปัญญา พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาโดยองค์รวม อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านการบริหารอาคารสถานที่ และต่ำที่สุด คือด้านบริหารจัดการสื่อการเรียนรู้และเทคโนโลยีและผลการเปรียบเทียบการบริหาร จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) พบว่า การบริหารด้านอาคารสถานที่ การบริหารหลักสูตร การบริหารแหล่งการเรียนรู้ และการบริหารสื่อเทคโนโลยีไม่แตกต่างกัน ในระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ ส่วนด้านการบริหารอาคารสถานที่และการพัฒนาการโดยองค์รวมมีความแตกต่างกันในระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕^{๘๓}

ศรีนวล อภิवासกุล ได้วิจัยเรื่อง “ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในเขตเทศบาลบางม่วง จังหวัดนนทบุรี” พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในเขตเทศบาลบางม่วง จังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับมากทั้ง ๖ ด้าน และโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านบุคลากร ผู้ปกครองมีความคาดหวังโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ปกครองคาดหวัง ครูและพี่เลี้ยงควรมีความสุภาพอ่อนโยน มีบุคลิกภาพที่ดีเป็นแบบอย่างของนักเรียน และครูควรให้ความเสมอภาคกับนักเรียนทุกคน อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมา คือ ครูรักและเอาใจใส่นักเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนทุกคน และครูควรมีความสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่น่าสนใจและเหมาะสมกับวัย ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองและสุดท้ายครูมีวุฒิการศึกษาด้านปฐมวัย ด้านการจัดสภาพแวดล้อมมีความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ปกครองคาดหวังให้ห้องเรียนมีอากาศ

^{๘๒}พระครูปลัดนิมิต วิฑิตฺต (ยมสาร), “ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียนปู่เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘), บทคัดย่อ.

^{๘๓}พระมหาปริยญา ปริณานนโท (สมานทอง), “การบริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๓”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓), บทคัดย่อ.

ถ่ายเทสะดวกและมีแสงสว่างที่เพียงพอ รองลงมาคือ สนามเด็กเล่นควรคำนึงความปลอดภัยและมีความแข็งแรงและสุดท้ายคือสื่อเป็นของจริงที่สามารถสัมผัสได้ มีความปลอดภัยและทันสมัย ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีความคาดหวังโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ให้เหมาะสมกับวัยทำให้เด็กมีความพร้อมเพื่อศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาอย่างมีความสุข และสุดท้ายคือมุ่งพัฒนามาจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัย เช่น สวนพฤกษศาสตร์ ฯลฯ ด้านส่งเสริมสุขภาพอนามัยมีความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับดีมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังให้ฝึกสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร เช่น ล้างมือ แปรงฟันก่อนนอน และสุดท้ายคือจัดครูเวรดูแลความปลอดภัยนักเรียนในโรงเรียนอย่างทั่วถึง ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง มีความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวัง การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโรงเรียนให้ผู้ปกครองและชุมชนรับทราบ อยู่เสมอ และสุดท้ายคือครูเยี่ยมบ้านนักเรียนในชั้นทุกคน และด้านการพัฒนาการของเด็ก มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ปกครองมีความคาดหวังเรื่องการฝึกให้เด็กสามารถกล้าแสดงออกและคิดเป็น รู้จักแก้ปัญหา สุดท้ายคือการฝึกให้เด็กรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง และปลูกฝังนิสัยให้รักการอ่าน เขียน ฟัง และคิดเป็น^{๔๔}

ทิพวรรณ วรรณภักดี ได้วิจัย เรื่อง “การศึกษาความต้องการของชุมชนที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ผลของศึกษาพบว่า (๑) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาลพบว่าคนในชุมชนส่วนมากต้องการให้เด็กวัยอนุบาลมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านวัฒนธรรมและประเพณี คือ การมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ (๒) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาลในแต่ละด้านสามารถลำดับตามความต้องการของชุมชนได้ดังนี้ ๑) ด้านวัฒนธรรมและประเพณี คือการมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ ๒) ด้านทักษะในการดำเนินชีวิตและทักษะทางสังคม คือ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง ๓) ด้านสุขภาพกาย และสุขภาพะทางกาย คือการมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ๔) ด้านการใฝ่รู้ใฝ่เรียน คือ การแสดงพฤติกรรมอยากรู้อยากลองโดยการฟัง การถามและลงมือกระทำ ๕) ด้านสุขภาพจิต และอารมณ์ คือการเป็นคนที่มีความร่าเริงยิ้มแย้มและทักทายเมื่อพบเจอผู้ที่รู้จัก ๘) ด้านการคิดและสติปัญญา คือ การช่างสังเกต ตั้งคำถามต่างๆ ๘) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม คือ มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตามคำสั่งสอนผู้ใหญ่^{๔๕}

รุ่งนิภา พัฒนพฤษชาติ ได้เรื่อง “การศึกษาการพัฒนาเด็กตามทัศนะของพระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)” ไว้ว่า ท่านปัญญานันทภิกขุเป็นพระเถระที่ได้ทุ่มเทกำลังกายกำลังสติปัญญาเพื่อสั่งสอน พัฒนา และประยุกต์หลักการวิธีการต่างๆ เพื่อให้เด็กซึ่งเป็นอนาคตอัน

^{๔๔}ศรีนวล อภิवासกุล, “ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย ในเขตเทศบาลบางม่วง จังหวัดนนทบุรี”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, ๒๕๕๐), หน้า ๕๘-๕๙.

^{๔๕}ทิพวรรณ วรรณภักดี, “การศึกษาความต้องการของชุมชนที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, *วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๑), บทคัดย่อ

สำคัญของชาติสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างปกติสุข ท่านได้พัฒนาเด็กโดยใช้หลักพุทธธรรม ปลุกฝังและอบรมให้เด็กมีความรับผิดชอบรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง สามารถประพฤติปฏิบัติตามหน้าที่ของตนได้อย่างถูกต้อง ทั้งหน้าที่ในครอบครัว การศึกษา หน้าที่ต่อชุมชน ให้เด็กมีคุณธรรมเป็นพื้นฐานทางจิตใจ การพัฒนาเด็กที่สมบูรณ์แบบท่านได้ยึดแนวทางตามหลักการทางพระพุทธศาสนา ที่เน้นการพัฒนาแห่งจิตของตนเป็นสำคัญคือ ยึดที่ตนเอง เริ่มที่ตนเองเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ดังคำกล่าวที่ว่า“พัฒนาอะไรก็ติด ถ้าจิตไม่พัฒนา” กล่าวคือ การเริ่มต้นพัฒนาที่จิตใจเด็กเป็นเบื้องต้น ใช้หลักของไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญาเป็นกระบวนการพัฒนาคุณธรรม^{๔๖}

ศศิภา นั้วตระกูล ได้วิจัยเรื่อง “การจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนสาธิตสาสน์เอกตรา กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัย คือ ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนสาธิตสาสน์เอกตรา กรุงเทพมหานคร พบว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนสาธิตสาสน์เอกตรา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อศึกษาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนสาธิตสาสน์เอกตรา อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปหาด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อย ดังนี้ ด้านสื่อการเรียนรู้, ด้านการจัดการเรียนการสอน, ด้านบุคลากร,ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับโรงเรียน และด้านสภาพแวดล้อม^{๔๗}

สุพจน์ ศรีนารายณ์ ได้กล่าวถึงการศึกษาปฐมวัยไว้ในงานวิจัย เรื่อง “ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร”ไว้ว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่เชื่อมั่นระบบศึกษาโรงเรียนและครูว่าสามารถสอนลูกของตนได้ดีกว่า แต่สิ่งที่พ่อแม่ ผู้ปกครองถือเป็นผลสำเร็จของระบบการศึกษา คือ ความสามารถในการอ่าน เขียน และคิดเลขได้ของลูกตั้งแต่วัยอนุบาล ซึ่งพ่อแม่กลุ่มหนึ่งถือเป็นจุดคุ้มทุนที่ได้ส่งลูกเข้าโรงเรียน และโรงเรียนสามารถสอนให้ลูกเกิดทักษะดังกล่าวได้ และมักเข้าใจว่าความสามารถดังกล่าวคือ ตัวชี้วัดว่าเด็กมีพัฒนาการทางสติปัญญาดี ทำให้เกิดความคาดหวังต่อโรงเรียนโดยขาดการมองมิติอื่น ๆ ของการพัฒนาเด็กแบบองค์รวม วิธีการจัดการศึกษา และความคาดหวังต่อระบบการศึกษาในลักษณะดังกล่าวทำให้โรงเรียน บ้าน ครู และผู้ปกครองมีบทบาทหรือเกี่ยวข้องกับชีวิตของเด็กแบบแยกส่วน หลายสิ่งหลายอย่าง que เด็กเรียนรู้จากโรงเรียนเด็กไม่ได้นำไปใช้ที่บ้าน หรือพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกที่บ้านและที่โรงเรียนแตกต่างกัน ซึ่งเป็นหลักฐานทางรูปธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความแปลกแยกและแตกต่างระหว่างสองสถาบันในการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการ และบุคลิกภาพของเด็กที่ไม่ต่อเนื่องโดยปราศจากข้อสงสัย ความแปลกแยกแตกต่างดังกล่าวทำให้เกิดความห่างเหินและเกิดการกล่าวโทษซึ่งกันและกันระหว่างสถาบันทางการศึกษา และสถาบันทางครอบครัว ซึ่งสร้างความสับสนให้แก่เด็ก ในที่สุดจึงตกอยู่ในภาวะที่ต้องพึ่งตนเองในการหาทางออกให้กับตนเองหรือสร้างทางเลือกท่ามกลางความสับสนด้วยตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่มักปล่อยปละละเลยให้

^{๔๖}รุ่งนิภา พัฒนพฤษชาติ, “การศึกษาการพัฒนาเด็กตามทัศนะของพระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันท์ภิกขุ)”, **วิทยานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น, ๒๕๕๐), บทคัดย่อ.

^{๔๗}ศศิภา นั้วตระกูล, “การจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนสาธิตสาสน์เอกตรา กรุงเทพมหานคร”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖), บทคัดย่อ.

เป็นไปตามค่านิยมหรือกระแสนิยมของกลุ่มในวัยเดียวกัน หรือในสิ่งแวดล้อมที่นับวันจะซับซ้อน สับสน และเต็มไปด้วยอันตรายต่อคุณภาพชีวิตมากขึ้น^{๘๘}

อุมาพร ทรงประดิษฐ์ ได้วิจัยเรื่อง “การจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครนายก” ผลการวิจัย คือ การจัดการศึกษาปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด นครนายก ภาพรวม พบว่า การจัดการศึกษาปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในระดับมากและรายด้านที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ คือ การบริหารบุคคลมีค่าเฉลี่ยมาก คือ ด้านงบประมาณด้านวิชาการและด้านบริหารงานทั่วไป ตามลำดับ ทดสอบสมมติฐานความแตกต่างของการจัดการศึกษาปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดนครนายก เมื่อจำแนกตามเพศ อายุตำแหน่งหน้าที่ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า เพศ เพ่านั้น ที่มีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครนายก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ๐.๐๕ โดยที่ผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษาเพศหญิงมีความคิดเห็นด้วยกับการจัดการศึกษาปฐมวัยมากกว่าเพศชาย^{๘๙}

๒.๙.๒ งานวิจัยต่างประเทศ

เลียง (Liang) ได้ศึกษาการรับรู้และความพอใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาล: กรณีศึกษาผู้ปกครองเด็กอนุบาลได้หวนในโรงเรียนอนุบาล พบว่า การศึกษาของผู้ปกครอง รายได้ของครอบครัว มีอิทธิพลต่อการรับรู้เกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลของผู้ปกครอง ผู้ปกครองที่มีการศึกษาแตกต่างกันมีความพอใจในคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลแตกต่างกัน การรับรู้คุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลของผู้ปกครอง และความพอใจในคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอนุบาลของผู้ปกครองเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวก และพบว่า สิ่งอำนวยความสะดวกและพื้นที่ว่าง สถานที่ตั้งหลักสูตร ปรัชญาการศึกษา คุณสมบัติของครูและค่าใช้จ่ายเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ปกครองใช้ในการเลือกโรงเรียนอนุบาล^{๙๐}

อัมมารี (Albury) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาเกณฑ์สำหรับก่อตั้งโรงเรียนอนุบาลประจำตำบล โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาประวัติการจัดตั้งโรงเรียนอนุบาล โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารโรงเรียนพบว่า เกณฑ์การจัดตั้งโรงเรียนอนุบาลต้องพิจารณาถึงสถานการณ์ งบประมาณ การสรรหาครู โครงสร้างหลักสูตร การผลิตวัสดุอุปกรณ์ การรองรับวิทยฐานะจำนวนนักเรียน ตำราเรียน

^{๘๘}สุพจน์ ศรณารายณ์, “ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร”, **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๘), หน้า ๓๔-๓๕.

^{๘๙}อุมาพร ทรงประดิษฐ์, “การจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครนายก”, วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, ปีที่ ๕ (ฉบับที่ ๒) ประจำเดือน พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๘:

^{๙๐}เลียง (Liang), อ้างถึงใน, ศรีนวล อภิवासกุล, “ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย ในเขตเทศบาลบางม่วง จังหวัดนนทบุรี”, หน้า ๔๑.

กิจกรรมการเรียนการสอน การประเมิน การปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการทางชุมชน^{๙๑}

บลูม (Bloom) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทางสติปัญญาและบุคลิกภาพมนุษย์พบว่า ระยะ ๔ ปี แรก สติปัญญาของเด็กได้รับหล่อหลอมไปแล้วร้อยละ ๗๕ ถ้าจะนับแต่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เมื่อเด็กอายุได้ ๔ ปี สติปัญญาของเด็กมากกว่าร้อยละ ๓ จะเห็นได้ในระยะ ๖ ปีแรกของชีวิตเด็กนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาสติปัญญาและบุคลิกภาพเป็นอย่างยิ่งพ่อแม่ ผู้ปกครองจึงควรเอาใจใส่ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ตามความสามารถ ไม่ควรรอเข้าโรงเรียนเสียก่อนจึงเริ่มเรียน^{๙๒}

เพนา (Pena) ได้วิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัย” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คือ ภาษา สมาคมผู้ปกครอง ระดับการศึกษา ทศนคติของบุคลากรในโรงเรียน วัฒนธรรมสภาพครอบครัว และความไม่ตระหนักของครูเกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง^{๙๓}

ฟานตุสโซ (Fantuzzo) ได้วิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาระดับปฐมวัย” ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาปฐมวัย มี ๓ ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่บ้าน การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่โรงเรียนและการเข้าร่วมประชุมของโรงเรียนสำหรับผู้ปกครองที่เข้ามามีส่วนร่วม พบว่าผู้ปกครองที่มีการศึกษาสูงกว่าจะมีส่วนร่วมในการศึกษาระดับปฐมวัยมากกว่า ผู้ปกครองที่มีการศึกษาน้อย และผู้ปกครองที่มีการติดต่อกับโรงเรียนในระดับสูงไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของเด็ก^{๙๔}

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผู้วิจัยต้องการทราบถึงความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อ แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีความเชื่อมั่นระบบศึกษาโรงเรียนและครูว่าสามารถสอนได้ความสามารถอ่าน เขียน และคิดเลขได้ตั้งแต่วัยอนุบาล การพัฒนาเด็กแบบองค์รวม วิธีบูรณาการจัดการศึกษา และความคาดหวังต่อระบบการศึกษาในลักษณะที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของเด็กแบบมีส่วนร่วม และสามารถนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ได้หลายระดับรวมถึงนักเรียนปฐมวัยให้ครอบคลุมทั้งด้านร่างกายที่เจริญเติบโตแข็งแรงสมบูรณ์ตามวัย มีพัฒนาการทางสติปัญญาเกิดการรับรู้ พร้อมทั้งส่งเสริมความมีอารมณ์ดี สามารถใช้

^{๙๑}อัมมारी (Albury 1975), อ้างถึงใน, รื่นจิตต์ ตรีนุรักษ์, “การบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในจังหวัดนครปฐม”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๙๕.

^{๙๒}บลูม (Bloom), อ้างถึงใน, สุนัน ชันทะสิทธิ์, “การศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเลย”, หน้า ๔๘.

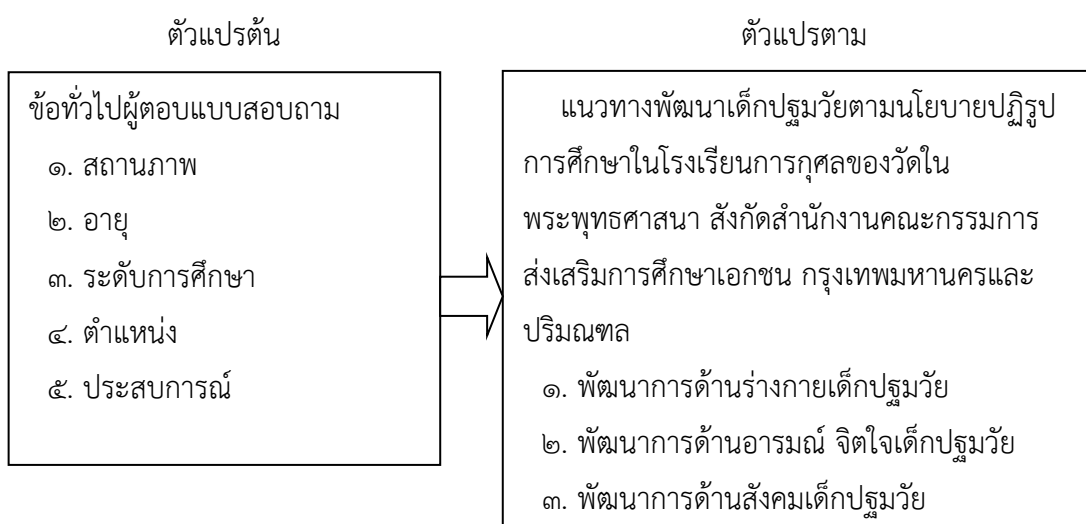
^{๙๓}Pena, D.C. “Parent involvement: influencing factors and implications.”, The Journal of Educational Research 1.94, 2000.pp.42-54.

^{๙๔}Fantuzzo, J.W. “Family involvement: a multivariate assessment of family participation in early childhood education”, Journal of Educational Psychology 92, 2.2000. pp.367-376.

ชีวิตประจำวันร่วมกับผู้อื่นได้อย่างปกติสุข และพร้อมที่จะศึกษาในระดับสูงขึ้นไปได้อย่างมีคุณค่าต่อสังคม และประเทศชาติในอนาคต

๒.๑๐ กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยให้สอดคล้องกับ “หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐” ใน ๔ ด้าน คือ พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย และพัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย ดังภาพที่ ๒.๑

ภาพที่ ๒.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

^{๔๔}กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. ๒๕๖๐, พิมพ์ครั้งที่ ๑, (กรุงเทพมหานคร: จัดพิมพ์โดย สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๖๐), หน้า ๖.

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยขั้นตอนต่อไปนี้

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย

๓.๖ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ผู้วิจัยได้ใช้การวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก (In Depth Interview) จำนวน ๑๒๐ รูป/คน

๓.๒ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้วิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

ก. เชิงปริมาณ

๑. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครู สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน ๓๕๕ คน

๒. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

โดยพิจารณาตัดสินใจของผู้วิจัย ลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

๒.๑ ทำการสุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยกำหนดคุณลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการไว้

๒.๒ ทำการหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการเปิดตารางขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน^๑ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ ๓.๑

ตารางที่ ๓.๑ แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ชื่อโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา	ประชากร รูป/คน		กลุ่มตัวอย่าง รูป/คน	
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้บริหาร	ครู
๑. โรงเรียนกุศลศึกษา (วัดชัยพฤกษมาลาราชวรวิหาร)	๑๐	๔๖	๕	๓๐
๒. โรงเรียนธรรมสิริศึกษานนทบุรี	๕	๑๑	๔	๘
๓. โรงเรียนอนุบาลวัดพรพระร่วง	๕	๒๔	๒	๑๕
๔. โรงเรียนอนุบาลวัดไผ่เขียว	๕	๒๘	๒	๑๘
๕. โรงเรียนอัมพวันศึกษา	๑๐	๔๗	๕	๓๑
รวมจำนวน รูป/คน	๑๙๑		๑๒๐	

ข. เชิงคุณภาพ

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ผู้วิจัยกำหนดเลือกผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (Key Informant) ซึ่งมีคุณสมบัติสอดคล้องกับประเด็นสาระสำคัญของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน ๕ คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนกุศลศึกษา (วัดชัยพฤกษมาลาราชวรวิหาร) ผู้อำนวยการโรงเรียนธรรมสิริศึกษานนทบุรี ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวัดพรพระร่วง ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวัดไผ่เขียว ผู้อำนวยการโรงเรียนอัมพวันศึกษา

๓.๓ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ มีดังนี้

ก. เชิงปริมาณ

๑. ศึกษาหลักการเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา

๒. กำหนดกรอบแนวคิด ในการสร้างเครื่องมือวิจัย

^๑เครซีและมอร์แกน, อังใน ธาณินทร์ ศิลป์จารุ, การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่ บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์, ๒๕๕๑), หน้า ๗๕.

๓. กำหนดวัตถุประสงค์ในการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยขอคำปรึกษาจากกรรมการ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

๔. สร้างเครื่องมือ ดำเนินการสร้างเครื่องมือวิจัยและนำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

๕. ปรับปรุงแก้ไข และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บ รวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายต่อไป

ข. ลักษณะของเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ตามกรอบแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดใน พระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล แบ่งออกเป็น ๔ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบถาม ได้แก่ สถานภาพ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ โดยแบบสอบถามชนิดตรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ ๒ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูป การศึกษา ทั้ง ๔ ด้าน รวม ๔๐ ข้อ คือ

๑. พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย	จำนวน ๑๐ ข้อคำถาม
๒. พัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจเด็กปฐมวัย	จำนวน ๑๐ ข้อคำถาม
๓. พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย	จำนวน ๑๐ ข้อคำถาม
๔. พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย	จำนวน ๑๐ ข้อคำถาม

และผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องแสดงความคิดเห็นจากคำถามที่ผู้วิจัยได้กำหนดเกี่ยวกับ แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งมีลักษณะ เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี ๕ ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน^๒ดังนี้

- ๕ หมายถึง ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อเกณฑ์การพัฒนา มากที่สุด
- ๔ หมายถึง ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อเกณฑ์การพัฒนา มาก
- ๓ หมายถึง ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อเกณฑ์การพัฒนา ปานกลาง
- ๒ หมายถึง ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อเกณฑ์การพัฒนา น้อย
- ๑ หมายถึง ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อเกณฑ์การพัฒนา น้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูป การศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม การศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทั้ง ๔ ด้าน คือ

^๒เรื่องเดียวกัน, หน้า ๗๕.

๑. ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล คือ พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย

๒. ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล คือ พัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจเด็กปฐมวัย

๓. ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล คือ พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย

๔. ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล คือ พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย

ตอนที่ ๔ แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทั้ง ๔ คือ

๑. พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย
๒. พัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจเด็กปฐมวัย
๓. พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย
๔. พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย

ค. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัย

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการหาความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่น ดังนี้

๑. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

๒. หาความเที่ยงตรง โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม จำนวน ๕ ท่าน เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระ และโครงสร้างของคำถามตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม และวัตถุประสงค์ (Item-Objective Congruence Index: IOC) ตามหลักเกณฑ์ดังนี้

+ ๑ หมายถึง เห็นด้วยเป็นข้อนำไปใช้ได้จริง

o หมายถึง ไม่แน่ใจเป็นข้อที่ต้องปรับปรุงแก้ไขตัดออก

- ๑ หมายถึง ไม่เห็นด้วยเป็นข้อนำไปใช้ไม่ได้ควรตัดออกหรือปรับปรุงแก้ไขใหม่

โดยถือเกณฑ์ประเมินในแต่ละข้อมีค่าตั้งแต่ ๐.๐๕ ขึ้นไป

๓. การหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) ใช้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมายจำนวน ๓๐ ชุด ผู้บริหารและครูโรงเรียนอุดมศึกษา จังหวัดนนทบุรี หาค่าความเชื่อมั่น และได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ ๐.๙๔๓ จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเสนอต่อกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริงต่อไป

ง. ชิงคุณภาพ

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบ สัมภาษณ์ที่ใช้เป็นแบบมีโครงสร้าง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

๑. พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย ให้เหมาะสมกับวันเด็ก
๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เด็กปฐมวัย ให้เหมาะสมกับวัยเด็ก
๓. พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัยให้เหมาะสมกับวัยเด็ก
๔. พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย ให้เหมาะสมกับวัยเด็ก

๓.๔ การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

ก. เชิงปริมาณ

๑. การรวบรวมเอกสาร ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจาก หนังสือ ตำรา วารสารบทความงานวิจัย และงานเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆที่เกี่ยวข้อง

๒. ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามและขอหนังสืออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

๓. ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมาย คือผู้บริหาร และครูสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทั้ง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้วยตนเอง

ข. เชิงคุณภาพ

ในส่วนของการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยจะสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview) และทำการบันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึกและการบันทึกเสียง

๓.๕ การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ ดังนี้

ก. เชิงปริมาณ

๑. นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องของการตอบแบบสอบถามแล้วนำมาคัดเลือกรูปแบบที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการบันทึกคะแนนแต่ละข้อของแต่ละคนลงในแบบลงรหัส (Coding Form)

๒. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์

๓. สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล

๓.๑ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามประกอบด้วย สถานภาพ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ วิเคราะห์โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

๓.๒ ระดับความคิดเห็นของผู้บริการและครูที่มีต่อแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา และวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของคะแนนจากการตอบแบบสอบถามของผู้บริการและครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร

๓.๓ แปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์^๙ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐-๕.๐๐ คือ มีระดับเกณฑ์การพัฒนา อยู่ในระดับ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐-๔.๔๙ คือ มีระดับเกณฑ์การพัฒนา อยู่ในระดับ มาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐-๓.๔๙ คือ มีระดับเกณฑ์การพัฒนา อยู่ในระดับ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐-๒.๔๙ คือ มีระดับเกณฑ์การพัฒนา อยู่ในระดับ น้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐-๑.๔๙ คือ มีระดับเกณฑ์การพัฒนา อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

๔. ข้อคำถามปลายเปิดที่แสดงถึงข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผู้วิจัยจะทำการจัดกลุ่มตามประเด็นที่กำหนดไว้ในแบบสอบถามปลายเปิด จากนั้นจะทำการวิเคราะห์ โดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency)

ข. เชิงคุณภาพ

๑. ในการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู เชิงลึกนำมาจัดกลุ่มข้อมูล (Data Grouping) ตามสาระสำคัญของประเด็นการสัมภาษณ์

๒. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis Technique) พร้อมทั้งนำเสนอโดยวิธีการพรรณนาอ้างอิงคำพูดบุคคล

^๙ชานินทร์ ศิลปจารุ, การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS, พิมพ์ครั้งที่ ๙, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่ บริษัท เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด, ๒๕๕๑), หน้า ๗๕.

๓.๖ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ผู้วิจัยใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

๑. สถิติค่าร้อยละ (Percentage)
๒. สถิติค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)
๓. สถิติค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

บทที่ ๔

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เด็กปฐมวัย พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย และพัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย มีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการพัฒนาเด็กปฐมวัยในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ๒. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของชาติ และ ๓. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งผลการวิจัยดังต่อไปนี้

๔.๑ ผลการวิจัยข้อมูลทั่วไป

๔.๒ ผลการวิจัยข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของชาติ

๔.๓ ข้อเสนอแนะจากผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

๔.๔ ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งมีผลการวิจัย

๔.๕ องค์ความรู้จากการวิจัย

๔.๑ ผลการวิจัยข้อมูลทั่วไป

ผู้บริหารและครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน ๑๒๐ รูป/คน ๕ โรงเรียน มีดังนี้

ตารางที่ ๔.๑ ร้อยละข้อมูลทั่วไปด้าน สถานภาพ ผู้บริหารและครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
พระภิกษุ	๓	๒.๕
คฤหัสถ์ชาย	๒๒	๑๘.๓
คฤหัสถ์หญิง	๙๕	๗๙.๒
รวมจำนวน รูป/คน	๑๒๐	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๑ ผู้บริหารและครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน ๑๒๐ รูป/คน เป็นพระภิกษุ จำนวน ๓ รูป คิดเป็นร้อยละ ๒.๕ คฤหัสถ์หญิง จำนวน ๙๕ คน คิดเป็นร้อยละ ๗๙.๒ และคฤหัสถ์ชาย จำนวน ๒๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๓

ตารางที่ ๔.๒ ร้อยละข้อมูลทั่วไปด้านอายุผู้บริหารและครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๒๕ ปี	๒๑	๑๗.๕
๒๖ ปี ขึ้นไป	๙๙	๘๒.๕
รวมจำนวน	๑๒๐	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๒ ผู้บริหารและครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน ๑๒๐ รูป/มีอายุมากกว่า ๒๖ ปี ขึ้นไป จำนวน ๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๕ มีอายุต่ำกว่า ๒๕ ปี จำนวน ๒๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๕

ตารางที่ ๔.๓ ร้อยละข้อมูลทั่วไปด้านการศึกษาผู้บริหารและครูโรงเรียนการกุศลของวัดใน
พระพุทธศาสนาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	๑๖	๑๓.๓
ปริญญาตรี	๗๖	๖๓.๓
ปริญญาโท	๒๗	๒๒.๕
ปริญญาเอก	๑	๐.๘
รวมจำนวน	๑๒๐	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๓ ผู้บริหารและครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน ๑๒๐ คน
จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๗๖ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๓ ปริญญาโท จำนวน ๒๗ รูป/
คน คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๕ ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑๖ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓ และจบ
ปริญญาเอก จำนวน ๑ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๐.๘

ตารางที่ ๔.๔ ร้อยละข้อมูลทั่วไปด้านตำแหน่งผู้บริหารและครูโรงเรียนการกุศลของวัดใน
พระพุทธศาสนาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
ผู้บริหาร	๘	๖.๗
ครูสอน	๑๑๒	๙๓.๓
รวมจำนวน รูป/คน	๑๒๐	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๔ ผู้บริหารและครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน ๑๒๐ คน
เป็นครูสอนในโรงเรียนการกุศลของวัด จำนวน ๑๑๒ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๓ และเป็นผู้บริหาร
โรงเรียนการกุศลของวัด จำนวน ๘ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๖.๗

ตารางที่ ๔.๕ ร้อยละข้อมูลทั่วไปด้านประสบการณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ประสบการณ์	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๑๐ ปี	๘๒	๖๘.๓
มากกว่า ๑๑ ปี ขึ้นไป	๓๘	๓๑.๖
รวมจำนวน	๑๒๐	๑๐๐

จากตารางที่ ๔.๕ ผู้บริหารและครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน ๑๒๐ คน มีประสบการณ์ด้านการบริหารและการสอนต่ำกว่า ๑๐ ปี จำนวน ๘๒ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๓ และประสบการณ์ด้านการบริหารและการสอน มากกว่า ๑๑ ปี ขึ้นไป จำนวน ๓๘ รูป/คน คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๖

๔.๒ ผลการวิจัยข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของชาติ

ผลการวิจัยข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของชาติในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ใน ๔ ด้าน ได้แก่

๑. พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย
๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย
๓. พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย
๔. พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย

โดยใช้เกณฑ์การให้คะแนน แบ่งเป็น ๕ ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีดังต่อไปนี้

- ๕ หมายถึง ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็น อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด
- ๔ หมายถึง ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็น อยู่ในเกณฑ์ มาก
- ๓ หมายถึง ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็น อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง
- ๒ หมายถึง ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็น อยู่ในเกณฑ์ น้อย
- ๑ หมายถึง ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็น อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

และเกณฑ์ค่าเฉลี่ยของคะแนนตามระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ย ๔.๕๐-๕.๐๐ หมายถึง ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็น อยู่ในเกณฑ์มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย ๓.๕๐-๔.๔๙ หมายถึง ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็น อยู่ในเกณฑ์มาก

ค่าเฉลี่ย ๒.๕๐-๓.๔๙ หมายถึง ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็น อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย ๑.๕๐-๒.๔๙ หมายถึง ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็น อยู่ในเกณฑ์น้อย

ค่าเฉลี่ย ๑.๐๐-๑.๔๙ หมายถึง ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็น อยู่ในเกณฑ์น้อยที่สุด

และมีผลการวิจัยตามความคิดเห็นผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ใน ๔ ด้าน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๔.๖ ค่าร้อยละ ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ตามความคิดเห็นผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทั้ง ๔ ด้าน

แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูป การศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดใน พระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	n=๑๒๐ รูป/คน			
	ระดับความคิดเห็นผู้บริหารและครู			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑. พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย	๔.๑๓	๐.๕๖	มาก	๓
๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย	๔.๒๔	๐.๗๑	มาก	๑
๓. พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย	๔.๑๔	๐.๖๕	มาก	๒
๔. พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย	๔.๑๑	๐.๗๐	มาก	๔
ภาพรวม	๔.๑๖	๐.๕๘	มาก	

จากตารางที่ ๔.๖ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวมทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๘ และรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๑ พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๕ พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๖ และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๑ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๘ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗ ค่าร้อยละ ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ตามความคิดเห็นผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย

แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล		n=๑๒๐ รูป/คน			
		ระดับความคิดเห็นผู้บริหารและครู			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
๑. พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย					
๑	จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาด้านร่างกายเด็ก เช่น วิ่งเล่น การเดิน และการเล่นแบบต่างๆ	๔.๑๒	๐.๗๘	มาก	๕
๒	เลือกอาหารให้เด็กรับประทานที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย	๓.๙๔	๐.๘๘	มาก	๙
๓	สอนวิธีล้างมือด้วยตนเองแก่เด็กหลังทำกิจกรรมทุกครั้ง	๔.๑๑	๐.๗๙	มาก	๖
๔	สอนให้เด็กเรียนรู้แปรงฟันและการขับถ่ายด้วยเป็นเวลา	๔.๑๐	๐.๘๑	มาก	๗
๕	จัดหาสถานที่ให้เด็กได้พัฒนาการเดินตามที่กำหนดได้	๔.๒๕	๐.๘๕	มาก	๑
๖	สอนวิธีการรับลูกบอลที่ครูโยนให้เด็กรู้จักใช้มือรับ	๔.๐๗	๐.๘๑	มาก	๘
๗	สอนวิธีการให้เด็กกระโดดไปข้างหน้าไม่ให้เสียการทรงตัว	๔.๑๖	๐.๘๒	มาก	๔
๘	สอนวิธีการการให้เด็กโยนของเล่นได้อย่างมีเป้าหมาย	๔.๒๐	๐.๗๖	มาก	๓
๙	สอนวิธีการวาดรูป การลากเส้น สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม มีมุมการวาดรูปชัดเจน	๔.๒๒	๐.๗๖	มาก	๒
ภาพรวม		๔.๑๓	๐.๕๖	มาก	

จากตารางที่ ๔.๗ ผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวม พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๕๖ และรายชื่อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ จัดหาสถานที่ให้เด็กได้พัฒนาการเดินตามที่กำหนดได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๕ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๕ สอนวิธีการวาดรูป การลากเส้น สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยมมีมุมชัดเจน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๒ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๖ สอนวิธีการการให้เด็กโยนของเล่นได้อย่างมีเป้าหมาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๐ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๖ และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ เลือกอาหารให้เด็กรับประทานที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๘ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๘ ค่าร้อยละ ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ตามความคิดเห็นผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย

แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล		n=๑๒๐ รูป/คน			
		ระดับความคิดเห็นผู้บริหารและครู			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย					
๑	จัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กมีความร่าเริงแจ่มใสอารมณ์ดี	๔.๒๖	๐.๘๑	มาก	๔
๒	การให้เด็กแสดงออกทางอารมณ์ เหมาะสมกับ สถานการณ์	๔.๑๙	๐.๗๗	มาก	๗
๓	ส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก	๔.๔๐	๐.๘๓	มาก	๑
๔	ส่งเสริมเด็กให้ทำงาน ชื่นชมผลงานเด็กเกิดความพอใจ	๔.๒๑	๐.๘๐	มาก	๕
๕	ส่งเสริมให้เด็กรู้จักการแบ่งของเล่นให้กับเพื่อน	๔.๓๓	๐.๗๔	มาก	๓
๖	ส่งเสริมให้เด็กสนใจงานศิลปะ อย่างมีความสุข	๔.๒๐	๐.๘๗	มาก	๖
๗	ส่งเสริมให้เด็กมีความสุขกับเสียงเพลง ดนตรีและการ เคลื่อนไหว	๔.๓๘	๐.๘๔	มาก	๒
๘	ส่งเสริมให้เด็กเก็บของเล่นของหลังจากการเล่นทุกครั้ง	๔.๑๕	๐.๘๖	มาก	๘
๙	ส่งเสริมให้เด็กสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะด้วยตนเอง	๔.๐๑	๐.๘๘	มาก	๙
ภาพรวม		๔.๒๔	๐.๗๑	มาก	

จากตารางที่ ๔.๘ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๑ และรายข้อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๓ ส่งเสริมให้เด็กมีความสุขกับเสียงเพลง ดนตรีและการเคลื่อนไหว มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๔ ส่งเสริมให้เด็กรู้จักการแบ่งของเล่นให้กับเพื่อน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๓ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๔ และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ส่งเสริมให้เด็กสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๑ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๘ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๙ ค่าร้อยละ ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ตามความคิดเห็นผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย

แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล		n=๑๒๐ รูป/คน			
		ระดับความคิดเห็นผู้บริหารและครู			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
๓. พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย					
๑	ให้เด็กเรียนรู้เลือกเครื่องแต่งกายและแต่งตัวได้ด้วยตนเอง	๔.๐๗	๐.๙๑	มาก	๗
๒	ให้เด็กเรียนรู้เลือกรับประทานอาหารด้วยตนเองอย่างถูกวิธี	๔.๐๑	๑.๐๖	มาก	๘
๓	ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ทั้งขยะลงในถังขยะที่จัดวางให้	๔.๐๙	๑.๐๐	มาก	๖
๔	ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้จักเข้าแถวส่งการบ้านหรือรับสิ่งของ	๔.๓๕	๐.๘๗	มาก	๑
๕	ส่งเสริมการเรียนรู้แก่เด็กให้เข้าใจธรรมชาติสิ่งและแวดล้อมรอบตัว	๔.๑๐	๐.๙๒	มาก	๕
๖	ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้การเป็นผู้นำ ผู้ตาม	๓.๙๖	๐.๙๙	มาก	๙
๗	ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้จักเล่นร่วมกันกับเพื่อนๆ	๔.๒๒	๐.๙๑	มาก	๓
๘	ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม	๔.๒๙	๐.๗๒	มาก	๒
๙	ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้การปฏิบัติตามข้อตกลงได้	๔.๒๒	๐.๘๙	มาก	๔
ภาพรวม		๔.๑๔	๐.๖๕	มาก	

จากตารางที่ ๔.๙ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดยภาพรวม พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๖๕ และรายชื่อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้จักเข้าแถวส่งการบ้านหรือรับสิ่งของ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๕ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๗ ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๙ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๒ ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้จักเล่นร่วมกันกับเพื่อนๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๒ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๑ และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้การเป็นผู้นำ ผู้ตาม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๓.๙๖ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๙ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๐ ค่าร้อยละ ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ตามความคิดเห็นผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย

แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	n=๑๒๐ รูป/คน			
	ระดับความคิดเห็นผู้บริหารและครู			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
๔. พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย				
๑ ครู สนทนา ได้ตอบ เล่าเรื่องให้เด็กฟังเข้าใจอย่างมีจินตนาการ	๔.๓๕	๐.๘๓	มาก	๑
๒ ให้เด็กเล่าเรื่องตามความสามารถของเด็กให้เพื่อนๆ ฟัง	๔.๐๖	๐.๘๓	มาก	๕
๓ ให้เด็กอ่านหนังสือการ์ตูนตามภาพ อธิบายรูปภาพ	๔.๐๒	๐.๘๙	มาก	๘
๔ ให้เด็กระบายสีตามรูปภาพ หรือเขียนเส้นคล้ายตัวหนังสือ	๔.๑๔	๐.๙๔	มาก	๓
๕ ให้เด็กเขียนชื่อตนเองหรือของที่ตนเองชอบ	๔.๐๔	๐.๐๖	มาก	๖
๖ ให้เด็กวาดรูปภาพตามจินตนาการหรือความคิดตนเองได้	๔.๐๑	๐.๙๗	มาก	๙
๗ ให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจของเด็ก	๔.๒๘	๐.๘๗	มาก	๒
๘ ให้เรียนรู้ทักษะวิถีชีวิตประจำวัน เช่น การเล่นของต่างๆ	๔.๐๙	๐.๙๐	มาก	๔
๙ ให้เด็กบอกชื่อเพื่อนๆ ในห้องเรียนว่ามีใครบ้าง	๔.๐๔	๐.๐๓	มาก	๗
ภาพรวม	๔.๑๑	๐.๗๐	มาก	

จากตารางที่ ๔.๑๐ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดยภาพรวม พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๑ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๗๐ และรายชื่อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครู สนทนา ได้ตอบ เล่าเรื่องให้เด็กฟังเข้าใจอย่างมีจินตนาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๓๕ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๓ ให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจของเด็ก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๘ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๘๗ ให้เด็กระบายสีตามรูปภาพ หรือเขียนเส้นคล้ายตัวหนังสือ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๔ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๔ และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ให้เด็กวาดรูปภาพตามจินตนาการหรือความคิดตนเองได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๐๑ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ ๐.๙๗ ตามลำดับ

**๔.๓ ข้อเสนอแนะจากผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบาย
ปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานคร
และปริมณฑล**

ตารางที่ ๔.๑๑ ข้อเสนอแนะจากผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบาย
ปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและ
ปริมณฑล

ข้อมูลสอดคล้องกับนโยบาย การศึกษา	แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัย	n=๑๒๐ รูป/คน	
		จำนวน	ร้อยละ
๑. พัฒนาการด้านร่างกาย	มีจัดเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาและควรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดถึงการประเมินพัฒนาการด้านร่างกายสม่ำเสมอ และส่งเสริมให้นักเรียนมีความเป็นผู้นำ ผู้ตามในการออกกำลังกาย และการรับประทานอาหารกลางวันแก่นักเรียนให้รู้ประโยชน์ของอาหาร ๕ หมู่ และให้นักเรียนรักษาสุขภาพของตนเองทุกวัน เช่น การล้างมือ การแปรงฟัน หลังรับประทานอาหารกลางวัน	๕	๔.๑
๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ	มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ผ่านศิลปะ ดนตรีและการร้องเพลงเพื่อการเคลื่อนไหวอารมณ์ จิตใจตามจังหวัดเพลง และส่งเสริมให้เด็กรู้จักคิด วิเคราะห์ ด้วยกิจกรรมการทำสมาธิ ตามความเหมาะสม	๘	๖.๖
๓. พัฒนาการด้านสังคม	จัดการส่งเสริมพัฒนาการกิจกรรมประจำวัน เช่น การเข้าแถว การรู้จักรักษาความสะอาด เพื่อฝึกให้เป็นนิสัย และส่งเสริมการฝึกนิสัยในตนเอง เวลาเข้าแถว ฝึกมารยาท พูดวาจาที่สุภาพ	๑๐	๘.๓
๔. พัฒนาการด้านสติปัญญา	มีการพัฒนาการนำเข้าสู่บทเรียนโดยผ่านกิจกรรมการทำงานกลุ่ม และควรแนะนำวิธีการเล่นกับเพื่อนอย่างมีมารยาท ฝึกการอ่านตามความเหมาะสมกับเด็กเพื่อพัฒนาสติปัญญา เช่น การอ่านภาษาอังกฤษ ฝึกการพูดประโยคสั้นๆ	๑๒	๑๐.๐

จากตารางที่ ๔.๑๑ ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล มีดังนี้

๑. พัฒนาการด้านร่างกาย คือ มีจัดเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาและควรมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดถึงการประเมินพัฒนาการด้านร่างกายสม่ำเสมอ และส่งเสริมให้นักเรียนมีความเป็นน้ำ ผู้ตามในการออกกำลังกายและการรับประทานอาหารกลางวันแก่นักเรียนให้รู้ประโยชน์ของอาหาร ๕ หมู่ และให้นักเรียนรักษาสุขภาพของตนเองทุกวัน เช่น การล้างมือ การแปรงฟัน หลังรับประทานอาหารกลางวัน คิดเป็นร้อยละ ๔.๑

๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ คือ มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ผ่านศิลปะ ดนตรีและการร้องเพลงเพื่อการเคลื่อนไหวอารมณ์ จิตใจตามจังหวะเพลง และส่งเสริมให้เด็กรู้จักคิด วิเคราะห์ ด้วยกิจกรรมการทำสมาธิ ตามความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ ๖.๖

๓. พัฒนาการด้านสังคม คือ การจัดการส่งเสริมพัฒนาการกิจกรรมประจำวัน เช่น การเข้าแถว การรู้จักรักษาความสะอาด เพื่อฝึกให้เป็นนิสัย และส่งเสริมการฝึกนิสัยในตนเอง เวลาเข้าแถวฝึกมารยาท พูดวาจาที่สุภาพ คิดเป็นร้อยละ ๘.๓

๔. พัฒนาการด้านสติปัญญา คือ มีการพัฒนาการนำเข้าสู่บทเรียนโดยผ่านกิจกรรม การทำงานกลุ่ม และควรแนะนำวิธีการเล่นกับเพื่อนอย่างมีมารยาท ฝึกการอ่านตามความเหมาะสมกับเด็กเพื่อพัฒนาสติปัญญา เช่น การอ่านภาษาอังกฤษ ฝึกการพูดประโยคสั้นๆ คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐

๔.๔ ผลสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ผลการสัมภาษณ์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อรวบรวมข้อมูลสัมภาษณ์จากเกี่ยวกับแนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมเบญจธรรมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีประเด็นสำคัญในการสัมภาษณ์ ผู้บริหารผู้ ๓ ท่าน

๑. ผู้อำนวยการโรงเรียนอัมพวันศึกษา
๒. ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวัดพรพระร่วง
๓. ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวัดไผ่เขียว
๔. ผู้อำนวยการโรงเรียนธรรมสิริศึกษา
๕. ผู้อำนวยการโรงเรียนอุดมศึกษา

ซึ่งมีรายละเอียดจากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน สรุปประเด็นสัมภาษณ์ตามความสำคัญ (Key Informants) ดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑. พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย

พัฒนาการด้านร่างกาย โรงเรียนอัมพวันศึกษา ให้สัมภาษณ์ว่า ควรมีแนวทางการสอนให้เด็กนักเรียนรักษาสุขภาพตัวเองรับประทานอาหารเช้าที่เป็นประโยชน์ครบทั้ง ๕ หมู่เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทางร่างกาย ตลอดถึงการส่งเสริมสร้างความสัมพันธ์ร่างกาย กล้ามเนื้อ ระหว่างมือกับการทำงาน เช่น การตัดกระดาษ การวาดรูปภาพ^๑ สอดคล้องกับ โรงเรียนอนุบาลวัดพรพระร่วง ให้สัมภาษณ์ว่า ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมพัฒนาร่างกายของเด็กให้เจริญเติบโต มีสุขภาพที่ดี โดยมีการวัดน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์ที่กำหนด สอนให้เด็กรู้จักรักษาสุขภาพตนเอง ตลอดถึงการพาเด็กออกกำลังกายด้วยการเดิน การวิ่ง เพื่อการเคลื่อนไหวร่างกายให้มีความกล้ามเนื้อที่แข็งแรงที่สัมพันธ์กัน^๒ สอดคล้องกับ โรงเรียนอนุบาลวัดไผ่เขียว ให้สัมภาษณ์ว่า ควรมีแนวทาง คือ พัฒนาการทางร่างกาย ต้องมีกิจกรรม ๖ หลักตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเด็กปฐมวัย กิจกรรมออกกำลังกายตามจังหวะเพลงทุกเช้าหลังเข้าเคารพธงชาติ การดูแลและประชาสัมพันธ์ให้เด็ก รับประทานอาหารเช้าอาหารเสริมและกลางวันที่มีการควบคุมให้ครบ ๕ หมู่ตามหลักโภชนาการ การตรวจสุขภาพเด็ก และรักษาความสะอาดทางร่างกายทุกเช้าก่อนเข้าห้องเรียนและให้เด็กทุกคนมีการพักผ่อนให้เพียงพอตลอดถึงการฝึกให้เด็กรักษาสุขภาพฟันทุกครั้ง หลังรับประทานอาหารเช้า^๓ สอดคล้องกับ โรงเรียนธรรมสิริศึกษา ให้สัมภาษณ์ว่า ด้านร่างกาย ควรมีแนวทาง คือ ครูปฐมวัยควรพัฒนารูปแบบการสอนให้มีความเหมาะสม กับวัยและความแตกต่างกันของเด็ก เพราะเด็กแต่ละคนผ่านกิจกรรมหลักที่สำคัญ เช่น ๑. การพัฒนาเด็กผ่านกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ซึ่งดนตรีช่วยผ่านการพัฒนาทั้งกล้ามเนื้อใหญ่ เช่นการขยับตัว ตบมือ ๒. การพัฒนาเด็กผ่านกิจกรรมผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ ซึ่งเด็กเริ่มสนใจศิลปะตั้งแต่วัยเด็ก จะสนใจ การขีดเขียน ระบายสี เป็นการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ความรู้สึกผ่อนคลาย เพลิดเพลิน และ๓. การพัฒนาเด็กผ่านกิจกรรมกลางแจ้ง ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นกลางแจ้งในเวลาเช้า เช่น การเล่นเคลื่อนไหวในสนาม การวิ่ง การกระโดด “สอดคล้องกับ โรงเรียนอุดมศึกษา ให้สัมภาษณ์ว่า การพัฒนาในช่วงปฐมวัยเป็นช่วงแรกของการทำงาน เริ่มต้นการเรียนรู้ การเล่นเป็นวิธีการเรียนรู้อย่างหนึ่ง ซึ่งนับได้ว่าเป็นการทำงานของเด็ก การเล่นของเด็กเป็นวิธีการที่สำคัญมากที่เด็กจะทำความเข้าใจและรวบรวมประสบการณ์ทั้งหมดที่ได้รับเข้าด้วยกัน การเล่นเป็นกิจกรรมที่น่าสนุกสนานที่เด็กเล่นเพื่อความเข้าใจของตน และผลงานที่ได้รับเป็นเป้าหมายรอง ขณะที่เด็กเล่นจะได้รับการกระตุ้นและเกิดสมาธิในการเล่น เด็กแสวงหาและเรียนรู้โลกที่เขาอยู่ ขณะการเล่นมีกิจกรรมหลากหลายที่เกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว เช่น การเล่นสมมุติ เด็กจะได้พัฒนาพัฒนาการทางร่างกาย^๔

^๑สัมภาษณ์ โรงเรียนอัมพวันศึกษา, เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๒สัมภาษณ์ โรงเรียนอนุบาลวัดพรพระร่วง, เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร, ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๓สัมภาษณ์ โรงเรียนอนุบาลวัดไผ่เขียว, เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร, ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๔สัมภาษณ์ โรงเรียนธรรมสิริศึกษา, อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี, ๑๓ ธันวาคม ๒๖๑.

^๕สัมภาษณ์ โรงเรียนอุดมศึกษา, อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี, ๔ ธันวาคม ๒๖๑.

๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย

พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ โรงเรียนอัมพวันศึกษา ให้สัมภาษณ์ว่า มีกิจกรรมการนั่งสมาธิตามความเหมาะสมกับวัยเด็กโดยวิธีการแบบง่ายๆ เพื่อการฝึกให้เด็กมีสมาธิ ในการเรียนเพื่อเกิดสมาธิตลอดถึงการรักษาสุขภาพจิตของนักเรียน^๖สอดคล้องกับ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวัดพรพระร่วง ให้สัมภาษณ์ว่า มีกิจกรรมส่งเสริมด้านสุขภาพจิตให้เด็กในการกล้าแสดงออกทางอารมณ์อย่างสร้างสรรค์ และส่งเสริมการเขียนศิลปะ ดนตรี มีวินัย และส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็ก^๗สอดคล้องกับ โรงเรียนอนุบาลวัดไผ่เขียว ให้สัมภาษณ์ว่า การพัฒนาด้านอารมณ์ด้วยการจัดกิจกรรม ๖ หลัก ตามหลักสูตรปฐมวัย มีกิจกรรมการออกกำลังกายตามเพลงทุกภาคเช้า ให้เด็กได้แสดงออกตามความสามารถเพื่อให้เด็กเกิดความรู้สึกภูมิใจในตนเอง^๘สอดคล้องกับ โรงเรียนธรรมสิศึกษา ให้สัมภาษณ์ว่า ด้านอารมณ์ จิตใจเด็ก ครูปฐมวัยอบรมสั่งสอนโดยการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เริ่มจากการพัฒนาความเข้าใจของเด็กให้ตั้งแต่ยังเด็ก เริ่มจากการสร้างจิตสำนึกที่ดี รู้จักการควบคุมตนเอง ให้การยอมรับ นับถือผู้ใหญ่ นอบน้อม มีสัมมาคารวะ รู้จักขอบคุณ ขอโทษมีความอดทน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักออม การแบ่งปันให้กับเพื่อน สอนให้เด็กเข้าใจในชีวิตประจำวัน เช่น การวาดกระป๋อง ร้องเท้า และส่งเสริมการสังเกตเหตุการณ์จริงในชีวิตประจำวัน พร้อมทั้งการเล่านิทานคุณธรรม ชာดก เสริมไปในการเรียนการสอน^๙สอดคล้องกับ โรงเรียนอุดมศึกษา ให้สัมภาษณ์ว่า ด้านอารมณ์ จิตใจ ให้เด็กเล่นเป็นธรรมชาติอย่างหนึ่งของเด็ก เด็กมองเห็นคุณค่าอารมณ์ ทำให้เด็กได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินมีอารมณ์เบิกบาน แจ่มใส มีจิตใจที่มั่นคงมองโลกในแง่ดี ทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ถ้าหากปล่อยให้เด็กเล่นตามความต้องการปรารถนาเด็กจิตวิทยาผู้มีชื่อเสียงวิเคราะห์กล่าวว่า การเล่นมีคุณค่ามากในแง่ของการบำบัดเพราะการเล่นช่วยให้เด็กสามารถลดความไม่พึงพอใจอันเกิดจากประสบการณ์ได้โดยค่อยๆลดความตึงเครียดได้^{๑๐}

๓. พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย

พัฒนาการด้านสังคม โรงเรียนอัมพวันศึกษา ให้สัมภาษณ์ว่า มีกิจกรรมสังคมที่บ้านให้นักเรียนรู้จักทำหน้าที่ของตนเองในครอบครัวด้วยการช่วยเหลือครอบครัวตามความเหมาะสมหรือความสามารถของเด็กเพื่อฝึกระเบียบวินัยและให้รู้จักรักวัฒนธรรมของชุมชนที่นักเรียนอยู่หรือประเทศชาติ^{๑๑}สอดคล้องกับ โรงเรียนอนุบาลวัดพรพระร่วง ให้สัมภาษณ์ว่า สอนให้เด็กนักเรียนรู้จัก

^๖สัมภาษณ์ โรงเรียนอัมพวันศึกษา, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๗สัมภาษณ์ โรงเรียนอนุบาลวัดพรพระร่วง, ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๘สัมภาษณ์ โรงเรียนอนุบาลวัดไผ่เขียว, ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๙สัมภาษณ์ โรงเรียนธรรมสิศึกษา, อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี, ๑๓ ธันวาคม ๒๖๑.

^{๑๐}สัมภาษณ์ โรงเรียนอุดมศึกษา, อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี, ๔ ธันวาคม ๒๖๑.

^{๑๑}สัมภาษณ์ โรงเรียนอัมพวันศึกษา, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๑.

ท้องถิ่นของตนเองและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ของสังคมที่ตนเองอยู่^{๑๒} สอดคล้องกับ โรงเรียนอนุบาล วัดไผ่เขียว ให้สัมภาษณ์ว่า ด้านสังคม ต้องมีการจัดกิจกรรม ๖ หลักตามหลักสูตรปฐมวัยเพื่อฝึกเด็ก ในการเป็นผู้นำ และผู้ตาม ส่งเสริมให้เด็กมีจิตอาสาหรือจิตสาธารณะ ฝึกให้เด็กเล่นิทานรู้จักการ แบ่งปันและการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่จากกิจกรรม^{๑๓} สอดคล้องกับ โรงเรียนธรรมมสิริศึกษา ให้สัมภาษณ์ว่า ด้านสังคมเด็ก ควรมีวางแผนพัฒนา คือ ๑. เด็กปฐมวัยควรพัฒนาด้านสังคมเป็นพื้นฐานมากขึ้นในวัย ๓-๕ ครูควรสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของเด็กไว้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคมร่วมกัน ซึ่งพ่อแม่ เป็นบุคคลสำคัญต่อเด็กเป็นอย่างมาก เด็กวันนี้สนใจและเลียนแบบพ่อแม่ตามเพศของตน และ ๒. ครู ควรให้ความรู้ และสร้างความเข้าใจกับพ่อแม่ของเด็ก เพื่อให้พ่อแม่ของเด็ก เพื่อนำผลการศึกษาไป พัฒนาครอบครัวต่อไป และเพื่อเป็นการพัฒนาเด็กอย่างเต็มศักยภาพ เช่น การน่านักเรียนไปศึกษาดู งานนอกสถานที่ เพื่อให้เด็กรู้จักแหล่งทรัพยากรที่มีคุณค่าของชุมชนของตนเอง^{๑๔} สอดคล้องกับ โรงเรียนอุดมศึกษา ให้สัมภาษณ์ว่า ด้านสังคม ครูลองจัดให้เด็กเล่นแบบกลุ่มย่อย การจัดให้เด็กเล่น เป็นกลุ่มย่อยนี้ควรจัดให้เด็ก ๘ คนหรือน้อยกว่านั้น ซึ่งครูอาจจะแนะแนวทางความสัมพันธ์กับเด็ก อื่นๆ การจัดให้เด็กด้วยกันควรมีขนาดเด็กพอที่เด็กและละคนสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือ ความคิดกับเด็กคนอื่น เพราะว่าเด็กสามารถอดทนรอคอยได้และครูสามารถสังเกตการณ์แสดงออก หรือสามารถประเมิน และอธิบายสิ่งต่างๆได้ทันทีในกลุ่มย่อย เด็กจะมีโอกาสพัฒนาทักษะที่สำคัญบาง ประการที่เขาไม่สามารถทำได้ในกลุ่มใหญ่ ทักษะดังกล่าวได้แก่ การฟัง การพูด การแก้ปัญหา การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล การเป็นผู้นำและผู้ตาม การทำตามกฎเกณฑ์ เด็กจะมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของ กลุ่มและมีความรับผิดชอบร่วมกัน^{๑๕}

๔. พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย

พัฒนาการด้านสติปัญญา โรงเรียนอัมพวันศึกษา ให้สัมภาษณ์ว่า มีแนวทางการสอนให้ นักเรียนรู้จักแยกแยะว่าสิ่งของส่วนใดที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ควรทำไม่ควรทำ รู้จักวิเคราะห์เพื่อพัฒนาสติปัญญา การลำดับสิ่งของให้ถูกต้อง บวกเลขเป็น^{๑๖} สอดคล้องกับ โรงเรียน อนุบาลวัดพรพระร่วง ให้สัมภาษณ์ว่า ต้องสอนให้เด็กใช้ภาษาถิ่นเพื่อการสื่อสารในฐานะเป็นภาษาถิ่น อย่างสร้างสรรค์และเหมาะสมตลอดถึงเป็นการฝึกพัฒนาสติปัญญาแก่เด็กให้มีความคิด กล่าวพูดและ แสดงออกอย่างสร้างสรรค์^{๑๗} สอดคล้องกับโรงเรียนอนุบาลวัดไผ่เขียว ให้สัมภาษณ์ว่า การพัฒนาเด็ก ต้องดำเนินการจัดกิจกรรมตามหลักสูตรปฐมวัยกิจกรรมตามโครงการ (Project Approach) ให้เด็กได้ เรียนรู้ และค้นคว้าทดลองในสิ่งที่เด็กสนใจ ฝึกนิสัยใฝ่เรียนรู้ตามโครงการ “รักการอ่าน”

^{๑๒}สัมภาษณ์ โรงเรียนอนุบาลวัดพรพระร่วง, ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๓}สัมภาษณ์ โรงเรียนอนุบาลวัดไผ่เขียว, ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๔}สัมภาษณ์ โรงเรียนธรรมมสิริศึกษา, ๑๓ ธันวาคม ๒๖๑.

^{๑๕}สัมภาษณ์ โรงเรียนอุดมศึกษา, อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี, ๔ ธันวาคม ๒๖๑.

^{๑๖}สัมภาษณ์ โรงเรียนอัมพวันศึกษา, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๗}สัมภาษณ์ โรงเรียนอนุบาลวัดพรพระร่วง, ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๑.

จัดกิจกรรมเล่านิทาน ภาษาวันละคำให้สอดคล้องกับและมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมโรงเรียนด้วย “สารสัมพันธ์” สัปดาห์ละ ๑ ครั้ง^{๑๘} สอดคล้องกับ โรงเรียนธรรมสิริศึกษา ให้สัมภาษณ์ว่า ควรให้เด็กปฐมวัยควรได้รับโอกาสในการเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ได้สำรวจ เล่น ได้มีโอกาสได้คิดแก้ปัญหาเริ่มอย่างสร้างสรรค์ ได้เล่นกับเพื่อน กิจกรรมการเล่นเหล่านี้จะส่งเสริมให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ครูมีหน้าที่ อบรม ดูแล และจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องเต็มศักยภาพ ส่งเสริมให้เด็กได้สังเกต สำรวจ มีความกระตือรือร้น ครูควรให้การส่งเสริมสนับสนุนให้ความรู้ความเข้าใจ ให้ความเมตตาเป็นพิเศษ เป็นการสร้างพื้นฐานที่ดีกับเด็กปฐมวัย ส่งเสริมด้านสติปัญญา ควรจัดกิจกรรมประจำวันให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยสัมผัสทั้ง ๕ ผ่านกิจกรรมด้านภาษา การสังเกต การจำแนก เปรียบเทียบจำนวนมิติสัมพันธ์และเวลาที่ดี คือ การพัฒนาการคิด เช่น การเล่นเกมการศึกษา ฝึกการแก้ปัญหา การปลูกฝังเรื่องการอ่านตลอดถึงการส่งเสริมจินตนาการ เช่น เล่นบทบาทสมมุติ เล่นทราย^{๑๙} สอดคล้องกับโรงเรียนอุดมศึกษา ให้สัมภาษณ์ว่า ด้านสติปัญญา คือ ควรให้มีการเล่นจะเป็นการแสดงออกซึ่งความคิดและสติปัญญาของเด็ก บทบาทของครู คือ ควรส่งเสริมการเล่นโดยจัดหาอุปกรณ์นานาชนิดใหม่ เช่น ทราย น้ำ บล็อก การวาดรูป การเล่นสมมุติและส่งเสริมให้เด็กใช้สิ่งเหล่านี้ในการเล่น ประสบการณ์ ตรงเป็นพื้นฐานสำคัญของการเล่น กิจกรรมที่ครูควรจัด ได้แก่ การไปทัศนศึกษา การเชิญวิทยากรมาบรรยาย และจัดกิจกรรมที่มีการทำจริง เช่น เวลาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการเล่น เพราะถ้ามีเวลามาก การเล่นและการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่มีคุณค่า ถ้ามีเวลาการเล่นน้อยไป การเล่นก็จะไม่ช่วยให้เด็กเกิดประสบการณ์และไม่ช่วยให้เกิดการพัฒนาการใดๆ แต่จะเป็นการเสียเวลา เสียพลังงานไปเปล่าๆ ถ้าเด็กได้เล่นแค่ ๑๐-๑๕ นาทีในการเล่น ขณะที่เล่นกับครูอาจตั้งคำถามที่กระตุ้นให้เด็กคิดและสร้างจินตนาการไปด้วย แต่ไม่ควรถามคำถามยากเกินไป^{๒๐}

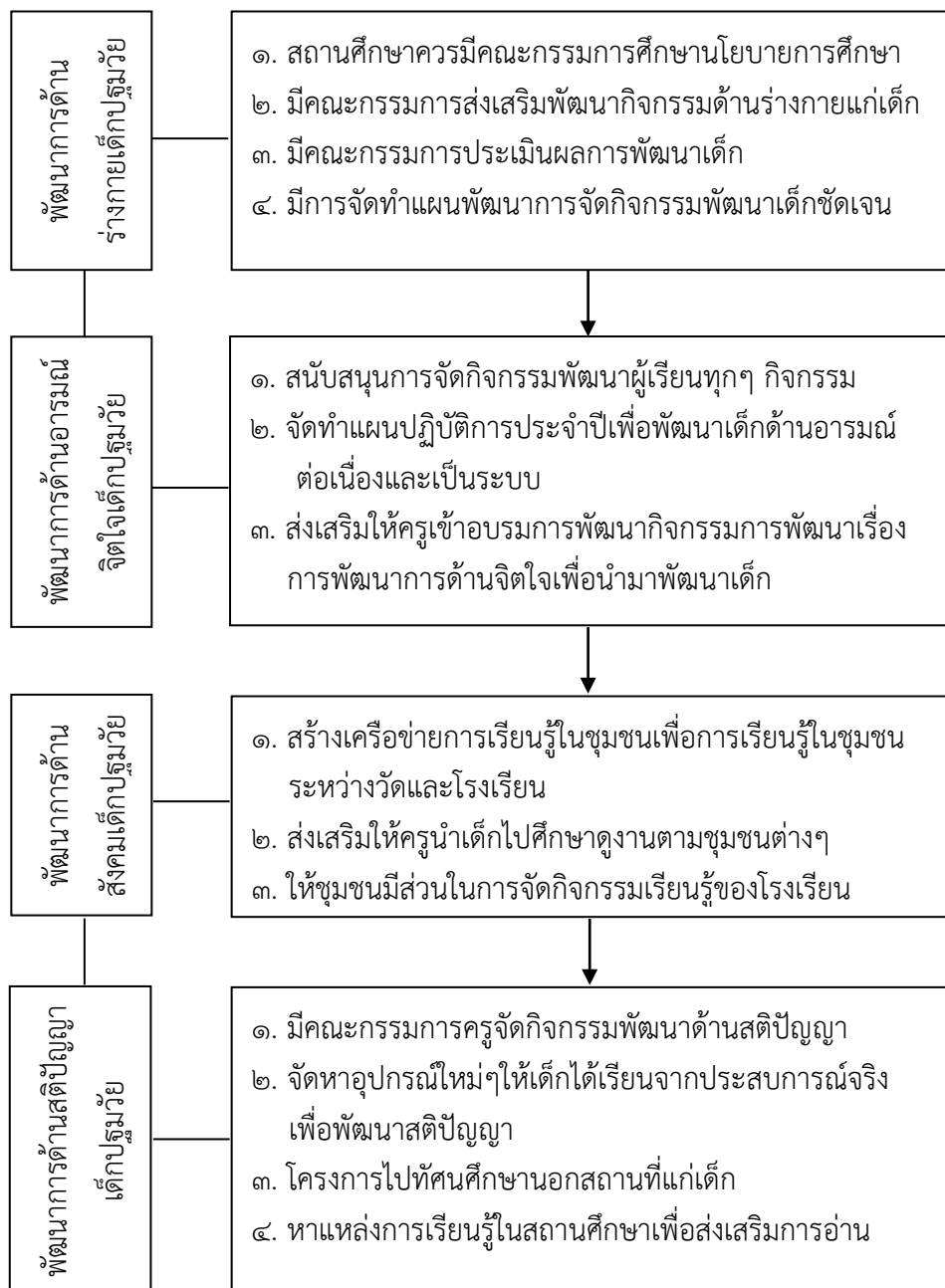
^{๑๘}สัมภาษณ์ โรงเรียนอนุบาลวัดไผ่เขียว, ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๙}สัมภาษณ์ โรงเรียนธรรมสิริศึกษา, ๑๓ ธันวาคม ๒๖๑.

^{๒๐}สัมภาษณ์ โรงเรียนอุดมศึกษา, อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี, ๔ ธันวาคม ๒๖๑.

๔.๕ องค์ความรู้จากการวิจัย

องค์ความรู้จากการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ดังภาพที่ ๔.๑

ภาพที่ ๔.๑ องค์ความรู้จากการวิจัย

บทที่ ๕

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ทั้ง ๕ ด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เด็กปฐมวัย พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย และพัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย มีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการพัฒนาเด็กปฐมวัยในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ๒. เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของชาติ และ ๓. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ซึ่งผู้วิจัยมีผลสรุปการวิจัยดังต่อไปนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล มีผลสรุปจากการวิจัย ดังนี้

๑. ผลการวิจัยข้อมูลทั่วไป

ผู้บริหารและครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน ๑๒๐ รูป/คน ๕ โรงเรียน ผู้บริหารและครูโรงเรียนการกุศลของวัด เป็นพระภิกษุ จำนวน ๓ รูป คฤหัสถ์หญิง จำนวน ๙๕ คน และคฤหัสถ์ชาย จำนวน ๒๒ คน มีอายุมากกว่า ๒๖ ปี ขึ้นไป จำนวน ๙๙ คน มีอายุต่ำกว่า ๒๕ ปี จำนวน ๒๑ คน จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๗๖ รูป/คน ปริญญาโท จำนวน ๒๗ รูป/คน ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑๖ รูป/คน และจบปริญญาเอก จำนวน ๑ รูป/คน เป็นครูสอนในโรงเรียนการกุศลของวัด จำนวน ๑๑๒ รูป/คน และเป็นผู้บริหารโรงเรียนการกุศลของวัด จำนวน ๘ รูป/คน และมีประสบการณ์ด้านการบริหารและการสอนต่ำกว่า ๑๐ ปี จำนวน ๘๒ รูป/คน และประสบการณ์ด้านการบริหารและการสอน มากกว่า ๑๑ ปี ขึ้นไป จำนวน ๓๘ รูป/คน

๒. ผลการวิจัยข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของชาติ ภาพรวม ๔ ด้าน

ผลการวิจัยข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของชาติในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ใน ๔ ด้าน พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวมทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับมาก และรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย ตามลำดับ

๒.๑ พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย ผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวมพัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก และรายข้อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ จัดหาสถานที่ให้เด็กได้พัฒนาการเดินตามที่กำหนดได้ สอนวิธีการวาดรูป การลากเส้น สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยมมีมุมชัดเจน สอนวิธีการทำให้เด็กโยนของเล่นได้ อย่างมีเป้าหมาย และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ เลือกอาหารให้เด็กรับประทานที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย ตามลำดับ

๒.๒ พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก และรายข้อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก ส่งเสริมให้เด็กมีความสุขกับเสียงเพลง ดนตรีและการเคลื่อนไหว ส่งเสริมให้เด็กรู้จักการแบ่งของเล่นให้กับเพื่อน และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ส่งเสริมให้เด็กสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะด้วยตนเอง ตามลำดับ

๒.๓ พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยภาพรวม พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก และรายข้อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้จักเข้าแถวส่ง การบ้านหรือรับสิ่งของ ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้จักเล่นร่วมกันกับเพื่อนๆ และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้การเป็นผู้นำผู้ตาม ตามลำดับ

๒.๔ พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล โดยภาพรวม พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก และรายข้อ ทุกข้อ อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ครู สนทนาโต้ตอบ เล่าเรื่องให้เด็กฟังเข้าใจอย่างมีจินตนาการ ให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจของเด็ก ให้เด็กระบายสีตามรูปภาพ หรือเขียนเส้นคล้ายตัวหนังสือ และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ให้เด็กวาดรูปภาพตามจินตนาการหรือความคิดตนเองได้ ตามลำดับ

๓. ข้อเสนอแนะแนวทางจากผู้บริหารและครูเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีผลดังนี้

๓.๑ พัฒนาการด้านร่างกายปฐมวัย ควรจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ตลอดถึงการประเมินพัฒนาการด้านร่างกายสม่ำเสมอ และส่งเสริมให้นักเรียน มีความเป็นผู้นำ ผู้ตาม แนะนำการออกกำลังกาย การรับประทานอาหารกลางวัน แก่นักเรียนให้รู้ประโยชน์ของอาหาร ๕ หมู่ และให้นักเรียนรักษาสุขภาพของตนเองทุกวัน เช่น การล้างมือ การแปรงฟัน หลังรับประทานอาหารกลางวัน

๓.๒ พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ คือ ควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ผ่านศิลปะ ดนตรีและการร้องเพลงเพื่อการเคลื่อนไหวอารมณ์ จิตใจตามจังหวะเพลง และส่งเสริมให้เด็กรู้จักคิด วิเคราะห์ ด้วยกิจกรรมการทำสมาธิ ตามความเหมาะสม

๓.๓ พัฒนาการด้านสังคม คือ ควรจัดการส่งเสริมพัฒนาการกิจกรรมประจำวัน เช่น การเข้าแถว การรู้จักรักษาความสะอาด เพื่อฝึกให้เป็นนิสัย และส่งเสริมการฝึกนิสัยในตนเอง เวลาเข้าแถว ฝึกมารยาท พูดยาจาที่สุภาพ

๓.๔ พัฒนาการด้านสติปัญญา คือ ควรมีการพัฒนาการนำเข้าสู่บทเรียนโดยผ่านกิจกรรม การทำงานกลุ่ม และควรแนะนำวิธีการเล่นกับเพื่อนอย่างมีมารยาท ฝึกการอ่านตามความเหมาะสมกับเด็กเพื่อพัฒนาสติปัญญา เช่น การอ่านภาษาอังกฤษ ฝึกการพูดประโยคสั้นๆ

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ผู้วิจัยนำประเด็นมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

๑. อภิปรายผลภาพรวมทั้ง ๔ ด้าน

ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาพรวมทั้ง ๔ ด้าน อยู่ในระดับมาก เพราะว่า นโยบายปฏิรูปการศึกษา เป็นนโยบายการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและยกระดับมาตรฐานการศึกษาในการขับเคลื่อนปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ เตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนตลอด ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและ ส่งเสริมระบบธรรมาภิบาลในวงการศึกษา มีการพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย สอดคล้องกับงานวิจัย บลูม (Bloom) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทางสติปัญญาและบุคลิกภาพมนุษย์ พบว่า ระยะ ๔ ปีแรก สติปัญญาของเด็กได้รับหล่อหลอมไปแล้วร้อยละ ๗๕ ถ้าจะนับแต่ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา เมื่อเด็กอายุได้ ๔ ปี สติปัญญาของเด็กมากกว่าร้อยละ ๓ จะเห็นได้ในระยะ ๖ ปีแรกของชีวิตเด็กนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาสติปัญญาและบุคลิกภาพเป็นอย่างยิ่งพ่อแม่ ผู้ปกครองจึงควรเอาใจใส่ส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้ตามความสามารถ ไม่ควรรอเข้าโรงเรียนเสียก่อนจึงเริ่มเรียน^๑

๓.๑ พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย

ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาพรวมด้านพัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก เพราะว่า พัฒนาการทางร่างกาย คือ กระบวนการที่เด็กมีร่างกายเจริญเติบโตตามวัยมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงและใช้อวัยวะของร่างกายได้ประสานสัมพันธ์กันระหว่างมือและตา ฝึกให้เด็กรู้จักการคาดคะเนหรือการกระเด้งทางของสิ่งต่างๆ ที่อยู่กับรอบตัวเองกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา คือ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ควรจัดหาสถานที่ให้เด็กได้พัฒนาการเดินตามที่กำหนดได้ สอนวิธีการวาดรูป การลากเส้น สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยมมีมุมชัดเจน สอนวิธีการการให้เด็กโยนของเล่นได้อย่างมีเป้าหมาย และเลือกอาหารให้เด็กรับประทานที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย สอดคล้องกับ วีระ-อุบล ได้กล่าวถึง หลักการจัดการศึกษาปฐมวัยไว้ว่า ปฐมวัยเป็นระยะที่สำคัญยิ่งของชีวิต เพราะเป็นช่วงที่เหมาะสมในการวางฐานเสริมสร้างทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ รัฐได้กำหนดภาวะความต้องการพื้นฐานและบริการสำหรับเด็กและเยาวชน โดยระบุว่า เด็กทุกคนต้องได้รับการสนองตอบขั้นพื้นฐาน เพื่อให้การพัฒนาเป็นไปอย่างรอบด้าน เพื่อให้การพัฒนาบรรลุถึงศักยภาพของความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์และสามารถใช้ชีวิตอย่างมีประโยชน์ต่อ

^๑บลูม (Bloom), อังโน, สุนัน ชันทะสิทธิ์, “การศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเลย”, หน้า ๔๘.

ตนเองและสังคม ทั้งนี้เพื่อให้ได้ระดับอนุบาล ได้พัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ตามศักยภาพ^๒และงานวิจัยของ ศรีนวล อภิवासกุล ได้วิจัยเรื่อง “ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในเขตเทศบาลบางม่วง จังหวัดนนทบุรี” พบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในเขตเทศบาลบางม่วง จังหวัดนนทบุรี ครูและพี่เลี้ยงควรมีความสุภาพอ่อนโยน มีบุคลิกภาพที่ดีเป็นแบบอย่างของนักเรียน และครูควรให้ความเสมอภาคกับนักเรียนทุกคน อยู่ในระดับสูงสุด รองลงมา คือ ครูรักและเอาใจใส่นักเรียนทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนทุกคน และครูควรมีความสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่น่าสนใจและเหมาะสมกับวัย ครูมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองและสุดท้ายครูมีวุฒิการศึกษาด้านปฐมวัย ด้านการจัดสภาพแวดล้อมมีความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ปกครองคาดหวังให้ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทสะดวกและมีแสงสว่างที่เพียงพอ รองลงมาคือ สนามเด็กเล่นควรคำนึงความปลอดภัยและมีความแข็งแรงและสุดท้ายคือสื่อเป็นของจริงที่สามารถสัมผัสได้ มีความปลอดภัยและทันสมัย ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีความคาดหวังโดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ปกครองมีความคาดหวังจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะ การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน ให้เหมาะสมกับวัยทำให้เด็กมีความพร้อมเพื่อศึกษาต่อในระดับประถมศึกษาอย่างมีความสุข และสุดท้ายคือมุ่งพัฒนามาจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับวัย ด้านส่งเสริมสุขภาพอนามัยมีความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ปกครองมีความคาดหวังให้ฝึกสุขนิสัยที่ดีในการรับประทานอาหาร เช่น ล้างมือ แปร่งฟัน ก่อนนอน และสุดท้ายคือจัดครูเวรดูแลความปลอดภัยนักเรียนในโรงเรียนอย่างทั่วถึง ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง มีความคาดหวังโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ปกครองมีความคาดหวัง การประชาสัมพันธ์กิจกรรมของโรงเรียนให้ผู้ปกครองและชุมชนรับทราบอยู่เสมอ และสุดท้ายคือครูเยี่ยมบ้านนักเรียนในชั้นทุกคน และด้านการพัฒนาการของเด็ก มีความคาดหวังอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ปกครองมีความคาดหวังเรื่องการฝึกให้เด็กสามารถกล้าแสดงออกและคิดเป็น รู้จักแก้ปัญหา สุดท้ายคือการฝึกให้เด็กรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง และปลูกฝังนิสัยให้รักการอ่าน เขียน ฟัง และคิดเป็น^๓และผู้อำนวยการโรงเรียน อัมพวันศึกษา ให้สัมภาษณ์ว่า พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย ควรมีแนวทาง คือ ครูปฐมวัยควรพัฒนารูปแบบการสอนให้มีความเหมาะสม กับวัยและความแตกต่างกันของเด็ก เพราะเด็กแต่ละคนผ่านกิจกรรมหลักที่สำคัญ เช่น ๑. การพัฒนาเด็กผ่านกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ ซึ่งดนตรีช่วยผ่านการพัฒนาทั้งกล้ามเนื้อใหญ่ เช่นการขยับตัว ตบมือ ๒. การพัฒนาเด็กผ่านกิจกรรมผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ ซึ่งเด็กเริ่มสนใจศิลปะตั้งแต่วัยเด็ก จะสนใจ การขีดเขียน ระบายสี เป็นการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา ความรู้สึกผ่อนคลาย เพลิดเพลิน และ๓. การ

^๒วีระ-อุบล, คู่มือสอบบรรจุครู-อาจารย์ สปช.กรมสามัญศึกษา ภาคความรู้ความสามารถที่เฉพาะตำแหน่ง, (กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการสำนักพิมพ์อุดมศึกษา, ๒๕๔๒), หน้า ๑๗๒.

^๓ศรีนวล อภิवासกุล, “ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย ในเขตเทศบาลบางม่วง จังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, ๒๕๕๐), หน้า ๕๘-๕๙.

พัฒนาเด็กผ่านกิจกรรมกลางแจ้ง ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้เล่นกลางแจ้งในเวลาเช้า เช่น การเล่น เคลื่อนไหวในสนาม วิ่ง กระโดด^๔

๓.๒ พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย

ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและ ปริมณฑล ภาพรวมด้านพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก เพราะว่า อารมณ์ จิตใจเด็ก ควรได้รับการส่งเสริมการเลี้ยงดู ในการตอบสนองความต้องการของเด็กด้านจิตใจ โดยการ จัดสภาพแวดล้อมส่งเสริมให้เด็กเกิดความอบอุ่นและมีความสุขแก่เด็ก เช่น สบตา อุ้ม สัมผัส การเป็น แบบอย่างที่ดีในการแสดงออกทางอารมณ์ ตอบสนองต่อความรู้สึกที่เด็กแสดงออกอย่างนุ่มนวล อบอุ่น และส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก ส่งเสริมให้เด็กมีความสุขกับ เสียงเพลง ดนตรีและการเคลื่อนไหว ส่งเสริมให้เด็กรู้จักการแบ่งของเล่นให้กับเพื่อน และส่งเสริมให้ เด็กสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะด้วยตนเอง สอดคล้องกับ ปราณี งามสุต กล่าวถึง อารมณ์ คือ ภาวะ ทางจิตใจและร่างกายของบุคคลที่ตื่นตัวกว่ายามปกติเนื่องจากสิ่งเร้าที่รุนแรงกว่าธรรมดา ส่งผล ให้เกิดความรู้สึกทั้งทางบวกหรือลบและเกิดการเปลี่ยนแปลงของสรีระ^๕ สอดคล้องกับงานวิจัย สุพจน์ ศรณารายณ์ ได้กล่าวถึง การศึกษาปฐมวัยไว้ในงานวิจัย เรื่อง “ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร”ไว้ว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ เชื่อมั่นระบบศึกษาโรงเรียนและครูว่าสามารถสอนลูกของตนได้ดีกว่า แต่สิ่งที่พ่อแม่ ผู้ปกครองถือเป็น ผลสำเร็จของระบบการศึกษาคือ ความสามารถในการอ่าน เขียน และคิดเลขได้ของลูกตั้งแต่วัย อนุบาล ซึ่งพ่อแม่กลุ่มหนึ่งถือเป็นจุดคุ้มทุนที่ได้ส่งลูกเข้าโรงเรียน และโรงเรียนสามารถสอนให้ลูกเกิด ทักษะดังกล่าวได้ และมักเข้าใจว่าความสามารถดังกล่าวคือ ตัวชี้วัดว่าเด็กมีพัฒนาการทางสติปัญญาดี ทำให้เกิดความคาดหวังต่อโรงเรียนโดยขาดการมองมิติอื่น ๆ ของการพัฒนาเด็กแบบองค์รวม วิธีการ จัดการศึกษา และความคาดหวังต่อระบบการศึกษาในลักษณะดังกล่าว ทำให้โรงเรียน บ้าน ครู และ ผู้ปกครองมีบทบาทหรือเกี่ยวข้องกับชีวิตของเด็กแบบแยกส่วน หลายสิ่งหลายอย่างที่เด็กเรียนรู้จาก โรงเรียนเด็กไม่ได้นำไปใช้ที่บ้าน หรือพฤติกรรมที่เด็กแสดงออกที่บ้าน และที่โรงเรียนแตกต่างกัน ซึ่งเป็นหลักฐานทางรูปธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงความแปลกแยกและแตกต่างระหว่างสองสถาบันในการ ดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการ และบุคลิกภาพของเด็กที่ไม่ต่อเนื่องโดย ปราศจากข้อสงสัย ความแปลกแยกแตกต่างดังกล่าวทำให้เกิดความห่างเหินและเกิดการกล่าวโทษซึ่ง กันและกันระหว่างสถาบันทางการศึกษา และสถาบันทางครอบครัว ซึ่งสร้างความสับสนให้แก่เด็ก ใน ที่สุดจึงตกอยู่ในภาวะที่ต้องพึ่งตนเองในการหาทางออกให้กับตนเองหรือสร้างทางเลือกท่ามกลาง ความสับสนด้วยตนเอง ซึ่งส่วนใหญ่มักปล่อยปละละเลยให้เป็นไปตามค่านิยมหรือกระแสที่นิยมของ กลุ่มในวัยเดียวกัน หรือในสิ่งแวดล้อมที่นับวันจะซับซ้อน สับสน และเต็มไปด้วยอันตรายต่อคุณภาพ

^๔ สัมภาษณ์ โรงเรียนอัมพวันศึกษา, เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๕ ปราณี งามสุต, พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน, (ชนะการพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๕๖.

ชีวิตมากขึ้น^๖และผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวัดพรพระร่วง ให้สัมภาษณ์ว่า ครูปฐมวัยอบรมสั่งสอน โดยการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เริ่มจากการพัฒนาความเข้าใจของเด็กให้ตั้งแต่ยังเด็ก เริ่มจากการสร้างจิตสำนึกที่ดี รู้จักการควบคุมตนเอง ให้การยอมรับ นับถือผู้ใหญ่ นอบน้อมมีสัมมาคารวะรู้จักขอบคุณ ขอโทษมีความอดทน รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักออม การแบ่งปันให้กับเพื่อน สอนให้เด็กเข้าใจในชีวิตประจำวัน เช่น การวาดกระป๋อง ร้องเท้า และส่งเสริมการสังเกตเหตุการณ์จริงในชีวิตประจำวัน พร้อมทั้งการเล่นทานคุณธรรม ซาดก เสริมไปในการเรียนการสอน^๗

๓.๓ พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย

ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาพรวมพัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก เพราะว่า ด้านสังคมเด็ก คือต้องส่งเสริมความสัมพันธ์กับพ่อแม่ ผู้เลี้ยง และบุคคลใกล้ชิด โดยการพูดเล่นหยอกล้อหรือเล่นกับเด็ก เช่น เล่น จ๊ะเอ๋ เล่นจ้ำจี้ เล่นโยกเยก เล่นประกะบ คำร้อง พาไปเดินเล่นนอกบ้าน กับเด็กคนอื่น ๆ ที่อยู่ภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิด และส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้จักเข้าแถวส่งการบ้านหรือรับสิ่งของ ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้จักเล่นร่วมกันกับเพื่อนๆ และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้การเป็นผู้นำผู้ตาม สอดคล้องกับ ศรีเรือน แก้วกังวาน กล่าวถึงพัฒนาการด้านสังคมไว้ว่า การพัฒนาการด้านสังคม หมายถึง ความสามารถในการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่น มีทักษะการปรับตัวในสังคม คือ สามารถทำหน้าที่ตามบทบาทของตน ร่วมมือกับผู้อื่นมีความรับผิดชอบ ความเป็นตัวของตัวเอง และรู้กาลเทศะ สำหรับเด็กหมายถึงความรวมถึงความสามารถในการช่วยตัวเองในชีวิตประจำวัน นอกจากนั้นพัฒนาการด้านสังคมยังเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านจิตวิญญาณ คุณธรรม และเกี่ยวข้องกับพัฒนาการด้านสติปัญญา ทำให้รู้จักแยกแยะความรู้สึกผิดชอบชั่วดี และความสามารถในการเลือกดำรงชีวิตในทางสร้างสรรค์ เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวมด้วย ลักษณะ “สอดคล้องกับงานวิจัย รุ่งนิภา พัฒนพลกษชาติ ได้เรื่อง “การศึกษาการพัฒนาเด็กตามทัศนะของพระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันท์ภิกขุ)” ไว้ว่า ท่านปัญญานันท์ภิกขุเป็นพระเถระที่ได้ทุ่มเทกำลังกายกำลังสติปัญญาเพื่อสั่งสอน พัฒนา และประยุกต์หลักการวิธีการต่างๆ เพื่อให้เด็กซึ่งเป็นอนาคตอันสำคัญของชาติสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างปกติสุข ท่านได้พัฒนาเด็กโดยใช้หลักพุทธธรรมปลูกฝังและอบรมให้เด็กมีความรับผิดชอบรู้จักบทบาทและหน้าที่ของตนเอง สามารถประพฤติปฏิบัติตามหน้าที่ของตนได้อย่างถูกต้อง ทั้งหน้าที่ในครอบครัว การศึกษา หน้าที่ต่อชุมชน

^๖สุพจน์ สรณารายณ์, “ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร”, *วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๘), หน้า ๓๔-๓๕.

^๗สัมภาษณ์ โรงเรียนอนุบาลวัดพรพระร่วง, เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร, ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^๘ศรีเรือน แก้วกังวาน, *จิตวิทยาการพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย*, (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕), หน้า ๒๐๗.

ให้เด็กมีคุณธรรมเป็นพื้นฐานทางจิตใจ การพัฒนาเด็กที่สมบูรณ์แบบท่านได้ยึดแนวทางตามหลักการทางพระพุทธศาสนา ที่เน้นการพัฒนาแห่งจิตของตนเป็นสำคัญคือ ยึดที่ตนเอง เริ่มที่ตนเองเป็น ศูนย์กลางการพัฒนา ดังคำกล่าวที่ว่า“พัฒนาอะไรก็ติด ถ้าจิตไม่พัฒนา” กล่าวคือ การเริ่มต้นพัฒนาที่จิตใจเด็กเป็นเบื้องต้น ใช้หลักของไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญาเป็นกระบวนการพัฒนาคุณธรรม^{๙๙}และผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวัดไผ่เขียว ให้สัมภาษณ์ว่า พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย คือ การทดลองจัดให้เด็กเล่นแบบกลุ่มย่อย ให้เด็กเล่นเป็นกลุ่มย่อยนี้ควรจัดให้เด็ก ๘ คน หรือน้อยกว่านั้น ซึ่งครูอาจจะแนะแนวทางการสัมพันธ์กับเด็กอื่นๆ การจัดให้เด็กด้วยกันควรมีขนาดเด็กพอที่เด็กและละคนสามารถแลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือความคิดกับเด็กคนอื่น เพราะว่าเด็กสามารถอดทนรอคอยได้และครูสามารถสังเกตการณ์แสดงออกหรือสามารถประเมิน และอธิบายสิ่งต่างๆได้ทันทีในกลุ่มย่อย เด็กจะมีโอกาสพัฒนาทักษะที่สำคัญบางประการที่เขาไม่สามารถทำได้ในกลุ่มใหญ่ ทักษะดังกล่าวได้แก่ การฟัง การพูด การแก้ปัญหา การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล การเป็นผู้นำ และผู้ตาม การทำตามกฎเกณฑ์ เด็กจะมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและมีความรับผิดชอบร่วมกัน^{๑๐๐}

๓.๔ พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย

ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาพรวมพัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย อยู่ในระดับมาก เพราะว่าพัฒนาการด้านสติปัญญาเด็ก เป็นการส่งเสริมให้เด็กได้รับการเรียนรู้และสิ่งเรียนรู้ต่างๆ รอบตัวในชีวิตประจำวันผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าและการเคลื่อนไหวได้พัฒนาการใช้ภาษาสื่อความหมายและความคิดรู้จักสังเกตคุณลักษณะต่างๆ เช่น ขนาด สี รูปร่าง รูปทรง ผิวสัมผัสจดจำชื่อเรียกสิ่งต่างๆ รอบตัว ผู้บริหารและครูควรสนทนาโต้ตอบ เล่าเรื่องให้เด็กฟังเข้าใจอย่างมีจินตนาการ ให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจของเด็ก ให้เด็กระบายสีตามรูปภาพ หรือเขียนเส้นคล้ายตัวหนังสือ และข้อที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ให้เด็กวาดรูปภาพตามจินตนาการหรือความคิดตนเองได้ สอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ กล่าวว่า สติปัญญาไว้ว่า สติปัญญา คือ คนใดมีสติปัญญาสูงหรือต่ำจึงต้องอาศัยการทดสอบความรู้จากการเรียนรู้ การปรับตัว ความสามารถของเขา รวมทั้งผลการทำงาน คุณลักษณะอื่น ๆ ในตัวของเขาเป็นส่วนประกอบหลายอย่าง อาจพิจารณาสติปัญญา โดยดูจากการทำแบบทดสอบเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของเขาและสมรรถวิสัยที่เราวัดจากการทดสอบนั้น เราจะทราบถึงคุณสมบัติของสติปัญญาที่เขาแสดงออกมาให้ปรากฏจากการกระทำข้อสอบนั้น^{๑๐๑}สอดคล้องกับงานวิจัย ทิพวรรณ วรรณภักดี

^{๙๙}รุ่งนิภา พัฒนพฤษชาติ, “การศึกษาการพัฒนาเด็กตามทัศนะของพระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)”, *วิทยานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น, ๒๕๕๐), บทคัดย่อ.

^{๑๐๐}สัมภาษณ์ โรงเรียนอนุบาลวัดไผ่เขียว, เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร, ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑.

^{๑๐๑}ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์,*จิตวิทยาการศึกษา*, (กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อส่งเสริมกรุงเทพ แขวงบางแคเหนือ เขตบางแค, ๒๕๕๑), หน้า ๒๑๐.

ได้วิจัย เรื่อง “การศึกษาความต้องการของชุมชนที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาล ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น” ผลของศึกษาพบว่า (๑) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาลพบว่าคนในชุมชนส่วนมากต้องการให้เด็กวัยอนุบาลมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ด้านวัฒนธรรมและประเพณี คือ การมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ (๒) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาลในแต่ละด้านสามารถลำดับตามความต้องการของชุมชนได้ดังนี้ ๑) ด้านวัฒนธรรมและประเพณี คือการมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ ๒) ด้านทักษะในการดำเนินชีวิตและทักษะทางสังคม คือ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันด้วยตนเอง ๓) ด้านสุขภาพกาย และสุขภาพทางกาย คือการมีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ ๔) ด้านการใฝ่รู้ใฝ่เรียน คือ การแสดงพฤติกรรมอยากรู้อยากลองโดยการฟัง การถามและลงมือกระทำ ๕) ด้านสุขภาพจิต และอารมณ์ คือ การเป็นคนที่มีความร่าเริงยิ้มแย้มและทักทายเมื่อพบเจอผู้ที่รู้จัก ๖) ด้านการคิดและสติปัญญา คือ การช่างสังเกต ตั้งคำถามต่างๆ ๗) ด้านคุณธรรมและจริยธรรม คือ มีความรับผิดชอบและปฏิบัติตนได้ตามคำสั่งสอนผู้ใหญ่^{๑๒}และผู้อำนวยการโรงเรียนธรรมสิริศึกษา ให้คำสัมภาษณ์ถึงแนวทางการพัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัยว่า เด็กปฐมวัยควรได้รับโอกาสในการเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง ๕ ได้สำรวจ เล่น ได้มีโอกาส ได้คิดแก้ปัญหาเริ่มอย่างสร้างสรรค์ ได้เล่นกับเพื่อน กิจกรรมการเล่นเหล่านี้จะส่งเสริมให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ และครูมีหน้าที่ อบรม ดูแล และจัดประสบการณ์ให้เด็กได้พัฒนาอย่างต่อเนื่องเต็มศักยภาพ ส่งเสริมให้เด็กได้สังเกต สำรวจ มีความกระตือรือร้น ครูควรให้การส่งเสริมสนับสนุนให้ความรู้ความเข้าใจ ให้ความเมตตาเป็นพิเศษ เป็นการสร้างพื้นฐานที่ดีกับเด็กปฐมวัย ส่งเสริมด้านสติปัญญา ควรจัดกิจกรรมประจำวันให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยสัมผัสทั้ง ๕ ผ่านกิจกรรมด้านภาษา การสังเกต การจำแนก เปรียบเทียบจำนวนมิติสัมพันธ์และเวลาที่ตี คือ การพัฒนาการคิด เช่น การเล่นเกมการศึกษา ฝึกการแก้ปัญหา การปลูกฝังเรื่องการอ่านตลอดถึงการส่งเสริมจินตนาการ เช่น เล่นบทบาทสมมติ เล่นทราย

๑๓

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

^{๑๒}ทิพวรรณ วรรณภักดี, “การศึกษาความต้องการของชุมชนที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๑), บทคัดย่อ.

^{๑๓}สัมภาษณ์ โรงเรียนธรรมสิริศึกษา, อำเภอมือง จังหวัดนนทบุรี, ๑๓ ธันวาคม ๒๖๑.

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังต่อไปนี้

๑. พัฒนาการด้านร่างกายปฐมวัย ควรจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดถึงการประเมินพัฒนาการด้านร่างกายสม่ำเสมอ การออกกำลังกาย การรับประทานอาหารกลางวัน แก่เด็กให้รู้ประโยชน์ของอาหาร ๕ หมู่ และให้นักเรียนรักษาสุขภาพของตนเองทุกวัน เช่น การล้างมือ การแปรงฟัน หลังรับประทานอาหารกลางวัน

๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ คือ ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ผ่านศิลปะ ดนตรีและการร้องเพลงเพื่อการเคลื่อนไหวอารมณ์ จิตใจ ตามจังหวัดเพลง และส่งเสริมให้เด็กรู้จักคิดวิเคราะห์ ด้วยกิจกรรมการทำสมาธิ ตามความเหมาะสม

๓. พัฒนาการด้านสังคม คือ ควรจัดการส่งเสริมพัฒนาการกิจกรรมประจำวัน เช่น การเข้าแถว การรู้จักรักษาความสะอาด เพื่อฝึกให้เป็นนิสัย และส่งเสริมการฝึกนิสัยในตนเอง เวลาเข้าแถว ฝึกมารยาท พูดวาจาที่สุภาพ

๔. พัฒนาการด้านสติปัญญา คือ ควรมีการพัฒนาการนำเข้าสู่บทเรียนโดยผ่านกิจกรรมการทำงานกลุ่ม และควรแนะนำวิธีการเล่นกับเพื่อนอย่างมีมารยาท ฝึกการอ่านตามความเหมาะสมกับเด็กเพื่อพัฒนาสติปัญญา เช่น การอ่านภาษาอังกฤษ ฝึกการพูดประโยค

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการดังต่อไปนี้

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก แต่ผู้วิจัยเห็นประเด็นที่ควรดำเนินการวิจัยด่วน คือ การพัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะการวิจัยต่อไป

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะการวิจัยดังต่อไปนี้

ควรวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการเรียนรู้แก่เด็กให้เข้าใจธรรมชาติสิ่งและแวดล้อมรอบตัวเพื่อการพัฒนาการอยู่ร่วมกันกับสังคมและสิ่งแวดล้อม

ควรวิจัยเรื่อง การส่งเสริมให้ผู้บริหารและครูเลือกอาหารให้เด็กรับประทานที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกายของเด็กปฐมวัย

ควรวิจัยเรื่อง การส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะด้วยตนเอง

ควรวิจัยเรื่อง ควรจัดกิจกรรมปลูกฝังให้เด็กอ่านหนังสือการ์ตูนตามภาพ อธิบายรูปภาพตามความเหมาะสมกับวัยของเด็ก

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(๑) หนังสือ:

- กระทรวงศึกษาธิการ. **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.๒๕๖๐**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๖๐.
- กรมวิชาการ. **คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๐.
- ชาติชาย พัทธกษณาคม. **จิตวิทยาการเรียนรู้การสอน**. ภาควิชาปริยัติธรรมและจริยศึกษา คณะครูศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๔๓.
- ปราณี รามสุต. **พฤติกรรมมนุษย์กับการพัฒนาตน**. ธารการพิมพ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ธารการพิมพ์, ๒๕๔๕.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อส่งเสริมกรุงเทพ แขวงบางแคเหนือ เขตบางแค, ๒๕๕๑.
- นโยบายด้านการศึกษา. นายกรัฐมนตรี (พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา), **ปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทยมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาสำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา กลุ่มวิจัยและส่งเสริมการวิจัย, ๒๕๕๙.
- ฝ่ายวิชาการ. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๒ (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๓)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เดอะบุคส์, ๒๕๕๖.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). **กาลานุกรม**. พระพุทธศาสนาในอารยธรรมโลก. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ด่านสุทธา การพิมพ์, ๒๕๕๒.
- พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ.๒๕๔๒. แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๔๕, (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓. ให้ไว้ ณ (วันที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๒).
- _____. แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓, ให้ไว้ ณ วันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๓.
- เพลโต (Plato). **อ้างใน** อีริคกิต์ อูปไมโยธิชัย. **พื้นฐานการจัดการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่ โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๐.
- อีริคกิต์ อูปไมโยธิชัย. **พื้นฐานการจัดการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่ โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๖๐.
- วีระ-อุบล. **คู่มือสอบบรรจุครู-อาจารย์ สปช.กรมสามัญศึกษา ภาคความรู้ความสามารถที่เฉพาะตำแหน่ง**. กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการสำนักพิมพ์อุดมศึกษา, ๒๕๔๒.
- วีระ-บุญทรง. **คู่มือสอบบรรจุครู-อาจารย์ สปช.กรมสามัญศึกษา**, (กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด อุดมศึกษา, ๒๕๔๒).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. **แผนการศึกษาแห่งชาติ ๒๕๖๐-๒๕๗๙**. พิมพ์ครั้งที่ ๑. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค, ๒๕๖๐.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ ๒๕๖๑. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย, ๒๕๖๐.

(๒) วิทยานิพนธ์:

พระครูปลัดนิยม ฐิตคุโณ (ยมสาร). “ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย เครือข่ายกลุ่มโรงเรียนปู้เจ้าสมิงพราย อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ”.

วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๘.

พระมหาปริยญา ปริณยานนโท (สมานทอง). “การบริหารสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต ๓”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓.

สุนัน ชันทะสิทธิ์. “การศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดเลย.

ทิพวรรณ วรรณภักดี. “การศึกษาความต้องการของชุมชนที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กวัยอนุบาลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี, ๒๕๕๑.

รุ่งนิภา พัฒนพฤษชาติ. “การศึกษาการพัฒนาเด็กตามทัศนะของพระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)” **วิทยานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น, ๒๕๕๐.

เร็นจิตต์ ตรีนุรักษ์. “การบริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชนเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศในจังหวัดนครปฐม”. **วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.** กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๕.

เลียง (Liang). อ่างถึงใน. ศรีนวล อภิवासกุล. “ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย ในเขตเทศบาลบางม่วง จังหวัดนนทบุรี.

ศศิภา ฉั่วตระกูล. “การจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนสาธิตสนธิ์เอกตรา กรุงเทพมหานคร” **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต.** สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๖.

ศรีนวล อภิवासกุล. “ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย ในเขตเทศบาลบางม่วง จังหวัดนนทบุรี”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต.** บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม, ๒๕๕๐.

ศรีเรือน แก้วกังวาน. **จิตวิทยาการพัฒนาก้าวหน้าทุกช่วงวัย.** กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๔๕.

สุพจน์ ศรณารายณ์ “ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดเทศบาลจังหวัดสมุทรสาคร”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, ๒๕๔๘.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. รายงานผลการวิจัย: การจัดศูนย์เด็กปฐมวัยในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: เจริญผล, ๒๕๕๒.

อุมาพร ทรงประดิษฐ์. “การจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดนครนายก”. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. ปีที่ ๕ (ฉบับที่ ๒) ประจำเดือน พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๘.

(๓) สื่ออิเล็กทรอนิกส์:

การศึกษาไทยในยุคปัจจุบัน. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://patcharapornphin.wordpress.com> [๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑].

การจัดการศึกษาปฐมวัย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://pratumwai53.blogspot.com/2012/1> [๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑].

พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/phathnakarkhxngdekpthmway/home>. [๖ มกราคม ๒๕๖๑].

พัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/phathnakarkhxngdekpthmway/home>. [๖ มกราคม ๒๕๖๑].

พัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/phathnakarkhxngdekpthmway/home>. [๖ มกราคม ๒๕๖๑].

พัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็กปฐมวัย. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <https://sites.google.com/site/phathnakarkhxngdekpthmway/home>. [๖ มกราคม ๒๕๖๑].

บทเรียนออนไลน์ วิทยาลัยเทคนิคมหาสารคาม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://tc.mtc.ac.th/elearning/course/category.php?id=14> [๑๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑].

สรุป ๑๑ นโยบายสำคัญกระทรวงศึกษาธิการ ปี ๒๕๖๐. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: www.krusmart.com/obec-policy-2559/ [๑๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑].

โรงเรียนศรีสุนทรสีลวิสุทธิ. (วัดล้อมแรด) โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา. สังกัด สช. สถานที่ตั้ง ๒๖๔/๑ หมู่ ๔ วัดล้อมแรด (ม.) ตำบลล้อมแรด อำเภอลำปาง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://srisoontorn.ac.th/index.php?name=page&file=page&op=bschool> [๒๙ เมษายน ๒๕๖๑].

(๔) สัมภาษณ์:

สัมภาษณ์ โรงเรียนอัมพวันศึกษา. เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร, ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ โรงเรียนอนุบาลวัดพระร่วง. เขตสายไหม กรุงเทพมหานคร, ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ โรงเรียนอนุบาลวัดไผ่เขียว. เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร, ๑๒ ธันวาคม ๒๕๖๑.

สัมภาษณ์ โรงเรียนธรรมสิริศึกษา. อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี, ๑๓ ธันวาคม ๒๖๑.

สัมภาษณ์ โรงเรียนอุดมศึกษา. อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี, ๔ ธันวาคม ๒๖๑.

๒. ภาษาอังกฤษ

Good,C.V, Dictionary of Education, (New York and London: McGraw-Hill Book,1945),
p. 200.

Hymes, J. L. Jr.), **Early Childhood Education : An Introduction to the program**,
(Washington D.C. : The National Association for Education of Young Children,
1967), p. 65.

Click), Click,M.P.. **Administration of Programs for Yong Children**. (New York: Phillis
M.2004), pp.381-383.

Fantuzzo. J.W. **“Family involvement: a multivariate assessment of family
participation in early childhood education”**. Journal of Educational
Psychology 92, 2.2000. pp.367-376.

Hearron. F.P and V.Hildebrand. **Management of Child Development**. (Centers.New
York: Prentic-Hall,Inc.1997), p.120.

(Wood &Wood). Wood & Wood, **Educational Psychology**. 6th ed. (Boston: Allyn &
Bacon Co., 1995.p. 25.

(Wade & Travis). Wade. Carole & Travis. Corol. Psychology, 4th . (New York: Harper
Collin College Publishers), 1996. p.120.

William James.Leahey Benjamin. **PsychologyAnIntroduction**. 7thed. Chicago: McGraw
-Hill companies, 2001, p.55.

Pena D.C. **“Parent involvement: influencing factors and implications.”**. The
Journal of Educational Research1.94, 2000.pp.42-54.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด
ในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด
ในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

การวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีวัตถุประสงค์ ๑. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาการพัฒนาเด็กปฐมวัยในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ๒. เพื่อศึกษาหลักและวิธีการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของชาติ และ ๓. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

คำชี้แจง : แบบสอบถามฉบับนี้มี ๔ ตอน ดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยที่สอดคล้องกับนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของชาติ

ตอนที่ ๓ แบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตอนที่ ๑ : ข้อมูลทั่วไปผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ☒ ตามสถานภาพเป็นจริง

๑. สถานภาพ

☐ พระภิกษุ

☐ คฤหัสถ์ชาย

☐ คฤหัสถ์หญิง

๒. อายุ

☐ ต่ำกว่า ๒๕ ปี

☐ ๒๕ ปี ขึ้นไป

๓. ระดับการศึกษา

☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐ ปริญญาตรี

☐ ปริญญาโท

☐ ปริญญาเอก

๔. ตำแหน่ง

☐ ผู้บริหาร

☐ ครูสอน

๕. ประสบการณ์

☐ ต่ำกว่า ๑๐ ปี

☐ ๑๐ ปี ขึ้นไป

ข้อที่	แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา	มีระดับการพัฒนา				
		๕	๔	๓	๒	๑
๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย						
๑.	จัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กมีความร่าเริงแจ่มใส อารมณ์ดี					
๒.	การให้เด็กแสดงออกทางอารมณ์ เหมาะสมกับสถานการณ์					
๓.	การส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก					
๔.	ส่งเสริมให้ทำงาน และชื่นชมผลงานของตนเองเกิดความพอใจ					
๕.	ส่งเสริมให้เด็กรู้จักการแบ่งของเล่นให้กับเพื่อน					
๖.	ส่งเสริมให้เด็กสนใจงานศิลปะ อย่างมีความสุข					
๗.	ส่งเสริมให้เด็กมีความสุขกับเสียงเพลง ดนตรีและการเคลื่อนไหว					
๘.	ส่งเสริมให้เด็กเก็บของเล่นหลังจากการเล่นทุกครั้ง					
๙.	ส่งเสริมให้เด็กสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะด้วยตนเอง					

ท่านขอเสนอแนะแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียน
การกศลของวัดในพระพุทธศาสนา (พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย) อย่างไรบ้าง

This image shows a full page of white paper with horizontal dashed lines, typical of primary-ruled notebook paper. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are no margins, text, or other markings on the paper.

ข้อที่	แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา	มีระดับการพัฒนา				
		๕	๔	๓	๒	๑
๔. พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย						
๑.	เด็กสนทนา ได้ตอบกับครูและเพื่อนๆ อย่างสนุกสนาน					
๒.	ให้เด็กเล่าเรื่องตามความสามารถของเด็กเพื่อถ่ายทอดกับผู้อื่นได้					
๓.	ให้เด็กอ่านหนังสือการ์ตูนตามภาพ อธิบายรูปภาพ					
๔.	ให้เด็กระบายสีตามรูปภาพ หรือเขียนเส้นคล้ายตัวหนังสือ					
๕.	ให้เด็กเขียนชื่อตนเองหรือชื่อเพื่อนๆ ร่วมห้องเรียนที่ตนชอบ					
๖.	ให้วาดรูปภาพตามความคิดตนเองได้					
๗.	ให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมที่เด็กสนใจ					
๘.	ให้เรียนรู้ทักษะต่างๆ ในวิถีชีวิตประจำวัน เช่น การเล่นเกมต่างๆ					
๙.	ให้เด็กบอกชื่อเพื่อนๆ ในห้องเรียนว่ามีใครบ้าง					

ท่านมีข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา
ในโรงเรียนการกศลของวัดในพระพุทธศาสนา (พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย) อย่างไรบ้าง

[illegible]

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด
ในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ-นามสกุล

วุฒิการศึกษา

ตำแหน่ง

วัน/เดือน/ปี ให้สัมภาษณ์

สถานที่สัมภาษณ์

ส่วนที่ ๒ ประเด็นสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

๑. พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย

ท่านมีแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนการกุศลของวัดใน
พระพุทธศาสนา (พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย) อย่างไรบ้าง

๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย

ท่านมีแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนการกุศลของวัดใน
พระพุทธศาสนา (พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย) อย่างไรบ้าง

๓. พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย

ท่านมีแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนการกุศลของวัดใน
พระพุทธศาสนา (พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย) อย่างไรบ้าง

๔. พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย

ท่านมีแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนการกุศลของวัดใน
พระพุทธศาสนา (พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย) อย่างไรบ้าง

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบาย
ปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียน การกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
การศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ประกอบด้วย

ชื่อ-นาย/สกุล	ตำแหน่ง/ทางการบริหาร
พระมหาสมบุรณ์ สุธมโม,รศ.ดร.	รองคณบดีคณะครุศาสตร์ ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.สิน งามประโคน	อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.วิษชุดา หุ่นวิไล	ผู้ทรงคุณวุฒิ ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.อำนาจ เดชชัยศรี	ผู้ทรงคุณวุฒิ ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.สมหมาย จันทรเรือง	ผู้ทรงคุณวุฒิ ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ค

หนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจแก้ไขเครื่องมือวิจัยวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ โทร./๐๘๔-๑๐๔-๔๒๗๓

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓ / ๓๓๔

วันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

นมัสการ รักษาการ รองคณบดีคณะครุศาสตร์ฝ่ายวิชาการ

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ

๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระมหานพตล ฉายา อาสโภ นามสกุล พาสี รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๖ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.อินตา ศิริวรรณ ประธานกรรมการ

๒. พระครูโสภาสนนทกิตฺติ,ดร. กรรมการ

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขออนุมัติตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงนมัสการมาเพื่อพิจารณาอนุมัติ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

(พระมหาสมบุญ สุธมฺมโม,รศ.ดร.)

วันที่ ๒๐๘ ๖๖

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงผลการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๔๗๙

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 ๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
 โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐
 www.mcu.ac.th

๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
 เรียน รศ.ดร.พร้อมพิไล บัวสุวรรณ
 สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
 ๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระมหานพต ฉายา อาสโภ นามสกุล พาสี รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๖ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.อินตา ศิริวรรณ	ประธานกรรมการ
๒. พระครูโอภาสันทกิตติ,ดร.	กรรมการ

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขออนุมัติให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุมัติ และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)

รักษาการผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

(รศ.ดร.พร้อมพิไล บัวสุวรรณ)

วันที่ 5 ก.ย. ๖1

หมายเหตุ : หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปใช้อ้างอิงถึงผลการตรวจเครื่องมือวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามโดยผู้ตรวจเครื่องมือ

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๔๗๙

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘
www.mcu.ac.th

๑๗ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนธัมม สิริศึกษานนทบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. วิทยานิพนธ์ จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เครื่องมือวิจัย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วย พระมหานพต ฉายา อาสโภ นามสกุล พาสี รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๖ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว โดยมีคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ประกอบด้วย

๑. รองศาสตราจารย์ ดร.อินดา ศิริวรรณ	ประธานกรรมการ
๒. พระครูโอภาสันทกิตฺต,ดร.	กรรมการ

เพื่อให้งานวิจัยของนิสิตดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย จึงใคร่ขออนุญาตขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และให้ข้อเสนอแนะในการนำไปปรับปรุงพัฒนาเครื่องมือวิจัย อันจะส่งผลให้ได้งานวิจัยที่มีคุณภาพต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณาอนุญาต และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิพงษ์ ศรีวิชัย)

รักษาการผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ขอรับรองว่าได้ผ่านการตรวจเครื่องมือวิจัยแล้ว

(นางอมรพรรณ จันทร์เพ็ง)

วันที่ ๖.๘.๒๕๖๑

ภาคผนวก ง

ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ (IOC)

ผลการค่าดัชนีความสอดคล้องแบบสอบถาม

IOC (Index of Objective Congruence)

เรื่อง

แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด
ในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตอนที่ ๒ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

คำชี้แจง การพิจารณาความสอดคล้องระหว่างคำถามกับตัวแปรแบบสอบถามจากความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑลและผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ให้คะแนนค่า IOC ตามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญแบ่งเป็น ๓ ระดับ ได้แก่

+ ๑ หมายถึง แบบสอบถามตรงตามวัตถุประสงค์และเนื้อหาแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

๐ หมายถึง ไม่แน่ใจว่าแบบสอบถามตามวัตถุประสงค์และเนื้อหาของแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

- ๑ หมายถึง เนื้อหาไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่องแนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ข้อ	แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	ความสอดคล้อง IOC			
		+๑	๐	-๑	ข้อเสนอแนะ
๑. พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย					
๑	จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาด้านร่างกายเด็ก เช่น วิ่งเล่น การเดิน และการเล่นแบบต่างๆ	✓			
๒	เลือกอาหารให้เด็กรับประทานที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย	✓			
๓	สอนวิธีล้างมือด้วยตนเองแก่เด็กหลังทำกิจกรรมทุกครั้ง	✓			
๔	สอนให้เด็กเรียนรู้แปรงฟันและการขับถ่ายด้วยเป็นเวลา	✓			
๕	จัดหาสถานที่ให้เด็กได้พัฒนาการเดินตามที่กำหนดได้	✓			
๖	สอนวิธีการรับลูกบอลที่ครูโยนให้เด็กรู้จักใช้มือรับ	✓			
๗	สอนวิธีการให้เด็กกระโดดไปข้างหน้าไม่ให้เสียการทรงตัว	✓			

ข้อ	แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	ความสอดคล้อง IOC			
		+๑	๐	-๑	ข้อเสนอแนะ
๑. พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย (ต่อ)					
๘	สอนวิธีการการให้เด็กโยนของเล่นได้อย่างมีเป้าหมาย	✓			
๙	สอนวิธีการวาดรูป การลากเส้น สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยมมีมุมการ วาดรูปชัดเจน	✓			
๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย					
๑	จัดกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กมีความร่าเริงแจ่มใสอารมณ์ดี	✓			
๒	การให้เด็กแสดงออกทางอารมณ์ เหมาะสมกับสถานการณ์	✓			
๓	ส่งเสริมให้เด็กมีความมั่นใจในตนเองและกล้าแสดงออก	✓			
๔	ส่งเสริมเด็กให้ทำงาน ชื่นชมผลงานเด็กเกิดความพอใจ	✓			
๕	ส่งเสริมให้เด็กรู้จักการแบ่งของเล่นให้กับเพื่อน	✓			
๖	ส่งเสริมให้เด็กสนใจงานศิลปะ อย่างมีความสุข	✓			
๗	ส่งเสริมให้เด็กมีความสุขกับเสียงเพลง ดนตรีและการเคลื่อนไหว	✓			
๘	ส่งเสริมให้เด็กเก็บของเล่นของหลังจากการเล่นทุกครั้ง	✓			
๙	ส่งเสริมให้เด็กสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะด้วยตนเอง	✓			
๓. พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย					
๑	ให้เด็กเรียนรู้เลือกเครื่องแต่งกายและแต่งตัวได้ด้วยตนเอง	✓			
๒	ให้เด็กเรียนรู้เลือกรับประทานอาหารด้วยตนเองอย่างถูกวิธี	✓			
๓	ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ทั้งขณะลงในถังขยะที่จัดวางให้	✓			
๔	ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้จักเข้าแถวส่งการบ้านหรือรับสิ่งของ	✓			
๕	ส่งเสริมการเรียนรู้แก่เด็กให้เข้าใจธรรมชาติสิ่งและแวดล้อม รอบตัว	✓			
๖	ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้การเป็นผู้นำ ผู้ตาม	✓			
๗	ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้จักเล่นร่วมกันกับเพื่อนๆ	✓			
๘	ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม	✓			
๙	ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้การปฏิบัติตามข้อตกลงได้	✓			
๔. พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย					
๑	ครู สนทนา ได้ตอบ เล่าเรื่องให้เด็กฟังเข้าใจอย่างมีจินตนาการ	✓			
๒	ให้เด็กเล่าเรื่องตามความสามารถของเด็กให้เพื่อนๆ ฟัง	✓			
๓	ให้เด็กอ่านหนังสือการ์ตูนตามภาพ อธิบายรูปภาพ	✓			
๔	ให้เด็กระบายสีตามรูปภาพ หรือเขียนเส้นคล้ายตัวหนังสือ	✓			
๕	ให้เด็กเขียนชื่อตนเองหรือของที่ตนเองชอบ	✓			
๖	ให้เด็กวาดรูปภาพตามจินตนาการหรือความคิดตนเองได้	✓			

ข้อ	แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	ความสอดคล้อง IOC			
		+๑	๐	-๑	ข้อเสนอแนะ
๔. พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย(ต่อ)					
๗	ให้เด็กเข้าร่วมกิจกรรมตามความสนใจของเด็ก	✓			
๘	ให้เรียนรู้ทักษะวิถีชีวิตประจำวัน เช่น การเล่นเกมต่างๆ	✓			
๙	ให้เด็กบอกชื่อเพื่อนๆ ในห้องเรียนว่ามีใครบ้าง	✓			

ผลการหาค่า (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน

เรื่อง

แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด
ในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

เกณฑ์การให้คะแนน มีดังนี้

+๑ = แน่ใจ หมายถึง แบบสอบถามสามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

๐ = ไม่แนใจ หมายถึง ไม่แน่ใจว่าจะวัดได้

-๑ = ไม่แนใจ หมายถึง แบบสอบถามไม่สามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ๕ ท่าน					รวม/คน	ผลของ IOC	สรุปผล
	คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	คนที่ ๔	คนที่ ๕			
๑.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๓.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๔.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๕.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๖.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๗.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๘.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๙.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๐.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๑.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๒.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๓.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๔.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๕.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๖.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๗.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๘.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๑๙.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๐.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๐.๔	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๑.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๒.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๓.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ๕ ท่าน					รวม/คน	ผลของ IOC	สรุปผล
	คนที่ ๑	คนที่ ๒	คนที่ ๓	คนที่ ๔	คนที่ ๕			
๒๔.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
๒๕.	+๑	+๑	+๑	+๑	+๑	๕	๑.๐๐	ใช้ได้
ค่า IOC ได้ ๐.๘-๑ ถือว่า ใช้ได้ ต่ำกว่า ๐.๐๕ ต้องแก้ไขปรับปรุง							๑.๐๐	ใช้ได้

สรุปผลการหา ค่า IOC จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน ทุกท่านมีความเห็นว่าแบบสอบถามเรื่อง แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กรุงเทพมหานครและปริมณฑล มีความสอดคล้องกับตัวแปรทั้ง ๔ ด้าน คือ

๑. พัฒนาการด้านร่างกายเด็กปฐมวัย
๒. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจเด็กปฐมวัย
๓. พัฒนาการด้านสังคมเด็กปฐมวัย
๔. พัฒนาการด้านสติปัญญาเด็กปฐมวัย

โดยที่ ค่า IOC +๑ คือ แบบสอบถามสามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน
 ค่า IOC ๐ คือ ไม่แน่ใจว่าจะวัดได้
 ค่า IOC - ๑ คือ แบบสอบถามไม่สามารถนำไปวัดได้อย่างแน่นอน

โดยใช้วิธีเลือกข้อคำถามของแบบสอบถามที่มีค่ากำหนดทางสถิติที่ ๐.๐๕ ขึ้นไป จากคำถามทั้งหมด ๓๐ ข้อ ใช้ได้ ๓๐ ข้อ คือ มีข้อคำตอบของแบบสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง ๕ ท่าน ในการหาค่า (IOC) และได้ค่า IOC เท่ากับ ๑.๐๐

ภาคผนวก จ

หนังสือขออนุญาตเก็บแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๕๓๖

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๓๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอบางน้อย

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔

www.mcu.ac.th

๑๐ ตุลาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขออนุญาตแจกแบบสอบถามเพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอุดมศึกษา

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัย จำนวน ๓๐ ฉบับ

ด้วย พระมหานพต ฉายา อาสโม นามสกุล พาสี รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๖ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

เพื่อการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจากครูเพื่อทดสอบเครื่องมือวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษา” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

เรียนมาด้วยความนับถือ

(ดร.เอกม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

- รักษาราชการแทน
- ผอ.ศูนย์วิจัยในการศึกษา
วิจัยในท้องถิ่น
๑๙ ต.ค. ๖๑

(ดร.สันต์ สุขสีทอง)

ผู้อำนวยการโรงเรียนอุดมศึกษา

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำไปอ้างอิงถึงผลการเก็บรวบรวมข้อมูลทดลองวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๕๓๘

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐
www.mcu.ac.th

๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์และเก็บแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอัมพวันศึกษา
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๓๑ ฉบับ
๑. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เก็บข้อมูลแบบสอบถามจากครู จำนวน ๒๙ ฉบับ

ด้วย พระมหานพดล ฉายา อาสโณ นามสกุล พาสิทธิ์ สปรประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๖ นิสิต
บัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหาร
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัย
เรื่อง “แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดใน
พระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร
และปริมณฑล” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ผู้บริหารและเก็บแบบสอบถามจากครู
เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาใน
โรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็น
อย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

อนุญาตให้สัมภาษณ์
และเก็บแบบสอบถาม
(นายอภิรักษ์ศักดิ์กุล ฝ่ายกมล)
ผู้อำนวยการ
๑๓ กันยายน ๒๕๖๑

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๕๓๘

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์และเก็บแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวัดพระร่วง
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๕ ฉบับ
๑. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เก็บข้อมูลแบบสอบถามจากครู จำนวน ๑๔ ฉบับ

โรงเรียนอนุบาลวัดพระร่วง
เลขที่รับ ๕๕/๖๑
วันที่ 14 ธ.ค. ๖1
เวลา 12:๐๐ น.

ด้วย พระมหานพต ฉายา อาสโภ นามสกุล พาสี รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๖ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ผู้บริหารและเก็บแบบสอบถามจากครูเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ร.อ. ธรรม
- อ. ธรรม

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

14 ธ.ค. ๖1.

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๕๓๘

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอมโนรมย์

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐

โทร. ๐๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔

www.mcu.ac.th

๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

โรงเรียนกุศลศึกษา	
เลขที่หนังสือรับ	๑๖. ๑๒/๖๑
วันที่	๑๗/๑๒/๖๑
เวลา	๑๕๐๐ น.
ผู้รับ	๐๐๐๐

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์และเก็บแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนกุศลศึกษา (วัดชัยพฤกษ์มาลาราชวรวิหาร)

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

จำนวน ๓๐ ฉบับ

๑. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน

จำนวน ๑ ฉบับ

๒. เก็บข้อมูลแบบสอบถามจากครู

จำนวน ๒๙ ฉบับ

ด้วย พระมหานพต ฉายา อาสโภ นามสกุล พาสี รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๖ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ผู้บริหารและเก็บแบบสอบถามจากครูเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดีและขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๕๓๘

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๓๔
www.mcu.ac.th

๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

โรงเรียนอนุบาลวัดไผ่เขียว
รับที่... อพธ. 119/2561
วันที่... 13, ต.ค. 2561
เวลา... 13.00 น.

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์และเก็บแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลวัดไผ่เขียว
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑๘ ฉบับ
๑. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เก็บข้อมูลแบบสอบถามจากครู จำนวน ๑๗ ฉบับ

ด้วย พระมหานพดล ฉายา อาสโม นามสกุล พาสี รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๖ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ผู้บริหารและเก็บแบบสอบถามจากครูเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน ขอแสดงความนับถือ

13 ต.ค. ๖1 (ดร.เกษม แสงนนท์)

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

ทราชน

พ.ค. ๖1 13 ต.ค. ๖1

13 ต.ค. ๖1

ที่ ศธ ๖๑๐๓.๓/๕๓๘

มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
๗๙ หมู่ ๑ ตำบลลำไทร อำเภอน้อย
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ๑๓๑๗๐
โทรศัพท์ ๐ ๓๕๒๔ ๘๐๐๐-๕ โทรสาร ๐ ๓๕๒๔ ๘๘
www.mcu.ac.th

๑๕ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุญาตสัมภาษณ์และเก็บแบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนธรรมสิริศึกษานนทบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๘ ฉบับ
๑. แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน ๑ ฉบับ
๒. เก็บข้อมูลแบบสอบถามจากครู จำนวน ๗ ฉบับ

ด้วย พระมหานพดล ฉายา อาสโภ นามสกุล พาสี รหัสประจำตัว ๖๐๐๑๒๐๒๐๑๖ นิสิตบัณฑิตศึกษา หลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และนิสิตกำลังดำเนินงานวิจัยเรื่อง “แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล” เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรดังกล่าว

ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ผู้บริหารและเก็บแบบสอบถามจากครูเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “แนวทางพัฒนาเด็กปฐมวัยตามนโยบายปฏิรูปการศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล” ดังนั้น ทางหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับการอนุเคราะห์เป็นอย่างดี และขอขอบคุณในความเอื้อเฟื้อทางวิชาการอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.เกษม แสงนนท์)

- รับทราบ

ผู้อำนวยการหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต

- ผินดีให้ข้อมูลให้การศึกษา

สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา

วิจัยให้ดริวิ

15 ต.ค. 61

หนังสือฉบับนี้จะไม่สมบูรณ์ในการนำใช้หากไม่ได้รับทราบข้อมูลวิจัย หากไม่ได้รับการลงนามรับรอง

ภาคผนวก ฉ

ค่าความเชื่อมั่น (Try Out) ของแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเรื่อง

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
.414	.943	30

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Squared Multiple Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	160.6000	191.972	.312	.	.399
a2	160.4667	190.051	.404	.	.393
a3	160.4667	193.085	.291	.	.402
a4	160.6667	188.920	.376	.	.390
a5	160.4667	191.844	.298	.	.399
a6	160.6667	188.920	.537	.	.389
a7	160.5333	185.775	.679	.	.378
a8	160.6000	180.386	.888	.	.359
a9	160.7333	180.340	.671	.	.361
b1	160.1333	197.499	-.029	.	.417
b2	160.5333	188.120	.685	.	.385
b3	157.8000	140.993	-.205	.	.946
b4	160.2000	194.234	.163	.	.406
b5	160.0000	194.897	.243	.	.407
b6	160.3333	187.678	.678	.	.384
b7	160.0667	198.133	-.082	.	.418
b8	160.1333	195.292	.148	.	.409
b9	160.6000	192.800	.213	.	.402

c1	160.4000	193.214	.276	.	.403
c2	160.3333	196.782	.010	.	.415
c3	160.2000	194.234	.217	.	.406
c4	160.1333	197.913	-.060	.	.417
c5	160.4000	189.076	.456	.	.390
c6	160.5333	182.602	.878	.	.367
c7	160.1333	190.189	.425	.	.393
c8	160.4000	190.455	.475	.	.394
c9	160.2667	192.478	.261	.	.401
d1	160.2000	194.097	.227	.	.405
d2	160.4667	191.982	.372	.	.399
d3	160.5333	186.051	.557	.	.380
d4	160.0000	192.690	.474	.	.400
d5	160.0000	193.517	.387	.	.403
d6	160.4000	192.938	.296	.	.402
d7	160.3333	190.851	.352	.	.396
d8	160.4667	189.223	.576	.	.389
d9	160.1333	188.947	.503	.	.389

ประวัติผู้วิจัย

- ชื่อ : พระมหานพดล อาสโณ (พาสี)
- ว/ด/ป เกิด : ๑๑ เมษายน ๒๕๐๘
- สถานที่เกิด : กรุงเทพมหานคร
- ประสบการณ์ทำงาน : ปี ๒๕๖๐ ร่วมกิจกรรมปฐมนิเทศ นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชา
-พุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
-เข้าอบรมสัมมนาวิชาการ โครงการฝึกประสบการณ์ปฏิบัติการฝึก
ประสบการณ์บริหารวิชาชีพ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
-ศึกษาดูงานต่างประเทศ ณ สาธารณรัฐเวียดนาม ประเทศเวียดนาม
เข้าร่วมกิจกรรม ส่งเสริมเบญจธรรมสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในเขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร ประจำปี
-ศึกษาดูงานการบริหารงานกรมทางหลวงพิเศษระหว่างเมือง กทม.
- การศึกษา : นักรธรรมชั้นเอก
-ประกาศนียบัตรการบริหารกิจการคณะสงฆ์ (ป.บส.) มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม
-พุทธศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัย
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส นครปฐม
อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
- หน้าที่ : เจ้าอาวาสวัดน้อยนอก และเจ้าคณะตำบล ตำบลบางกระสอ อำเภอ
เมือง จังหวัดนนทบุรี
- ปีที่เข้าศึกษา : ๑ มิถุนายน ๒๕๖๐
- ปีที่สำเร็จการศึกษา : ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒
- ที่อยู่ปัจจุบัน : วัดน้อยนอก ตำบลบางกระสอ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี
โทรศัพท์ ๐๘๔-๔๖๗-๑๔๙๕